

స్వయమాత్మాత్మగో వత్సాన్ ప్రతివార్యాత్మవత్సః |
 క్రీడన్నాత్మవిహారైశ్చ సర్వాత్మా ప్రావిశద్రవజమ్ | 20
 తత్తద్వత్సాన్ పృథజ్ నీత్వా తత్తద్గోష్ఠీ నివేశ్య సః |
 తత్తదాత్మాభవద్రాజంస్తత్తత్సద్మ ప్రవిష్టవాన్ | 21
 తాన్మాతరో వేణురవత్వరోత్థితాః
 ఉత్థాప్య దోర్భిః పరిరభ్య నిర్భరమ్ |
 స్నేహస్నుత స్తన్యపయఃసుధాసవం
 మత్వా పరం బ్రహ్మ సుతానపాయయన్ | 22
 తతో నృపోన్మర్తనమజ్జలేపనా-
 లంకారరక్షాతిలకాశనాదిభిః |
 సంలాలితః స్వాచరితైః ప్రహర్షయన్
 సాయం గతో యామయమేన మాధవః | 23
 గావస్తతో గోష్ఠముపేత్య సత్వరం
 హుంకారఘోషైః పరిహూతసంగతాన్ |
 స్వకాన్ స్వకాన్ వత్సతరానపాయయన్
 ముహుర్లిహంత్యః ప్రవదౌధసం పయః | 24
 గో గోపీనాం మాతృతాస్మిన్ సర్వా స్నేహార్థికాం వినా |
 పురోవదాస్వపి హరేస్తోకతా మాయయా వినా | 25
 వ్రజాకసాం స్వతోకేషు స్నేహవల్ల్యాబ్జమన్వహమ్ |
 శనైర్నిస్సేమ వవృథే యథా కృష్ణే త్వపూర్వవత్ | 26
 ఇత్తమాత్మాత్మనాత్మాసం వత్సపాలమిషేణ సః |
 పాలయన్ వత్సపో వర్షం చిక్రీడే వనగోష్ఠయోః | 27
 ఏకదా చారయన్ వత్సాన్ సరామో వనమావిశత్ |
 పంచషాసు త్రియామాసు హోయనాపూరణీష్వజః | 28
 తతో విదూరాచ్చరతో గావో వత్సానుపవ్రజమ్ |
 గోవర్షనాద్రిశిరసి చరంత్యో దదృశుస్తృణమ్ | 29
 దృష్వ్యాథ తత్స్నేహవశోఽస్మృతాత్మా
 స గోవ్రజోఽత్యాత్మపదుర్గమార్గః |
 ద్విపాత్ కకుద్గ్రీవ ఉదాస్య పుచ్ఛో
 అగాద్దుబ్బుత్తైరాస్రుపయా జవేన | 30
 సమేత్య గావోఽథో వత్సాన్ వత్సవతోఽప్యపాయయన్ |
 గిలంత్య ఇవ చాంగాని లిహంత్యః స్వాధసం పయః | 31

గోపాస్తద్రోధనాయాసమౌఘ్యలజ్జోరుమన్యునా |
 దుర్గాధ్యకృచ్ఛతోఽభ్యేత్య గోవత్సైర్దదృశుః సుతాన్ | 32
 తదీక్షణోత్ప్రేమ రసాఘ్నతాశయా
 జాతానురాగా గతమన్యవోఽర్చకాన్ |
 ఉదుహ్య దోర్భిః పరిరభ్య మూర్ధని
 ఘ్రాణైరవాపుః పరమాం ముదం తే | 33
 తతః ప్రవయసో గోపాస్తోకాశ్లేషనునిర్వృతాః |
 కృచ్ఛాచ్చనైరపగతాస్తదనుస్మృత్యుదశ్రవః | 34
 వ్రజస్య రామః ప్రేమర్థేర్వీక్ష్యైత్కంఠ్యమనుక్షణమ్ |
 ముక్తస్తనేష్వపత్యేష్వవ్యహేతువిదచింతయత్ | 35
 కిమేతదదృశమివ వాసుదేవేఽభిలాత్మని |
 వ్రజస్య సాత్మనస్తోకేష్వపూర్వం ప్రేమ వర్తతే | 36
 కేయం వా కుత ఆయాతా దైవీ వా నార్యుతాసురీ |
 ప్రాయో మాయాస్తు మే భర్తుర్నాన్యా మేఽపి విమోహినీ | 37
 ఇతి సంచింత్య దాశార్థో వత్సాన్ సవయసానపి |
 సర్వానాచష్ట వైకుంఠం చక్షుషో వయునేన సః | 38
 నైతే సురేశా ఋషయో న చైతే
 త్వమేవ భాసీశ భిదాశ్రయేఽపి |
 సర్వం పృథక్త్వం నిగమాత్కథం వదే-
 త్యుక్తేన వృత్తం ప్రభుణా బలోఽవైత్ | 39
 తావదేత్యాత్మభూరాత్మమానేన త్రుట్యనేహసా |
 పురోవదబ్జం క్రీడంతం దదృశే సకలం హరిమ్ | 40
 యావంతో గోకులే బాలాః సవత్సాః సర్వ ఏవ హి |
 మాయాశయే శయానా మే నాద్యాపి పునరుత్థితాః | 41
 ఇత ఏతేఽత్ర కుత్రత్యా మన్మాయామోహితేతరే |
 తావంత ఏవ తత్రాబ్జం క్రీడంతో విష్ణునా సమమ్ | 42
 ఏవమేతేషు భేదేషు చిరం ధ్యాత్వా స ఆత్మభూః |
 సత్యాః కే కతరే నేతి జ్ఞాతుం నేష్టే కథంచన | 43
 ఏవం సమోహయన్ విష్ణుం విమోహం విశ్వమోహనమ్ |
 స్వయైవ మాయయాజోఽపి స్వయమేవ విమోహితః | 44

తమ్యాం తమోవన్నైహారం ఖద్యోతార్చిరివాహని ।
మహతీతరమామైశ్యం నిహంత్యాత్మని యుంజతః । 45

తావత్సర్వే వత్సపాలాః పశ్యతోఽజస్య తత్ క్షణాత్ ।
వ్యద్యశ్యంత ఘనశ్యామాః పీతకౌశేయవాససః । 46

చతుర్బుజాః శంఖచక్రగదా రాజీవపాణయః ।
కిరీటినః కుండలినో హారిణో వనమాలినః । 47

శ్రీవత్సాంగదదోరత్న కంబుకంకణపాణయః ।
నూపురైః కటకైర్చాతాః కటిసూత్రాంగులీయకైః । 48

ఆంఘ్రిమస్తకమాపూర్ణాస్తులసీనవదామభిః ।
కోమలైః సర్వగాత్రేషు భూరిపుణ్యవదర్చితైః । 49

చంద్రికావిశదస్మైరైః సారుణాపాంగవీక్షితైః ।
స్వకార్థానామివ రజస్సత్త్వాభ్యాం ప్రస్థ్ఠపాలకాః । 50

ఆత్మాదిస్తంబవర్యంతైర్మూర్తిమద్భిశ్చరాచరైః ।
సృతగీతాద్యనేకార్తైః పృథక్ ఘృఘృగుపాసితాః । 51

ఆణిమాద్యైర్మహిమభిరజాద్యాభిర్విభూతిభిః ।
చతుర్వింశతిభిస్తత్వైః పరీతా మహదాదిభిః । 52

కాలస్వభావసంస్కారకామకర్మగుణాదిభిః ।
స్వమహిధ్వస్తమహిభిర్మూర్తిమద్భిరుపాసితాః । 53

నత్యజ్ఞానానంతానందమాత్రైకరసమూర్తయః ।
అస్పృష్టభూరిమాహాత్ప్యా అపి హ్యుపనిషద్భుశామ్ । 54

వీసం సకృద్దదర్శాజః పరబ్రహ్మాత్మనోఽభిలాన్ ।
యస్య భాసా సర్వమిదం విభాతి సచరాచరమ్ । 55

తతోఽతికుతుకోద్వృత్త స్తిమితైకాదశేంద్రియః ।
తద్దామ్నాభూదజస్తూష్ణీం పూర్ణైవ్యంతీవ పుత్రికా । 56

ఇతీరేశేఽతర్క్యే నిజమహిమని స్వప్రమితికే
పరత్రాణాతోఽతన్నిరసనముఖబ్రహ్మకమితౌ ।
అనీశేఽపి ద్రష్టుం కిమిదమితి వా ముహ్యతి సతి
చచ్ఛాదాజో జ్ఞాత్వా నపది పరమోఽజాజవనికామ్ । 57

తతోఽర్వాక్ ప్రతిలబ్ధాక్షః కః పరేతవదుత్థితః ।
కృచ్ఛ్రాదున్మీల్య వై దృష్టిరాచష్టేదం సహాత్మనా । 58

సపద్యేవాభితః పశ్యన్ దిశోఽపశ్యత్ పురః స్థితమ్ ।
బృందావనం జనాజీవ్యద్రుమాకీర్ణం సమాప్రియమ్ । 59

యత్ర నైసర్గ దుర్వైరాః సహాసన్ సృమ్యుగదాయః ।
మిత్రాణీవాజితావాసద్రుతరుట్ తర్హకాదికమ్ । 60

తత్రోద్వహత్ పశుపవంశశిశుత్వనాట్యం
బ్రహ్మోద్వయం పరమనంతమగాధబోధమ్ ।
వత్సాన్ సఖీనివ పురా పరితో విచిన్వ-
దేకం సపాణికబళం పరమేష్ఠ్యచష్ట । 61

దృష్ట్వా త్వరేణ నిజధోరణతోఽవతీర్య
పృథ్వాం వపుః కనకదండమివాభిపాత్య ।
స్పృష్ట్వా చతుర్ముకుటకోటిభిరంఘ్రియుగ్మం
నత్వా ముదశ్రుసుజలైరకృతాభిషేకమ్ । 62

ఉత్థాయోత్థాయ కృష్ణస్య చిరస్య పాదయోః పతన్ ।
అస్తే మహిత్యం ప్రాగ్భ్రష్టం స్పృత్వా స్పృత్వా పునః పునః । 63

శనైరథోత్థాయ విమృజ్య లోచనే
ముకుందముద్వీక్ష్య వినమ్రకంధరః ।
కృతాంజలిః ప్రశ్రయవాన్ సమాహితః
సవేపథుర్గర్గదయైలతేలయా । 64

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
పూర్వార్థే త్రయోదశోఽధ్యాయః (13)

14 - అథ చతుర్దశోఽధ్యాయః

బ్రహ్మోవాచ

నామీద్య తేఽభ్రవపుషే తటిదంబరాయ
 గుంజావతంసపరిపిచ్ఛలసన్ముఖాయ ।
 వన్యస్రజే కబళవేత్రవిషాణవేణు
 లక్ష్మణియే మృదుపదే పశుపాంగజాయ । 1

అస్యాపి దేవ వపుషో మదనుగ్రహస్య
 స్వేచ్ఛామయస్య న తు భూతమయస్య కోఽపి ।
 నేశే మహి త్వవసితం మనసాంతరేణ
 సాక్షాత్తవైవ కిముతాత్మసుఖానుభూతేః । 2

జ్ఞానే ప్రయాసముదపాస్య నమంత వీవ
 జీవంతి సన్ముఖరితాం భవదీయవార్తామ్ ।
 స్థానే స్థితాః శ్రుతిగతాం తనువాజ్మనోభిః
 యే ప్రాయశోఽజిత జితోఽప్యసి తైస్త్రిలోక్యామ్ । 3

శ్రేయస్సృతిం భక్తిముదస్య తే విభో
 క్లిశ్యంతి యే కేవలబోధలబ్ధయే ।
 తేషామసా క్లేశల వీవ శిష్యతే
 నాన్యద్యథా స్థూలతుషావఘాతినామ్ । 4

పురేహ భూమన్ బహవోఽపి యోగినః
 త్వదర్పితేహ నిజకర్మలబ్ధయా ।
 విబుధ్య భక్త్యైవ కథోపనీతయా
 ప్రపేదిరేఽంజోఽచ్యుత తే గతిం పరామ్ । 5

తథాపి భూమన్ మహిమాగుణస్య తే
 విబోద్దుమర్హత్యమలాంతరాత్మభిః ।
 అవిక్రియాత్ స్వానుభవాదరూపతో
 హ్యనన్యబోధ్యాత్మతయా న చాన్యథా । 6

గుణాత్మన స్తేఽపి గుణాన్ విమాతుం
 హితావతీర్ణస్య క రణశిరేఽస్య ।
 కాలేన యైర్వా విమితాః సుకల్పైః
 భూపాంసవః ఘే మిహికా ద్యుభాసః । 7

తత్తేఽనుకంపాం సుసమీక్షమాణో
 భుంజాన వివాత్మకృతం విపాకమ్ ।
 హృద్వాగ్వపుర్విర్విదధన్నమస్తే
 జీవేత యో ముక్తిపదే స దాయభాక్ । 8

పశ్యేశ మేఽనార్యమనంత ఆద్యే
 పరాత్మని త్వయ్యపి మాయిమాయిని ।
 మాయాం వితత్యేక్షితుమాత్మవైభవం
 హ్యహం కియానైచ్ఛమివార్చిరగ్నా । 9

అతః క్షమస్వాచ్యుత మే రజోభువో
 హ్యజానత స్త్యత్పృథగీశమానినః ।
 అజావలేపాంధతమోఽంధచక్షుషః
 వీషోఽనుకమ్ప్యో మయి నాథవానితి । 10

క్వాహం తమోమహదహంఖచరాగ్నివార్చు-
 సంవేష్టితాండఘటసప్తవితస్తి కాయః ।
 క్వేద్యుగ్విధావిగణితాండపరాణుచర్యా-
 వాతాధ్వరోమవివరస్య చ తే మహిత్వమ్ । 11

ఉత్ క్షేపణం గర్భగతస్య పాదయోః
 కిం కల్పతే మాతురథోక్షజాగసే ।
 కిమస్తినాస్తివ్యపదేశభూషితం
 తవాస్తి కుక్షేః కియదప్యనంతః । 12

జగత్త్రయాంతోదధిసంప్లవోదే
 నారాయణస్యోదరనాభినాలాత్ ।
 వినిర్గతోఽజస్త్వితీ వాజ్న వై మృషా
 కింత్యిశ్వర త్వన్న వినిర్గతోఽస్మి । 13

నారాయణస్త్వం న హి సర్వదేహినామ్
 ఆత్మాస్యధీశాఖిలలోకసాక్షీ ।
 నారాయణోఽంగం నరభూజలాయనాత్
 తచ్చాపి సత్యం న తవైవ మాయా । 14

తచ్చేజ్జలస్థం తవ సజ్జగద్యపుః
 కిం మే న దృష్టం భగవంస్తదైవ ।
 కిం వా సుదృష్టం హృది మే తదైవ
 కిం నో సపద్యేవ పునర్వ్యదర్శి । 15

అత్రైవ మాయాధమనావతారే
 హ్యాస్య ప్రపంచస్య బహిః స్ఫుటస్య ।
 కృత్స్నస్య చాంతర్జలరే జనన్యా
 మాయాత్వమేవ ప్రకటీకృతం తే । 16

యస్య కుక్షావిదం సర్వం సాత్మం భాతి యథా తథా ।
 తత్ప్రయ్యపీహ తత్సర్వం కిమిదం మాయయా వినా । 17

అద్యైవ త్వద్భుతేఽస్య కిం మమ న తే
 మాయాత్వమాదర్శితమ్
 ఏకోఽసి ప్రథమం తతో వ్రజసుహృద్
 వత్సాః సమస్తా అపి ।
 తావంతోఽసి చతుర్భుజాస్తదభిలైః
 సాకం మయోపాసితాః
 తావంత్యేవ జగంత్యభూస్తదమితం
 బ్రహ్మాద్వయం శిష్యతే । 18

అజానతాం త్వత్ప్రదవీమనాత్మ-
 న్యాత్మాత్మనా భాసి వితత్య మాయామ్ ।
 సృష్టావినాహం జగతో విధాన
 ఇవ త్వమేషోఽంత ఇవ త్రినేత్రః । 19

సురేష్వపిష్యీశ తథైవ సృష్వపి
 తిర్యక్ష్ణు యాదస్స్వపి తేఽజనస్య ।
 జన్మానతాం దుర్మదనిగ్రహోయ
 ప్రభో విధాతః సదనుగ్రహోయ చ । 20

కో వేత్తి భూమన్ భగవన్ పరాత్మన్
 యోగేశ్వరోతీర్చవతస్త్రిలోక్యామ్ ।
 క్వ వా కథం వా కతి వా కదేతి
 విస్తారయన్ క్రీడసి యోగమాయామ్ । 21

తస్మాదిదం జగదశేషమసత్స్వరూపం
 స్వప్నాభమస్తథిషణం పురుదుఃఖదుఃఖమ్ ।

త్వయ్యేవ నిత్యసుఖబోధ తనావనంతే
 మాయాత ఉద్యదపి యత్పదివావభాతి । 22

ఏకస్త్వమాత్మా పురుషః పురాణః
 సత్యః స్వయంజ్యోతిరనంత ఆద్యః ।
 నిత్యోఽక్షరోఽజస్రసుఖో నిరంజనః
 పూర్ణోఽద్యయో ముక్త ఉపాధిలోఽమృతః । 23

ఏవంవిధం త్వాం సకలాత్మనామపి
 స్వాత్మానమాత్మాత్మతయా విచక్షతే ।
 గుర్వర్కలబ్ధోపనిషత్పుచక్షుషా
 యే తే తరంతీవ భవాన్పతాంబుధిమ్ । 24

ఆత్మానమేవాత్మతయా ఽవిజానతాం
 తేనైవ జాతం నిఖిలం ప్రపంచితమ్ ।
 జ్ఞానేన భూయోఽపి చ తత్రప్రళీయతే
 రజ్జ్వామహేర్చోగభవాభవౌ యథా । 25

అజ్ఞానసంజ్ఞా భవబంధమోక్షౌ
 ద్వౌ నామ నాన్యౌ స్త బ్బుతజ్జభావాత్ ।
 అజస్రచిత్యాత్మని కేవలే పరే
 విచార్యమాణే తరణావినాహనీ । 26

త్వామాత్మానం పరం మత్వా పరమాత్మనమేవ చ ।
 ఆత్మా పునర్భూహిర్భుగ్య అహోఽజ్జజనతాజ్జతా । 27

అంతర్భవేఽనంత భవంతమేవ
 హ్యతత్యజంతో మృగయంతి సంతః ।
 అసంతమప్యంత్యహిమంతరేణ
 సంతం గుణం తం కిము యంతి సంతః । 28

అథాపి తే దేవ పదాంబుజద్వయ-
 ప్రసాదలేశానుగృహీత ఏవ హి ।
 జానాతి తత్త్వం భగవన్మహిమ్నో
 న చాన్య ఏకోఽపి చిరం విచిన్వన్ । 29

తదస్తు మే నాథ స భూరిభాగో
 భవేఽత్ర వాన్యత్ర తు వా తిరశ్చామ్ ।
 యేనాహమేకోఽపి భవజ్జనానాం
 భూత్వా నిషేవే తవ పాదపల్లవమ్ । 30

అహోఽతిధన్యా ప్రజగోరమణ్యః
 స్తన్యామృతం పీతమతీవ తే ముదా ।
 యాసాం విభో వత్సతరాత్మజాత్మనా
 యత్ప్రప్తయేఽద్యాపి చ నచాలమధ్వరాః । 31

అహో భాగ్యమహో భాగ్యం నందగోపవ్రజౌకసాం ।
 యన్మిత్రం పరమానందం పూర్ణం బ్రహ్మ సనాతనమ్ । 32

ఏషాం తు భాగ్యమహిమాచ్యుత తావదాస్తామ్
 ఏకాదశైవ హి వయం బత భూరిభాగాః ।
 ఏతద్బ్రహ్మకచక్షరసకృత్ పిబామః
 శర్వాదయోఽంఘ్రియదజమధ్వమృతాసవం తే । 33

తద్భూరిభాగ్యమిహ జన్మ కిమప్యటవ్యామ్
 యద్గోకులేఽపి కతమాంఘ్రిరజోఽభిషేకమ్ ।
 యజ్జీవితం తు నిఖిలం భగవాన్ ముకుందః
 త్వద్యాపి యత్పదరజః శ్రుతిమ్భగ్యమేవ । 34

ఏషాం ఘోషనివాసినాముత భవాన్
 కిం దేవరాతేతి సః
 చేతో విశ్వఫలాత్ఫలం త్వదపరం
 కుత్రాప్యయన్ముహ్యతి ।
 సద్వేషాదివ పూతనాపి సకులా
 త్వామేవ దేవాపితా
 యద్దామార్తసుహృత్ప్రియాత్మతనయ-
 ప్రాణాశయాస్తృత్కృతే । 35

తావద్రాగాదయః స్తేనాస్తావత్కారాగృహం గృహమ్ ।
 తావన్మోహోఽంఘ్రినిగడో యావత్కృష్ణ న తే జనాః । 36

ప్రపంచం నిష్ప్రపంచోఽపి విడంబయసి భూతలే ।
 ప్రపన్నజనతానందసందోహం ప్రథితుం ప్రభో । 37
 జానంత ఏవ జానంతు కిం బహుక్త్యా న మే ప్రభో ।
 మనసో వపుషో వాచో వైభవం తవ గోచరః । 38

అసుజానీహి మాం కృష్ణ సర్వం త్వం వేత్సి సర్వదృక్ ।
 త్వమేవ జగతాం నాథో జగదేతత్తవార్పితమ్ । 39

శ్రీ కృష్ణ పృష్టికులపుష్కరజోషదాయీన్
 క్షౌ నిర్జరద్విజపశూదధివృద్ధికారిన్ ।

ఉద్దర్మశార్వరహర క్షితిరాక్షసధ్రుక్
 ఆకల్పమార్కమర్హన్ భగవన్ నమస్తే । 40

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యభిష్టాయ భూమానం త్రిః పరిక్రమ్య పాదయోః ।
 నత్వాభీష్టం జగద్దాతా స్వధామ ప్రత్యపద్యత । 41

తతోఽనుజ్ఞాప్య భగవాన్ స్వభువం ప్రాగవస్థితాన్ ।
 వత్సాన్ పులినమానిన్యే యథాపూర్వసఖం స్వకమ్ । 42

ఏకస్మిన్నపి యాతేఽబ్జే ప్రాణేశం చాంతరాత్మనః ।
 కృష్ణమాయాహతా రాజన్ క్షణార్థం మేనిరేఽర్చకాః । 43

కిం కిం న విస్మరంతీహ మాయామోహితచేతసః ।
 యన్మోహితం జగత్సర్వమభీక్షణం విస్మృతాత్మకమ్ । 44

ఊచుశ్చ సుహృదః కృష్ణం స్వాగతం తేఽతిరంహసా ।
 నైకోఽప్యభోజి కవల ఏహీతః సాధు భుజ్యతామ్ । 45

తతో హసన్ హృషీకేశోఽభ్యవహృత్య సహార్భకైః ।
 దర్శయంశ్చర్మాజగరం న్యవర్తత వనాద్ర్యజమ్ । 46

బర్హప్రసూననవధాతువిచిత్రితాంగః
 ప్రోద్దామవేణుదలశృంగరవోత్సవాఢ్యః ।
 వత్సాన్ గృణన్ననుగగీతపవిత్రకీర్తిః
 గోపీదృగుత్సవదృశిః ప్రవివేశ గోష్ఠమ్ । 47

అద్యానేన మహావ్యాలో యశోదానందసూనునా ।
 హతోఽవితా వయం చాస్మాదితి బాలా వ్రజే జగుః । 48

రాజోవాచ

బ్రహ్మాన్ పరోద్భవే కృష్ణే ఇయాన్ ప్రేమా కథం భవేత్ ।
 యోఽభూతపూర్వస్తాకేషు స్వోద్భవేష్యపి కథ్యతామ్ । 49

శ్రీశుక ఉవాచ

సర్వేషామపి భూతానాం నృప స్వాత్మైవ వల్లభః ।
 ఇతరేఽపత్యవిత్తాద్యాస్తద్వల్లభతయైవ హి । 50

తద్రాజేంద్ర యథా స్నేహః స్వస్వకాత్మని దేహినామ్ ।
 న తథా మమతాలంది పుత్రవిత్తగృహాదిషు । 51

దేహోత్మవాదినాం పుంసామపి రాజన్యసత్తమః ।
యథా దేహాః ప్రియతమస్తథా న హ్యను యే చ తమ్ । 52

దేహోఽపి మమతాభాక్ చేత్తర్వస్య నాత్మవత్ప్రియః ।
యజ్జీర్యత్యపి దేహీఽస్మిన్ జీవితాశా బలీయసి । 53

తస్మాత్ప్రియతమః స్వాత్మా సర్వేషామపి దేహినామ్ ।
తదర్థమేవ సకలం జగదేతచ్ఛరాచరమ్ । 54

కృష్ణమేనమవేహి త్వమాత్మానమఖిలాత్మనామ్ ।
జగద్దితాయ సోఽప్యత్ర దేహీవాభాతి మాయయా । 55

వస్తుతో జానతామత్ర కృష్ణం స్థాస్ను చరిష్ణు చ ।
భగవద్రూపమఖిలం నాన్యద్వస్త్విహ కించన । 56

సర్వేషామపి వస్తూనాం భావార్థో భవతి స్థితః ।
తస్యోపి భగవాన్ కృష్ణః కిమతద్వస్తు రూప్యతామ్ । 57

సమాశ్రితా యే పదపల్లవప్లవం
మహత్పదం పుణ్యయశో మురారేః ।
భవాంబుధిర్వత్సపదం పరంపదం
పదం పదం యద్విపదాం న తేషామ్ । 58

ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం యత్పుష్టోఽహమిహ త్వయా ।
తత్కామారే హరికృతం పౌగండే పరికీర్తితమ్ । 59

ఏతత్సుహృద్భిశ్చరితం మురారేః
అఘార్దనం శాద్వలజేమనం చ ।
వ్యక్తేతరద్రూపమజోర్యభిష్టవం
శృణ్వన్ గృణన్నేతి నరోఽఖిలార్థాన్ । 60

ఏవం విహరైః కౌమారైః కౌమారం జహతుర్వజే ।
నిలాయనైః సేతుబంధైర్మర్కటోత్పలనాదిభిః । 61

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
పూర్వార్థే బ్రహ్మస్తుతిర్నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః (14)

15 - అథ పంచదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

తతశ్చ పౌగండవయఃశ్రితౌ వ్రజే
బభూవతుస్తా పశుపాలసమ్మతౌ ।
గాశ్చారయంతౌ సఖిభిః సమం పదైః
బృందావనం పుణ్యమతీవ చక్రతుః । 1

తస్మాథవో వేణుముదీరయన్ వృతో
గోపైర్భృణద్భిః స్వయశో బలాన్వితః ।
పశూన్ పురస్కృత్య పశవ్యమావిశద్
విహర్తుకామః కుసుమాకరం వనమ్ । 2

తన్మంజుఘోషోలిమ్బుగద్విజాకులం
మహాన్మనః ప్రఖ్యపయఃసరస్వతా ।
వాలేన జుష్టం శతపత్రగంధినా
నిరీక్ష్య రంతుం భగవాన్ మనో దధే । 3

స తత్ర తత్రారుణపల్లవశ్రియా
ఫలప్రసూనోరుభరేణ పాదయోః ।
స్పృశచ్ఛిఖాన్ వీక్ష్య వనస్పతీన్ముదా
స్మయన్నివాహోగ్రజమాదిపురుషః । 4

శ్రీభగవానువాచ

అహో అమీ దేవవరామరార్చితమ్
పాదామ్బుజం తే సుమనఃఫలార్హణమ్ ।
నమంతు్యపాదాయ శిఖాభిరాత్మనః
తమోఽపహత్యై తరుజన్మ యత్కృతమ్ । 5

ఏతేఽలినస్తవ యశోఽఖిలలోకతీర్థం
గాయంత ఆదిపురుషానుపదం భజంతే ।
ప్రాయో అమీ మునిగణా భవదీయముఖ్యాః
గూఢం వనేఽపి న జహత్యనఘాత్మదైవమ్ । 6

సృత్యంత్యమి శిఖిన ఈడ్య ముదా హరిణ్యః
కుర్వంతి గోప్య ఇవ తే ప్రియమిక్షణేన ।
సూక్తైశ్చ కోకిలగణా గృహమాగతాయ
ధన్యా వనోకస ఇయాన్ హి సతాం నిసర్గః । 7

ధన్యేయమద్య ధరణీ తృణవీరుధస్త్వత్
పాదస్పృశో ద్రుమలతాః కరజాభిమృష్టాః ।
నద్యోఽద్రయః ఖగమ్భగాః సదయావలోకైః
గోప్యోఽంతరేణ భుజయోరపి యత్స్పృహో శ్రీః । 8

శ్రీశుక ఉవాచ

వీవం బృందావనం శ్రీమత్కృష్ణః ప్రీతమనాః పశూన్ ।
రేమే సంచారయన్నద్రేః సరిద్రోధస్సు సానుగః । 9

క్వచిద్గాయతి గాయత్సు మదాంధాలిష్వసుద్రతైః ।
ఉపగీయమానచరితః స్రగ్వీ సంకర్షణాన్వితః । 10

క్వచిచ్ఛ కలహంసానామనుకూజతి కూజితమ్ ।
అభిస్సృత్యతి సృత్యంతం బర్హిణం హాసయన్ క్వచిత్ । 11

మేఘగంభీరయా వాచా నామభిర్దూరగాన్ పశూన్ ।
క్వచిదాహ్వాయతి ప్రీత్యా గోగోపాలమనోజ్ఞయా । 12

చకోరక్రౌంచచక్రాహ్వాభారద్వాజాంశ్చ బర్హిణః ।
అనురౌతి స్మ సత్త్వానాం భీతవద్వ్యాఘ్రుసింహయోః । 13

క్వచిత్క్రిడాపరిత్రాంతం గోపోత్సంగోపబర్హణమ్ ।
స్వయం విశ్రమయత్యార్యం పాదసంవాహనాదిభిః । 14

సృత్యతో గాయతః క్వాపి వల్లతో యుధ్యతో మిథః ।
గృహీతహస్తా గోపాలాన్ హాసంతౌ ప్రశశంసతుః । 15

క్వచిత్పల్లవతల్పేషు నియుద్దశ్రమకర్మితః ।
వృక్షమూలాశ్రయః శేతే గోపోత్సంగోపబర్హణః । 16

పాదసంవాహనం చక్రుః కేచిత్తస్య మహాత్మనః ।
అపరే హతపాష్మానో వ్యజనైః సమవీజయన్ । 17

అన్యే తదనురూపాణి మనోజ్ఞాని మహాత్మనః ।
గాయంతి స్మ మహారాజ స్నేహక్లిన్నధియః శనైః । 18

వీవం నిగూఢాత్మగతిః స్వమాయయా
గోపాత్మజత్వం చరితైర్విడంబయన్ ।
రేమే రమాలాలితపాదపల్లవో
గ్రామ్యైః సమం గ్రామ్యవదీశచేష్టితః । 19

శ్రీదామ నామ గోపాలో రామకేశవయోః సఖా
సుబలస్తోకకృష్ణాద్యా గోపాః ప్రేష్టేదమబ్రువన్ । 20

రామ రామ మహాబాహో కృష్ణ దుష్టనిబర్హణ ।
ఇతోఽవిదూరే సుమహద్వనం తాలాలిసంకులమ్ । 21

ఫలాని తత్ర భూరీణి పతంతి పతితాని చ ।
సంతి కిన్త్వవరుద్ధాని ధేనుకేన దురాత్మనా । 22

సోఽతివీర్యోఽసురో రామ హే కృష్ణ ఖరరూపధృక్ ।
ఆత్మతుల్య బలైరన్వైర్జ్ఞాతిభిర్బహుభిర్వృతః । 23

తస్మాత్కృతనరాహారాదీృతైర్బృభిరమిత్రహాన్ ।
న సేవ్యతే పశుగణైః పక్షీసంఘైర్వివర్జితమ్ । 24

విద్యంతేఽభుక్త పూర్వాణి ఫలాని సురభీణి చ ।
విష వై సురభిర్గంధో విషూచీనోఽవగృహ్యతే । 25

ప్రయచ్ఛ తాని నః కృష్ణ గంధలోభితచేతసామ్ ।
వాంఛాస్తి మహతీ రామ గమ్యతాం యది రోచతే । 26

వీవం సుహృద్వచః శ్రుత్వా సుహృత్ప్రియచికిర్షయా ।
ప్రహస్య జగ్ముతుర్గోపైర్వృతౌ తాలవనం ప్రభూ । 27

బలః ప్రవిశ్య బాహుభ్యాం తాలాన్ సంపరికంపయన్ ।
ఫలాని పాతయామాస మతంగజ ఇవౌజసా । 28

ఫలానాం పతతాం శబ్దం నిశమ్యాసురరాసభః ।
అభ్యధావత్ క్షితితలం సనగం పరికంపయన్ । 29

సమేత్య తరసా ప్రత్యగ్ద్వాభ్యాం పద్భ్యాం బలం బలీ ।
నిహత్యోరసి కాశబ్దం ముంచన్ పర్యసరత్ఫలః । 30

పునరాసాద్య సంరబ్ధ ఉపక్రోష్టా పరాక్ స్థితః ।
చరణావపరా రాజన్ బలాయ ప్రాక్షిపద్రుషా । 31

స తం గృహీత్వా ప్రపదోర్భ్రామయిత్వైకపాణినా ।
చిక్షేప తృణరాజాగ్రే భ్రామణత్యక్త జీవితమ్ । 32

తేనాహతో మహాతాలో వేపమానో బృహచ్చిరాః ।
సార్వస్థం కంపయన్ భగ్నుః స చాన్యం సోఽపి చాపరమ్ । 33

బలన్య లీలయోత్సృష్టఖరదేహహతాహతాః ।
తాలాశ్చకంపిరే సర్వే మహావాలేరితా ఇవ । 34

నైతచ్చిత్రం భగవతి హ్యానంతే జగదీశ్వరే ।
ఓతస్రోతమిదం యస్మిన్ తస్తుష్వజ్గ యథా పటః । 35

తతః కృష్ణం చ రామం చ జ్ఞాతయో ధేనుకస్య యే ।
క్రోష్టారోఽభ్యద్రవన్ సర్వే సంరబ్ధా హతబాన్ధవాః । 36

తాంస్తానాపతతః కృష్ణో రామశ్చ నృప లీలయా ।
గృహీతపశ్చాచ్చరణాన్ ప్రాహిణోత్తృణరాజసు । 37

ఫలప్రకరసంకీర్ణం దైత్యదేహైర్గతాసుభిః ।
రరాజ భూః సతాలాగైర్హైర్వైరివ నభస్తలమ్ । 38

తయోస్తత్సమహత్కర్మ నిశామ్య విబుధాదయః ।
ముముచుః పుష్పవర్షాణి చక్రుర్వాద్యాని తుష్టువుః । 39

అథ తాలఫలాన్యాదన్ మనుష్యా గతసాధ్వసాః ।
తృణం చ పశవశ్చేరుర్హతధేనుకకాసనే । 40

కృష్ణః కమలపత్రాక్షః పుణ్యశ్రవణకీర్తనః ।
స్తూయమానోఽనుగైర్గోపైః సాగ్రజో వ్రజమావ్రజత్ । 41

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే ధేనుకాసురవధో నామ పంచదశోఽధ్యాయః (15)

తం గోరజశ్చురితకుంతలబద్ధబర్హ
వన్యప్రసూనరుచిరేక్షణచారుహాసమ్ ।

వేణుం క్వణంతమనుగైరనుగీతకీర్తిం
గోప్యో దిదృక్షితదృశోఽభ్యగమన్ సమేతాః । 42

పీత్వా ముకుందముఖసారఘమక్షిభృంగైః
తాపం జహుర్విరహజం వ్రజయోషితోఽహ్ని ।

తత్సత్కృతిం సమధిగమ్య వివేశ గోష్ఠం
సప్రీడహాసవినయం యదపాంగమోక్షమ్ । 43

తయోర్యశోదారోహిణ్యా పుత్రయోః పుత్రవత్సలే ।
యథాకామం యథాకాలం వ్యధత్తాం పరమాశిషః । 44

గతాధ్వానశ్రమౌ తత్ర మజ్జనోన్మర్దనాదిభిః ।
నీవీం వసిత్వా రుచిరాం దివ్యస్రగ్గంధమండితౌ । 45

జనన్యుపహృతం ప్రాశ్య స్వాద్యన్నముపలాలితౌ ।
సంవిశ్య వరశయ్యాయాం సుఖం సుషుపతుర్వ్రజే । 46

వీవం స భగవాన్ కృష్ణో బృందావనచరః క్వచిత్ ।
యయౌ రామమృతే రాజన్ కాలిందిం సఖిభిర్వృతః । 47

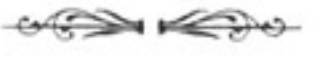
అథ గావశ్చ గోపాశ్చ నిదాఘాతపపీడితాః ।
దుష్టం జలం పపుస్తస్యాస్తృషారా విషదూషితమ్ । 48

విషాంభస్తదుపస్నుశ్య దైవోపహతచేతసః ।
నిపేతుర్వ్యసవః సర్వే సలిలాన్తే కురూద్వహ । 49

వీక్ష్య తాన్ వై తథాభూతాన్ కృష్ణో యోగేశ్వరేశ్వరః ।
ఈక్షయామృతవర్షిణ్యా స్వనాథాన్ సమజీవయత్ । 50

తే సంప్రతీతస్మృతయః సముత్తాయ జలాంతికాత్ ।
ఆసన్ సువిస్మితాః సర్వే వీక్షమాణాః పరస్పరమ్ । 51

అన్యమంసత తద్రాజన్ గోవిందానుగ్రహేక్షితమ్ ।
పీత్వా విషం పరేతస్య పునరుత్థానమాత్మనః । 52

16 - అథ షోడశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

విలోక్య దూషితాం కృష్ణాం కృష్ణః కృష్ణాహినా విభుః |
తస్యా విశుద్ధిమన్విచ్ఛన్ సర్పం తముదవాసయత్ | 1

రాజోనాచ

కథమంతర్జలేఽగాధే న్యగృహ్లాద్భగవానహిమ్ |
స నై బహుయుగావాసం యథాసీద్విప్ర కథ్యతామ్ | 2

బ్రహ్మాన్ భగవతస్తస్య భూమ్నః స్వచ్ఛందవర్తినః |
గోపాలోదారచరితం కస్త్యుప్యేతామృతం జుషన్ | 3

శ్రీశుక ఉవాచ

కాళింద్యాం కాళియస్యాసీద్ హ్రదః కశ్చిద్విషాగ్నినా |
శ్రవ్యమాణపయా యస్మిన్ పతంతుపరిగాః ఖగాః | 4

విప్రుష్మతా విషోదోర్మిమారుతేనాభిమర్శితాః |
మ్రియంతే తీరగా యస్య ప్రాణినః స్థిరజంగమాః | 5

తం చండవేగవిషవీర్యమవేక్ష్య తేన
దుష్టాం నదీం చ ఖలసంయమనావతారః |
కృష్ణః కదంబమధిరుహ్య తతోఽతితుంగమ్
అస్ఫోట్య గాఢరశనో న్యపతద్విషోదే | 6

సర్పహ్రదః పురుషసారనిపాతవేగ-
సంక్షోభితోరగవిషోచ్చుసితాంబురాశిః |
పర్యక్ ఘ్రతో విషకషాయవిభీషణోర్మిః
ధావన్ ధనుశ్చతమనంత బలస్య కిం తత్ | 7

తస్య హ్రదే విహరతో భుజదండఘూర్ణ-
వార్హోషమంగ వరవారణవిక్రమస్య |
అశ్రుత్య తత్ స్వసదనాభిభవం నిరీక్ష్య
చక్షుఃశ్రవాః సమసరత్తదమృష్యమాణః | 8

తం ప్రేక్షణీయసుకుమారఘనావదాతం
శ్రీవత్సపీతవసనం స్మితసుందరాస్యమ్ |

క్రీడంతమప్రతిభయం కమలోదరాంఘ్రిమ్
సందశ్య మర్మసు రుషో భుజయా చఛాద | 9

తం నాగభోగపరివీతమదృష్టచేష్టమ్
ఆలోక్య తత్ప్రియసఖాః పశుపా భృశారాః |
కృష్ణేఽర్చితాత్మసుహృదర్థకళత్రకామా
దుఃఖానుశోకభయమూఢధియో నిపేతుః | 10

గావో వృషో వత్సతర్యః క్రందమానాః సుదుఃఖితాః |
కృష్ణే న్యస్తేక్షణా భీతా రుదత్య ఇవ తస్థిరే | 11

అథ ప్రజే మహోత్పాతాస్త్రివిధా హ్యతిదారుణాః |
ఉత్పేతుర్చువి దివ్యాత్మన్యాసన్నభయశంసినః | 12

తానాలక్ష్య భయోద్విగ్నా గోపా నందపురోగమాః |
వినా రామేణ గాః కృష్ణం జ్ఞాత్వా చారయితుం గతమ్ | 13

తైర్నుర్మిమితైర్నిధనం మత్వా ప్రాప్తమతద్విదః |
తత్రాణాస్తన్ననస్కాస్తే దుఃఖశోకభయాతురాః | 14

అబాలవృద్ధవనితాః సర్వేఽంగ పశువృత్తయః |
నిర్లగ్నూర్గోకులాద్దీనాః కృష్ణదర్శనలాలసాః | 15

తాంస్తథా కాలరాన్ వీక్ష్య భగవాన్ మాధవో బలః |
ప్రహస్య కించిన్నోవాచ ప్రభావజ్ఞోఽనుజస్య సః | 16

తేఽన్వేషమాణా దయితం కృష్ణం సూచితయా పదైః |
భగవల్లక్షణైర్లగ్నూః పదవ్యా యమునాతటమ్ | 17

తే తత్ర తత్రాబ్జయావాంకుశాశని-
ధ్వజోపన్నాని పదాని విశృతేః |
మార్గే గవామన్యపదాంతరాంతరే
నిరీక్షమాణా యయురంగ సత్వరాః | 18

అంతర్లదే భుజగభోగపరీతమారాత్
కృష్ణం నిరీహముపలభ్య జలాశయాంతే |

తపః సుతప్తం కిమనేన పూర్వం
 నిరస్తమానేన చ మానదేన ।
 ధర్మోఽథవా సర్వజనానుకంపయా
 యతో భవాంస్తుష్యతి సర్వజీవః । 35

కస్యానుభావోఽస్య న దేవ విద్యుహే
 తవాంఘ్రిరేణుస్పర్శాధికారః ।
 యద్వాంఘయా శ్రీర్లలనాఽఽ చరత్తపో
 విహాయ కామాన్ సుచిరం ధృతవ్రతా । 36

న నాకపుష్టం న చ సార్వభౌమం
 న పారమేష్ఠ్యం న రసాధిపత్యమ్ ।
 న యోగసిద్ధీరపునర్భవం వా
 వాంఛంతి యత్పాదరజః ప్రపన్నాః । 37

తదేష నాథాప దురాపమన్వైః
 తమోజనిః క్రోధవశోఽప్యహీశః ।
 సంసారచక్రే భ్రమతః శరీరిణో
 యదిచ్ఛతః స్యాద్విభవః సమక్షః । 38

నమస్తుభ్యం భగవతే పురుషాయ మహాత్మనే ।
 భూతావాసాయ భూతాయ పరాయ పరమాత్మనే । 39

జ్ఞానవిజ్ఞాననిధయే బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే ।
 అగుణాయావికారాయ నమస్తేఽప్రాకృతాయ చ । 40

కాలాయ కాలనాభాయ కాలావయవసాక్షిణే ।
 విశ్వాయ తదుపద్రష్ట్రే తత్కర్త్రే విశ్వహేతవే । 41

భూతమాత్రేంద్రియప్రాణమనోబుద్ధ్యాశయాత్మనే ।
 త్రిగుణేనాభిమానేన గూఢస్వాత్మానుభూతయే । 42

నమోఽనంతాయ సూక్ష్మాయ కూటస్థాయ విపశ్చితే ।
 నానావాదానురోధాయ వాచ్యవాచకశక్తయే । 43

నమః ప్రమాణమూలాయ కవయే శాస్త్రయోనయే ।
 ప్రవృత్తాయ నివృత్తాయ నిగమాయ నమో నమః । 44

నమః కృష్ణాయ రామాయ వసుదేవసుతాయ చ ।
 ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్దాయ సాత్వతాం పతయే నమః । 45

నమో గుణప్రదీపాయ గుణాత్మచ్ఛాదనాయ చ ।
 గుణవృత్త్వపలక్ష్యాయ గుణద్రష్ట్రే స్వసంవిదే । 46

అవ్యాకృతవిహారాయ సర్వవ్యాకృతసిద్ధయే ।
 హృషీకేశ నమస్తేఽస్తు మునయే మౌనశీలినే । 47

పరావరగతిజ్ఞాయ సర్వాధ్యక్షాయ తే నమః ।
 అవిశ్వాయ చ విశ్వాయ తద్రష్ట్రేఽస్య చ హేతవే । 48

త్వం హ్యస్య జన్మస్థితిసంయమాన్ ప్రభో
 గుణైరనీహోఽకృత కాలశక్తిధృక్ ।
 తత్తత్స్వభావాన్ ప్రతిబోధయన్ సతః
 సమీక్షయామోఘవిహార తఃహసే । 49

తస్యైవతేఽ మూస్తనవస్త్రిలోక్యామ్
 శాంతా అశాంతా ఉత మూఢయోనయః ।
 శాంతాః ప్రియాస్తే హ్యధునావితుం సతామ్
 స్థాతుశ్చ తే ధర్మపరీప్పయేహతః । 50

అపరాధః సకృద్భ్రాతా సోఢవ్యః స్వప్రజాకృతః ।
 క్షంతుమర్హసి శాంతాత్మన్ మూఢస్య త్వామజానతః । 51

అనుగృహ్ణీష్య భగవన్ ప్రాణాంస్త్వజతి పన్నగః ।
 స్త్రీణాం నః సాధుశోచ్యానాం పతిః ప్రాణః ప్రదీయతామ్ । 52

విధేహి తే కింకరీణామనుష్ఠేయం తవాజ్ఞయా ।
 యచ్ఛ్రద్ధయానుతిష్ఠన్ వై ముచ్యతే సర్వతోభయాత్ । 53

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం న నాగపత్నీభిర్భగవాన్ సమభిష్టుతః ।
 మూర్ఛితం భగ్నుశిరసం విససర్జాంఘ్రికుట్టనైః । 54

ప్రతిలబ్ధేంద్రియప్రాణః కాళియః శనకైర్హరిమ్ ।
 కృచ్ఛ్రాత్ సముచ్ఛ్వాసన్ దీనః కృష్ణం ప్రాహ కృతాంజలిః । 55

కాళియ ఉవాచ

వయం ఖిలాః సహోత్పత్త్యా తామసా దీర్ఘమన్యవః |
 స్వభావో దుస్త్వజ్ఞో నాథ లోకానాం యదసద్గ్రహాః | 56

త్వయా సృష్టమిదం విశ్వం ధాతర్గుణవిసర్జనమ్ |
 నానాస్వభావవీర్యాజ్ఞో యోనిబీజాశయాకృతి | 57

వయం చ తత్ర భగవన్ సర్వా జాత్యురుమన్యవః |
 కథం త్యజామస్త్యన్మాయాం దుస్త్వజాం మోహితాః స్వయమ్ | 58

భవాన్ హి కారణం తత్ర సర్వజ్ఞో జగదీశ్వరః |
 అనుగ్రహం విగ్రహం వా మన్యసే తద్విధేహి నః | 59

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యాకర్ణ్య వచః ప్రాహ భగవాన్ కార్యమానుషః |
 నాత్ర స్థేయం త్వయా సర్వ సముద్రం యాహి మాచిరమ్ |
 స్వజ్ఞాత్యపత్యదారాఢ్యో గోనృభిర్బుజ్యతాం నదీ | 60

య ఏతత్ సంస్మరేన్మర్త్యస్తుభ్యం మదనుశాసనమ్ |
 కీర్తయన్సుభయోః సంధ్యోర్న యుష్మద్భయమాఘ్నయాత్ | 61

యోఽస్మిన్ స్నాత్వా మదాక్రీడే దేవాదీంస్తర్పయేజ్జలైః |
 ఉషోష్య మాం స్మరన్నరేల్ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే | 62

ద్వీపం రమణకం హిత్యా ప్రాదమేతముపాశ్రితః |
 యద్భయాత్ప సుపర్లస్త్వాం నాద్యాన్మత్పాదలాంఛితమ్ | 63

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఏవముక్తో భగవతా కృష్ణేనాదృతకర్మణా |
 తం పూజయామాస ముదా నాగపత్వ్యశ్చ సాదరమ్ | 64

దివ్యాంబరస్రజ్జుణిభిః పరాఝైరపి భూషణైః |
 దివ్యగంధానులేపైశ్చ మహాత్యోత్పలమాలయా | 65

పూజయిత్వా జగన్నాథం ప్రసాద్య గరుడభ్యజమ్ |
 తతః ప్రీతోఽభ్యనుజ్ఞాతః పరిక్రమ్యాభివంద్య తమ్ | 66

సకళత్రసుహృత్పుత్రో ద్వీపమభేర్జగామ హ |
 తదైవ సామృతజలా యమునా నిర్విషాభవత్ |
 అనుగ్రహోద్భగవతః క్రీడామానుషరూపిణః | 67

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
 పూర్వార్థే కాళియమోక్షణం నామ షోడశోఽధ్యాయః (16)

17 - అథ సప్తదశోఽధ్యాయః

రాజోవాచ

నాగాలయం రమణకం కస్మాత్ తత్యాజ కాళియః |
 కృతం కిం వా సుపర్లస్య తేనైకేనాసమంజసమ్ | 1

శ్రీశుక ఉవాచ

ఉపహర్వైః సర్పజనైర్మాసి మాసీహ యో బలిః |
 వాసస్పత్యో మహాబాహో నాగానాం ప్రాజ్ఞీరూపితః | 2

స్వం స్వం భాగం ప్రయచ్ఛంతి నాగాః పర్వణి పర్వణి |
 గోపీథాయాత్మనః సర్వే సుపర్లాయ మహాత్మనే | 3

విషవీర్యమదావిష్టః కాద్రవేయస్తు కాళియః |
 కదర్థీకృత్య గరుడం స్వయం తం ఋభుజే బలిమ్ | 4

తచ్ఛ్రుత్వా కుపితో రాజన్ భగవాన్ భగవత్త్రియః |
 విజిఘాంసుర్మహావేగః కాళియం సముపాద్రవత్ | 5

తమాపతంతం తరసా విషాయుధః
 ప్రత్యభ్యయాదుచ్చితనైకమస్తకః |
 దద్ధిః సుపర్లం వ్యదశద్దదాయుధః
 కరాళజిహ్వోచ్చ్యుసితోగ్రలోచనః | 6

తం తార్క్ష్యపుత్రః స నిరస్య మన్యుమాన్
 ప్రచండవేగో మధుసూదనాసనః ।
 పక్షేణ సవ్యేన హిరణ్యరోచిషా
 జఘాన కద్రూసుతముగ్రవిక్రమః । 7

సువర్ణపక్షాభిహతః కాళియోఽతీవ విహ్వలః ।
 ప్రాదం వివేశ కాళింద్యాస్తదగమ్యం దురాసదమ్ । 8

తలైకదా జలచరం గరుడో భక్ష్యమిప్పితమ్ ।
 నివారితః సాభరిణా ప్రసహ్య క్షుధితోఽహరత్ । 9

మీనాన్ సుదుఃఖితాన్ దృష్ట్వా దీనాన్ మీనపతౌ హతే ।
 కృపయా సాభరిః ప్రాహ తత్రత్యక్షేమమాచరన్ । 10

అత్ర ప్రవిశ్య గరుడో యది మత్స్యాన్ స ఖాదతి ।
 సద్యః ప్రాణైర్వియుజ్యేత సత్యమేతద్బ్రవీమ్యహమ్ । 11

తం కాళియః పరం వేద నాన్యః కశ్చన లేలిహః ।
 అవాత్సిర్గరుడాద్భీతః కృష్ణేన చ వివాసితః । 12

కృష్ణం ప్రాదాద్వినిష్కాంతం దివ్యస్రగ్గంధవాససమ్ ।
 మహామణిగణాకీర్ణం జాంబూనదపరిష్కృతమ్ । 13

ఉపలభ్యోత్తిలాః సర్వే లబ్ధప్రాణా ఇవానవః ।
 ప్రమోదనిభృతాత్మానో గోపాః ప్రీత్యాభిరేభిరే । 14

యశోదా రోహిణీ నందో గోప్యో గోపాశ్చ కౌరవ ।
 కృష్ణం సమేత్య లబ్ధేహా ఆసన్ లబ్ధమనోరథాః । 15

రామశ్చాచ్యుతమాలింగ్య జహాసాస్యాసుభావవిత్ ।
 నగా గావో వృషా వత్సా లేభిరే పరమాం ముదమ్ । 16

నందం విప్రాః సమాగత్య గురవః సకళత్రకాః ।
 ఊచుస్తే కాళియగ్రస్తో దిష్ట్వా ముక్తస్తవాత్మజః । 17

దేహి దానం ద్విజాతీనాం కృష్ణనిర్ముక్తి హేతవే ।
 నందః ప్రీతమనా రాజన్ గాః సువర్ణం తదాదిశత్ । 18

యశోదాపి మహాభాగా నష్టలబ్ధప్రజా సతీ ।
 పరిష్వజ్యాంకమారోప్య ముమోచాశ్రుకళాం ముహుః । 19

తాం రాతిం తత్ర రాజేంద్ర క్షుత్యధ్యాయం శ్రమకర్షితాః ।
 ఊషుర్ర్యజౌకసో గావః కాళింద్యా ఉపకూలతః । 20

తదా శుచివనోద్భూతో దావాగ్నిః సర్వతో వ్రజమ్ ।
 సుప్తం నిశీథ ఆవృత్య ప్రదగ్ధముపచక్రమే । 21

తత ఉత్థాయ సంభ్రాంతా దహ్యమానా వ్రజౌకసః ।
 కృష్ణం యయుస్తే శరణం మాయామనుజమీశ్వరమ్ । 22

కృష్ణ కృష్ణ మహాభాగ హే రామామితవిక్రమ ।
 విష ఘోరతమో వహ్నిస్తావకాన్ గ్రసతే హి నః । 23

సుదుస్తరాన్ఘః స్వాన్ పాహి కాలాగ్నేః సుహృదః ప్రభో ।
 న శక్నుమస్త్యచ్ఛరణం సంత్యక్తుమకులోభయమ్ । 24

ఇత్తం స్వజనవైక్లబ్యం నిరీక్ష్య జగదీశ్వరః ।
 తమగ్నిమపిబల్ తీవ్రమనంతోఽనంత శక్తిధృక్ । 25

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే
 పూర్వార్ధే దావాగ్నిమోచనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః (17)

18 - అథ అష్టాదశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అథ కృష్ణః పరివృతో జ్ఞాతిభిర్ముదితాత్మభిః ।
 అనుగీయమానో న్యవిశద్ర్వజం గోకులమండితమ్ । 1

వ్రజే ఏక్రీడతోరేవం గోపాలచ్ఛదృమాయయా ।
 గ్రీష్మో నామర్తురభవన్నాతిప్రేయాన్ శరీరిణామ్ । 2
 స చ బృందావనగుణైర్వసంత ఇవ లక్ష్మితః ।
 యత్రాస్తే భగవాన్ సాక్షాద్రామేణ సహ కేశవః । 3

యత్ర నిర్జరనిర్లాదనివృత్తస్వనఝిల్లికమ్ ।
శశ్యత్తచ్చీకరర్ణీషద్రుమమండలమండితమ్ । 4

సరిత్సరఃప్రప్రవణోర్మివాయునా
కప్లోరకంజోత్పల రేణుహారిణా ।
న విద్యతే యత్ర వనౌకసాం దవో
నిదాఘవప్స్వార్కభవోఽతిశాద్వలే । 5

అగాధతోయప్రాదినితటోర్మిభిః
ద్రవత్పురీష్యాః పులినైః సమంతతః ।
న యత్ర చండాంశుకరా విషోల్పణాః
భువో రసం శాద్వలితం చ గృహ్లాతే । 6

వనం కుసుమితం శ్రీమన్నదచ్చిత్రమ్బుగద్విజమ్ ।
గాయన్మయూరభ్రమరం కూజతోక్కిలసారసమ్ । 7

కీడిష్యమాణస్తత్కృష్ణో భగవాన్ బలసంయుతః ।
వేణుం విరణయన్ గోపైర్గోధనైః సంవృతోఽవిశత్ । 8

ప్రవాళబర్హ స్తబకస్రగ్ధాతుకృతభూషణాః ।
రామకృష్ణాదయో గోపా నన్పతుర్యయుధుర్జగుః । 9

కృష్ణస్య నృత్యతః కేచిజ్జగుః కేచిదవాదయన్ ।
వేణుపాణితలైః శృంగైః ప్రశశంసురథాపరే । 10

గోపజాతిప్రతిచ్ఛన్నా దేవా గోపాలరూపిణాః ।
ఈడిరే కృష్ణరామౌ చ నటా ఇవ నటం నృప । 11

భ్రమణైర్లంఘనైః క్షేపైరాస్ఫోటనవికర్షణైః ।
చిక్రీడతుర్నియుద్ధేన కాకపక్షధరా క్వచిత్ । 12

కృచిన్సృత్యత్పు చాన్యేషు గాయకౌ వాదకౌ స్వయమ్ ।
శశంసతుర్మహారాజ సాధుసాధ్వితివాదినౌ । 13

కృచిద్బిల్వైః కృచిత్కుమ్భైః క్వ చామలకముష్టిభిః ।
అస్పృశ్యనేత్రబంధాద్యైః క్వచిన్స్మగభగేహయా । 14

కృచిచ్ఛ దర్శురప్లావైర్వివిధైరుపహాసకైః ।
కదాచిత్ స్పందోళికయా కర్షిచిన్సృపచేష్టయా । 15

వీవం తౌ లోకసిద్ధాభిః క్రీడాభిశ్చేరతుర్వనే ।
నద్యద్రిద్రోణీకుంజేషు కాననేషు సరస్సు చ । 16

పశూంశ్చారయతో గోపైస్తద్వనే రామకృష్ణయోః ।
గోవరూపీ ప్రలంబోఽగాదనురస్తజ్జిహీర్షయా । 17

తం విద్వానపి దాశార్థో భగవాన్ సర్వదర్శనః ।
అన్వమోదత తత్సఖ్యం వధం తస్య విచింతయన్ । 18

తత్రోపాహలాయ గోపాలాన్ కృష్ణః ప్రాహ విహారవిత్ ।
హే గోపా విహారిష్యామో ద్వంద్వీభూయ యథాయథమ్ । 19

తత్ర చక్రుః పరివృథౌ గోపా రామజనార్దనౌ ।
కృష్ణసంఘట్టినః కేచిదాసన్ రామస్య చాపరే । 20

అచేరుర్వివిధాః క్రీడా వాహ్యవాహకలక్షణాః ।
యత్రారోహంతి జేతారో వహంతి చ పరాజితాః । 21

వహంతో వాహ్యమానాశ్చ చారయంతశ్చ గోధనమ్ ।
భాండీరకం నామ వటం జగ్ముః కృష్ణపురోగమాః । 22

రామసంఘట్టినో యర్హి శ్రీదామవృషభాదయః ।
క్రీడాయాం జయినస్తాంస్తానూహుః కృష్ణాదయో నృప । 23

ఉవాహ కృష్ణో భగవాన్ శ్రీదామానం పరాజితః ।
వృషభం భద్రసేనస్తు ప్రలంబో రోహిణీసుతమ్ । 24

అవిషహ్యం మన్యమానః కృష్ణం దానవపుంగవః ।
వహన్ ద్రుతతరం ప్రాగాదవరోహణతః పరమ్ । 25

తముద్వహన్ ధరణిధరేంద్రగౌరవం
మహాసురో విగతరయో నిజం వపుః ।
స ఆస్థితః పురటపరిచ్ఛదో బభౌ
తడిద్ద్యుమానుడుపతివాడివాంబుదః । 26

నిరీక్ష్య తద్వపురలమంబరే చరత్
ప్రదీప్తదృగ్భుకుటితటోగ్రదంష్ట్రకమ్ ।
జ్వలచ్ఛిఖం కటకకిరీటకుండల-

త్విషాద్భుతం హలధర ఈషదత్రసత్ । 27

అథాగతస్మృతిరభయో రిపుం బలో
 విహాయ సార్థమివ హరంతమాత్మనః |
 రుషాహరచ్చిరసి దృఢేన ముష్టినా
 సురాధిపో గిరిమివ వజ్రరంహసా | 28
 స ఆహతః సపది విశీర్ణ మస్తకో
 ముఖాద్వమన్ రుధిరమపస్మ్రతోఽసురః |
 మహారవం వ్యసురపతల్ సమీరయన్
 గిరిర్యథా మఘవత ఆయుధాహతః | 29

దృష్ట్వా ప్రలంబం నిహతం బలేన బలశాలినా |
 గోపాః సువిస్మితా ఆసన్ సాధు సాధ్యితివాదినః | 30
 ఆశిషోఽభిగృణంతస్తం ప్రశశంసుస్తదర్శణమ్ |
 ప్రత్యాగతమివాలింగ్య ప్రేమవిహ్వలచేతనః | 31
 పాపే ప్రలంబే నిహతే దేవాః పరమనిర్వృతాః |
 అభ్యవర్తన్ బలం మాల్యైః శశంసుః సాధుసాధ్యితి | 32

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే ప్రలంబవధో నామ అష్టాదశోఽధ్యాయః (18)

19 - అథ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

క్రీడాసక్తేషు గోపేషు తద్గోవో దూరచారిణీః |
 స్వైరం చరంత్యో వివిశుస్తృణలోభేన గహ్వరమ్ | 1
 అజా గావో మహిష్యశ్చ నిర్విశంత్యో వనాద్వనమ్ |
 ఇషికాటవీం నిర్వివిశుః క్రందంత్యో దావతర్షితాః | 2
 తేఽపశ్యంతః పశూన్ గోపాః కృష్ణరామాదయస్తదా |
 జాలానుతాపా న విదుర్విచిన్వంతో గవాం గతిమ్ | 3
 తృణైస్తత్థురదచ్చిన్నైర్గోష్పదైరంకితైర్గవామ్ |
 మార్గమన్వగమన్ సర్వే నష్టాజీవ్యా విచేతనః | 4
 ముంజాటవ్యాం భ్రష్టమార్గం క్రందమానం స్వగోధనమ్ |
 సంప్రాప్య తృషితాః శాంతాస్తతస్తే సంన్యవర్తయన్ | 5
 తా ఆహూతా భగవతా మేఘగంభీరయా గిరా |
 స్వనామ్నాం నినదం శ్రుత్వా ప్రతినేదుః ప్రహర్షితాః | 6
 తతః సమంతాద్వనధూమకేతుః
 యదృచ్ఛయాభూత్ క్షయకృద్వనాకసామ్ |
 సమీరితః సారథినోల్పణోల్ముక్తైః
 విలేలిహానః స్థిరజంగమాన్ మహాన్ | 7
 తమాపతంతం పరితో దవాగ్నిం
 గోపాశ్చ గావః ప్రసమీక్ష్వ భీతాః |

ఊచుశ్చ కృష్ణం సబలం ప్రపన్నా-
 యథా హరిం మృత్యుభయాద్దితా జనాః | 8
 కృష్ణ కృష్ణ మహావీర హే రామామితవిక్రమ |
 దావాగ్నినా దహ్యామానాన్ ప్రపన్నాన్స్త్రాతుమర్హథః | 8
 నూనం త్వద్భాంధవాః కృష్ణ న చార్హంత్యవసీదితుమ్ |
 వయం హి సర్వధోఽక్షైః త్వన్నాథాస్త్యత్ప్రరాయణాః | 10
 శ్రీశుక ఉవాచ
 వచో నిశమ్య కృపణం బంధూనాం భగవాన్ హరిః |
 నిమీలయత మా భైష్ట లోచనానీత్యభాషత | 11
 తథేతి మీలితాక్షేషు భగవానగ్నిముల్పణమ్ |
 పీత్వా ముఖేన తాన్ కృచ్ఛ్రాద్యోగాధీశో వ్యమోచయత్ | 12
 తతశ్చ తేఽక్షీణ్యన్మీల్య పునర్భాంధీరమాపితాః |
 నిశామ్య విస్మితా అసన్నాత్మానం గాశ్చ మోచితాః | 13
 కృష్ణస్య యోగవీర్యం తద్యోగమాయానుభావితమ్ |
 దవాగ్నేరాత్మనః క్షేమం వీక్ష్య తే మేనిరేఽమరమ్ | 14
 గాః సన్నివర్త్య సాయాహ్నే సహరామో జనార్దనః |
 వేణుం విరణయన్ గోష్ఠమగాద్గోపైరభిష్టుతః | 15
 గోపీనాం పరమానంద ఆసీద్గోవిందదర్శనే |
 క్షణం యుగశతమివ యాసాం యేన వినాభవత్ | 16

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే దావాగ్నిసానం నామ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః (19)

20 - అథ వింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

తయోస్తదద్యుతం కర్మ దావాగ్నేర్మోక్షమాత్మనః |
 గోపాః స్త్రీభ్యః సమాచఖ్యుః ప్రలంబవధమేవ చ | 1

గోపవృద్ధాశ్చ గోప్యశ్చ తదుపాకర్ణ్య విస్మితాః |
 మేనిలే దేవప్రవరా కృష్ణరామౌ ప్రజం గతౌ | 2

తతః ప్రావర్తత ప్రావృట్ సర్వసత్త్వసముద్భవా |
 విద్యోతమానపతిథిర్విష్కూర్జితనభస్తలా | 3

సాంద్రనీలాంబుదైర్వ్యోమ సవిద్యుత్ స్తనయిత్నుభిః |
 అస్పృష్టజ్యోతిరాచ్ఛన్నం బ్రహ్మేవ సగుణం బభౌ | 4

అష్టా మాసాన్ నిషీతం యద్యుమ్యాశ్చోదమయం వసు |
 స్వగోభిర్మోక్షుమారేభే పర్జన్యః కాల ఆగలే | 5

తడిత్వంతో మహామేఘాశ్చండశ్వసనవేపితాః |
 ప్రీణనం జీవనం హ్యాస్య ముముచుః కరుణా ఇవ | 6

తపఃకృతా దేవమీథా ఆసీద్వర్షీయసీ మహీ |
 యథైవ కామ్యతపసస్తనుః సంప్రాప్య తత్ఫలమ్ | 7

నిశాముఖేషు బిద్యోతాస్తమసా భాంతి న గ్రహాః |
 యథా పాపేన పాంషండా న హి వేదాః కలౌ యుగే | 8

శ్రుత్వా పర్జన్యనినదం మండూకా వ్యస్పజన్గిరః |
 ఊర్జీం శయానాః ప్రాగ్యద్వద్రాహ్మణా నియమాత్మయే | 9

అసన్నుత్పథవాహిన్యః క్షుద్రనద్యోఽనుశుష్యతీః |
 ఫుంసో యథాఽస్వతంత్రస్య దేహాద్రవిణసంపదః | 10

హరితా హరిభిః శఙ్ఖైరింద్రగోపైశ్చ లోహితా |
 ఉచ్ఛిలీంద్రకృతచ్ఛాయా నృణాం శ్రీతివ భూరభూత్ | 11

క్షేరాణి సస్యసంపద్భిః కర్షకాణాం ముదం దదుః |
 భవినాముపలాపం చ దైవాధీనమజానలామ్ | 12

జలస్థలౌకనః సర్వే నవవారినిషేవయా |
 అభిభ్రద్ రుచిరం రూపం యథా హరినిషేవయా | 13

సరిద్భిః సంగతః సింధుశుక్లుభే శ్వసనోర్మిమాన్ |
 అపక్వయోగినశ్చిత్తం కామాక్షం గుణయుగ్యథా | 14

గిరయో వర్షధారాభిర్జన్యమానా న వివ్యథుః |
 అభిభూయమానా వ్యసనైర్యథాథోక్షజచేతసః | 15

మార్గా బభూవుః సందిగ్తాస్తృణైశ్చన్నా హ్యాసంస్కృతాః |
 నాభ్యస్యమానాః శ్రుతయో ద్విజైః కాలహలా ఇవ | 16

లోకబంధుషు మేఘేషు విద్యుతశ్చలసాహృదాః |
 స్తైర్యం న చక్రుః కామిన్యః పురుషేషు గుణిష్ఠివ | 17

ధనుర్వియతి మాహేంద్రం నిర్గుణం చ గుణిన్యభాత్ |
 వ్యక్తే గుణవ్యతికరేఽగుణవాన్ పురుషో యథా | 18

న రరాజోదుపశ్చన్నః స్వజ్యోత్స్నా రాజితైర్జనైః |
 అహంమల్యా భాసితయా స్వభాసా పురుషో యథా | 19

మేఘాగమోత్సవా హృష్టాః ప్రత్యనందన్ శిఖండినః |
 గృహేషు తప్తా నిర్విణ్ణా యథాచ్యుతజనాగమే | 20

పీల్వాపః పాదపాః పద్భిరాసన్నానాత్మమూర్తయః |
 ప్రాక్క్షామాస్తపసా శ్రాంతా యథా కామానుసేవయా | 21

సరస్వశాంతరోధస్సు న్యూషురంగాపి సారసాః |
 గృహేష్వశాంతకృత్యేషు గ్రామ్యా ఇవ దురాశయాః | 22

జలౌఘైర్నిరభిద్యంత సేతవో వర్షతీశ్వరే |
 పాషండినామసద్వాదైర్వేదమార్గాః కలౌ యథా | 23

వ్యముంచన్ వాయుభిర్బున్నా భూలేభ్యోఽథామృతం ఘనాః |
 యథాశిషో విట్పతయః కాలే కాలే ద్విజేరితాః | 24

వీచం వనం తద్వర్షిష్టం పక్వభర్జూరజంబుమల్ |
 గోగోపాలైర్వృలో రంతుం సబలః ప్రావిశద్దరిః | 25

ధేనవో మందగామిన్య ఊఢోభారేణ భూయసా |
యయుర్భగవతాహూతా ద్రుతం ప్రీత్యా న్నుతస్తనీః | 26

వనౌకనః ప్రముదితా వనరాజీర్మధుచ్యుతః |
జలధారా గిరేర్నాదానానన్నా దదృశే గుహాః | 27

కృచిద్వనస్పతిక్రోడే గుహాయాం చాభివర్తతి |
నిర్విశ్య భగవాన్ రేమే కందములఫలాశనః | 28

దధ్యోదనం సమానీతం శిలాయాం సలిలాంతికే |
సంభోజనీయైర్బుభుజే గోపైః సంకర్తణాన్వితః | 29

శాద్యలోపరి సంవిశ్య చర్వతో మీలితేక్షణాన్ |
తృప్తాన్ పృషాన్ వల్కుతరాన్ గాశ్చ స్వోఢోభరశ్రమాః | 30

ప్రావృట్ శ్రీయం చ తాం వీక్ష్య సర్వభూతముదావహమ్ |
భగవాన్ పూజయాంచక్రే ఆత్మశక్తుపబ్బంహితామ్ | 31

ఏవం నివసతోస్తస్మిన్ రామకేశవయోర్వ్రజే |
శరత్సమభవద్వ్యభా స్వచ్ఛాంబ్వపరుషానిలా | 32

శరదా నీరజోత్పత్త్వా నీరాణి ప్రకృతిం యయుః |
భ్రష్టానామివ చేలాంసి పునర్యోగనిషేవయా | 33

వ్యోమ్నోఽబ్జం భూతశాబల్యం భువః సంకమపాం మలమ్ |
శరజ్జహారాశ్రమిణాం కృష్ణే భక్తిర్యథాశుభమ్ | 34

సర్వస్వం జలదా హిత్వా విలేజాః శుభ్రవర్చసః |
యథా త్యక్తైషణాః శాంతా మునయో ముక్తకిల్బిషాః | 35

గిరయో ముముచుస్తోయం కృచిన్స ముముచుః శివమ్ |
యథా జ్ఞానామ్బుతం కాలే జ్ఞానినో దదతే న వా | 36

నైవావిదన్ క్షీయమాణం జలం గాఢజలేచరాః |
యథాయురస్వహం క్షయ్యం నరా మూఢాః కుటుందినః | 37

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహాంస్యాం సంహితాయాం

గాఢవారిచరాస్తావమవిందన్ శరదర్కజమ్ |
యథా దరిద్రః కృపణః కుటుంబ్యవిజితేంద్రియః | 38

శనైః శనైర్జహుః పంకం స్థలాన్యామం చ వీరుధః |
యథాహం మమతాం ధీరాః శరీరాదిష్వనాత్మసు | 39

నిశ్చలాంబురభూత్నాష్ట్రీం సముద్రః శరదాగమే |
ఆత్మన్యవరతే సమ్యజ్మునిర్వ్యుపరతాగమః | 40

కేదారేభ్యస్త్యపోఽగృహ్లాన్ కర్తకా దృఢసేతుభిః |
యథా ప్రాణైః ప్రవద్ జ్ఞానం తన్నిరోధేన యోగినః | 41

శరదర్కాంతుజాంస్తాపాన్ భూతానాముడుపోఽహరత్ |
దేహాభిమానజం బోధో ముకుందో వ్రజయోషితామ్ | 42

ఇమశోభత నిర్మేఘం శరద్విమలతారకమ్ |
సత్త్వయుక్తం యథా చిత్తం శబ్దబ్రహ్మార్థ దర్శనమ్ | 43

అఖండమండలో వ్యోమ్ని రరాజోడుగణైః శశీ |
యథా యదుపతిః కృష్ణో పృష్ణచక్రావృతో భువి | 44

అశ్లిష్య సమశీతోష్ణం వ్రనూనవనమారుతమ్ |
జనాస్తాపం జహుర్గోప్యో న కృష్ణహృతచేతసః | 45

గావో మృగాః ఇగా నార్యః పుష్పిణ్యః శరదాభవన్ |
అన్వీయమానాః స్వప్నజైః ఫలైరీశక్రియా ఇవ | 46

ఉదహృష్యన్ వారిజాని సూర్యోత్తానే కుముద్వినా |
రాజ్ఞా తు నిర్భయా లోకాః యథా దస్యాన్ వినా నృప | 47

పురగ్రామేష్వోగ్రయణైరైంద్రియైశ్చ మహోత్పనైః |
బభౌ భూః పక్వసస్యాథ్యా కలాభ్యాం నితరాం హరేః | 48

వణిజ్మునిన్వపస్నాతా నిర్గమ్యార్థాన్ ప్రపేదిరే |
వర్షరుద్ధా యథా సిద్ధాః స్వపిండాన్ కాల ఆగతే | 49

దశమస్కంధే పూర్వార్థే ప్రావృట్పరద్వర్ణనం నామ వింశోఽధ్యాయః

21 - అథ ఏకవింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం శరత్ స్వచ్ఛజలం పద్మాకరసుగంధినా ।
న్యవిశద్వాయునా వాతం సగోగోపాలకోఽచ్యుతః । 1

కుసుమితవనరాజిశుష్మిభృంగ-
ద్విజకులఘుష్టసరః సరిన్మహీధ్రమ్ ।
మధుపతిరవగాహ్య చారయన్ గాః
సహపశుపాలబలశ్చకూజ వేణుమ్ । 2

తద్వజస్త్రీయ ఆశ్రుత్య వేణుగీతం స్మరోదయమ్ ।
కాశ్చిత్పరోక్షం కృష్ణస్య స్వసఖీభ్యోఽన్వవర్ణయన్ । 3

తద్వర్ణయితుమారబ్ధాః స్మరంత్యః కృష్ణచేష్టితమ్ ।
నాశకన్ స్మరవేగేన విక్షిప్తమనసో నృప । 4

బర్హాపీడం నటవరవపుః
కర్ణయోః కర్ణికారం
బిభ్రద్వాసః కనకకపిశం
వైజయంతీం చ మాలామ్ ।
రంధ్రాన్ వేణోరధరసుధయా
పూరయన్ గోపబృందైః
బృందారణ్యం స్వపదరమణం
ప్రావిశద్గీతకీర్తిః । 5

ఇతి వేణురవం రాజన్ సర్వభూతమనోహరమ్ ।
శ్రుత్వా వ్రజస్త్రీయః సర్వా వర్ణయంత్యోఽభిరేమిరే । 6

గోప్య ఊచుః

అక్షణ్యతాం ఫలమిదం న పరం విదామః
సఖ్యః పశూననువివేశయతోర్వయస్యైః ।
వక్త్రం వ్రజేశసుతయోరనువేణు జుష్టం
యైర్వా నిపీతమనురక్తకటాక్ష మోక్షమ్ । 7

మాతప్రవాలబర్హస్తబకోత్పలాబ్జ-
మాలానుప్పక్తపరిధానవిచిత్రవేషైః ।

మధ్యే విరేజతురలం పశుపాలగోప్యైః
రంగే యథా నటవరౌ క్వ చ గాయమానౌ । 8

గోప్యః కిమాచరదయం కుశలం స్మ వేణుః
దామోదరాధరసుధామపి గోపికానామ్ ।
భుక్తే స్వయం యదవశిష్టరసం హ్రాదినోఽ
హృష్యత్ప్రచోఽశ్రు ముముచుస్తరవో యథార్యాః । 9

బృందావనం సఖి భువో వితనోతి కీర్తిం
యద్దేవకీసుతపదాంబుజలబ్జలక్ష్మీ
గోవింద వేణుమనుమత్తమయూరన్యత్యం
ప్రేక్ష్యాద్రిసాన్వపరతాన్యసమస్త సత్త్వమ్ । 10

ధన్యాః స్మ మూఢమతయోఽపి హరిణ్య ఏతా-
యా నందనందనముపాత్తవిచిత్రవేషమ్ ।
ఆకర్ణ్య వేణురణితం సహకృష్ణసారాః
పూజాం దధుర్విరచితాం ప్రణయావలోకైః । 11

కృష్ణం నిరీక్ష్య వనితోత్పవరూపశీలం
శ్రుత్వా చ తత్ప్రణీతవేణువిచిత్రగీతమ్ ।
దేవ్యో విమానగతయః స్మరనున్నసారాః
భ్రశ్యత్ప్రసూనకబరా ముముహుర్వినివ్యః । 12

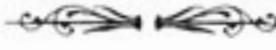
గావశ్చ కృష్ణముఖనిర్గతవేణుగీత
పీయూషముత్తభితకర్ణపుటైః పిబంత్యః ।
శాబాః స్నుత స్తనపయః కబలాః స్మ తస్మః
గోవిందమాత్మని దృశాశ్రుకలాః స్పృశంత్యః । 13

ప్రాయో బతాంబ విహగా మునయో వనేఽస్మిన్
కృష్ణేక్షితం తదుదితం కలవేణుగీతమ్ ।
ఆరుహ్య యే ద్రుమభుజాన్ రుచిరవ్రవాలాన్
శృణ్వంతి మీలితదృశో విగతాన్యవాచః । 14

నద్యస్తదా తదుపధార్య ముకుంద గీతం
ఆవర్త లక్ష్మితమనోభవభగ్నవేగాః ।

అలింగన స్థగితమూర్తిభుజైర్మురారేః
 గృహ్లాంతి పాదయుగలం కమలోపహారాః । 15
 దృష్ట్వాతపే వ్రజపశూన్ సహ రామగోపైః
 సంచారయంతమసు వేణుముదీరయంతమ్ ।
 ప్రేమప్రవృద్ధఉదితః కుసుమావలీభిః
 సఖ్యుర్వ్యధాత్ స్వవపుషాంబుద ఆతపత్రమ్ । 16
 పూర్ణాః పులింద్య ఉరుగాయపదాబ్జరాగ-
 శ్రీకుంకుమేన దయితా స్తనమండితేన ।
 తద్దర్శనస్మరరుజస్త్పణరూషితేన
 లింపంత్య ఆననకుచేషు జహుస్తదాధిమ్ । 17
 ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే వేణుగీతం నామ ఏకవింశోఽధ్యాయః (21)

హంతాయనుద్రిరబలా హరిదాసవర్యో
 యద్రామకృష్ణ చరణస్పర్శ ప్రమోదః ।
 మానం తనోతి సహగోగణయోస్తయోర్యత్
 పానీయసూయవసకందరకందమూలైః । 18
 గా గోపకైరనువనం నయతోరుదార-
 వేణుస్వనైః కలపదై స్తనుభృత్సు సఖ్యః ।
 అస్పందనం గతిమతాం పులకస్తరూణాం
 నిర్యోగపాశకృతలక్షణయోర్విచిత్రమ్ । 19
 వివంవిధా భగవతో యా బృందావనచారిణః ।
 వర్ణయంత్యో మిథో గోప్యః క్రీడాస్తన్మయతాం యయుః । 20

22 - అథ ద్వావింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

హేమంతే ప్రథమే మాసి నందవ్రజకుమారికాః ।
 చేరుర్తవిష్యం భుంజానా కాల్యాయస్యర్చనవ్రతమ్ । 1
 ఆఘ్రత్యంభసి కాళింద్యా జలాంతే చోదితేఽరుణే ।
 కృత్యా ప్రతికృతిం దేవీమానర్చుర్బృప సైకతీమ్ । 2
 గంధైర్మాల్వైః సురభిభిర్చలిభిర్కూపదీపకైః ।
 ఉచ్చావచైశ్చోపహరైః ప్రవాలఫలతండులైః । 3
 కాల్యాయని మహామాయే మహాయోగిన్యధీశ్వరి ।
 నందగోపసుతం దేవి పతిం మే కురు తే నమః ।
 ఇతి మంత్రం జపంత్యస్తాః పూజాం చక్రుః కుమారికాః । 4
 వివం మాసం వ్రతం చేరుః కుమార్యః కృష్ణచేతసః ।
 భద్రకాలీం సమానర్చుర్భూయాన్నందసుతః పతిః । 5
 ఉషస్యత్తాయ గోత్రైః స్వైరన్యోన్యబద్ధబాహవః ।
 కృష్ణముచ్చైర్బగుర్యాంత్యః కాళింద్యాం స్నాతుమన్వహమ్ । 6
 నద్యాం కదాచిదాగత్య తీరే నిక్షిప్య పూర్వవత్ ।
 వాసాంసి కృష్ణం గాయంత్యో విజవ్రూః సలిలే ముదా । 7

భగవాంస్తదభిప్రేత్య కృష్ణో యోగేశ్వరేశ్వరః ।
 వయస్వైరావృతస్తత్ర గతస్తత్కర్మసిద్ధయే । 8
 తాసాం వాసాంస్యపాదాయ నీపమారుహ్య సత్వరః ।
 హసద్భిః ప్రహసన్ బాలైః పరిహాసమువాచ హ । 9
 అత్రాగత్యాబలాః కామం స్వం స్వం వాసః ప్రగృహ్యతామ్ ।
 సత్యం బ్రవాణి నో నర్మ యద్యాయం వ్రతకర్చితాః । 10
 న మయోదితపూర్వం వా అన్వతం తదిమే విదుః ।
 ఏకైకశః ప్రతీచ్ఛధ్వం సహైవోత సుమధ్యమాః । 11
 తస్య తత్ క్షేలితం దృష్ట్వా గోప్యః ప్రేమపరిఘ్నతాః ।
 ప్రీడితాః ప్రేక్ష్య చాన్యోన్యం జాతహాసా న నిర్యయుః । 12
 వివం బ్రువతి గోవిందే నర్మణాఃఽఽ క్షిప్త చేతసః ।
 ఆకంతమగ్నాః శీతోదే వేపమానాస్తమబ్రువన్ । 13
 మానయం భోః కృథాస్త్వాం తు నందగోపసుతం ప్రియమ్ ।
 జానీమోఽంగ వ్రజశ్లాఘ్యం దేహి వాసాంసి వేపితాః । 14
 శ్యామసుందర తే దాస్యః కరవామ తవోదితమ్ ।
 దేహి వాసాంసి ధర్మజ్ఞ నోచేద్రాజ్ఞే బ్రువామహే । 15

శ్రీభగవానువాచ

భవత్యో యది మే దాస్యో మయోక్తం వా కరిష్యథ ।
అత్రాగత్య స్వవాసాంసి ప్రతీచ్ఛంతు శుచిస్మితాః । 16

తతో జలాశయాత్పర్వా దారికాః శీతవేపితాః ।
పాణిభ్యాం యోనిమాచ్ఛాద్య ప్రోత్తేరుః శీతకర్మితాః । 17

భగవానాహ తా వీక్ష్య శుద్ధభావప్రసాదితః ।
స్కంధే నిధాయ వాసాంసి ప్రీతః ప్రోవాచ సస్మితమ్ । 18

యూయం వివస్త్రా యదపో ధృతవ్రతాః
వ్యగాహతైతత్తదు దేవహేలనమ్ ।
బద్ధ్వాంజలిం మూర్ధ్న్యపనుత్తయేఽహసః
కృత్వా నమోఽథో వసనం ప్రగృహ్యతామ్ । 19

ఇత్యచ్యుతేనాభిహితా వ్రజాబలాః
మత్వా వివస్త్రాష్టవనం వ్రతచ్యుతిమ్ ।
తత్పూర్తికామాస్తదశేషకర్మణాం
సాక్షాత్కృతం నేమురవద్యమృగ్యతః । 20

తాస్తథావనతా దృష్ట్వా భగవాన్ దేవకీసుతః ।
వాసాంసి తాభ్యః ప్రాయచ్ఛక్మరుణస్తేన తోషితః । 21

దృఢం ప్రలబ్ధాస్త్రపయా చ హాపితాః
ప్రస్తోభితాః క్రీడనవచ్చ కారితాః ।
వస్త్రాణి చైవాపహృతాన్యథాప్యముం
తా నాభ్యసూయన్ ప్రియసంగనిర్వృతాః । 22

పరిధాయ స్వవాసాంసి ప్రేష్యసంగమసజ్జితాః ।
గృహీతచిత్తా నో చేలుస్తస్మిన్ లజ్జాయితేక్షణాః । 23

తాసాం విజ్ఞాయ భగవాన్ స్వపాదస్పర్శ కామ్యయా ।
ధృతవ్రతానాం సంకల్పమాహ దామోదరోఽబలాః । 24

సంకల్పో విదితః సాధ్యో భవతీనాం మదర్చనమ్ ।
మయానుమోదితః సోఽసౌ సత్యో భవతుమర్హతి । 25

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే గోపీవస్త్రాపహరో నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః (22)

న మయ్యవేశితధియాం కామః కామాయ కల్పతే ।
భర్జితా కృథితా ధానాః ప్రాయో బీజాయ నేష్యతే । 26
యాతాబలా వ్రజం సిద్ధా మయేమా రంస్యథ క్షపాః ।
యదుద్దిశ్య వ్రతమిదం చేరురార్యార్చనం సతీః । 27

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యాదిష్టా భగవతా లబ్ధకామాః కుమారికాః ।
ధ్యాయంత్యస్తత్రదాంభోజం కృచ్ఛాన్నిర్వివిశుర్వ్రజమ్ । 28
అథ గోపైః పరివృతో భగవాన్ దేవకీసుతః ।
బృందావనాద్గతో దూరం చారయన్ గాః సహాగ్రజః । 29

నిదాఘూర్కాతపే తిగ్మే ఛాయాభిః స్వాభిరాత్మనః ।
ఆతపత్రాయితాన్ వీక్ష్య ద్రుమానాహ వ్రజౌకసః । 30
హే స్తోకకృష్ణ హే అంశో శ్రీదామన్ సుబలార్జున ।
విశాలర్షభ తేజస్విన్ దేవవ్రస్త వరూధప । 31

పశ్యతైతాన్ మహాభాగాన్ పరార్థైకాంతజీవితాన్ ।
వాతవర్షాతపహిమాన్ సహంతో వారయంతి సః । 32
అహో వీషాం వరం జన్మ సర్వప్రాణ్యుపజీవనమ్ ।
సుజనస్యేవ యేషాం వై విముఖా యాంతి నార్జినః । 33

పత్రపుష్పఫలచ్ఛాయా మూలవల్కలదారుభిః ।
గంధనిర్యాసభస్మాస్థి తోక్తైః కామాన్ వితన్వతే । 34
వీతావజ్జన్మసాఫల్యం దేహినామిహ దేహిషు ।
ప్రాణైరర్థైర్నియా వాచా శ్రేయ ఏవాచరేత్ సదా । 35

ఇతి వ్రవాళస్తబక ఫలపుష్పదళోత్కరైః ।
తరూణాం నమ్రశాఖానాం మధ్యేన యమునాం గతః । 36

తత్ర గాః పాయయిత్వాపః సుమ్మష్టాః శీతలాః శివాః ।
తతో నృప స్వయం గోపాః కామం స్వాదు పపుర్జలమ్ । 37

తస్యా ఉపవనే కామం చారయంతః పశూన్ నృప ।
కృష్ణరామావుపాగమ్య క్షుధార్తా ఇదమబ్రువన్ । 38

23 - అథ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

గోపా డీచుః

రామ రామ మహావీర్య కృష్ణ దుష్టనిబర్హణ ।
వీషా వై బాధతే క్షున్నస్తచ్చాంతిం కర్తుమర్హథః । 1

శ్రీశుక ఉవాచ

వీవం విజ్ఞాపితో గోపైర్భగవాన్ దేవకీసుతః ।
భక్తాయా విప్రభార్యాయాః ప్రసీదన్నిదమబ్రవీత్ । 2

ప్రయాత దేవయజనం బ్రాహ్మణా బ్రహ్మవాదినః ।
సత్రమాంగిరసం నామ హ్యసతే స్వర్గకామ్యయా । 3

తత్ర గత్వాదనం గోపా యాచతాస్మద్విసర్జితాః ।
కీర్తయంతో భగవత ఆర్యస్య మమ చాభిధామ్ । 4

ఇత్యాదిష్టా భగవతా గత్వాఽఽ యాచంత తే తథా ।
కృతాంజలిపుటా విప్రాన్ దండవత్ పతితా భువి । 5

హే భూమిదేవాః శృణుత కృష్ణస్యాదేశకారిణః ।
ప్రాప్తాన్ జానీత భద్రం వో గోపాన్ నో రామచోదితాన్ । 6

గాశ్చారయంతావవిదూర ఓదనం
రామాచ్యుతౌ వో లషతో బుభుక్షితౌ ।
తయోర్ద్విజా ఓదనమర్ధినోర్యది
శ్రద్ధా చ వో యచ్చత ధర్మవిత్తమాః । 7

దీక్షాయాః పశుసంస్థాయాః సాత్రామణ్యాశ్చ సత్తమాః ।
అన్యత్ర దీక్షితస్యాపి నాన్నమత్సన్ హి దుష్యతి । 8

ఇతి తే భగవద్యాచ్ఛాం శృణ్వంతోఽపి న శుశ్రువుః ।
క్షుద్రాశా భూరి కర్మాణో బాలిశా వృద్ధమానినః । 9

దేశః కాలః పృథగ్మవ్యం మంత్రతంత్రర్షిజోఽగ్నయః ।
దేవతా యజమానశ్చ క్రతుర్దర్మశ్చ యస్మయః । 10

తం బ్రహ్మ పరమం సాక్షాద్భగవంతమధోక్షజమ్ ।
మనుష్యదృష్ట్యా దుష్ప్రజ్ఞా మర్త్యాత్మానో న మేనిరే । 11

న తే యదోమితి ప్రోచుర్న నేతి చ పరంతప ।
గోపా నిరాశాః ప్రత్యేత్య తథోచుః కృష్ణరామయోః । 12

తదుపాకర్ణ్య భగవాన్ ప్రహస్య జగదీశ్వరః ।
వ్యాజహార పునర్గోపాన్ దర్భయన్ లాకికీం గతిమ్ । 13

మాం జ్ఞాపయత పత్నీభ్యః ససంకర్షణమాగతమ్ ।
దాస్యంతి కామమన్నం పః సిగ్ధా మయ్యుషితా ధియా । 14

గత్వాథ పత్నీశాలాయాం దృష్ట్వాఽఽసీనాః స్వలంకృతాః ।
నత్వా ద్విజసతీర్గోపాః ప్రశ్రితా ఇదమబ్రువన్ । 15

నమో వో విప్రపత్నీభ్యో నిబోధత వచాంసి నః ।
ఇతోఽవిదూరే చరతా కృష్ణేనేహీషితా వయమ్ । 16

గాశ్చారయన్ స గోపాలైః సరామో దూరమాగతః ।
బుభుక్షితస్య తస్యాన్నం సానుగస్య ప్రదీయతామ్ । 17

శ్రుత్వాచ్యుతముపాయాతం నిత్యం తద్దర్శనోత్సుకాః ।
తత్కథాక్షిప్తమనసో బభూవుర్జాతసంభ్రమాః । 18

చతుర్విధం బహుగుణమన్నమాదాయ భాజనైః ।
అభిసస్రుః ప్రియం సర్వాః సముద్రమివ నిమ్నగాః । 19

నిషిధ్యమానాః పతిభిర్భ్రాతృభిర్వస్తుభిః సుతైః ।
భగవత్యుత్తమశ్లోకే దీర్ఘశ్రుతధృతాశయాః । 20

యమునోపవనేఽశోక నవపల్లవమండితే ।
విచరంతం వృతం గోపైః సాగ్రజం దదృశుః స్త్రియః । 21

శ్యామం హిరణ్యపరిధిం వనమాల్యబర్హ -
ధాతుప్రవాలనటవేషమనువ్రతాంసే ।
విన్యస్త హస్తమితరేణ ధునానమబ్జం
కర్ణోత్పలాలకకపోలముఖాబ్జహాసమ్ । 22

ప్రాయః శ్రుతప్రియతమోదయకర్ణపూరైః
యస్మిన్నిమగ్నమనసస్తమథాక్షిరంద్రైః ।

అంతః ప్రవేశ్య సుచిరం పరిరభ్య తాపం
ప్రాజ్ఞం యథాభిమతయో విజహుర్పరేంద్ర । 23

తాస్తథా త్వక్తసర్వాశాః ప్రాప్తా ఆత్మదిదృక్షయా ।
విజ్ఞాయాభిలదృగ్దృష్ట్యా ప్రాహ ప్రహసితాననః । 24

స్వాగతం వో మహాభాగా ఆస్యతాం కరవామ కిమ్ ।
యన్నో దిదృక్షయా ప్రాప్తా ఉపపన్నమిదం హి వః । 25

నన్వద్దా మయి కుర్వంతి కుశలాః స్వార్థదర్శనాః ।
అహైతుక్యవ్యవహితాం భక్తిమాత్మప్రియే యథా । 26

ప్రాణబుద్ధిమనః స్వాత్మదారాపత్యధనాదయః ।
యత్సంపర్కాత్ ప్రియా ఆసంస్తతః కోన్వపరః ప్రియః । 27

తద్యాత దేవయజనం పతయో వో ద్విజాతయః ।
స్వసత్రం పారయిష్యంతి యుష్మాభిర్బహమేధినః । 28

పత్య్ క్షీచుః

మైవం విభోఽర్హతి భవాన్ గదితుం నృశంసం
సత్యం కురుష్య నిగమం తవ పాదమూలమ్ ।
ప్రాప్తా వయం తులసిదామ పదావస్పృష్టం
కేశైర్నివోధుమతిలంఘ్య సమస్త బంధూన్ । 29

గృహ్లాంతి నో న పతయః పితరౌ సుతా వా
న భ్రాతృ బంధుసుహృదః కుత వీవ చాన్యే ।
తస్మాద్భవత్రపదయోః పతితాత్మనాం నో
నాన్యా భవేద్గతిరరిందమ తద్విధేహి । 30

శ్రీభగవానువాచ

పతయో నాభ్యసూయేరన్ పితృభ్రాతృసుతాదయః ।
లోకాశ్చ వో మయోపేతా దేవా అప్యనుమన్వతే । 31

న ప్రీతయేఽనురాగాయ హ్యంగసంగో నృణామిహ ।
తన్మనో మయి యుంజానా అచిరాన్మామవాప్స్యథ । 32

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుక్తా ద్విజపత్న్యస్తా యజ్ఞవాటం పునర్గతాః ।
తే చానసూయవః స్వాభిః స్త్రీభిః సత్రమపారయన్ । 33

తత్రైకా విధృతా భర్తా భగవంతం యథాశ్రుతమ్ ।
హృదోపగుహ్య విజహౌ దేహం కర్మానుబంధనమ్ । 34

భగవానపి గోవిందస్తేనైవాన్నేన గోపకాన్ ।
చతుర్విధేనాశయిత్వా స్వయం చ బుభుజే ప్రభుః । 35

వీవం లీలానరవపుర్పులోకమనుశీలయన్ ।
రేమే గోగోపగోపీనాం రమయన్ రూపవాక్పృతైః । 36

అథానుస్మృత్య విప్రాస్తే హ్యన్వతప్యన్ కృతాగసః ।
యద్విశ్వేశ్వరయోర్యాచ్ఛామహన్మ నృవిడంబయోః । 37

దృష్ట్వా స్త్రీణాం భగవతి కృష్ణే భక్తిమలౌకికీమ్ ।
ఆత్మానం చ తయా హీనమనుతప్తా వ్యగర్హయన్ । 38

ధిగ్ జన్మ నస్తివృద్ధిద్యాం ధిగ్రవతం ధిగ్బహుజ్జతామ్ ।
ధిక్కులం ధిక్క్రియాదాక్ష్యం విముఖా యే త్వధోక్షజే । 39

నూనం భగవతో మాయా యోగినామపి మోహినీ ।
యద్వయం గురవో నృణాం స్వార్థే ముహ్యమహీ ద్విజాః । 40

అహో పశ్యత నారీణామపి కృష్ణే జగద్గురౌ ।
దురంతభావం యోఽవిధ్యన్ప్రత్యుపాశాన్ గృహాభిధాన్ । 41

నాసాం ద్విజాతిసంస్కారో న నివాసో గురావపి ।
న తపో నాత్మమీమాంసా న శౌచం న క్రియాః శుభాః । 42

అథాపి హ్యుత్తమశ్లోకే కృష్ణే యోగేశ్వరేశ్వరే ।
భక్తిర్బ్రథా న చాస్మాకం సంస్కారాదిమతామపి । 43

నను స్వార్థవిమూఢానాం ప్రమత్తానాం గృహేహయా ।
అహో నః స్మారయామాస గోపవాక్యైః సతాం గతిః । 44

అన్యథా పూర్ణకామస్య కైవల్యాద్యాశిషాం పతేః ।
ఈశితవ్యైః కిమస్మాభిరీశస్వైతద్విడంబనమ్ । 45

హిత్వాన్యాన్ భజతే యం శ్రీః పాదస్పృశయాఽసకృత్ ।
ఆత్మదోషోపవర్గేణ తద్యాచ్ఛా జనమోహినీ । 46

దేశః కాలః పృథగ్భవ్యం మంత్రతంత్రర్షిణోఽగ్నయః ।
దేవతా యజమానశ్చ క్రతుర్దర్మశ్చ యన్మయః । 47

స ఏష భగవాన్ సాక్షాద్విష్ణుర్యోగేశ్వరేశ్వరః ।
జాలో యదుష్పిత్యశ్శక్మ హ్యాపి మూఢా న విదమేహి । 48

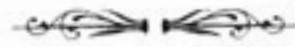
అహేలా వయం ధన్యతమా యేషాం నస్తాద్భుతీః స్త్రియః ।
భక్త్యా యాసాం మతిర్జాతా అస్మాకం నిశ్చలా హరౌ । 49

నమస్తుభ్యం భగవతే కృష్ణాయాకుంతమేధసే ।
యన్మాయా మోహితథియో భ్రమామః కర్మవర్తసు । 50

స వై న ఆద్యః పురుషః స్వమాయామోహితాత్మనామ్ ।
అవిజ్ఞాతానుభావానాం క్షంతుమర్హత్యతిక్రమమ్ । 51

ఇతి స్వాఘమనుస్మృత్య కృష్ణే తే కృతహేలనాః ।
దిదృక్షవోఽప్యచ్యుతయోః కంసాద్భీతా న చాచలన్ । 52

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే యజ్ఞపత్న్యుద్ధరణం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః (23)

24 - అథ చతుర్వింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

భగవానపి తత్రైవ బలదేవేన సంయుతః ।
అపశ్యన్నివసన్ గోపానింద్రయాగకృతోద్యమాన్ । 1

తదభిజ్ఞోఽపి భగవాన్ సర్వాత్మా సర్వదర్శనః ।
ప్రశ్రయావనతోఽపృచ్ఛద్వృద్ధాన్ నందపురోగమాన్ । 2

కథ్యతాం మే పితః కోఽయం సంభ్రమో వ ఉపాగతః ।
కిం ఫలం కస్య చోద్దేశః కేన వా సాధ్యతే మఖః । 3

ఏతద్బ్రూహి మహాన్ కామో మహ్యం శుశ్రూషవే పితః ।
న హి గోప్యం హి సాధూనాం కృత్యం సర్వాత్మనామిహ । 4

అన్త్యన్తవ రదృష్టీనామమిత్రోదాన్తవిద్విషామ్ ।
ఉదాసీనోఽరివద్వర్జ్య ఆత్మవత్ సుహృదుచ్యతే । 5

జ్ఞాత్వాఽజ్ఞాత్వా చ కర్మాణి జనోఽయమనుతిష్ఠతి ।
విదుషః కర్మసిద్ధిః స్యాత్ తథా నావిదుషో భవేత్ । 6

తత్ర తావత్ క్రియాయోగో భవతాం కిం విచారితః ।
అథవా లౌకికస్తన్మే పృచ్ఛతః సాధు భణ్యతామ్ । 7

నంద ఉవాచ

పర్జన్యో భగవానింద్రో మేఘాస్తస్యాత్మమూర్తయః ।
తేఽభివర్తంతి భూతానాం ప్రీణనం జీవనం పయః । 8

తం తాత వయమన్యే చ వార్ముచాం పతిమీశ్వరమ్ ।
ద్రవ్యైస్తద్రేతసా సిద్ధైర్యజంతే క్రతుభిర్నరాః । 9

తచ్ఛేషణోపజీవంతి త్రివర్గఫలహేతవే ।
పుంసాం పురుషకారాణాం పర్జన్యః ఫలభావనః । 10

య ఏవం విస్మజేద్దర్మం పారంపర్యాగతం నరః ।
కామాల్లోభాద్భయాద్వేషాత్ప వై నాస్మృతి శోభనమ్ । 11

శ్రీశుక ఉవాచ

వచో నిశమ్య నందస్య తథాన్యేషాం ప్రజాకసామ్ ।
ఇంద్రాయ మన్యుం జనయన్ పితరం ప్రాహ కేశవః । 12

శ్రీభగవానువాచ

కర్మణా జాయతే జంతుః కర్మణైవ విలీయతే ।
సుఖం దుఃఖం భయం క్షేమం కర్మణైవాభిపద్యతే । 13

అస్తి చేదీశ్వరః కశ్చిత్ ఫలరూప్యన్యకర్మణామ్ ।
కర్తారం భజతే సోఽపి న హ్యకర్తుః ప్రభుర్హి సః । 14

కిమింద్రేణేహ భూతానాం స్వస్వకర్మానువర్తినామ్ ।
అనీశేనాన్యథాకర్తుం స్వభావవిహితం నృణామ్ । 15

స్వభావతంత్రో హి జనః స్వభావమనువర్తతే ।
స్వభావస్తమిదం సర్వం నదేవాసురమానుషమ్ । 16

దేహానుచ్ఛావచాన్ జంతుః ప్రాప్యోత్స్పజతి కర్మణా |
శత్రుర్మిత్రముదాసీనః కర్మైవ గురురీశ్వరః | 17

తస్మాత్సంపూజయేత్కర్మ స్వభావస్థః స్వకర్మకృత్ |
అంజసా యేన వర్తేత తదేవాస్య హి దైవతమ్ | 18

అజీవ్యైకతరం భావం యస్త్యన్యముపజీవతి |
న తస్మాద్విందతే క్షేమం జారం నార్యసతీ యథా | 19

వర్తేత బ్రహ్మణా విప్రో రాజన్యో రక్షయా భువః |
వైశ్యస్తు వార్తయా జీవేచ్ఛాద్రస్తు ద్విజసేవయా | 20

కృషివాణిజ్యగోరక్షా కుసీదం తుర్యముచ్యతే |
వార్తా చతుర్విధా తత్ర వయం గోపృత్తయోఽనిశమ్ | 21

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి స్థితుత్పత్త్యంతహేతవః |
రజసోత్పద్యతే విశ్వమన్యోన్యం వివిధం జగత్ | 22

రజసా చోదితా మేఘా వర్షంత్యంబూని సర్వతః |
ప్రజాస్తైరేవ సిద్ధ్యంతి మహేంద్రః కిం కరిష్యతి | 23

న నః పురో జనపదా న గ్రామా న గృహా వయమ్ |
నిత్యం వనాకసస్తాత వనశైలనివాసినః | 24

తస్మాద్గ్లవాం బ్రాహ్మణానామద్రేశ్చారభ్యతాం మఖః |
య ఇంద్రయాగసంభారాస్తైరయం సాధ్యతాం మఖః | 25

పచ్యంతాం వివిధాః పాకాః సూపాంతాః పాయసాదయః |
సంయావాపూపశమ్కుల్యః సర్వదోహశ్చ గృహ్యతామ్ | 26

హూయంతామగ్నయః సమ్యగ్రాహ్మణైర్బ్రహ్మవాదిభిః |
అన్నం బహుగుణం తేభ్యో దేయం వో ధేనుదక్షిణాః | 27

అన్యేభ్యశ్చాశ్వచండాల పతితేభ్యో యథార్హతః |
యవసం చ గవాం దత్త్వా గిరయే దీయతాం బలిః | 28

స్వలంకృతా భుక్తవంతః స్వనులిప్తాః సువాససః |
ప్రదక్షిణం చ కురుత గోవిప్రాసలపర్యతాన్ | 29

వీతన్మమ మతం తాత క్రియతాం యది రోచతే |
అయం గోబ్రాహ్మణాద్రీణాం మహ్యం చ దయితో మఖః | 30

శ్రీశుక ఉవాచ

కాలాత్మనా భగవతా శక్రదర్శం జిఘాంసతా |
ప్రోక్తం నిశమ్య నందాద్యాః సాధ్యగృహ్లాంత తద్వచః | 31

తథా చ వ్యదధుః సర్వం యథాహ మధుసూదనః |
వాచయిత్వా స్వస్త్వయనం తద్రవ్యేణ గిరిద్విజాన్ | 32

ఉపహృత్య బలీన్ సర్వానాదృతా యవసం గవామ్ |
గోధనాని పురస్కృత్య గిరిం చక్రుః ప్రదక్షిణమ్ | 33

అనాంస్యనడుద్యుక్తాని తే చారుహ్య స్వలంకృతాః |
గోప్యశ్చ కృష్ణవీర్యాణి గాయంత్యః సద్విజాశిషః | 34

కృష్ణస్త్వన్యతమం రూపం గోపవిస్రంభణం గతః |
శైలోఽస్మీతి బ్రువన్ భూరి బలిమాదద్భుహద్వపుః | 35

తస్మై నమో వ్రజజనైః సహ చక్రేఽఽత్మనాత్మనే |
అహో పశ్యత శైలోఽసౌ రూపీ నోఽనుగ్రహం వ్యధాత్ | 36

వీషోఽవజానతో మర్త్యాన్ కామరూపీ వనాకసః |
హంతి హ్యస్మై నమస్యామః శర్మణే ఆత్మనో గవామ్ | 37

ఇత్యద్రిగోద్విజమఖం వాసుదేవప్రణోదితాః |
యథా విధాయ తే గోపా సహకృష్ణా వ్రజం యయుః | 38

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే చతుర్వింశోఽధ్యాయః (24)

25 - అథ పంచవింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇంద్రస్తదాత్మనః పూజాం విజ్ఞాయ విహతాం నృప |
గోపేభ్యః కృష్ణనాథేభ్యో నందాదిభ్యశ్చుకోప సః | 1

గణం సాంవర్తకం నామ మేఘానాం చాంతకారిణామ్ |
ఇంద్రః ప్రాచోదయత్ క్రుద్ధో వాక్యం చాహేశమాన్యుత | 2

అహో శ్రీమదమాహాత్వం గోపానాం కాననాకసామ్ |
కృష్ణం మర్త్యముపాశ్రిత్య యే చక్రుర్దేవ హేలనమ్ | 3

యథాదృఢైః కర్మమయైః క్రతుభిర్నామనానిభైః |
విద్యామాన్వీక్షకీం హిత్వా తిత్తిర్వంతి భవార్లవమ్ | 4

వాచాలం బాలిశం స్తబ్ధమజ్ఞం పండితమానినమ్ |
కృష్ణం మర్త్యముపాశ్రిత్య గోపా మే చక్రురప్రియమ్ | 5

ఏషాం శ్రియావలిప్తానాం కృష్ణేనాథ్మాయితాత్మనామ్ |
ధునుత శ్రీమదస్తంభం పశూన్ నయత సంక్షయమ్ | 6

అహం చైరావతం నాగమారుహ్యోనువ్రజే వ్రజమ్ |
మరుద్గణైర్మహావీర్యైర్బందగోష్ఠజిఘాంసయా | 7

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం మఘవతాజ్ఞప్తా మేఘా నిర్ముక్తబంధనాః |
నందగోకులమాసారైః పీడయామాసురోజసా | 8

విద్యోతమానా విద్యుద్భిః స్తనంతః స్తనయిత్సుభిః |
తీవైర్మరుద్గణైర్నున్నా వవృషుర్జలశర్కరాః | 9

స్థూణాస్థూలా వర్షధారా ముంచత్స్వభ్రేష్వభీక్షశః |
జలౌఘైః ప్లావ్యమానా భూర్నాదృశ్యత నతోన్నతమ్ | 10

అత్యాసారాతివాతేన పశవో జాతవేపనాః |
గోపా గోప్యశ్చ శీతార్తా గోవిందం శరణం యయుః | 11

శిరః సుతాంశ్చ కాయేన ప్రచ్ఛాద్యాసారపీడితాః |
వేపమానా భగవతః పాదమూలముపాయయుః | 12

కృష్ణ కృష్ణ మహాభాగ త్వన్నాథం గోకులం ప్రభో |
త్రాతుమర్హసి దేవాన్నః కుపితాదృక్తవత్సల | 13

శిలావర్ష నిపాతేన హన్యమానమచేతనమ్ |
నిరీక్ష్య భగవాన్ మేనే కుపితేంద్రకృతం హరిః | 14

అపర్వత్యుల్పణం వర్షమతివాతం శిలామయమ్ |
స్వయాగే విహతేఽస్మాభిరింద్రో నాశాయ వర్షతి | 15

తత్ర ప్రతివిధిం సమ్యగాత్మయోగేన సాధయే |
లోకేశమానినాం మౌఢ్యాద్దరిష్యే శ్రీమదం తమః | 16

న హి సద్యావయుక్తానాం సురాణామీశవిస్మయః |
మత్తోఽసతాం మానభంగః ప్రశమాయోపకల్పతే | 17

తస్మాన్మచ్ఛరణం గోష్ఠం మన్నాథం మత్పరిగ్రహమ్ |
గోపాయే స్వాత్మయోగేన సోఽయం మే వ్రత ఆహితః | 18

ఇత్యుక్త్యైకేన హస్తేన కృత్వా గోవర్తనాచలమ్ |
దధార లీలయా కృష్ణశ్చత్రాకమివ బాలకః | 19

అథాహ భగవాన్ గోపాన్ హేఽంబ తాత వ్రజౌకసః |
యథోపజోషం విశత గిరగర్తం సగోధనాః | 20

న త్రాస ఇహ వః కార్యో మద్దస్తాదినిపాతనే |
వాతవర్ష భయేనాలం తత్రాణం విహితం హి వః | 21

తథా నిర్వివిశుర్గర్తం కృష్ణాశ్వాసితమానసాః |
యథావకాశం సధనాః సవ్రజాః సోపజీవినః | 22

క్షుత్యద్వ్యథాం సుఖాపేక్షాం హిత్వా తైర్వ్రజవాసిభిః |
వీక్ష్యమాణో దధావద్రిం సప్తాహం నాచలత్పదాత్ | 23

కృష్ణయోగానుభావం తం నిశామ్యేంద్రోఽతివిస్మితః |
నిస్తంభో భ్రష్టసంకల్పః స్వాన్ మేఘాన్ సంన్యవారయత్ | 24

ఖం వ్యభ్రముదితాదిత్యం వాతవర్షం చ దారుణమ్ |
నిశామ్యోపరతం గోపాన్ గోవర్ధనధరోఽబ్రవీత్ | 25

నిర్యాత త్యజత త్రాసం గోపాః సస్త్రీధనార్చకాః |
ఉపారతం వాతవర్షం వ్యుదప్రాయాశ్చ నిమ్నగాః | 26

తతస్తే నిర్యయుర్గోపాః స్వం స్వమాదాయ గోధనమ్ |
శకటోఢోపకరణం స్త్రీబాలస్తవిరాః శనైః | 27

భగవానపి తం శైలం స్వస్థానే పూర్వవత్ప్రభుః |
పశ్యతాం సర్వభూతానాం స్థాపయామాస లీలయా | 28

తం ప్రేమవేగాన్నిభృతా వ్రజాకసో
యథా సమీయుః పరిరంభణాదిభిః |

గోప్యశ్చ సస్నేహమపూజయన్ ముదా
దధ్యక్షతాద్భిర్యుయుజః సదాశిషః | 29

యశోదా రోహిణీ నందో రామశ్చ బలినాం వరః |
కృష్ణమాలింగ్య యుయుజురాశిషః స్నేహకాతరాః | 30

దివి దేవగణాః సాధ్యా సిద్ధః గంధర్వచారణాః |
తుష్టువుర్ముముచుస్తుష్టాః పుష్పవర్షాణి పార్థివ | 31

శంఖదుందుభయో నేదుర్దివి దేవప్రణోదితాః |
జగుర్గంధర్వపతయస్తుంబురువ్రముఖా నృప | 32

తతోఽనురక్తైః పశుపైః పరిశ్రితో
రాజన్ సగోష్ఠం సబలోఽవ్రజద్దరిః |
తథావిధాన్యస్య కృతాని గోపికాః
గాయంత్య ఈయుర్ముదితా హృదిస్పృశః | 33

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే పంచవింశోఽధ్యాయః (25)

26 - అథ షడ్వింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం విధాని కర్మాణి గోపాః కృష్ణస్య వీక్ష్య తే |
అతద్వీర్యవిదః ప్రోచుః సమభ్యేత్య సువిస్మితాః | 1

బాలకస్య యదేతాని కర్మాణ్యత్యద్భుతాని వై |
కథమర్హత్యసౌ జన్మ గ్రామ్యేష్వాత్మజుగుప్సితమ్ | 2

యః సప్తహాయనో బాలః కరేణైకేన లీలయా |
కథం బిభ్రద్గిరివరం పుష్కరం గజరాడివ | 3

తోకేనామీలితాక్షేణ పూతనాయా మహౌజనః |
పీతః స్తనః సహ ప్రాణైః కాలేనేవ వయస్తనోః | 4

హిన్వతో ఽధః శయానస్య మాస్యస్య చరణావుదక్ |
అనోఽపతద్విపర్యస్తం రుదతః వ్రపదాహతమ్ | 5

ఏకహాయన ఆసీనో హ్రీయమాణో విహాయసా |
దైత్యేన యస్త్వణావర్తమహాన్ కంఠగ్రహాతురమ్ | 6

కృచ్చిద్దైయ్యంగవస్తైన్యే మాత్రా బద్ధ ఉలూఖలే |
గచ్ఛన్నర్జునయోర్మధ్యే బాహుభ్యాం తావపాతయత్ | 7

వనే సంచారయన్ వత్సాన్ సరామో బాలకైర్వృతః |
హంతుకామం బకం దోర్భ్యాం ముఖతోఽరిమపాటయత్ | 8

వత్సేషు వత్సరూపేణ ప్రవిశంతం జిఘాంసయా |
హత్వా న్యపాతయత్తేన కపిత్థాని చ లీలయా | 9

హత్వా రాసభదైతేయం తద్బంధాంశ్చ బలాన్వితః |
చక్రే తాలవనం క్షేమం పరిపక్వఫలాన్వితమ్ | 10

ప్రలంబం ఘాతయిత్వోగ్రం బలేన బలశాలినా |
అమోచయద్వ్రజపశూన్ గోపాంశ్చారణ్యవహ్నితః | 11

అశీవిషతమాహేంద్రం దమిత్వా విమదం ప్రాదాత్ |
ప్రసహ్యోద్వాస్య యమునాం చక్రేఽసౌ నిర్విషోదకామ్ | 12

దుస్త్వజశ్చానురాగోఽస్మిన్ సర్వేషాం నో ప్రజాకసామ్ |
నంద తే తనయేఽస్మాసు తస్యాప్యాత్పత్తికః కథమ్ | 13

క్వ సప్తహాయనో బాలః క్వ మహాద్రివిధారణమ్ |
తతో నో జాయతే శంకా ప్రజనాథ తవాత్మజే | 14

నంద ఉవాచ

శ్రూయతాం మే వచో గోపా వ్యేతు శంకా చ వోఽర్చకే |
వీనం కుమారముద్దిశ్య గర్గో మే యదువాచ హ | 15

వర్ణాస్త్రయః కిలాస్యాసన్ గృహ్లాతోఽనుయుగం తనూః |
శుక్లో రక్త స్తథా పీత ఇదానీం కృష్ణతాం గతః | 16

ప్రాగయం వసుదేవస్య క్వచిజ్ఞాతస్తవాత్మజః |
వాసుదేవ ఇతి శ్రీమానభిజ్ఞాః సంప్రచక్షతే | 17

బహూని సంతి నామాని రూపాణి చ సుతస్య తే |
గుణకర్మానురూపాణి తాన్యహం వేద నో జనాః | 18

వీష వః శ్రేయ ఆధాన్యద్గోపగోకులనందనః |
అనేన సర్వదుర్గాణి యూయమంజస్తరిష్యథ | 19

పురానేన ప్రజపతే సాధవో దన్యుపీడితాః |
అరాజకే రక్ష్యమాణా జిగ్యుర్జస్యాన్ సమేధితాః | 20

య ఏతస్మిన్ మహాభాగా ప్రీతిం కుర్వంతి మానవాః |
నారయోఽభిభవంత్యేతాన్ విష్ణుపక్షానివాసురాః | 21

తస్మాన్నందకుమారోఽయం నారాయణసమో గుణైః |
శ్రీయా కీర్త్యానుభావేన తత్కర్మసు న విస్మయః | 22

ఇత్యద్దా మాం సమాదిశ్య గర్గే చ స్వగృహం గతే |
మన్యే నారాయణస్యాంశం కృష్ణమక్లిష్ట కారిణమ్ | 23

ఇతి నందవచః శ్రుత్వా గర్గగీతం ప్రజాకసః |
దృష్టశ్రుతానుభావాస్తే కృష్ణస్యామితతేజసః |
ముదితా నందమానర్చుః కృష్ణం చ గతవిస్మయాః | 24

దేవే వర్షతి యజ్జవిష్ణవరుషా
వజ్రాశ్మవర్షానిలైః
సీదత్పాలపశుస్త్రి ఆత్మశరణం
దృష్ట్వానుకంఘ్యత్స్మయన్ |
ఉత్పాట్యైకకరేణ శైలమబలో
లీలోచ్చిలీంధ్రం యథా
బిభ్రద్గోష్ఠమపాన్మహేంద్రమదభిత్
ప్రీయాన్న ఇంద్రో గవామ్ | 25

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే షడ్వింశోఽధ్యాయః (26)

27 - అథ సప్తవింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

గోవర్తనే ధృతే శైలే ఆసారాద్రక్షితే ప్రజే |
గోలోకాదాప్రజత్కృష్ణం సురభిః శక్ర వీవ చ | 1

వివిక్త ఉపసంగమ్య వ్రీడితః కృతహేలనః |
పస్పర్శ పాదయోరేనం కిరీటేనార్కవర్చసా | 2

దృష్టశ్రుతానుభావోఽస్య కృష్ణస్యామిత తేజసః |
నష్టత్రిలోకేశమద ఇంద్ర ఆహ కృతాంజలిః | 3

ఇంద్ర ఉవాచ

విశుద్ధ సత్త్వం తవ ధామ శాంతం
తపోమయం ధ్వస్తరజస్తమస్కమ్ |
మాయామయోఽయం గుణసంప్రవాహో

న విద్యతే తేఽగ్రహణానుబంధః | 4
కుతో ను తద్దేతవ ఈశ తత్కృతా

లోభాదయో యేఽబుధలింగభావాః |
తథాపి దండం భగవాన్ బిభర్తి

ధర్మస్య గుప్త్యై ఖలనిగ్రహాయ | 5

పితా గురుస్త్వం జగతామధీశో
 దురత్యయః కాల ఉపాత్తదండః ।
 హితాయ స్వేచ్ఛాతనుభిః సమీహాసే
 మానం విధున్వన్ జగదీశమానినామ్ । 6

యే మద్విధాజ్ఞా జగదీశమానినః
 త్వాం వీక్ష్య కాలేఽ భయమాశు తన్మదమ్ ।
 హిత్యార్యమార్గం ప్రభజంత్యపస్మయా
 ఈహా ఖలానామపి తేఽనుశాసనమ్ । 7

స త్వం మమైశ్వర్యమదఘ్నతస్య
 కృతాగసస్తేఽవిదుషః ప్రభావమ్ ।
 క్షంతుం ప్రభో ఽథార్హసి మూఢచేతసో
 మైవం పునర్భూన్మతిరీశ మే ఽసతీ । 8

తవావతారో ఽయమధోక్షజేహ
 స్వయం భరాణామురుభారజన్మనామ్ ।
 చమూపతీనామభవాయ దేవ
 భవాయ యుష్మచ్ఛరణానువర్తినామ్ । 9

నమస్తుభ్యం భగవతే పురుషాయ మహాత్మనే ।
 వాసుదేవాయ కృష్ణాయ సాత్వతాం పతయే నమః । 10

స్వచ్ఛందోపాత్త దేహాయ విశుద్ధజ్ఞానమూర్తయే ।
 సర్వస్మై సర్వబీజాయ సర్వభూతాత్మనే నమః । 11

మయేదం భగవన్ గోష్ఠనాశాయాసారవాయుభిః ।
 చేష్ఠితం విహతే యజ్ఞే మానినా తీవ్రమన్యునా । 12

త్వయేశానుగృహీతోఽస్మి ధ్వస్తస్తంభో వృథోద్యమః ।
 ఈశ్వరం గురుమాత్మానం త్వామహం శరణం గతః । 13

శ్రీశుక ఉవాచ

వీపం సంకీర్తితః కృష్ణో మఘోనా భగవానముమ్ ।
 మేఘగంభీరయా వాచా ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ । 14

శ్రీభగవానువాచ

మయా తేఽకారి మఘవన్ మఖభంగోఽనుగృహ్లాతా ।
 మదనుస్మృతయే నిత్యం మత్తస్యేంద్రశ్రియా భృశమ్ । 15

మామైశ్వర్య శ్రీమదాంధో దండపాణిం న పశ్యతి ।
 తం భ్రంశయామి సంపద్యో యస్య చేచ్ఛామ్యనుగ్రహమ్ । 16

గమ్యతాం శక్ర భద్రం వః క్రియతాం మేనుఽశాసనమ్ ।
 స్థీయతాం స్వాధికారేషు యుక్తైర్యః స్తంభవర్జితైః । 17

అథాహ సురభిః కృష్ణమభివంద్య మనస్వినీ ।
 న్వసన్తానైరుపామస్త్ర్య గోపరూపిణమీశ్వరమ్ । 18

సురభిరువాచ

కృష్ణ కృష్ణ మహాయోగిన్ విశ్వాత్మాన్ విశ్వసంభవ ।
 భవతా లోకనాథేన ననాథా వయమచ్యుత । 19

త్వం నః పరమకం దైవం త్వం న ఇంద్రో జగత్పతే ।
 భవాయ భవ గోవిప్రదేవానాం యే చ సాధవః । 20

ఇంద్రం నస్త్యాభిషేక్యాయో బ్రహ్మణా నోదితా వయమ్ ।
 అవతీర్ణోఽసి విశ్వాత్మాన్ భూమేర్చారాపనుత్తయే । 21

శ్రీ శుక ఉవాచ

వీపం కృష్ణముపామంత్ర్య సురభిః పయసాత్మనః ।
 జలైరాకాశగంగాయా ఐరావతకరోద్భుతైః । 22

ఇంద్రః సురర్షిభిః సాకం నోదితో దేవమాత్మభిః ।
 అభ్యషించత దాశార్హం గోవింద ఇతి చాభ్యధాత్ । 23

తత్రాగతాస్తుంబురునారదాదయో
 గంధర్వవిద్యాధరసిద్ధ చారణాః ।
 జగుర్యశో లోకమలాపహం హరేః
 సురాంగనాః సంనన్పతుర్ముదాన్వితాః । 24

తం తుష్టువృర్దేవనికాయకేతవో
 వ్యవాకిరంశ్చాద్భృతపుష్పవృష్టిభిః ।

లోకాః పరాం నిర్వృతిమాప్పువంస్త్రయో
గావస్తదా గామనయన్ పయోద్రుతాన్ | 25

నానారసాఘాః సరితో వృక్షా ఆసన్ మధుస్రవాః |
అకృష్టపచ్యోషధయో గిరయోఽచిభ్రదున్మణీన్ | 26

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే ఇంద్రస్తుతిర్నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః (27)

28 - అథ అష్టావింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏకాదశ్యాం నిరాహారః సమభ్యర్చ్య జనార్దనమ్ |
స్నాతుం నందస్తు కాలింద్యాః ద్వాదశ్యాం జలమావిశత్ | 1

తం గృహీత్వానయద్భుతో వరుణస్యాసురోఽంతికమ్ |
అవిజ్ఞాయాసురీం వేళాం ప్రవిష్టముదకం నిశి | 2

చుక్రుశుస్తమపశ్యంతః కృష్ణరామేతి గోపకాః |
భగవాంస్తదుపశ్రుత్య పితరం వరుణాహృతమ్ |
తదంతికం గతో రాజన్ స్వానామభయదో విభుః | 3

ప్రాప్త వీక్ష్య హృషీకేశం లోకపాలః సపర్యయా |
మహత్యా పూజయిత్వాహ తద్దర్శనమహోత్సవః | 4

వరుణ ఉవాచ

అద్య మే నిభృతో దేహోఽద్యైవార్థోఽధిగతః ప్రభో |
త్వత్ప్రాదభాజో భగవన్నవాపుః పారమధ్వనః | 5

నమస్తుభ్యం భగవతే బ్రహ్మణే పరమాత్మనే |
న యత్ర శ్రూయతే మాయా లోకసృష్టివికల్పనా | 6

అజానతా మామకేన మూఢేనాకార్యవేదినా |
ఆనీతోఽయం తవ పితా తద్భవాన్ క్షంతుమర్హతి | 7

మమాప్యనుగ్రహం కృష్ణ కర్తుమర్హస్యశేషదృక్ |
గోవింద నీయతామేష పితా తే పితృవత్సల | 8

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే అష్టావింశోఽధ్యాయః (28)

శ్రీశుక ఉవాచ

విపం ప్రసాదితః కృష్ణో భగవానీశ్వరేశ్వరః |
ఆదాయాగాల్ స్యపితరం బంధూనాం చావహన్ ముదమ్ | 9

నందస్త్వతీంద్రియం దృష్ట్వా లోకపాలమహోదయమ్ |
కృష్ణే చ సన్నతిం తేషాం జ్ఞాతిభ్యో విస్మితోఽబ్రవీత్ | 10

తే త్వాత్సుకృథియో రాజన్ మత్వా గోపాస్తమీశ్వరమ్ |
అపి నః స్వగతిం సూక్ష్మాముపాధాస్యదధీశ్వరః | 11

ఇతి స్వానాం స భగవాన్ విజ్ఞాయాఖిలదృక్ స్వయమ్ |
సంకల్పసిద్ధయే తేషాం కృపయైతదచింతయత్ | 12

జనో వై లోక ఏతస్మిన్నవిద్యాకామకర్మభిః |
ఉచ్ఛావచాసు గతిషు న వేద స్వాం గతిం భ్రమన్ | 13

ఇతి సంచిత్య భగవాన్ మహాకారుణికో హరిః |
దర్శయామాస లోకం స్వం గోపానాం తమసః పరమ్ | 14

సత్యం జ్ఞానమనంతం యద్రుహ్మా జ్యోతిః సనాతనమ్ |
యద్ది పశ్యంతి మునయో గుణాపాయే సమాహితాః | 15

తే తు బ్రహ్మప్రదం నీతా మగ్నాః కృష్ణేన చోద్భుతాః |
దదృశుర్బ్రహ్మణో లోకం యత్రాక్రూరోఽధ్యగాత్పురా | 16

నందాదయస్తు తం దృష్ట్వా పరమానందనిర్వుతాః |
కృష్ణం చ తత్ర ఛందోభిః స్తూయమానం సువిస్మితాః | 17

29 - అథ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

భగవానపి తా రాత్రీః శరదోత్పల్ల మల్లికాః |
వీక్ష్య రంతుం మనశ్చక్రే యోగమాయాముపాశ్రితః | 1

తదోడురాజః కకుభః కరైర్ముఖం
ప్రాచ్యా విలింపన్నరుణేన శంతమైః |
స చర్షణీనాముదగాచ్ఛుచో మృజన్
ప్రియః ప్రియాయా ఇవ దీర్ఘ దర్శనః | 2

దృష్ట్వా కుముద్వంతమఖండమండలం
రమాననాభం నవకుంకుమారుణమ్ |
వనం చ తత్కోమలగోభిరంజితం
జగౌ కలం వామదృశాం మనోహరమ్ | 3

నిశమ్య గీతం తదనంగవర్తనం
వ్రజస్త్రియః కృష్ణగృహీతమానసాః |
ఆజగ్మూరన్యోన్యమలక్ష్మితోద్యమాః
స యత్ర కాంతో జవలోలకుండలాః | 4

దుహంత్యోఽభియయుః కాశ్చిద్దోహం హిత్వా సముత్సుకాః |
పయోఽభిశ్రిత్య సంయావమనుద్వాస్యాపరా యయుః | 5

పరివేషయంత్యస్తద్దిత్వా పాయయంత్యః శిశూన్ పయః |
శుశ్రూషంత్యః పతీన్ కాశ్చిదశ్శన్తోఽపాస్య భోజనమ్ | 6

లింపంత్యః ప్రమృజంత్యోఽన్యా అంజంత్యః కాశ్చ లోచనే |
వ్యత్యస్తవస్త్రాభరణాః కాశ్చిత్కృష్టాంతికం యయుః | 7

తా వార్యమాణాః పతిభిః పితృభిర్భ్రాతృబంధుభిః |
గోవిందాపహృతాత్మానో న న్యవర్తంత మోహితాః | 8

అంతర్బహగతాః కాశ్చిద్గోప్యోఽలబ్ధవినిర్గమాః |
కృష్ణం తద్భావనాయుక్తా దధ్యుర్మీలితలోచనాః | 9

దుస్సహప్రేష్టవిరహతీవ్రతాపధుతాశుభాః |
ధ్యానప్రాప్తాచ్యుతాశ్లేషనిర్వృత్యా క్షీణమంగాళాః | 10

తమేవ పరమాత్మానం జారబుద్ధ్యాపి సంగతాః |
జహుర్గుణమయం దేహం సద్యః ప్రక్షీణబంధనాః | 11

రాజోవాచ

కృష్ణం విదుః పరం కాంతం న తు బ్రహ్మతయా మునే |
గుణప్రవాహోపరమస్తాసాం గుణధియాం కథమ్ | 12

శ్రీశుక ఉవాచ

ఉక్తం పురస్తాదేతత్తే చైద్యః సిద్ధిం యథా గతః |
ద్విషన్నపి హృషీకేశం కిముతాధోక్షజప్రియాః | 13

నృణాం నిశ్చేయసార్థాయ వ్యక్తిర్భగవతో నృప |
అవ్యయస్యాప్రమేయస్య నిర్గుణస్య గుణాత్మనః | 14

కామం క్రోధం భయం స్నేహమైక్యం సాహృదమేవ చ |
నిత్యం హరౌ విదధతో యాంతి తన్మయతాం హి తే | 15

న చైవం విస్మయః కార్యో భవతా భగవత్యజే |
యోగేశ్వరేశ్వరే కృష్ణే యత ఏతద్విముచ్యతే | 16

తా దృష్ట్వాంతికమాయాతా భగవాన్ వ్రజయోషితః |
అవదద్వదతాం శ్రేష్ఠో వాచః పేశైర్విమోహయన్ | 17

శ్రీభగవానువాచ

స్వాగతం వో మహాభాగాః ప్రియం కింకరవాణి వః |
వ్రజస్యానామయం కచ్చిద్ బ్రూతాగమనకారణమ్ | 18

రజన్యేషా ఘోరరూపా ఘోరసత్వ నిషేవితా |
ప్రతియాత వ్రజం నేహ స్థేయం స్త్రీభిః సుమధ్యమాః | 19

మాతరః పితరః పుత్రా భ్రాతరః పతయశ్చ వః |
విచిన్వంతి హ్యపశ్యంతో మా కృధ్యం బంధుసాధ్వసమ్ | 20

దృష్టం వనం కుసుమితం రాకేశకరరంజితమ్ |
యమునానిలలీలైజత్తరుపల్లవశోభితమ్ | 21

తద్యాత మాచిరం గోష్ఠం శుశ్రూషధ్యం పతీన్ సతీః ।
క్రందంతి వత్సా బాలాశ్చ తాన్ పాయయత దుహ్యత । 22

అథవా మదభిస్సేహోద్భవత్యో యంత్రితాశయాః ।
ఆగతా హ్యపపన్నం వః ప్రీయంతే మయి జంతవః । 23

భర్తుః శుశ్రూషణం స్త్రీణాం పరో ధర్మో హ్యమాయయా ।
తద్భంధానాం చ కల్యాణ్యః ప్రజానాం చానుపోషణమ్ । 24

దుశ్శీలో దుర్బుగో వృద్ధో జడో రోగ్యధనోఽపి వా ।
పతిః స్త్రీభిర్న హాతవ్యో లోకేఘ్నభిరపాతకీ । 25

అస్వర్గ్యమయశస్యం చ ఫల్గు కృచ్ఛ్రం భయావహమ్ ।
జుగుప్సితం చ సర్వత్ర ఔపపత్యం కులస్త్రియాః । 26

శ్రవణాద్ధర్మనాద్ధ్యానాన్మయి భావోఽనుకీర్తనాత్ ।
న తథా సన్నికర్షేణ ప్రతియాత తతో గృహాన్ । 27

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి విప్రియమాకర్ణ్య గోప్యో గోవిందభాషితమ్ ।
విషణ్ణా భగ్నుసంకల్పాశ్చింతామాపుర్తురత్యయామ్ । 28

కృత్వా ముఖాన్యవశుచః శ్వసనేన శుష్యత్
బిమ్బాధరాణి చరణేన భువం లిఖంత్యః ।
అస్తైరుపాత్తమషిభిః కుచకుంకుమాని
తస్థుర్మృజంత్య ఉరుదుఃఖభరాః స్మ తూష్ణీమ్ । 29

ప్రేష్ఠం ప్రియేతరమివ ప్రతిభాషమాణం
కృష్ణం తదర్థవినివర్తితసర్వకామాః ।
నేత్రే విమృజ్య రుదితోపహతే స్మ కించిత్
సంరంభగద్గదగిరోఽబ్రువతాసురకైః । 30

గోప్య ఊచుః

మైవం విభోఽర్హతి భవాన్ గదితుం నృశంసం
సంత్యజ్య సర్వవిషయాంస్తవ పాదమూలమ్ ।
భక్తా భజస్వ దురవగ్రహ మా త్యజాస్మాన్
దేవో యథాఽఽదిపురుషో భజతే ముముక్షూన్ । 31

యత్పత్యపత్యసుహృదామనువృత్తిరంగ
స్త్రీణాం స్వధర్మ ఇతి ధర్మవిదా త్వయోక్తమ్ ।
అస్త్వేవమేతదుపదేశపదే త్వయీశే
ప్రేష్ఠో భవాంస్తనుభృతాం కిల బంధురాత్మా । 32

కుర్వంతి హి త్వయి రతిం కుశలాః స్వ ఆత్మన్
నిత్యప్రియే పతిసుతాదిభిరార్తిదైః కిమ్ ।
తన్నః ప్రసీద పరమేశ్వర మా స్మ ఛింద్యాః
ఆశాం భృతాం త్వయి చిరాదరవిందనేత్ర । 33

చిత్తం సుఖేన భవతాపహృతం గృహేషు
యన్నిర్విశత్యుత కరావపి గృహ్యకృత్యే ।
పాదౌ పదం న చలతస్తవ పాదమూలాత్
యామః కథం వ్రజమథో కరవామ కిం వా । 34

సింహాంగ నస్త్వదధరామృతపూరకేణ
హాసావలోకకలగీతజహృచ్చయాగ్నిమ్ ।
నో చేద్వయం విరహజాగ్న్యూపయుక్త దేహాః
ధ్యానేన యామ పదయోః పదవీం సఖే తే । 35

యర్హ్యంబుజాక్ష తవ పాదతలం రమాయా
దత్తక్షణం క్వచిదరణ్యజన ప్రియస్య ।
అస్స్రాక్ష్మ తత్రభృతి నాన్యసమక్షమంగ
స్థాతుం త్వయాభిరమితా బత పారయామః । 36

శ్రీర్యతృదాంబుజరజశ్చకమే తులస్యా
లబ్ధ్వాపి వక్షసి పదం కిల భృత్యజుష్టమ్ ।
యస్యాః స్వవీక్షణకృతేఽన్యసురప్రయాసః
తద్వద్వయం చ తవ పాదరజః ప్రపన్నాః । 37

తన్నః ప్రసీద వృజినార్దన తేఽంఘ్రిమూలం
ప్రాప్తా విస్మజ్య వసతీస్త్వదుపాసనాశాః ।
త్వత్సుందరస్మితనిరీక్షణతీవ్రకామ-
తప్తాత్మనాం పురుషభూషణ దేహి దాస్యమ్ । 38

వీక్ష్యాలకావృతముఖం తవ కుండలశ్రీ
గండస్థలాధరసుధం హసితావలోకమ్ ।

దత్తాభయం చ భుజదండయుగం విలోక్య
వక్షః శ్రీయైకరమణం చ భవామ దాస్యః | 39

కా స్త్ర్యంగ తే కలపదాయతమూర్చితేన
సంమోహితార్యచరితాన్న చలేత్ త్రిలోక్యామ్ |
త్రైలోక్య సౌభగమిదం చ నిరీక్ష్య రూపం
యద్గోద్విజద్రుమమ్మగాః పులకాన్యభిభ్రన్ | 40

వ్యక్తం భవాన్ వ్రజభయార్తిహరోఽభిజాతో
దేవో యథాదిపురుషః సురలోకగోష్ఠాః |
తన్నో నిధేహి కరపంకజమూర్తబంధో
తప్తస్తనేషు చ శిరస్సు చ కింకరీణామ్ | 41

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి విక్లవితం తాసాం శ్రుత్వా యోగేశ్వరేశ్వరః |
ప్రహస్య సదయం గోపీరాత్మారామోఽప్యరీరమత్ | 42

తాభిః సమేతాభిరుదారచేష్టితః
ప్రియేక్షణోత్పల్లముఖీభిరచ్యుతః |

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహాస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే భగవతో రాసక్రీడావర్ణనం నామ ఏకోనవ్రింశోఽధ్యాయః (29)

30 - అథ త్రింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అంతర్హితే భగవతి సహసైవ వ్రజాంగనాః |
అతప్యంస్తమచక్షాణాః కరిణ్య ఇవ యూథపమ్ | 1

గత్యానురాగస్మితవిభ్రమేక్షితైః
మనోరమాలాపవిహారవిభ్రమైః |
ఆక్షిప్తచిత్తాః ప్రమదా రమాపతేః
తాస్తా విచేష్టా జగృహుస్తదాత్మికాః | 2

గతిస్మిత ప్రేక్షణభాషణాదిషు
ప్రియాః ప్రియస్య ప్రతిరూఢమూర్తయః |
అసావహాంత్యిత్యబలాస్తదాత్మికా
న్యవేదిషుః కృష్ణవిహారవిభ్రమాః | 3

ఉదారహాసద్విజకుండదీధితిః
వ్యరోచత్రైణాంక ఇవోడుభిర్వృతః | 43

ఉపగీయమాన ఉద్గాయన్ వనితాశతయూథపః |
మాలాం బిభ్రద్వైజయంతీం వ్యచరన్ మండయన్ వనమ్ | 44

నద్యాః పులినమావిశ్య గోపీభిర్హిమవాలకమ్ |
రేమే తత్తరలానంద కుముదామోదవాయునా | 45

బాహు ప్రసారపరిరంభకరాలకోరు
నీవీస్తనాలభననర్మనఖాగ్రపాతైః |
క్ష్యేల్యావలోకహాసితైర్వ్రజసుందరీణామ్
ఉత్తమృయన్ రతిపతిం రమయాంచకార | 46

ఏవం భగవతః కృష్ణాల్లబ్ధమానా మహాత్మనః |
అత్మానం మేనిరే స్త్రీణాం మానిన్యోఽభ్యధికం భువి | 47

తాసాం తత్రౌభగమదం వీక్ష్య మానం చ కేశవః |
ప్రశమాయ ప్రసాదాయ తత్రైవాంతరధీయత | 48

గాయంత్య ఉచ్చైరముమేవ సంహతాః
విచిక్యురున్మత్తకవద్వనాద్వనమ్ |
పప్రచ్ఛురాకాశవదంతరం బహిః
భూతేషు సంతం పురుషం వనస్పతీన్ | 4

దృష్టో వః కచ్చిదశ్వత్థ ప్లక్ష వ్యగ్రోథ నో మనః |
నందసూనుర్గతో హృత్వా ప్రేమహాసావలోకనైః | 5

కచ్చిత్కురవకాశోకనాగపున్నాగ చంపకాః |
రామానుజో మానినీనామితో దర్పహరస్మితః | 6

కచ్చిత్తులసి కల్యాణి గోవిందచరణప్రియే |
సహ త్పాలికులైర్చిభ్రద్ దృష్టస్తేఽతిప్రియోఽచ్యుతః | 7

మాలత్యదర్శి వః కచ్చిన్మల్లికే జాతియూధికే ।
ప్రీతిం వో జనయన్ యాతః కరస్పర్శేన మాధవః । 8

చూత ప్రియాల పనసాసన కోవిదార
జంబ్వర్క బిల్వ వకులామ్రు కదంబ నీపాః ।
యేఽన్యే పరార్థభవకా యమునోపకూలాః
శంసంతు కృష్ణపదవీం రహితాత్మనాం నః । 9

కిం తే కృతం క్షితి తపో బత కేశవాంఘ్రి
స్పర్శోత్సవోత్పలకితాంగరు హైర్విభాసి ।
అప్యంఘ్రిసంభవ ఉరుక్రమవిక్రమాద్వా
ఆహో వరాహావపుషః పరిరంభణేన । 10

అప్యేణపత్వ్యపగతః ప్రియయేహ గాత్రైః
తన్వన్ దృశాం సఖి సునిర్వృతిమచ్యుతో వః ।
కాంతాంగసంగకుచకుంకుమరంజితాయాః
కుందస్రజః కులపతేరిహ వాతి గంధః । 11

బాహుం ప్రియాంస ఉపధాయ గృహీతపద్మో
రామానుజస్తులసికాలికులైర్మదాంధైః ।
అన్వీయమాన ఇహ వస్తరవః ప్రణామం
కిం వాభినందతి చరన్ ప్రణయావలోకైః । 12

పృచ్ఛతేమా లతా బాహునప్యాశ్లిష్టా వనస్పతేః ।
నూనం తత్కరజస్పృష్టా బిభ్రత్యుత్పలకాన్యహో । 13

ఇత్యున్మత్తవచో గోప్యః కృష్ణాన్వేషణకాతరాః ।
లీలా భగవతస్తాస్తా హ్యానుచక్రుస్తదాత్మికాః । 14

కస్యాశ్చిత్ పూతనాయంత్యాః కృష్ణాయంత్యపిబత్ స్తనమ్ ।
తోకాయిత్యా రుదత్యన్యా పదాహన్ శకటాయతీమ్ । 15

దైత్యాఽఽఽఽఽ జహారాన్యామేకా కృష్ణార్చభావనామ్ ।
రింఘయామాస కాప్యంఘ్రి కర్షంతీ ఘోషనిస్స్వనైః । 16

కృష్ణరామాయితే ద్వే తు గోపాయన్త్యశ్చ కాశ్చన ।
వత్సాయతీం హంతి చాన్యా తత్రైకా తు బకాయతీమ్ । 17

అహరాయ దూరగా యద్వత్ప్రకృష్ణస్తమనుకుర్వతీమ్ ।
వేణుం క్వణంతీం క్రీడంతీమన్యాః శంసంతి సాధ్వితీ । 18

కస్యాంచిత్ స్వభుజం న్యన్య చలంత్యాహోపరా నను ।
కృష్ణోఽహం పశ్యత గతిం లలితామితి తన్మనాః । 19

మా బైష్ట వాతవర్షాభ్యాం తత్రాణం విహితం మయా ।
ఇత్యుక్త్యేకేన హస్తేన యతంతున్నిదధేఽంబరమ్ । 20

ఆరుహ్యైకా పదాక్రమ్య శిరస్యాహోపరాం నృప ।
దుష్టాహే గచ్ఛ జాలోఽహం ఖలానాం నను దండధృక్ । 21

తత్రైకోవాచ హే గోపా దావాగ్నిం పశ్యతోల్పణమ్ ।
చక్షూంష్యాశ్చపిదధ్వం వో విధాస్యే క్షేమమంజసా । 22

బద్ధాన్యయా స్రజా కాచిత్తన్వీ తత్ర ఉలూఖలే ।
భీతా సుదృక్ప్రధాయాన్యం భేజే భీతివిడంబనమ్ । 23

వీవం కృష్ణం పృచ్ఛమానా బృందావనలతాస్తరూన్ ।
వ్యచక్షత వనోద్దేశే పదాని పరమాత్మనః । 24

పదాని వ్యక్తమేతాని నందనూనోర్మహాత్మనః ।
లక్ష్యంతే హి ధ్వజామ్బోజ వజ్రాంకుశయవాదిభిః । 25

తై స్తైః పదైస్తత్పదవీమన్విచ్ఛంత్యోఽగ్రతోఽబలాః ।
వధ్యాః పదైః సుపుక్తాని విలోక్యార్తాః సమఘ్రువన్ । 26

కస్యాః పదాని చైతాని యాతాయా నందనూనునా ।
అంస న్యస్తప్రకోష్ఠాయాః కరేణోః కరిణా యథా । 27

అనయారాధితో నూనం భగవాన్ హరిరీశ్వరః ।
యన్నో విహాయ గోవిందః ప్రీతో యామనయద్రహః । 28

ధన్యా అహో అమీ ఆలో్యో గోవిందాంఘ్రుజ్జరేణవః ।
యాన్ బ్రహ్మేశౌ రమాదేవీ దధుర్మూర్ఖ్యఘ్రునుత్తయే । 29

తస్యా అమూని నః క్షోభం కుర్వంతుచ్ఛైః పదాని యత్ ।
యైకాపహృత్య గోపీనాం రహో భుంక్తేఽచ్యుతాధరమ్ । 30

న లక్ష్యంతే పదాన్యత్ర తస్యా నూనం తృణాంకురైః ।
భిద్యత్సుజాతాంఘ్రితలామున్నిన్యే ప్రేయసీం ప్రియః । 31

ఇమాన్యధికమగ్నాని పదాని వహతో వధూమ్ ।
 గోప్యః పశ్యత కృష్ణస్య భారాక్రాంతస్య కామినః ।
 అత్రావరోపితా కాంతా పుష్పహేలోర్మహాత్మనా । 32

అత్ర ప్రసూనావచయః ప్రియార్థే ప్రేయసా కృతః ।
 ప్రపదాక్రమణే వీతే పశ్యతాఽనకలే పదే । 33

కేశప్రసాధనం త్వత్ర కామిన్యాః కామినా కృతమ్ ।
 తాని చూడయతా కాంతాముపవిష్టమిహ ధ్రువమ్ । 34

రేమే తయా చాత్మరత ఆత్మారామోఽప్యఖండితః ।
 కామినాం దర్శయన్ దైన్యం స్త్రీణాం చైవ దురాత్మతామ్ । 35

ఇత్యేవం దర్శయంత్యస్తాశ్చేరుర్గోప్యో విచేతసః ।
 యాం గోపీమనయత్ కృష్ణో విహాయాన్యాః స్త్రియో వనే । 36

సా చ మేనే తదాత్మానం వరిష్ఠం సర్వయోషితామ్ ।
 హిత్వా గోపీః కామయానా మామసౌ భజతే ప్రియః । 37

తతో గత్వా వనోద్దేశం దృష్టా కేశవమబ్రవీత్ ।
 న పారయేఽహం చలితుం నయ మాం యత్ర తే మనః । 38

వీవముక్తః ప్రియామాహ స్కంధ ఆరుహ్యతామితి ।
 తతశ్చాంతర్దధే కృష్ణః సా వధూరన్వతప్యత । 39

హా నాథ రమణ ప్రేష్ట క్వాసి క్వాసి మహాభుజ ।
 దాస్యాస్తే కృపణాయా మే సఖే దర్శయ సన్నిధిమ్ । 40

అన్విచ్ఛంత్యో భగవతో మార్గం గోప్యోఽవిదూరతః ।
 దదృశుః ప్రియవిశ్లేషమోహితాం దుఃఖితాం సఖీమ్ । 41

తయా కథితమాకర్ణ్య మానప్రాప్తిం చ మాధవాత్ ।
 అవమానం చ దౌరాత్మ్యాద్విస్మయం పరమం యయుః । 42

తతోఽవిశన్ వనం చంద్రజ్యోత్స్నా యావద్విభావ్యతే ।
 తమః ప్రవిష్టమాలక్ష్మ్య తతో నివృత్తుః స్త్రియః । 43

తస్మిన్స్కా స్తదాలాపా స్తద్విచేష్టాస్తదాత్మికాః ।
 తద్గుణానేవ గాయంత్యో నాత్మాగారాణి సస్మరుః । 44

పునః పులిన్మాగత్య కాలింద్యాః కృష్ణభావనాః ।
 సమవేతా జగుః కృష్ణం తదాగమనకాంక్షితాః । 45

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే రాసక్రీడాయాం కృష్ణాన్వేషణం నామ త్రింశోఽధ్యాయః (30)

31 - అథ ఏకత్రింశోఽధ్యాయః

గోప్యః ఊచుః

జయతి తేఽధికం జన్మనా వ్రజః
 శ్రయత ఇందిరా శశ్వదత్ర హి ।
 దయిత దృశ్యతాం దిక్షు తావకాః
 త్వయి ధృతాసవస్త్వాం విచిన్వతే । 1

శరదుదాశయే సాధుజాతసత్
 సరసిజోదర శ్రీముషా దృశా ।
 సురతనాథ తేఽశుల్కదాసికాః
 వరద నిఘ్నతో నేహ కిం వధః । 2

విషజలాప్యయాద్వాలరాక్షసాత్
 వర్షమారుతాద్వైత్యుతానలాత్ ।
 వృషమయాత్మజాద్విశ్వతో భయాత్
 ఋషభ తే వయం రక్షితా ముహుః । 3

న ఖలు గోపికానందనో భవాన్
 అఖిల దేహినామంతరాత్మదృక్ ।
 విఖనసార్థితో విశ్వగుప్తయే
 సఖ ఉదేయివాన్ సాత్వతాం కులే । 4

విరచితాభయం వృష్టిధుర్య తే
 చరణమీయుషాం సంస్పృతేర్పయాత్ ।

కరసరోరుహం కాంత కామదం
శిరసి ధేహి నః శ్రీకర గ్రహమ్ | 5

వ్రజజనార్తిహన్ వీర యోషితాం
నిజజనస్మయధ్వంసన స్మిత |
భజ సఖే భవత్కింకరీః స్మన్
జలరుహాననం చారు దర్శయ | 6

వ్రణతదేహినాం పాపకర్షణం
తృణచరానుగం శ్రీనికేతనమ్ |
ఫణిఫణార్చితం తే పదాంబుజం
కృణు కుచేషు నః కృంధి హృచ్చయమ్ | 7

మధురయా గిరా వల్గువాక్యయా
బుధమనోజ్ఞయా పుష్కరేక్షణ |
విధికరీరిమా వీర ముహ్యతీః
అధరసీధునాప్యాయయస్వ నః | 8

తవ కథామృతం తప్తజీవనం
కవిభిరీడితం కల్మషాపహమ్ |
శ్రవణమంగళం శ్రీమదాతతం
భువి గృణంతి తే భూరిదా జనాః | 9

వ్రహసితం ప్రియ ప్రేమవీక్షణం
విహరణం చ తే ధ్యానమంగళమ్ |
రహసి సంవిదో యా హృదిస్పృశః
కుహక నో మనః క్షోభయన్తి హి | 10

చలసి యద్రవజాచ్చారయన్ పశూన్
నలినసుందరం నాథ తే పదమ్ |
శిలతృణాంకురైః సీదతీతి నః
కలిలతాం మనః కాంత గచ్ఛతి | 11

దినపరిక్షయే నీలకుంతలైః
వనరుహాననం బిభ్రదావృతమ్ |

ఘనరజస్వలం దర్శయన్ ముహుః
మనసి నః స్మరం వీర యచ్ఛసి | 12

వ్రణతకామదం పద్మజార్చితం
ధరణిమండనం ధ్యేయమాపది |
చరణపంకజం శంతమం చ తే
రమణ నః స్తనేష్వర్పయాధిహన్ | 13

సురతవర్ధనం శోకనాశనం
స్వరితవేణునా సుష్టు చుంచితమ్ |
ఇతరరాగవిస్మారణం నృణాం
వితర వీర నస్తేఽధరామృతమ్ | 14

అటతి యద్భవానహ్ని కాననం
త్రుటిర్యుగాయతే త్వామపశ్యతామ్ |
కుటిలకుంతలం శ్రీముఖం చ తే
జడ ఉదీక్షతాం పక్ష్యకృద్భుశామ్ | 15

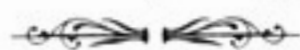
పతి సుతాన్వయభ్రాతృ బాంధవాన్
అతివిలంఘ్య తేఽస్త్వచ్యుతాగతాః |
గతివిదస్తవోద్గీతమోహితాః
కితవ యోషితః కస్త్యజేన్నిశి | 16

రహసి సంవిదం హృచ్చయోదయం
వ్రహసితాననం ప్రేమవీక్షణమ్ |
బృహదురశ్రియో వీక్ష్య ధామ తే
ముహురతిస్పృహో ముహ్యతే మనః | 17

వ్రజవనాకసాం వ్యక్తిరంగ తే
వృజినహస్త్ర్యలం విశ్వమంగళమ్ |
త్యజ మనాక్ చ నస్త్యత్ స్పృహోత్మనాం
స్వజనహృద్రుజాం యన్నిషూదనమ్ | 18

యత్తే సుజాతచరణాంబురుహం స్తనేషు
భీతాః శనైః ప్రియ దధీమహి కర్కశేషు |
తేనాటవీమటసి తద్వ్యధతే న కింస్విత్
కూర్పాదిభిర్మృతి ధీర్భవదాయుషాం నః | 19

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే రాసక్రీడాయాం గోపీగీతం నామ ఏకత్రింశోఽధ్యాయః (31)

32 - అథ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి గోప్యః ప్రగాయంత్యః ప్రలపంత్యశ్చ చిత్రధా ।
 రురుదుః సుస్వరం రాజన్ కృష్ణదర్శనలాలసాః । 1

తాసామావిరభూచ్ఛౌరిః స్మయమానముఖాంబుజః ।
 పీతాంబరధరః స్రగ్వీ సాక్షాన్మన్మథమన్మథః । 2

తం విలోక్యాగతం ప్రేష్ఠం ప్రీత్యుత్పల్లదృశోఽబలాః ।
 ఉత్తస్మర్యుగపత్యర్వాస్తవ్యః ప్రాణమివాగతమ్ । 3

కాచిత్కరాంబుజం శౌరేర్లగృహేఽంజలినా ముదా ।
 కాచిద్దధార తద్బాహుమంసే చందనరూషితమ్ । 4

కాచిదంజలినాగృహ్లాత్ తన్వీ తాంబూలచర్వితమ్ ।
 ఏకా తదంఘ్రికమలం సంతప్తా స్తనయోరధాత్ । 5

ఏకా భ్రుకుటిమాబధ్య ప్రేమసంరంభవిహ్వలా ।
 ఘ్నతీవైక్షత్ కటాక్షేపైః సందష్టదశనచ్ఛదా । 6

అపరానిమిషద్బుగ్యాం జుషాణా తన్ముఖాంబుజమ్ ।
 ఆపీతమపి నాతృప్యత్ సంతస్తచ్చరణం యథా । 7

తం కాచిన్నేత్రరంధ్రేణ హృదికృత్య నిమీల్య చ ।
 పులకాంగ్యుపగుహ్యోస్తే యోగీవానందసంఘ్నతా । 8

సర్వాస్తాః కేశవాలోకపరమోత్సవనిర్వృతాః ।
 జహుర్విరహజం తాపం ప్రాజ్ఞం ప్రాప్య యథా జనాః । 9

తాభిర్విధూతశోకాభిర్చగవానచ్యుతో వృతః ।
 వ్యరోచతాధికం తాత పురుషః శక్తిభిర్యథా । 10

తాః సమాదాయ కాలింద్యా నిర్విశ్య పులినం విభుః ।
 వికసత్కందమందార సురభ్యనిలషట్పదమ్ । 11

శరచ్చంద్రాశు సందోహాధ్వస్తదోషాతనుః శివమ్ ।
 కృష్ణాయా హస్తతరలాచితకోమలవాలుకమ్ । 12

తద్దర్శనాహ్లాద విధూతహృద్రుజో
 మనోరథాంతం శ్రుతయో యథా యయుః ।
 స్వైరుత్తరీయైః కుచకుంకుమాంకితైః
 అచీక్లుపన్నాసనమాత్మబంధవే । 13

తత్రోపవిష్టో భగవాన్ స ఈశ్వరో
 యోగేశ్వరాంతర్హృది కల్పితాసనః ।
 చకాస గోపీపరిషద్గతోఽర్చితః
 త్రైలోక్యలక్ష్మ్యేకపదం వపుర్దధత్ । 14

సభాజయిత్వా తమనంగదీపనం
 సహాసలీలేక్షణ విభ్రమభ్రువా ।
 సంస్పర్శనేనాంకకృతాంఘ్రిహస్తయోః
 సంస్తుత్య ఈషత్కుపితా బభాషిరే । 15

గోప్య ఊచుః
 భజతోఽనుభజంత్యేక ఏక ఏతద్విపర్యయమ్ ।
 నోభయాంశ్చ భజంత్యేక ఏతన్నో బ్రూహి సాధు భోః । 16

శ్రీభగవానువాచ
 మిథో భజంతి యే సఖ్యః స్వార్థైకాంతోద్యమా హి తే ।
 న తత్ర సౌహృదం ధర్మః స్వార్థార్థం తద్ది నాన్యథా । 17

భజంత్యభజతో యే వై కరుణాః పితరో యథా ।
 ధర్మో నిరపవాదోఽత్ర సౌహృదం చ సుమధ్యమాః । 18

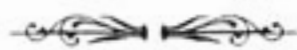
భజతోఽపి న వై కేచిద్భజంత్యభజతః కుతః ।
 ఆత్మారామా హ్యోష్టకామా అకృతజ్ఞా గురుద్రుహాః । 19

నాహం తు సఖ్యో భజతోఽపి జంతూన్
 భజామ్యమీషామనువృత్తి వృత్తయే ।
 యథాఽధనో లబ్ధధనే వినష్టే
 తచ్చింతయాఽన్యన్నిభృతో న వేద । 20

ఏవం మదర్థోజ్ఞ తలోకవేద
 స్వానాం హి వో మయ్యనువృత్తయేఽ బలాః |
 మయా పరోక్షం భజతా తిరోహితం
 మానూయితుం మార్హథ తత్ప్రియం ప్రియాః | 21

న పారయేఽ హం నిరవద్యసంయుజాం
 స్వసాధుకృత్యం విబుధాయుషాపి పః |
 యా మాభజన్ దుర్జరగేహశృంఖలాః
 సంవృశ్య తద్యః ప్రతియాతు సాధునా | 22

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే రాసక్రీడాయాం గోపీసాంత్వనం నామ ద్రావింశోఽ ధ్యాయః (32)

33 - అథ త్రయస్త్రింశోఽ ధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం భగవతో గోప్యః శ్రుత్వా వాచః సుపేశలాః |
 జహుర్విరహజం తాపం తదంగోపచితాశిషః | 1

తత్రారభత గోవిందో రాసక్రీడామనువ్రతైః |
 స్త్రీరత్నైరన్వితః ప్రీతైరన్యోఽన్యబద్ధబాహుభిః | 2

రాసోత్సవః సంప్రవృత్తో గోపీమండలమండితః |
 యోగేశ్వరేణ కృష్ణేన తాసాం మధ్యే ద్వయోర్ద్వయోః | 3
 ప్రవిష్టేన గృహీతానాం కంఠే స్వనికటం స్త్రియః |
 యం మన్యేరన్ నభస్తావద్విమానశతసంకులమ్ |
 దివోకసాం సదారాణామౌత్సుక్యాపహృతాత్మనామ్ | 4

తతో దుందుభయో నేదుర్నిపేతుః పుష్పవృష్టయః |
 జగుర్గంధర్వపతయః సస్త్రీకాస్తద్యశోఽమలమ్ | 5

వలయానాం నూపురాణాం కింకిణీనాం చ యోషితామ్ |
 సప్రియాణామభూచ్ఛుబ్ధస్తుములో రాసమండలే | 6

తత్రాతిశుశుభే తాభిర్భగవాన్ దేవకీసుతః |
 మధ్యే మణీనాం హైమానాం మహామరకతో యథా | 7

పాదన్యసైర్బుజవిధుతిభిః సస్మితైర్బ్రూవిలాసైః
 భజ్యన్మధ్యైశ్చలకుచపటైః కుండలైర్గండలోలైః |
 స్వీద్యన్ముఖ్యః కబరరసనాగ్రంథయః కృష్ణవధ్వో
 గాయంత్యస్తం తడిత ఇవ తా మేఘచక్రే విరేజః | 8

ఉచ్చైర్జగుర్బుత్యమానా రక్తకంఠ్యో రతిప్రియాః |
 కృష్ణాభిమర్శముదితా యద్గీతేనేదమావృతమ్ | 9

కాచిత్సమం ముకుందేన స్వరజాతీరమిశ్రితాః |
 ఉన్నిన్యే పూజితా తేన ప్రీయతా సాధు సాధ్యితి |
 తదేవ ధ్రువమున్నిన్యే తస్యై మానం చ బహ్వాదాత్ | 10

కాచిద్రాసపరిశ్రాంతా పార్శ్వస్థస్య గదాభృతః |
 జగ్రాహ బాహునా స్కంధం శ్లథద్వలయమల్లికా | 11

తత్రైకాంసగతం బాహుం కృష్ణస్యోత్పలసౌరభమ్ |
 చందనాలిప్తమాఘ్రాయ హృష్టరోమా చుచుంబ హ | 12

కస్యాశ్చిన్నాట్యవిక్షిప్త కుండలత్విషమండితమ్ |
 గండం గండే సందధత్యా అదాత్తాంబూలచర్వితమ్ | 13

నృత్యంతీ గాయతీ కాచిత్కూజన్నూపురమేఖలా |
 పార్శ్వస్థాచ్యుతహస్తాబ్జం శ్రాంతాథాత్ స్తనయోః శివమ్ | 14

గోప్యో లబ్ధాచ్యుతం కాంతం శ్రియ ఏకాంతవల్లభమ్ |
 గృహీతకంఠ్య స్తద్దోర్భ్యాం గాయంత్యస్తం విజహిరే | 15

కర్ణోత్పలాలకవిటంకకపోలఘర్మ-
 వక్త్రశ్రియో వలయనూపురఘోషవాద్యైః |
 గోప్యః సమం భగవతా నన్యతుః స్వకేశ
 ప్రస్తప్రజో భ్రమరగాయకరాసగోప్యోమ్ | 16

ఏవం పరిష్వంగకరాభిమర్శ
 స్నిగ్ధేక్షణోద్దామవిలాసహాసైః |

రేమే రమేశో వ్రజసుందరీభిః
యథార్చకః స్వప్రతిబింబ విభ్రమః । 17

తదంగసంగ ప్రముదాకులేంద్రియాః
కేశాన్ దుకూలం కుచపట్టికాం వా ।
నాంజః ప్రతివ్యోధుమలం వ్రజస్త్రియో
విప్రస్త మాలాభరణాః కురూద్వహ । 18

కృష్ణవిక్రీడితం వీక్ష్య ముముహుః ఖేచరస్త్రియః ।
కామార్దిలాః శశాంకశ్చ సగణో విస్మితో భవత్ । 19

కృత్వా తావంతమాత్మానం యావతీర్గోపయోషితః ।
రేమే స భగవాంస్తాభిరాత్మారామోఽపి లీలయా । 20

తాసామతివిహారేణ శ్రాంతానాం వదనాని సః ।
ప్రామ్నజత్ కరుణః ప్రేష్ణా శంతమేనాంగ పాణినా । 21

గోప్యః సురత్పురటకుండల కుంతల త్విడ్
గండశ్రీయా సుధితహాసనిరీక్షణేన ।
మానం దధత్య ఋషభస్య జగుః కృతాని
పుణ్యాని తత్కరరుహస్పర్శప్రమోదాః । 22

తాభిర్యుతః శ్రమమపోహితుమంగసంగ
ఘృష్టస్రజః స కుచ కుంకుమ రంజితాయాః ।
గంధర్వపాలిభిరనుద్రుత ఆవిశద్వాః
శ్రాంతో గజీభిరిభరాడివ భిన్నసేతుః । 23

సోఽంభస్యలం యువతిభిః పరిషిచ్యమానః
ప్రేష్టేక్షితః ప్రహసతీభిరితస్తతోఽంగ ।
లైమానికైః కుసుమవర్షిభిరీడ్యమానో
రేమే స్వయం స్వరతిరత్ర గజేంద్రలీలః । 24

తతశ్చ కృష్ణోపవనే జలస్థల
ప్రసూనగంధానిలజుష్టదిక్తటే ।
చచార భృంగప్రమదాగణావృతో
యథా మదచ్యుద్విరదః కరేణుభిః । 25

వీవం శశాంకాంశువిరాజితా నిశాః
స సత్యకామోఽనురతాబలాగణాః ।
సిషేవ ఆత్మన్యవరుద్ధసౌరతః
సర్వాః శరత్కావ్యకథారసాశ్రయాః । 26

రాజోవాచ

సంస్థాపనాయ ధర్మస్య ప్రశమాయేతరస్య చ ।
అవతీర్ణో హి భగవానంచేన జగదీశ్వరః । 27

స కథం ధర్మసేతూనాం వక్తా కర్తాభిరక్షితా ।
ప్రతీపమాచరద్బ్రహ్మాన్ పరదారాభిమర్శనమ్ । 28

ఆప్తకామో యదుపతిః కృతవాన్ వై జుగుప్సితమ్ ।
కిమభిప్రాయ వీతం నః సంశయం ఛింధి సువ్రత । 29

శ్రీశుక ఉవాచ

ధర్మవ్యతిక్రమో దృష్ట ఛశ్వరాణాం చ సాహసమ్ ।
తేజీయసాం న దోషాయ వహ్నిః సర్వభుజో యథా । 30

నైతత్ సమాచరేజ్ఞాతు మనసాపి హ్యనీశ్వరః ।
వినశ్యత్యాచరన్మౌఢ్యాద్యథా రుద్రోఽబ్ధిజం విషమ్ । 31

ఛశ్వరాణాం వచస్పత్యం తథైవాచరితం క్వచిత్ ।
తేషాం యత్స్వవచోయుక్తం బుద్ధిమాంస్తత్ సమాచరేత్ । 32

కుశలాచరితేనైషామిహ స్వార్థో న విద్యతే ।
విపర్యయేణ వానర్థో నిరహంకారిణాం ప్రభో । 33

కిముతాఖిల సత్త్వానాం తిర్యక్మర్త్యదివౌకసామ్ ।
ఛశితుశ్చేశితవ్యానాం కుశలాకుశలాస్వయః । 34

యత్పాదపంకజపరాగనిషేవతృప్తాః
యోగప్రభావ విధుతాఖిల కర్మబంధాః ।
స్వైరం చరంతి మునయోఽపి న నహ్యమానాః
తస్యేచ్ఛయాత్తవపుషః కుత వీవ బంధః । 35

బ్రహ్మదండాద్విముక్తోఽహం సద్యస్తేఽచ్యుతదర్శనాత్ ।
యన్నామ గృహ్లాన్నభిలాన్ శ్రోత్యానాత్మానమేవ చ ।
సద్యః పునాతి కిం భూయస్తస్య స్పృష్టః పదా హి తే । 17

ఇత్యనుజ్ఞాప్య దాశార్థం పరిక్రమ్యాభివంద్య చ ।
సుదర్శనో దివం యాతః కృచ్ఛాన్నందశ్చ మోచితః । 18

నిశామ్య కృష్ణస్య తదాత్మవైభవం
వ్రజాకసో విస్మితచేతసస్తతః ।
సమాప్య తస్మిన్ నియమం పునర్వ్రజం
నృపాయయుస్తత్ కథయంత ఆదృతాః । 19

కదాచిదథ గోవిందో రామశ్చాద్భుతవిక్రమః ।
విజహ్రాతుర్వనే రాత్ర్యాం మధ్యగౌ వ్రజయోషితామ్ । 20

ఉపగీయమానౌ లలితం స్త్రీజనైర్బద్ధసౌహృదైః ।
స్వలంకృతానులిప్తాంగౌ స్రగ్వీణౌ విరజోఽంబరౌ । 21

నిశాముఖం మానయంతాపుదితోడుపతారకమ్ ।
మల్లికాగంధమత్తాలిజుష్టం కుముదవాయునా । 22

జగతుః సర్వభూతానాం మనఃశ్రవణమంగలమ్ ।
తౌ కల్పయంతౌ యుగపత్ స్వరమండలమూర్చితమ్ । 23

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే శంఖచూడవధో నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః (34)

గోప్యస్తద్గీతమాకర్ణ్య మూర్చితా నావిదస్సృప ।
స్రంసద్దుకూలమాత్మానం స్రస్తకేశస్రజం తతః । 24

ఏవం విక్రీడతోః స్వైరం గాయతోః సంప్రమత్తవత్ ।
శంఖచూడ ఇతిఖ్యాతో ధనదానుచరోఽభ్యగాత్ । 25

తయోర్నిరీక్షతో రాజంస్తన్నాథం ప్రమదాజనమ్ ।
క్రోశంతం కాలయామాస దిశ్యుదీచ్యామశంకితః । 26

క్రోశంతం కృష్ణ రామేతి విలోక్య స్వపరిగ్రహమ్ ।
యథా గా దస్యనా గ్రస్తా భ్రాతరావన్వధావతామ్ । 27

మా భైష్టేత్యభయారావౌ శాలహస్తా తరస్వినౌ ।
ఆసేదతుస్తం తరసా త్వరితం గుహ్యాకాథమమ్ । 28

స వీక్ష్య తావనుప్రాప్తా కాలమృత్యా ఇవోద్విజన్ ।
విస్పృజ్య స్త్రీజనం మూఢః ప్రాద్రవజ్జీవితేచ్ఛయా । 29

తమన్వధావద్గోవిందో యత్ర యత్ర స ధావతి ।
జిహీర్షుస్తచ్చిరోరత్నం తస్థా రక్షన్ స్త్రియో బలః । 30

అవిదూర ఇవాభ్యేత్య శిరస్తస్య దురాత్మనః ।
జహార ముష్టినైవాంగ సహచూడామణిం విభుః । 31

శంఖచూడం నిహత్యైవం మణిమాదాయ భాస్వరమ్ ।
అగ్రజాయాదదాత్ప్రీత్యా పశ్యంతీనాం చ యోషితామ్ । 32

35 - అథ పంచత్రింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

గోప్యః కృష్ణే వనం యాతే తమనుద్రుతచేతసః ।
కృష్ణలీలాః ప్రగాయంత్యో నిన్యర్తుఃఖేన వాసరాన్ । 1

గోప్య ఊచుః

వామబాహు కృత వామకపోలో
వల్గితభ్రురధరార్చితవేణుమ్ ।
కోమలాంగుళిభిరాశ్రితమార్గం
గోప్య ఈరయతి యత్ర ముకుందః । 2

వ్యోమయానవనితాః సహ సిద్ధైః
విస్మితాస్తదుపధార్య సలజ్ఞాః ।
కామమార్గణసమర్చితచిత్తాః
కశ్మలం యయురపస్పృతనీవ్యః । 3

హంత చిత్రమబలాః శృణుతేదం
హారహాస ఉరసి స్థితవిద్యుత్ ।
నందసూనురయమార్తజనానాం
నర్మదో యర్హి కూజితవేణుః । 4

బృందశో ప్రజవృషో మృగగావో
 వేణువాద్యహృతచేతస ఆరాత్ ।
 దంతదష్టకబలా ధృతకర్ణాః
 నిద్రితా లిఖితచిత్రమివాసన్ । 5

బర్హిణస్తబకథాతుపలాశైః
 బద్ధమల్ల పరిబర్హ విడంబః ।
 కర్ణిచిత్సబల ఆలి స గోపైః
 గాః సమాహ్వాయతి యత్ర ముకుందః । 6

తర్హి భగ్నుగతయః సరితో వై
 తత్పదాంబుజరజోఽనిలనీతమ్ ।
 స్పృహయతీర్వయమివాబహుపుణ్యాః
 ప్రేమవేపితభుజాః స్తిమితాపః । 7

అనుచరైః సమసువర్ణితవీర్యః
 ఆదిపూరుష ఇవాచలభూతిః ।
 వనచరో గిరితటేషు చరంతీః
 వేణునాహ్వాయతి గాః స యదా హి । 8

వనలతాస్తరవ ఆత్మని విష్ణుం
 వ్యంజయంత్య ఇవ పుష్పఫలాధ్యాః ।
 ప్రణతభార విటపా మధుధారాః
 ప్రేమహృష్టతనవః సస్యజుః స్మృ । 9

దర్శనీయతిలకో వనమాలా-
 దివ్యగంధతులసీమధుమత్తైః ।
 అలికులైరలఘు గీతమభీష్టమ్
 ఆద్రీయన్ యర్హి సంధితవేణుః । 10

సరసి సారస హంస విహంగాః
 చారుగీతహృత చేతస వీత్య ।
 హరిముపాసత తే యతచిత్తాః
 హంత మీలితదృశో ధృతమౌనాః । 11

సహబలః స్రగవతంసవిలాసః
 సానుషు క్షితిభృతో ప్రజదేవ్యః ।

హర్షయన్ యర్హి వేణురవేణ
 జాతహర్ష ఉపరంభతి విశ్వమ్ । 12

మహదతిక్రమణ శంకితచేతాః
 మందమందమనుగర్జతి మేఘః ।
 సుహృదమభ్యవర్షత్సుమనోభిః
 ఛాయయా చ విదధత్ ప్రతపత్రమ్ । 13

వివిధగోపచరణేషు విదగ్ధో
 వేణువాద్య ఉరుధా నిజశిక్షాః ।
 తవ సుతః సతి యదాధరబింబే
 దత్త వేణురనయత్ స్వరజాతీః । 14

సవనశస్త్రదుపధార్య సురేశాః
 శక్రశర్వపరమేష్ఠిపురోగాః ।
 కవయ ఆనతకంధరచిత్తాః
 కశ్మలం యయురనిశ్చితతత్త్వాః । 15

నిజపదాబ్జదళైర్వజవజ్ర
 నీరజాంకుశవిచిత్రలలామైః ।
 ప్రజభువః శమయన్ ఖురతోదం
 వర్షధుర్యగతిరీడితవేణుః । 16

ప్రజతి తేన వయం సవిలాస -
 వీక్షణార్చిత మనోభవవేగాః ।
 కుజగతిం గమితా న విదామః
 కశ్మలేన కబరం వసనం వా । 17

మణిధరః క్వచిదాగణయన్ గాః
 మాలయా దయితగంధతులస్యాః ।
 ప్రణయినోఽనుచరస్య కదాంసే
 ప్రక్షిపన్ భుజమగాయత యత్ర । 18

క్వణితవేణురవవంచితచిత్తాః
 కృష్ణమన్వసత కృష్ణగృహిణ్యాః ।
 గుణగణార్ణమనుగత్య హరిణ్యో
 గోపికా ఇవ విముక్తగృహాశాః । 19

కుందదామ కృత కౌతుకవేషో
 గోప గోధన వృతో యమునాయామ్ ।
 నందనూనురనఘే తవ వత్సో
 నర్మదః ప్రణయినాం విజహార । 20

మందవాయురుపవాత్యనుకూలం
 మానయన్ మలయజస్పర్శేన ।
 వందినస్తముపదేవగణా యే
 వాద్యగీతబలిభిః పరివప్రుః । 21

వత్సలో వ్రజగవాం యదగధ్రో
 వంద్యమానచరణః పథి వృద్ధైః ।
 కృత్స్నగోధనముపోహ్య దినాంతే
 గీతవేణురనుగేడితకీర్తిః । 22

ఉత్సవం శ్రమరుచాపి దృశీనామ్
 ఉన్నయన్ ఖురరజశ్చురితస్రక్ ।

దిత్యయైతి సుహృదాశిష విషః
 దేవకీజరభూరుడురాజః । 23

మదవిఘ్నూర్ణితలోచన ఈషన్
 మానదః స్వసుహృదాం వనమాలీ ।
 బదరపాండువదనో మృదుగండం
 మండయన్ కనకకుండలలక్ష్మ్యా । 24

యదుపతిర్ద్విరదరాజవిహారో
 యామినీపతిరివైష దినాంతే ।
 ముదితవక్త్ర ఉపయాతి దురంతం
 మోచయన్ వ్రజగవాం దినతాపమ్ । 25

శ్రీశుక ఉవాచ

వీవం వ్రజస్త్రియో రాజన్ కృష్ణలీలానుగాయతీః ।
 రేమిరేఽహస్సు తచ్చిత్తాస్తన్మనస్కా మహోదయాః । 26

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే బృందావనక్రీడాయాం గోపికాయుగళగీతం నామ పంచత్రింశోఽధ్యాయః (35)

36 - అథ షట్త్రింశోఽధ్యాయః

శ్రీ బాదరాయణి ఉవాచ

అథ తర్క్యగతో గోష్ఠమరిష్టో వృషభాసురః ।
 మహీం మహాకకుత్స్థాయః కంపయన్ ఖురవిక్షతామ్ । 1

రంభమాణః ఖరతరం పదా చ విలిఖన్ మహీమ్ ।
 ఉద్యమ్య పుచ్చం వప్రాణి విషాణాగ్రేణ చోద్ధరన్ । 2

కించిత్ కించిత్ శకృన్మంచన్ మూత్రయన్ స్తబ్ధలోచనః ।
 యస్య నిర్వ్రోదితేనాంగ నిష్ఠురేణ గవాం నృణామ్ ।
 సతంత్యకాలతో గర్భాః ప్రవంతి స్మ భయేన వై । 3

నిర్విశంతి ఘనా యస్య కుకుద్యచలశంకయా ।
 తం తీక్ష్ణశృంగముద్వీక్ష్య గోప్యో గోపాశ్చ తత్రనుః । 4

పశవో దుద్రువుర్వీతా రాజన్ సంత్వజ్య గోకులమ్ ।
 కృష్ణ కృష్ణేతి తే సర్వే గోవిందం శరణం యయుః । 5

భగవానపి తద్వీక్ష్య గోకులం భయవిద్రుతమ్ ।
 మా ఖైష్టేతి గిరాశ్వాస్య వృషాసురముపాహ్వాయత్ । 6

గోపాలైః పశుభిర్మంద త్రాసితైః కిమసత్తమ ।
 బలదర్శహాఽహం దుష్టానాం త్వద్విధానాం దురాత్మనామ్ । 7

ఇత్యాస్సోట్యాచ్యుతోఽరిష్టం తలశబ్దేన కోపయన్ ।
 సఖ్యురంతే భుజాభోగం ప్రసార్యావస్థితో హరిః । 8

సోఽప్యేవం కోపితోఽరిష్టః ఖురేణావనిముల్లిఖన్ ।
 ఉద్యత్పుచ్చభ్రమన్మేఘుః క్రుద్ధః కృష్ణముపాద్రవత్ । 9

అగ్రస్యస్తవిషాణాగ్రః స్తబ్ధాస్యగ్లోచనోఽచ్యుతమ్ ।
కటాక్షిప్యాద్రవత్ తూర్ణమింద్రముక్తోఽశనిర్యథా । 10

గృహీత్వా శృంగయోస్తం వా అష్టాదశ పదాని సః ।
ప్రత్యపోవాహ భగవాన్ గజః ప్రతిగజం యథా । 11

సోఽపవిద్ధో భగవతా పునరుత్థాయ సత్వరః ।
అపతల్ స్పిన్నసర్వాంగో నిఃశ్వసన్ క్రోధమూర్చితః । 12

తమాపతంతం స నిగృహ్య శృంగయోః
పదా సమాక్రమ్య నిపాత్య భూతలే ।
నిష్పీడయామాస యథార్తమంబరం
కృత్వా విషాణేన జఘాస సోఽపతల్ । 13

అస్యగ్వమన్ మూత్రశకృత్ సముత్ప్రుజన్
క్షిపంశ్య పాదాననవస్థితేక్షణః ।
జగామ కృత్రుం నిర్మలేరథ క్షయం
పుష్పైః కిరంతో హరిమీడిరే సురాః । 14

ఏవం కకుద్దీనం హత్వా స్తూయమానః స్వజాతిభిః ।
వివేశ గోష్ఠం సబలో గోపీనాం నయనోత్సవః । 15

అతిష్ఠే నిహలే చైత్యే కృష్ణేనాద్భుతకర్మణా ।
కంసాయాథాహ భగవాన్ నారదో దేవదర్శనః । 16

యశోదాయాః సులాం కన్యాం దేవక్యాః కృష్ణమేవ చ ।
రామం చ రోహిణీపుత్రం వసుదేవేన చిభ్యతా ।
స్యస్తా స్యమిత్రే సందే వై యాభ్యాం తే పురుషా హతాః । 17

నిశమ్య తద్రోజపతిః కోపాల్ ప్రచలితేంద్రియః ।
నిశాతమసిమాదత్త వసుదేవజిఘాంసయా । 18

నివారితో నారదేన తత్పుత్రో మృత్యుమాత్మనః ।
జ్ఞాత్వా లోహమయైః పాశైర్బంధ సహ భార్యయా । 19

ప్రతియాలే తు దేవర్తా కంస ఆభాష్య కేశినమ్ ।
ప్రేషయామాస హన్యేలాం భవతా రామకేశవౌ । 20

తతో ముష్టికచాణూరశలతోశలకాదికాన్ ।
అమూల్యాన్ హస్తిపాంత్రైవ సమాహూయాహ భోజరాట్ । 21

భో భో నిశమ్యతామేతద్వీరచాణూరముష్టికౌ ।
నందవ్రజే కిలాసాలే సుతావాసకదుందుభేః । 22

రామకృష్ణౌ తతో మహ్యం మృత్యుః కిల నిదర్శితః ।
భవద్భ్యామిహ సంప్రాప్తౌ హన్యేలాం మల్లలీలయా । 23

మంచాః క్రియంతాం వివిధా మల్లరంగపరిశ్రీతాః ।
పౌరా జానపదాః సర్వే సశ్యంతు స్వైరసంయుగమ్ । 24

మహామాత్ర త్వయా భద్ర రంగద్వార్యుపనీయతామ్ ।
ద్విపః కువలయాపీడో జహి లేన మమాహితౌ । 25

ఆరభ్యతాం ధనుర్యాగశ్చతుర్థశ్యాం యథావిధి ।
విశసన్తు పశూన్ మేధ్యాన్ భూతరాజాయ మీధుషే । 26

ఇత్యాజ్ఞాప్యార్థతంత్రజ్ఞ అహలాయ యదుపుంగవమ్ ।
గృహీత్వా పాణినా పాణిం తతోఽక్రూరమువాచ హ । 27

భో భో దానపతే మహ్యం క్రియంతాం మైత్రమాదృతః ।
నాన్యస్త్వల్లో హితతమో విద్యతే భోజవృష్టిషు । 28

అతస్త్వామాశ్రితః సౌమ్య కార్యగౌరవసాధనమ్ ।
యథేంద్రో విష్ణుమాశ్రిత్య స్వార్థమథ్యగమద్విభుః । 29

గచ్ఛ నందవ్రజం తత్ర సుతావాసకదుందుభేః ।
ఆసాలే లావిహానేన రథేనానయ మా చిరమ్ । 30

నిస్సృష్టః కిల మే మృత్యుర్లేద్యైకైకుంతసంశ్రయైః ।
తావాసయ సమం గోపైర్బందాద్యైః సాభ్యుపాయనైః । 31

ఘాతయిష్య ఇహానీతౌ కాలకల్పేన హస్తినా ।
యది ముక్తౌ తతో మల్లైర్తాలయే వైద్యులోపమైః । 32

తయోర్నిహతయోస్తస్మాన్ వసుదేవపురోగమాన్ ।
తద్భృంధూన్ నిహనిష్యేమి వృష్టిభోజకార్షకాన్ । 33

ఉగ్రసేనం చ పితరం స్థవిరం రాజ్యకాముకమ్ ।
తద్రాతరం దేవకం చ యే చాన్యే విద్విషో మమ । 34

తతశ్చైషా మహీ మిత్ర భవిత్రీ నష్టకంటకా । 35

జరాసంధో మమ గురుర్ద్వివిధో దయితః సభా ।
శంబరో నరకో బాణో మయ్యేవ కృతసౌహృదాః ।
లైరహం సురపక్షీయాన్ హత్వా భోజ్యే మహీం నృపాన్ । 36

వీతద్జ్ఞాత్వాఽఽనయ క్షిప్రం రామకృష్ణావిహారృకౌ ।
ధనుర్మఖనిరీక్షార్థం ద్రష్టుం యదుపురశ్రియమ్ । 37

అకూర ఉవాచ

రాజన్ మనీషితం సమ్యక్ తవ స్వావద్యమార్జనమ్ ।
సిద్ధ్యసిద్ధ్యోః సమం కుర్యాద్దైవం హి ఫలసాధనమ్ । 38

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే అకూరసంప్రేషణం నామ షట్తింశోఽధ్యాయః (36)

37 - అథ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

కేశీ తు కంసప్రహితః ఖురైర్మహీం
మహాహయో నిర్జరయన్ మనోజవః ।
సటావధూతాభ్రవిమానసంకులం
కుర్వన్ నభో హేషితభీషితాఖిలః । 1
విశాలనేత్రో వికటాస్యకోటరో
బృహద్గ్రో నీలమహాంబుదోపమః ।
దురాశయః కంసహితం చికిర్షుః
వ్రజం స నందస్య జగామ కంపయన్ । 2
తం త్రాసయంతం భగవాన్ స్వగోకులం
తద్దేషితైర్వాలవిఘ్నార్థితాంబుదమ్ ।
అత్మోనమాజౌ మృగయంతమగ్రణీః
ఉపాహ్వాయత్ స వ్యనదన్ మృగేంద్రవత్ । 3
స తం నిశామ్యాభిముఖో ముఖేన ఖం
పిబన్నివాభ్యద్రవదత్యమర్షణః ।
జఘాన పద్భ్యామరవిందలోచనం
దురాసదశ్చండజవో దురత్యయః । 4
తద్వంచయిత్వా తమథోక్షజో రుషా
ప్రగృహ్య దోర్భ్యాం పరివిధ్య పాదయోః ।
సాపజ్జముత్సృజ్య ధనుశ్చతాంతరే
యథోరగం తార్జ్యసుతో వ్యవస్థితః । 5

శ్రీశుక ఉవాచ

మనోరథాన్ కరోత్యుచ్చైర్జన్ దైవహతానపి ।
యుజ్యతే హర్షతోకాభ్యాం తథాప్యాజ్ఞాం కరోమి తే । 39
వీవమాదిశ్య చాకూరం మంత్రణిణశ్చ విస్సృజ్య సః ।
ప్రవివేశ గృహం కంసస్తథాకూరః స్వమాలయమ్ । 40
సః లబ్ధసంజ్ఞః పునరుత్థితో రుషా
వ్యాదాయ కేశీ తరసాపతద్ధరిమ్ ।
సోఽప్యస్య వక్త్రే భుజముత్తరం స్మయన్
ప్రవేశయామాస యథోరగం బిలే । 6
దంతా నిపేతుర్భగవద్భుజస్పృశః
తే కేశీనస్తప్తమయఃస్పృశో యథా ।
బాహుశ్చ తద్దేహగతో మహాత్మనో
యథాఽఽ మయః సంవప్సథే ఉపేక్షితః । 7
సమేధమానేన స కృష్ణబాహునా
నిరుద్ధవాయుశ్చరణాంశ్చ విక్షిపన్ ।
ప్రస్విన్నగాత్రః పరివృత్తలోచనః
పపాత లేండం విస్సృజన్ క్షితౌ వ్యసుః । 8
తద్దేహతః కర్కటికాఫలోపమాత్
వ్యసోరపాకృష్య భుజం మహాభుజః ।
అవిస్మితోఽయత్నహతారిరుత్స్మయైః
ప్రసూనవర్జైర్దివిషద్భిరీడితః । 9
దేవర్షిరువసంగమ్య భాగవతప్రవరో నృప ।
కృష్ణమక్లిష్టకర్మాణం రహస్యేతదభాషత । 10
కృష్ణ కృష్ణాప్రమేయాత్మన్ యోగేశ జగదీశ్వర ।
వాసుదేవాఖిలావాస సాత్యతాం ప్రవర ప్రభో । 11
త్వమాత్మా సర్వభూతానామేకో జ్యోతిరివైధసామ్ ।
గూఢో గుహాశయః సాక్షీ మహాపురుష రశ్వరః । 12

అత్మనాఽఽత్మాశ్రయః పూర్వం మాయయా సస్పృశే గుణాన్ ।
తైరిదం సత్యసంకల్పః సృజస్యత్స్యవసీశ్వరః । 13

స త్వం భూధరభూతానాం దైత్య ప్రమథరక్షసామ్ ।
అవతీర్ణో వినాశాయ సాధూనాం రక్షణాయ చ । 14

దిష్ట్యా తే నిహతో దైత్యో లీలయాఽయం హయాకృతిః ।
యస్య హేషితసంత్రస్తాః త్యజంత్యనిమిషా దివమ్ । 15

చాణూరం ముష్టికం చైవ మల్లానన్యాంశ్చ హస్తినమ్ ।
కంసం చ నిహతం ద్రక్ష్యే పరశ్యోఽహని తే విభో । 16

తస్యాను శంఖ యవన మురాణాం నరకస్య చ ।
పారిజాతాపహరణమింద్రస్య చ పరాజయమ్ । 17

ఉద్వాహం వీర కన్యానాం వీర్యశుల్కాదిలక్షణమ్ ।
సృగస్య మోక్షణం శాపద్వారకాయాం జగత్పతే । 18

స్యమంతకస్య చ మణేరాదానం సహ భార్యయా ।
మృతపుత్రప్రదానం చ బ్రాహ్మణస్య స్వధామతః । 19

షాండ్రకస్య వధం పశ్చాత్ కాశిపుర్యాశ్చ దీపవమ్ ।
దంతవక్త్రస్య నిధనం చేద్యస్య చ మహాక్రతా । 20

యాని చాన్యాని వీర్యాణి ద్వారకామావసన్ భవాన్ ।
కర్తా ద్రక్ష్యామ్యహం తాని గేయాని కవిభిర్భువి । 21

అథ తే కాలరూపస్య క్షపయిష్టోరముష్య వై ।
అక్షౌహిణీనాం నిధనం ద్రక్ష్యామ్యర్జునసారథేః । 22

విశుద్ధవిజ్ఞానఘనం స్వసంస్థయా
సమాప్తసర్వార్థమమోఘవాంఛితమ్ ।

స్వతేజసా నిత్యనివృత్తమాయా
గుణప్రవాహం భగవంతమీమహి । 23

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే వ్యోమాసురవధో నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః (37)

త్వామీశ్వరం స్వాశ్రయమాత్మమాయయా
వినిర్మితాశేషవిశేషకల్పనమ్
శ్రీదార్థమద్యాత్తమనుష్యవిగ్రహం
నతోఽస్మి ధుర్యం యదువృష్టిసాత్త్వతామ్ । 24

శ్రీశుక ఉవాచ

వీపం యదుపతిం కృష్ణం భాగవతప్రవరో మునిః ।
ప్రణిపత్యాభ్యనుజ్ఞాతో యయా తద్దర్శనోత్పవః । 25

భగవానపి గోవిందో హత్వా కేశినమాహవే ।
పశూనపాలయత్పాలైః ప్రీతైర్వ్రజనుభావహః । 26

వీకదా తే పశూన్ పాలాశ్చారయంతోఽద్రిసానుషు ।
చక్రుర్నిలాయనశ్రీదాశ్చరపాలాపదేశతః । 27

తత్రాసన్ కతిచిచ్ఛోరాః పాలాశ్చ కతిచిన్నప ।
మేషాయితాశ్చ తత్రైకే విజప్రూరకుతోభయాః । 28

మయపుత్రో మహామాయో వ్యోమో గోపాలవేషధృక్ ।
మేషాయితానపోవాహ ప్రాయశ్చోరాయితో బహున్ । 29

గిరిదర్యాం వినిక్షిప్య నీతం నీతం మహాసురః ।
శిలయా పిదధే ద్వారం చతుఃపంచావశేషితాః । 30

తస్య తత్కర్మ విజ్ఞాయ కృష్ణః శరణదః సతామ్ ।
గోపాన్ నయంతం జగ్రాహ వృకం హరిరివౌజసా । 31

స నిజం రూపమాస్థాయ గీరీంద్రసదృశం బలీ ।
ఇచ్ఛన్ విమోక్షుమాత్మానం నాశక్నోద్గ్రహణాతురః । 32

తం నిగృహ్యచ్యుతో దోర్భ్యాం పాతయిత్వా మహీతలే ।
పశ్యతాం దివి దేవానాం పశుమారమమారయత్ । 33

గుహాపిధానం నిర్బిద్య గోపాన్ నిస్సార్క కృచ్ఛతః ।
స్తూయమానః సురైర్గోపైః ప్రవివేశ స్వగోకులమ్ । 34

38 - అథ అష్టత్రింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అక్రూరోఽపి చ తాం రాత్రిం మధుపుర్యాం మహామతిః |
ఉషిత్వా రథమాస్థాయ ప్రయయా నందగోకులమ్ | 1

గచ్ఛన్ పథి మహాభాగో భగవత్యంబుజేక్షణే |
భక్తిం పరాముపగత ఏవమేతదచింతయత్ | 2

కిం మయాచరితం భద్రం కిం తప్తం పరమం తపః |
కిం వాథాప్యర్హతే దత్తం యద్ ద్రక్ష్యామ్యద్య కేశవమ్ | 3

మమైతద్దుర్లభం మన్య ఉత్తమశ్లోకదర్శనమ్ |
విషయాత్మనో యథా బ్రహ్మకీర్తనం శూద్రజన్మనః | 4

మైవం మమాధమస్యాపి స్యాదేవాచ్యుతదర్శనమ్ |
హ్రీయమాణః కాలనద్యా క్వచిత్తరతి కశ్చన | 5

మమాద్యామంగళం నష్టం ఫలవాంచైవ మే భవః |
యన్నమస్యే భగవతో యోగిధ్యేయాంఘ్రిపంకజమ్ | 6

కంసో బతాద్యాకృత మేఽత్యనుగ్రహం
ద్రక్ష్యేఽఘ్రిపద్మం ప్రహితోఽమునా హరేః |
కృతావతారస్య దురత్యయం తమః
పూర్వేఽతరన్ యన్నఖమండలత్విషా | 7

యదర్చితం బ్రహ్మభవాదిభిః సురైః
శ్రియా చ దేవ్యా మునిభిః ససాత్త్వతైః |
గోచారణాయానుచరైశ్చరద్వనే
యద్గోపికానాం కుచకుంకుమాంకితమ్ | 8

ద్రక్ష్యామి నూనం సుకపోలనాసికం
స్మితావలోకారుణకంజలోచనమ్ |
ముఖం ముకుందస్య గుడాలకావృతం
ప్రదక్షిణం మే ప్రచరంతి వై మృగాః | 9

అప్యద్య విష్ణోర్మనుజత్వమీయుషో
భారావతారాయ భువో నిజేచ్ఛయా |
లావణ్యధామ్నో భవితోపలంభనం
మహ్యం న న స్యాత్ ఫలమంజసా దృశః | 10

య ఈక్షితాహంరహితోఽప్యసత్సతోః
స్వతేజసాఽపాస్తతమోభిదాభ్రమః |
స్వమాయయాత్మన్ రచితైస్తదీక్షయా
ప్రాణాక్షధీభిః సదనేష్వభీయతే | 11

యస్యాఽఖిలామీవహాభిః సుమంగలైః
వాచో విమిత్రా గుణకర్మజన్మభిః |
ప్రాణంతి శుంభంతి పునంతి వై జగత్
యాస్తద్విరక్తాః శవశోభనా మతాః | 12

స చావతీర్ణః కిల సాత్వతాస్వయే
స్వసేతుపాలామరవర్యశర్మకృత్ |
యశో వితన్వన్ వ్రజ ఆస్త ఈశ్వరో
గాయంతి దేవా యదశేషమంగలమ్ | 13

తం త్వద్య నూనం మహతాం గతిం గురుం
త్రైలోక్యకాంతం దృశిమన్మహోత్సవమ్ |
రూపం దధానం శ్రియ ఈప్సితాస్పదం
ద్రక్ష్యే మమాసన్నుషసః సుదర్శనాః | 14

అథావరూఢః సపదీశయో రథాత్
ప్రధానపుంసోశ్చరణం స్వలబ్ధయే |
ధియా ధృతం యోగిభిరప్యహం ధ్రువం
నమస్య ఆభ్యాం చ సఖీన్ వనాకసః | 15

అప్యఘ్రిమూలే పతితస్య మే విభుః
శిరస్యధాస్యన్నిజహస్తపంకజమ్ |
దత్తాభయం కాలభుజంగరంహసా
ప్రోద్వేజితానాం శరణైషిణాం నృణామ్ | 16

సమర్థణం యత్ర నిధాయ కౌశికః
 తథా బలిశ్చాప జగత్త్రయేంద్రతామ్ ।
 యద్వా విహారే వ్రజయోషితాం శ్రమం
 స్పర్శేన సౌగంధికగంధ్యపానుదత్ 17

న మయుఃపైష్యత్యరిబుద్ధిమచ్యుతః
 కంసస్య దూతః ప్రహితోఽపి విశ్వదృక్ ।
 యోఽంతర్బహిశ్చేతస వీతదీహితం
 క్షేత్రజ్ఞ రుక్షత్యమలేన చక్షుషా 18

అప్యంఘ్రిమూలేఽవహితం కృతాంజలిం
 మామీక్షితా సస్మితమార్తయా దృశా ।
 సపద్యపధ్వస్తసమస్తకిల్బిషో
 వోథా ముదం వీతవిశంక ఊర్జితామ్ 19

సుహృత్తమం జ్ఞాతిమనన్యదైవతం
 దోర్భ్యాం బృహద్భ్యాం పరిరప్యతేఽథ మామ్ ।
 ఆత్మా హి తీర్థీక్రియతే తదైవ మే
 బంధశ్చ కర్మాత్మక ఉచ్చ్యుసిత్యతః 20

లబ్ధాంగనంగం ప్రణతం కృతాంజలిం
 మాం వక్ష్యతేఽక్రూర తతేత్యురుశ్రవాః ।
 తదా వయం జన్మభృతో మహీయసా
 నైవాదృతో యో ధిగముష్య జన్మ తత్ 21

న తస్య కశ్చిద్దయితః సుహృత్తమో
 న చాప్రియో ద్వేష్య ఉపేక్ష్య వీవ వా ।
 తథాపి భక్తాన్ భజతే యథా తథా
 సురద్రుమో యద్వదుప్రాశ్రితోర్థదః 22

కించాగ్రజో మావనతం యదూత్తమః
 స్మయన్ పరిష్వజ్య గృహీతమంజలౌ ।
 గృహం ప్రవేశ్యాస్తసమస్తసత్కృతం
 సంప్రక్ష్యతే కంసకృతం స్వబంధుషు 23

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి సంచింతయన్ కృష్ణం శ్వఫల్కతనయోఽధ్వని ।
 రథేన గోకులం ప్రాప్తః సూర్యశ్చాస్తగిరిం నృప 24

పదాని తస్యాఖిలలోకపాల కిరీటజుష్టామలపాదరేణో ।
 దదర్శ గోష్ఠే క్షీతికౌతుకాని విలక్షితాన్యజ్జయవాంకుశాద్వై 25

తద్దర్శనాహ్లాదవివృద్ధసంభ్రమః
 ప్రేమోర్వారోమాశ్రుకలాకులేక్షణః ।
 రథాదవస్కంద్య స తేష్యచేష్టత
 ప్రభోరమూన్యంఘ్రిరజాన్యహో ఇతి 26

దేహాంభృతామియానర్థో హిత్వా దంభం భియం శుచమ్ ।
 సందేశాద్యో హరేర్లింగదర్శనశ్రవణాదిభిః 27

దదర్శ కృష్ణం రామం చ వ్రజే గోదోహనం గతా ।
 పీతనీలాంబరధరా శరదంబురుహేక్షణౌ 28

కిశోరా శ్యామలశ్వేతా శ్రీనికేతా బృహద్భుజౌ ।
 సుముఖౌ సుందరవరా బాలద్విరదవిక్రమౌ 29

ధ్వజవజ్రాంకుశాంభోజైశ్చిహ్నైరంఘ్రిభిర్వ్రజమ్ ।
 శోభయంతౌ మహాత్మానౌ అనుక్రోశస్మితేక్షణౌ 30

ఉదారరుచిరక్రీడా ప్రగ్విణౌ వనమాలినౌ ।
 పుణ్యగంధానులిప్తాంగౌ స్నాతౌ విరజవాససౌ 31

ప్రధానపురుషావాద్యౌ జగద్దేతూ జగత్ప్రతీ ।
 అవతీర్ణౌ జగత్కర్తే స్వాంశేన బలకేశవౌ 32

దిశో వితిమిరా రాజన్ కుర్వాణౌ ప్రభయా స్వయా ।
 యథా మారకతః శైలో రౌప్యశ్చ కనకాచితౌ 33

రథాత్పూర్ణమవస్తుత్య సోఽక్రూరః స్నేహవిహ్వలః ।
 పపాత చరణోపాంతే దండవద్రామకృష్ణయోః 34

భగవద్దర్శనాహ్లాదబాష్పపర్యాకులేక్షణః
 పులకాచితాంగ బౌత్కంఠ్యాత్ స్వాఖ్యానే నాశకన్పప 35

భగవాన్స్తమభిప్రేత్య రథాంగాంకితపాణినా ।
 పరిరేభేఽభ్యుపాకృష్య ప్రీతః ప్రణతవత్సలః 36

సంకర్షణశ్చ ప్రణతముపగుహ్య మహామనాః ।
 గృహీత్వా పాణినా పాణీ అనయత్సానుజో గృహమ్ 37

పృష్ట్యాథ స్వాగతం తస్మై నివేద్య చ వరాసనమ్ ।
ప్రక్షాళ్య విధివత్పాదౌ మధుపర్కార్హణమాహరత్ । 38

నివేద్య గాం చాతిథయే సంవాహ్య శ్రాంతమాదృతః ।
అన్నం బహుగుణం మేధ్యం శ్రద్ధయోపాహరద్విభుః । 39

తస్మై భుక్తవతే ప్రీత్యా రామః పరమధర్మవిత్ ।
ముఖవాసైర్గంధమాల్యైః పరాం ప్రీతిం వ్యధాత్పునః । 40

పప్రచ్ఛ సత్కృతం నందః కథం స్త నిరనుగ్రహే ।
కంసే జీవతి దాశార్హ సౌనపాలా ఇవావయః । 41

యోఽవధీత్స్వస్వసుస్తోకాన్ క్రోశంత్యా అసుతృష్ ఖలః ।
కిన్ను స్పిత్ తత్రృజానాం వః కుశలం విన్ముశామహే । 42

ఇత్థం సూన్యతయా వాచా నందేన సుసభాజితః ।
అక్రూరః పరిపృష్టేన జహోవధ్వపరిశ్రమమ్ । 43

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే అక్రూరాగమనం నామ అష్టత్రింశోఽధ్యాయః (38)

39 - అథ ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

సుభోపవిష్టః పర్యంకే రామకృష్ణోరుమానితః ।
లేభే మనోరథాన్ సర్వాన్ పథి యాన్ స చకార హా । 1

కిమలభ్యం భగవతి ప్రసన్నే శ్రీనికేతనే ।
తథాపి తత్పరా రాజన్ న హి వాంఛంతి కించన । 2

సాయంతనాశనం కృత్వా భగవాన్ దేవకీసుతః ।
సుహృత్సు వృత్తం కంసస్య పప్రచ్ఛాన్యచ్ఛికిర్షితమ్ । 3

శ్రీభగవానువాచ

తాత సౌమ్యాగతః కచ్చిత్ స్వాగతం భద్రమస్తు వః ।
అపి స్వజ్ఞాతిబంధూనామనమీవమనామయమ్ । 4

కిన్ను వః కుశలం పృచ్ఛే విధమానే కులామయే ।
కంసే మాతులనామ్ప్యంగ స్వానాం నస్తత్రృజాసు వై । 5

అహో అస్మదభూద్భూరి పిత్రోర్వృజినమార్యయోః ।
యద్దేతోః పుత్రమరణం యద్దేతోర్బంధనం తయోః । 6

డిష్ట్యాద్య దర్శనం స్వానాం మహ్యం వః సౌమ్య కాంక్షితమ్ ।
సంజాతం వర్ణ్యతాం తాత తవాగమనకారణమ్ । 7

శ్రీశుక ఉవాచ

పృష్టో భగవతా సర్వం వర్ణయామాస మాధవః ।
వైరాసుబంధం యదుషు వసుదేవవధోద్యమమ్ । 8

యత్సందేహో యదర్థం వా దూతః సంప్రేషితః స్వయమ్ ।
యదుక్తం నారదేనాస్య స్వజన్మానకదుందుభేః । 9

శ్రుత్వాక్రూరవచః కృష్ణో బలశ్చ పరవీరహా ।
ప్రహస్య నందం పితరం రాజ్ఞాఽఽ దిష్టం విజ్జ్ఞతుః । 10

గోపాన్ సమాదిశత్ సోఽపి గృహ్యతాం సర్వగోరసః ।
ఉపాయనాని గృహ్లాధ్వం యుజ్యంతాం శకటాని చ । 11

యాస్యామః శ్వో మధుపురీం దాస్యామో నృపతే రసాన్ ।
ద్రక్ష్యామః సుమహాత్పర్వ యాంతి జానపదాః కిల ।
వీవమాఘోషయత్ క్షత్త్రా నందగోపః స్వగోకులే । 12

గోప్యస్తాస్తదుపశ్రుత్య బభూవుర్వ్యథితా భృశమ్ ।
రామకృష్ణౌ పురీం నేతుమక్రూరం వ్రజమాగతమ్ । 13

కాశ్చిత్ తత్కృతహృత్తాపశ్వాసమ్లానముఖశ్రియః ।
స్రంసద్దుకూలవలయకేశగ్రంథ్యశ్చ కాశ్చన । 14

అన్యాశ్చ తదనుధ్యాననివృత్తాశేషవృత్తయః ।
నాభ్యజానన్నిమం లోకమాత్మలోకం గతా ఇవ । 15

స్మరంత్యశ్చాపరాః శారేరనురాగస్మితేరితాః ।
హృదిస్సృశశ్చిత్రపదా గిరః సంముముహుః స్త్రియః । 16

గతిం సులలితాం చేష్టాం స్నిగ్ధహాసావలోకనమ్ ।
శోకాపహాని నర్మాణి ప్రోద్ధామచరితాని చ । 17

చింతయంత్యో ముకుందస్య భీతా విరహకాతరాః ।
సమేతాః సంఘశః ప్రోచురశ్రుముఖ్యోఽచ్యుతాశయాః । 18

గోప్య ఊచుః

అహో విధాతస్తవ న క్వచిద్దయా
సంయోజ్య మైత్ర్యా ప్రణయేన దేహినః ।
తాంశ్చాకృతార్థాన్ వియునంక్ష్యపార్థకం
విక్రీడితం తేఽర్చకచేష్టితం యథా । 19

యస్త్యం ప్రదర్శ్యాసితకుంతలావృతం
ముకుందవక్త్రం సుకపోలమున్నసమ్ ।
శోకాపనోదస్మితలేశసుందరం
కరోషి పారోక్ష్యమసాధు తే కృతమ్ । 20

క్రూరస్త్యమక్రూరసమాఖ్యయాస్మ నః
చక్షుర్ద్వి దత్తం హరసే బతాజ్జవత్ ।
యేనైకదేశేఽఖిలసర్గసౌష్ఠవం
త్వదీయమద్రాక్ష్య వయం మధుద్విషః । 21

న నందనూనుః క్షణభంగసౌహృదః
సమీక్షతే నః స్వకృతాతురా బత ।
విహాయ గేహాన్ స్వజనాన్ సుతాన్ పతీన్
తద్దాస్యమద్దోపగతా నవప్రియః । 22

సుఖం ప్రభాతా రజనీయమాశిషః
సత్యా బభూవుః పురయోషితాం ధ్రువమ్ ।
యాః సంప్రవిష్టస్య ముఖం వ్రజస్పతేః
పాస్యంత్యపాంగోత్కలితస్మితాసవమ్ । 23

తాసాం ముకుందో మధుమంజుభాషితైః
గృహీతచిత్తః పరవాన్ మనస్వ్యపి ।
కథం పునర్నః ప్రతియాస్యతేఽబలాః
గ్రామ్యాః సలజ్జస్మితవిభ్రమైర్భ్రమన్ । 24

అద్య ధ్రువం తత్ర దృశో భవిష్యతే
దాశార్థ భోజాంధకవృష్టిసాత్వతామ్ ।
మహోత్సవః శ్రీరమణం గుణాస్పదం
ద్రక్ష్యంతి యే చాధ్వని దేవకీసుతమ్ । 25

మైతద్విధస్యాకరుణస్య నామ భూత్
అక్రూర ఇత్యేతదతీవదారుణః ।
యోఽసావనాశ్వాస్య సుదుఃఖితం జనం
ప్రియాత్ప్రియం నేష్యతి పారమధ్వనః । 26

అనార్థధీరేష సమాస్థితో రథం
తమన్వమీ చ త్వరయంతి దుర్మదాః ।
గోపా అనోభిః స్థవిరైరుపేక్షితం
దైవం చ నోఽద్య ప్రతికూలమీహతే । 27

నివారయామః సముపేత్య మాధవం
కిం నోఽకరిష్యన్ కులవృద్ధబాంధవాః ।
ముకుందసంగాన్నిమిషార్థదుస్త్వజాత్
దైవేన విధ్వంసితదీనచేతసామ్ । 28

యస్యానురాగలలితస్మితవల్గుమంత్ర-
లీలావలోకపరిరంభణరాసగోప్య్యామ్ ।
నీతాః స్మ నః క్షణమివ క్షణదా వినా తం
గోప్యః కథం న్వతితరేమ తమో దురంతమ్ । 29

యోఽహ్నాః క్షయే వ్రజమనంతసఖః పరీతో
గోపైర్విశన్ ఖురరజశ్చురితాలకస్రక్ ।
వేణుం క్వణన్ స్మితకటాక్షనిరీక్షణేన
చిత్తం క్షణోత్యముమ్భుతే ను కథం భవేమ । 30

శ్రీశుక ఉవాచ
వీచం బ్రువాణా విరహాతురా భృశం
వ్రజస్త్రీయః కృష్ణవిషక్తమానసాః ।

విస్ఫజ్య లజ్జాం రురుదుః స్మ సుస్వరం
 గోవింద దామోదర మాధవేతి । 31

స్త్రీణామేవం రుదంతీనాముదితే సవితర్యథ ।
 అక్రూరశ్చోదయామాస కృతమైత్రాదికో రథమ్ । 32

గోపాస్తమన్వనజ్జంత నందాద్యాః శకటైస్తతః ।
 ఆదాయోపాయనం భూరి కుంభాన్ గోరససంభృతాన్ । 33

గోప్యశ్చ దయితం కృష్ణమనువ్రజ్యాసురంజితాః ।
 ప్రత్యాదేశం భగవతః కాంక్షంత్యశ్చావతస్థిరే । 34

తాస్తథా తప్యతీర్విక్ష్య స్వప్రస్థానే యదూత్తమః ।
 సాంత్యయామాస సప్రేమైరాయాస్య ఇతి దౌత్యకైః । 35

యావదాలక్ష్మతే కేతుర్యావద్రేణూ రథస్య చ ।
 అనుప్రస్థాపితాత్మానో లేఖ్యానీవోపలక్ష్మితాః । 36

తా నిరాశా నివవృతుర్గోవిందవినివర్తనే ।
 విశోకా అహనీ నిన్యూర్గాయంత్యః ప్రియచేష్టితమ్ । 37

భగవానపి సంప్రాప్తో రామాక్రూరయుతో నృప ।
 రథేన వాయువేగేన కాలిందీమఘనాశినీమ్ । 38

తత్రోపస్పృశ్య పానీయం పీత్వా మృష్టం మణిప్రభమ్ ।
 నృక్షిషండముపవ్రజ్య సరామో రథమావిశత్ । 39

అక్రూరస్తాపుపామంత్ర్య నివేశ్య చ రథోపరి ।
 కాలింద్యా హ్రదమాగత్య స్నానం విధివదాచరత్ । 40

నిమజ్జ్య తస్మిన్ సలిలే జపన్ బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।
 తావేవ దదృశేఽక్రూరో రామకృష్ణా సమన్వితౌ । 41

తౌ రథస్థా కథమిహ సుతావానకదుందుభేః ।
 తర్హిస్విత్స్వంద్యనే న స్త ఇత్యున్మజ్జ్య వ్యచష్ట సః । 42

తత్రాపి చ యథాపూర్వమాసీనౌ పునరేవ సః ।
 న్యమజ్జద్దర్శనం యన్మే మృషా కిం సలిలే తయోః । 43

భూయస్తతాపి సోఽద్రాక్షీత్ స్తూయమానమహీశ్వరమ్ ।
 సిద్ధచారణగంధర్వైరసురైర్నతకంధరైః । 44

సహస్రశిరసం దేవం సహస్రఫణవౌశినమ్ ।
 నీలాంబరం చినశ్వేతం శృంగైః శ్వేతమివ స్థితమ్ । 45

తస్యోత్పంగే ఘనశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ ।
 పురుషం చతుర్భుజం శాంతం పద్మపత్రారుణేక్షణమ్ । 46

చారుప్రసన్న వదనం చారుహాసనిరీక్షణమ్ ।
 సుభ్రూన్నసం చారుకర్ణం సుకపోలారుణాధరమ్ । 47

ప్రలంబపీవరభుజం తుంగాంసోరస్థుల శ్రియమ్ ।
 కంబుకంతం నిమ్ననాభిం వలిమత్పల్లవోదరమ్ । 48

బృహత్కటితటశ్రోణీకరభోరుద్వయాన్వితమ్ ।
 చారుజానుయుగం చారుజంఘాయుగళసంయుతమ్ । 49

తుంగగుల్ఫారుణనఖవ్రాతదీధితిభిర్వృతమ్ ।
 నవాంగుళ్యంగుష్ఠదలైర్విలసత్పాదపంకజమ్ । 50

సుమహార్హ మణివ్రాత కిరీటకటకాంగదైః ।
 కటినూత్ర బ్రహ్మనూత్రహారనూపురకుండలైః । 51

భ్రాజమానం పద్మకరం శంఖచక్రగదాధరమ్ ।
 శ్రీవత్సవక్షసం భ్రాజత్కౌస్తుభం వనమాలినమ్ । 52

సునందనందప్రముఖైః పార్షదైః సనకాదిభిః ।
 సురేశైర్బ్రహ్మారుద్రాద్వైర్నవభిశ్చ ద్విజోత్తమైః । 53

ప్రహ్లాదనారదవసుప్రముఖైర్భాగవతోత్తమైః ।
 స్తూయమానం పృథగ్భావైర్వచోభిరమలాత్మభిః । 54

శ్రియా పుష్ప్యా గిరా కాంత్యా కీర్త్యా తుష్ట్యేలయోర్జయా ।
 విద్యయాఽవిద్యయా శక్త్యా మాయయా చ నిషేవితమ్ । 55

విలోక్య సుభృశం ప్రీతో భక్త్యా పరమయా యుతః ।
 హృష్యత్తనూరుహో భావపరిక్లిన్నాత్మలోచనః । 56

గిరా గద్గదయాస్తాషీత్సత్వమాలంబ్య సాత్వతః ।
 ప్రణమ్య మూర్ధ్నాఽవహితః కృతాంజలిపుటః శనైః । 57

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే అక్రూరప్రతియానం నామ ఏకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః (39)

40 - అథ చత్వారింశోఽధ్యాయః

అక్షర ఉవాచ

నతోఽస్త్వహం త్యాఖిలహేతుహేతుం
 నారాయణం పూరుషమాద్యమవ్యయమ్ ।
 యన్నాభిజాతాదరవిందకోశాత్
 బ్రహ్మవిరాసీద్యత ఏష లోకః । 1

భూస్తోయమగ్నిః పవనః ఖమాదిః
 మహానజాదిర్మన ఇంద్రియాణి ।
 సర్వేంద్రియార్థా విబుధాశ్చ సర్వే
 యే హేతవ స్తే జగతోఽంగభూతాః । 2

నైతే స్వరూపం విదురాత్మనస్తే
 హ్యజాదయోఽనాత్మతయా గృహీతాః ।
 అజోఽనుబద్ధః సగుణైరజాయా
 గుణాత్పరం వేద న తే స్వరూపమ్ । 3

త్వాం యోగినో యజంత్యద్ధా మహాపురుషమీశ్వరమ్ ।
 సాధ్యాత్మం సాధిభూతం చ సాధిదైవం చ సాధవః । 4

త్రయ్యా చ విద్యయా కేచిత్ త్వాం వై వైతానికా ద్విజాః ।
 యజంతే వితతైర్యజ్ఞైర్నానారూపామరాఖ్యయా । 5

ఏకే త్వాఽఖిలకర్మాణి సన్ప్యస్యోపశమం గతాః ।
 జ్ఞానినో జ్ఞానయజ్ఞేన యజంతి జ్ఞానవిగ్రహమ్ । 6

అన్యే చ సంస్కృతాత్మానో విధినాభిహితేన తే ।
 యజంతి త్వన్మయాస్త్వాం వై బహుమూర్త్యేక మూర్తికమ్ । 7

త్వామేవాన్యే శివోక్తేన మార్గేణ శివరూపిణమ్ ।
 బహ్వచార్యవిభేదేన భగవన్ సముపాసతే । 8

సర్వ ఏవ యజంతి త్వాం సర్వదేవమయేశ్వరమ్ ।
 యేఽప్యన్య దేవతాభక్తా యద్యప్యన్యధియః ప్రభో । 9

యథాద్రిప్రభవా నద్యః పర్జన్యాపూరితాః ప్రభో ।
 విశంతి సర్వతః సింధుం తద్వత్త్వాం గతయోఽంతతః । 10

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి భవతః ప్రకృతేర్గుణాః ।
 తేషు హి ప్రాకృతాః ప్రోతా అబ్రహ్మస్థావరాదయః । 11

తుభ్యం నమస్తే ఽస్త్వవిష క్త దృష్టయే
 సర్వాత్మనే సర్వధియాం చ సాక్షిణే ।
 గుణప్రవాహోఽయమవిద్యయా కృతః
 ప్రవర్తతే దేవన్మతిర్యగాత్మను । 11

అగ్నిర్ముఖం తేఽవనిరంఘ్రిరీక్షణం
 సూర్యో నభో నాభిరథో దిశః శ్రుతిః ।
 ద్యౌః కం సురేంద్రాస్తవ బాహవోఽర్ణవాః
 కుక్షిర్మరుత్ ప్రాణబలం ప్రకల్పితమ్ । 13

రోమాణి వృక్షౌషధయః శిరోరుహాః
 మేఘాః పరస్యాస్థినఖాని తేఽద్రయః ।
 నిమేషణం రాత్ర్యహనీ ప్రజాపతిః
 మేఢ్రస్తు వృష్టి స్తవ వీర్యమిష్యతే । 14

త్వయ్యవ్యయాత్మన్ పురుషే ప్రకల్పితా
 లోకాః సపాలా బహుజీవసంకులాః ।
 యథా జలే సంజిహతే జలౌకసోఽ -
 ప్యుదుంబరే వా మశకా మనోమయే । 15

యాని యానీహ రూపాణి క్రీడనార్థం బిభర్షి హి ।
 తైరామృష్టశుచో లోకా ముదా గాయంతి తే యశః । 16

నమః కారణమత్స్వాయ ప్రలయాబ్ధిచరాయ చ ।
 హయశీర్ణే నమస్తుభ్యం మధుకైటభమృత్యవే । 17

అకూపారాయ బృహతే నమో మందరధారిణే ।
 క్షిత్యద్ధారవిహారాయ నమః సూకరమూర్తయే । 18

సమస్తేఽద్భుతసింహాయ సాధులోకభయాపహా ।
 వామనాయ నమస్తుభ్యం క్రాంతతిభువనాయ చ । 19

నమో భృగుణాం పతయే దృష్టక్షత్రవనచ్చిదే ।
 నమస్తే రఘువర్యాయ రావణాంతకరాయ చ । 20

నమస్తే వాసుదేవాయ నమః సంకర్షణాయచ ।
 ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ సాత్వతాం పతయే నమః । 21

నమో బుద్ధాయ శుద్ధాయ దైత్యదానవమోహినే ।
 మ్లేచ్ఛప్రాయక్షత్రహంత్రే నమస్తే కల్కిరూపిణే । 22

భగవన్ జీవలోకోఽయం మోహితస్తవ మాయయా ।
 అహంమమేత్యసద్గ్రాహో భ్రామ్యతే కర్మవర్తసు । 23

అహం చాత్మాత్మజాగారదారార్థస్వజనాదిషు ।
 భ్రమామి స్వప్న కలేషు మూఢః సత్యధియా విభో । 24

అనిత్యానాత్మదుఃఖేషు విపర్యయమతిర్వ్యహమ్ ।
 ద్వంద్వరామస్తమోవిష్టో న జానే త్వాత్మనః ప్రియమ్ । 25

యథాబుధో జలం హిత్వా ప్రతిచ్ఛన్నం తదుద్భవైః ।
 అభ్యేతి మృగతృష్ణాం వై తద్వత్ప్రాహం పరాబ్ముఖః । 26

నోత్సహేఽహం కృపణధీః కామకర్మహతం మనః ।
 రోద్ధుం ప్రమాథిభిశ్చాక్షైర్ద్రియమాణమితస్తతః । 27

సోఽహం తవాంఘ్రియపగతోఽస్త్వసతాం దురాపం
 తచ్చాప్యహం భవదనుగ్రహ తఃశ మన్యే ।
 పుంసో భవేద్యర్హి సంసరణాపవర్గః
 త్వయ్యుజ్జనాభ సదుపాసనయా మతిః స్యాత్ । 28

నమో విజ్ఞానమాత్రాయ సర్వప్రత్యయహేతవే ।
 పురుషేశప్రధానాయ బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే । 29

నమస్తే వాసుదేవాయ సర్వభూతక్షయాయ చ ।
 హృషీకేశ నమస్తుభ్యం ప్రపన్నం పాహి మాం ప్రభో । 30

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే అక్షరస్తుతిర్నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః (40)

41 - అథ ఏకచత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

స్తువతస్తస్య భగవాన్ దర్శయిత్వా జలే వపుః ।
 భూయః సమాహరత్ కృష్ణో నటో నాట్యమివాత్మనః । 1

సోఽపి చాంతర్హితం వీక్ష్య జలాదున్మజ్య సత్వరః ।
 కృత్వా చావశ్యకం సర్వం విస్మిలో రథమాగమత్ । 2

తమప్పచ్చద్దుషీకేశః కిం తే దృష్టమిహోద్భుతమ్ ।
 భూమౌ వియతి తోయే వా తథా త్వాం లక్షయామహే । 3

అక్షర ఉవాచ

అదృశానీహ యావంతి భూమౌ వియతి వా జలే ।
 త్వయి విశ్వాత్మకే తాని కిం మేఽదృష్టం విపశ్యతః । 4

యత్రాద్భుతాని సర్వాణి భూమౌ వియతి వా జలే ।
 తం త్వానుపశ్యతో బ్రహ్మాన్ కిం మే దృష్టమిహోద్భుతమ్ । 5

ఇత్యుక్త్యా చోదయామాస స్యందనం గాందినీసుతః ।
 మధురామనయద్రామం కృష్ణం చైవ దినాత్యయే । 6

మార్గే గ్రామజనా రాజంస్తత్ర తత్రోపసంగతాః ।
 వసుదేవసుతౌ వీక్ష్య ప్రీతా దృష్టిం న చాదదుః । 7

తావద్రవజౌకసస్త్రత్ర నందగోపాదయోఽగ్రతః ।
 పురోపవనమాసాద్య ప్రతీక్షంతోఽవతస్థిరే । 8

తాన్ సమేత్యాహ భగవానక్షరం జగదీశ్వరః ।
 గృహీత్వా పాణినా పాణిం ప్రశ్రితం ప్రహసన్నివ । 9

భవాన్ ప్రవిశతామగ్రే సహయాసః పురీం గృహమ్ ।
వయం త్విహావముచ్యాథ తతో ద్రక్ష్యామహే పురీమ్ । 10

అక్రూర ఉవాచ

నాహం భవద్భ్యాం రహితః ప్రవేక్ష్యే మధురాం ప్రభో ।
త్యక్తుం నార్హసి మాం నాథ భక్తం తే భక్తవత్సల । 11

అగచ్ఛ యామ గేహాన్ సః సనాథాన్ కుర్వథోక్షజ ।
సహాగ్రజః సగోపాలైః సుహృద్భిశ్చ సుహృత్తమ । 12

పునీహి పాదరజసా గృహాన్ నో గృహమేధినామ్ ।
యచ్ఛోచేనానుతృప్యంతి పితరః సాగ్నయః సురాః । 13

అవనిజ్యాంఘ్రియుగళమాసీత్ శ్లోకో బలిర్మహాన్ ।
ఐశ్వర్యమతులం లేభే గతిం చైకాంతినాం తు యా । 14

అపస్తేఽఽఘ్రివనేజన్యః త్రీన్ లోకాన్ శుచయోఽపునన్ ।
శిరసాధత్త యాః శర్వః స్వర్యాతాః సగరాత్మజాః । 15

దేవ దేవ జగన్నాథ పుణ్యశ్రవణకీర్తన ।
యదూత్తమోత్తమశ్లోక నారాయణ నమోఽస్తు తే । 16

శ్రీ భగవానువాచ

అయాస్యే భవతో గేహమహమార్యసమన్వితః ।
యదుచక్రద్రుహం హత్వా వితరిష్యే సుహృత్ప్రియమ్ । 17

శ్రీ శుక ఉవాచ

నీవముక్తో భగవతా సోఽక్రూరో విమనా ఇవ ।
పురీం ప్రవిష్టః కంసాయ కర్మావేద్య గృహం యయౌ । 18

అథాపరాహ్నే భగవాన్ కృష్ణః సంకర్షణాన్వితః ।
మధురాం ప్రావిశద్గోపైర్దిదృక్షుః పరివారితః । 19

దదర్శ తాం స్నాటికతుంగగోపుర-
ద్వారాం బృహద్దేమకవాటతోరణామ్ ।
తాన్మూరకోష్ఠాం పరిభాదురాసదాం
ఉద్యానరమ్యోపవనోపశోభితామ్ । 20

సౌవర్ణ శృంగాటకహర్ష్యనిష్కుటైః
శ్రేణీసభాభిర్భవనైరుపస్కృతామ్ ।
వైదుర్యవజ్రామలనీలవిద్రుమైః
ముక్తాహరిద్భిర్వలభీషు వేదిషు । 21

జుష్టేషు జాలాముఖరంద్రకుట్టిమేషు
అవిష్టపారావతబర్హి నాదితామ్ ।
సంసిక్తరథ్యాపణమార్గ చత్వరాం
ప్రకీర్ణ మాల్యాంకురలాజతండులామ్ । 22

అపూర్ణ కుంభైర్లథిచందనోక్షితైః
ప్రసూనదీపావళిభిః సపల్లవైః ।
సవృందరంభాక్రముకైః సకేతుభిః
స్వలంకృతద్వారగృహం సపట్టికైః । 23

తాం సంప్రవిష్టా వసుదేవనందనా
వృతౌ వయస్యైర్వర దేవవర్తనా ।
ద్రష్టుం సమీయుస్త్యరితాః పురస్త్రియో
హర్ష్యాణి చైవారురుహుర్భృపోత్సుకాః । 24

కాశ్చిద్విపర్యగ్ధృతవస్త్రభూషణాః
విస్మృత్య చైకం యుగలేష్వథాపరాః ।
కృతైకపత్ర శ్రవణైకనూపురాః
నాంక్త్యా ద్వితీయంత్యపరాశ్చ లోచనమ్ । 25

అశ్వంత్య వికాస్తదపాస్య సోత్సవాః
అభ్యజ్యమానా అకృతోపమజ్జనాః ।
స్వపంత్య ఉత్తాయ నిశమ్య నిస్సృనం
ప్రపాయయంత్యో ఖర్షమపోహ్య మాతరః । 26

మనాంసి తాసామరవిందలోచనః
ప్రగల్భలీలాహసితావలోకనైః ।
జహార మత్తద్విరదేంద్రవిక్రమో
దృశాం దదచ్ఛీరమణాత్మనోత్సవమ్ । 27

దృష్ట్వా ముహుః శ్రుతమనుద్రుతచేతసస్తం
తత్రేక్షణోత్పితసుధోక్షణలబ్ధమానాః ।

అనందమూర్తిముపగుహ్య దృశాత్మలబ్ధం
 హృష్యత్త్వచో జహురనంతమరిందమాధిమ్ | 28

ప్రాసాదశిఖరారూఢాః ప్రీత్యుత్పల్లముఖాంబుజాః |
 అభ్యవర్తన్ సౌమనస్యైః ప్రమదా బలకేశవౌ | 29

దధ్యక్షతైః సోదపాత్రైః స్రగ్గంధైరప్యుపాయనైః |
 తావానర్చుః ప్రముదితాస్తత్ర తత్ర ద్విజాతయః | 30

ఊచుః పారా అహో గోప్యస్తపః కిమచరన్ మహాత్ |
 యా హ్యేతావనుపశ్యంతి నరలోకమహోత్సవౌ | 31

రజకం కంచదాయాంతం రంగకారం గదాగ్రజః |
 దృష్ట్యయాచత వాసాంసి ధౌతాన్యత్యుత్తమాని చ | 32

దేహ్యవయోః సముచితాన్యంగ వాసాంసి చార్హతోః |
 భవిష్యతి పరం శ్రేయో దాతుస్తే నాత్ర సంశయః | 33

స యాచిలో భగవతా పరిపూర్ణేన సర్వతః |
 సాక్షేపం రుషితః ప్రాహ భృలో ర్జాః సుదుర్మదః | 34

ఈదృశాన్యేవ వాసాంసి నిత్యం గిరివనేచరాః |
 పరిధత్త కిముద్వృత్తా రాజద్రవ్యాణ్యభీష్పథ | 35

యాతాశు బాలిశా మైవం ప్రార్థ్యం యది జిజీవిషా |
 బద్ధంతి ఘ్నంతి లుంపంతి దృష్టం రాజకులాని వై | 36

వీవం వికత్తమానస్య కుపిలో దేవకీసుతః |
 రజకస్య కరాగ్రేణ శిరః కాయాదపాతయత్ | 37

తస్యానుజీవినః సర్వే వాసఃకోశాన్ విస్సృజ్య వై |
 దుద్రుఘుః సర్వలో మార్గం వాసాంసి జగ్రుహేఽచ్యుతః | 38

వసిత్వాత్మప్రియే వస్త్రే కృష్ణః సంకర్షణస్తథా |
 శేషాణ్యాదత్త గోపేభ్యో విస్సృజ్య భువి కానిచిత్ | 39

తతస్తు వాయకః ప్రీతస్తయోర్వేషమకల్పయత్ |
 విచిత్రవర్ణైశ్చైలేయైరాకల్పైరనురూపతః | 40

నానాలక్షణవేషాభ్యాం కృష్ణరామౌ విరేజతుః |
 స్వలంకృతౌ బాలగజౌ పర్వణీవ సితేతరౌ | 41

తస్య ప్రసన్నో భగవాన్ ప్రాదాత్ సారూప్యమాత్మనః |
 శ్రియం చ పరమాం లోకే బలైశ్వర్యస్పృతీంద్రియమ్ | 42

తతః సుదామ్నో భవనం మాలాకారస్య జగ్ముతుః |
 తౌ దృష్ట్వా స సముత్థాయ ననామ శిరసా భువి | 43

తయోరాసనమానీయ పాద్యం చార్హ్యార్హణాదిభిః |
 పూజాం సానుగయోశ్చక్రే స్రక్తాంబూలానులేపనైః | 44

ప్రాహ నః సార్థకం జన్మ పావితం చ కులం ప్రభో |
 పితృ దేవర్షయో మహ్యం తుష్టా హ్యోగమనేన వామ్ | 45

భవంతౌ కిల విశ్వస్య జగతః కారణం పరమ్ |
 అవతీర్ణావిహంశేన క్షేమాయ చ భవాయ చ | 46

న హి వాం విషమా దృష్టిః సుహృదోర్జగదాత్మనోః |
 సమయోః సర్వభూతేషు భజంతం భజతోరపి | 47

తావాజ్ఞాపయతం భృత్యం కిమహం కరవాణి వామ్ |
 పుంసోఽత్యనుగ్రహో హ్యేష భవద్విర్యన్నియుజ్యతే | 48

ఇత్యభిప్రేత్య రాజేంద్ర సుదామా ప్రీతమానసః |
 శస్త్రైః సుగంధైః కుసుమైర్మాలా విరచితా దదౌ | 49

తాభిః స్వలంకృతౌ ప్రీతౌ కృష్ణరామౌ సహానుగౌ |
 ప్రణతాయ ప్రపన్నాయ దదతుర్వరదౌ వరాన్ | 50

సోఽపి వవ్రేఽచలాం భక్తిం తస్మిన్నేవాఖిలాత్మని |
 తద్భక్తేషు చ సౌహార్దం భూతేషు చ దయాం పరామ్ | 51

ఇతి తస్మై వరం దత్వా శ్రియం చాన్వయవర్ధిनीమ్ |
 బలమాయుర్యశః కాంతిం నిర్జగామ సహోగ్రజః | 52

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే సారమహాంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే పురప్రవేశో నామ ఏకవత్సారింశోఽధ్యాయః (41)

42 - అథ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

అథ ప్రజన్ రాజపథేన మాధవః

స్త్రీయం గృహీతాంగవిలేపభాజనామ్ ।

విలోక్య కుబ్జాం యువతీం వరాననాం

పప్రచ్ఛ యాంతీం ప్రహసన్ రసప్రదః । 1

కా త్వం వరోర్వేతదు హానులేపనం

కస్యాంగనే వా కథయస్య సాధు నః ।

దేహ్యవయోరంగవిలేపముత్తమం

శ్రేయస్తతస్తే న చిరాద్భవిష్యతి । 2

సైరంధ్ర్యవాచ

దాస్యస్త్వహం సుందర కంససమ్మతా

త్రివక్రనామా హ్యానులేపకర్మణి ।

మద్భావితం భోజపతేరతిప్రియం

వినా యువాం కోఽన్యతమస్తదర్హతి । 3

రూపశేలమాధుర్యహసితాలాపవీక్షితైః

ధర్మితాత్మా దదౌ సాంద్రముభయోరనులేపనమ్ । 4

తతస్తావంగరాగేణ స్వవర్ణేతరశోభినా ।

సంప్రాప్తపరభాగేన శుశుభాతేఽనురంజితా । 5

ప్రసన్నో భగవాన్ కుబ్జాం త్రివక్రాం రుచిరాననామ్ ।

ఋజ్వీం కర్తుం మనశ్చక్రే దర్శయన్ దర్శనే ఫలమ్ । 6

పద్భ్యామాక్రమ్య ప్రపదే ద్వ్యంగుల్యుత్తానపాణినా ।

ప్రగృహ్య చిబుకేఽధ్యాత్మముదనీనమదచ్యుతః । 7

సా తదర్జుసమానాంగీ బృహచ్ఛ్రోణిపయోధరా ।

ముకుందస్పర్శనాత్ సద్యో బభూవ ప్రమదోత్తమా । 8

తతో రూపగుణౌదార్యసంపన్నా ప్రాహ కేశవమ్ ।

ఉత్తరీయాంతమాకృష్య స్మయంతీ జాతహృచ్చయా । 9

విహి వీర గృహం యామో న త్వాం త్యక్తుమిహోత్సహే ।

త్వయోన్మథితచిత్తాయాః ప్రసీద పురుషర్షభ । 10

వీవం స్త్రీయా యాచ్యమానః కృష్ణో రామస్య పశ్యతః ।

ముఖం వీక్ష్యానుగానాం చ ప్రహసంస్తామువాచ హ । 11

విష్యామి తే గృహం సుభ్రూః పుంసామాధివికర్షణమ్ ।

సాధితార్థోఽగృహణాం నః పాంథానాం త్వం పరాయణమ్ । 12

విస్పృజ్య మాధ్వాన్ వాణ్యా తాం ప్రజన్ మార్గే వణిక్పతైః ।

నానోపాయనతాంబూల ప్రగ్గంధైః సాగ్రజోఽర్చితః । 13

తద్దర్శనస్మరక్షోభాదాత్మానం నావిదన్ స్త్రీయః ।

విస్రస్తవాసః కబరవలయాలేఖ్యమూర్తయః । 14

తతః పౌరాన్ పృచ్ఛమానో ధనుషః స్థానమచ్యుతః ।

తస్మిన్ ప్రవిష్టో దదృశే ధనురైంద్రమివాద్యుతమ్ । 15

పురుషైర్బహుభిర్లుప్తమర్చితం పరమర్దిమత్ ।

వార్యమాణో నృభిః కృష్ణః ప్రసహ్య ధనురాదదే । 16

కరేణ వామేన సలీలముద్దుతం

సజ్యం చ కృత్వా నిమిషేణ పశ్యతామ్ ।

న్యణాం వికృష్య ప్రబభంజ మధ్యతో

యథేక్షుదండం మదకర్కరు క్రమః । 17

ధనుషో భజ్యమానస్య శబ్దః ఖం రోదసీ దిశః ।

పూరయామాస యం శ్రుత్వా కంసస్త్రాసముపాగమత్ । 18

తద్రక్షిణః సానుచరాః కుపితా ఆతతాయినః ।

గ్రహీతుకామా ఆవప్సుర్బహ్యతాం బధ్యతామితి । 19

అథ తాన్ దురభిప్రాయాన్ విలోక్య బలకేశవౌ |
క్రుద్ధౌ ధన్వన ఆదాయ శకలే తాంశ్చ జఘ్నుతుః | 20

బలం చ కంసప్రహితం హత్వా శాలాముఖాత్తతః |
నిష్క్రమ్య చేరతుర్చ్ఛ్వా నిరీక్ష్య పురసంపదః | 21

తయోస్తదద్భుతం వీర్యం నిశామ్య పురవాసినః |
తేజః ప్రాగల్భ్యం రూపం చ మేనిరే విబుధోత్తమా | 22

తయోర్విచరతోః స్వైరమాదిత్యోఽస్తముపేయివాన్ |
కృష్ణరామౌ వృతౌ గోపైః పురాచ్ఛకటమీయతుః | 23

గోప్యో ముకుందవిగమే విరహాతురా యా
ఆశాసతాశిష ఋతా మధుపుర్యభూవన్ |
సంపశ్యతాం పురుషభూషణగాత్రలక్ష్మీం
హిత్యేతరాన్ ను భజతశ్చకమేఽయనం శ్రీః | 24

అవనిక్తాంఘ్రియుగళౌ భుక్త్వా క్షీరోపసేచనమ్ |
ఊషతుస్తాం సుఖం రాత్రిం జ్ఞాత్వా కంసచిక్రీర్షితమ్ | 25

కంసస్తు ధనుషో భంగం రక్షిణాం స్వబలస్య చ |
వధం నిశమ్య గోవిందరామవిక్రీడితం పరమ్ | 26

దీర్ఘప్రజాగరో భీతో దుర్నిమిత్తాని దుర్మతిః |
బహుాన్యచష్టోభయథా మృత్యోర్దౌత్యకరాణి చ | 27

అదర్శనం స్వశిరసః ప్రతిరూపే చ సత్యపి |
అసత్యపి ద్వితీయే చ ద్వైరూప్యం జ్యోతిషాం తథా | 28

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే మల్లరంగోపవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః (42)

చిద్రప్రతీతిశ్చాయాయాం ప్రాణఘోషానుపశ్రుతిః |
స్వర్ణప్రతీతిర్వృక్షేషు స్వపదానామదర్శనమ్ | 29

స్వప్నే ప్రేతపరిష్వంగః ఖరయానం విషాదనమ్ |
యాయాన్నలదమాల్యేకస్తైలాభ్యక్తే దిగంబరః | 30

అన్యాని చేత్రంభూతాని స్వప్నజాగరితాని చ |
పశ్యన్ మరణసంత్రస్తో నిద్రాం లేభే న చింతయా | 31

వృష్టాయాం నిశి కౌరవ్య నూర్యే చాద్యుః సుముత్థితే |
కారయామాస వై కంసో మల్లక్రీడామహోత్సవమ్ | 32

ఆనర్చుః పురుషౌ రంగం తూర్యభేర్యశ్చ జఘ్నురే |
మంచాశ్చాలంకృతాః స్రగ్విః పతాకా చైలతోరణైః | 33

తేషు పౌరా జానపదా బ్రహ్మక్షత్రపురోగమాః |
యథోపజోషం వివిశూ రాజానశ్చ కృతాసనాః | 34

కంసః పరివృతోఽమాత్యై రాజమంచ ఉపావిశత్ |
మండలేశ్వరమధ్యస్థో హృదయేన విదూయతా | 35

వాద్యమానేషు తూర్యేషు మల్లతాలోత్తరేషు చ |
మల్లాః స్వలంకృతా దృష్టాః సోపాధ్యాయాః సమావిశన్ | 36

చాణూరో ముష్టికః కూటః శలస్తోశల ఏవ చ |
త ఆసేదురుపస్థానం వల్గువాద్యప్రహర్షితాః | 37

నందగోపాదయో గోపా భోజరాజసమాహుతాః |
నివేదితోపాయనాస్తే ఏకస్మిన్ మంచ ఆవిశన్ | 38

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే మల్లరంగోపవర్ణనం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః (42)

43 - అథ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అథ కృష్ణశ్చ రామశ్చ కృతశౌచౌ పరంతప |
మల్ల దుందుభినిర్దోషం శ్రుత్వా ద్రఘ్ణముపేయతుః | 1

రంగద్వారం సమాసాద్య తస్మిన్నాగమవస్థితమ్ |
అపశ్యత్ కువలయాపీడం కృష్ణోఽంబష్టప్రచోదితమ్ | 2
బద్వా పరికరం శౌరిః సమూహ్య కుటిలాలకాన్ |
ఉవాచ హస్తిపం వాచా మేఘనాదగభీరయా | 3

అంబష్టాంబష్ట మార్గం నౌ దేహ్యాపక్రమ మా చిరమ్ ।
నో చేత్ సకుంజరం త్యాద్య నయామి యమసాదనమ్ । 4

ఏవం నిర్భర్త్వితోఽంబష్టః కుపితః కోపితం గజమ్ ।
చోదయామాస కృష్ణాయ కాలాంతకయమోపమమ్ । 5

కరీంద్రస్తమభిద్రుత్య కరేణ తరసాగ్రహీత్ ।
కరాద్విగలితః సోఽముం నిహత్యాంఘ్రిష్వలీయత । 6

సంక్రుద్ధస్తమచక్షాణో ఘ్రాణదృష్టిః స కేశవమ్ ।
పరామృశత్ పుష్కరేణ స ప్రసహ్య వినిర్గతః । 7

పుచ్చే ప్రగృహ్యోతిబలం ధనుషః పంచవింశతిమ్ ।
విచకర్ష యథా నాగం సుపర్ణ ఇవ లీలయా । 8

స పర్యావర్తమానేన నవ్యదక్షిణలోఽచ్యుతః ।
బభ్రామ భ్రామ్యమాణేన గోవత్యేనేవ బాలకః । 9

తతోఽభిముఖమభ్యేత్య పాణినాహత్య వారణమ్ ।
ప్రాద్రవన్ పాతయామాస స్పృశ్యమానః పదే పదే । 10

స ధావన్ క్రీడయా భూమౌ పతిత్వా సహసోత్థితః ।
తం మత్వా పతితం క్రుద్ధో దంతాభ్యాం సోఽహసత్ క్షితిమ్ । 11

స్వవిక్రమే ప్రతిహతే కుంజరేంద్రోఽత్యమర్షితః ।
చోద్యమానో మహామాతైః కృష్ణమభ్యద్రవద్రుషా । 12

తమాపతంతమాసాద్య భగవాన్ మధుసూదనః ।
నిగృహ్య పాణినా హస్తం పాతయామాస భూతలే । 13

పతితస్య పదాక్రమ్య మృగేంద్ర ఇవ లీలయా ।
దంతముత్పాట్య తేనేభం హస్తిపాంశ్చాహనద్దరిః । 14

మృతకం ద్విపముత్సృజ్య దంతపాణిః సమావిశత్ ।
అంసన్యస్తవిషాణోఽన్యజ్మదబిందుభిరంకితః ।
విరూఢస్వేదకణికావదనాంబురుహో బభౌ । 15

వృతౌ గోపైః కతిపయైర్బలదేవజనార్దనౌ ।
రంగం వివిశతూ రాజన్ గజదంతవరాయుధౌ । 16

మల్లానామశనిర్బృణాం నరవరః
స్త్రీణాం స్మరో మూర్తిమాన్
గోపానాం స్వజనోఽసతాం
క్షితిభుజాం శాస్తా స్వపిత్రోః శిశుః ।
మృత్యుర్భోజపతేర్విరాడవిదుషాం
తత్త్వం పరం యోగినాం
వృష్ణీనాం పరదేవతేతి విదితో
రంగం గతః సాగ్రజః । 17

హతం కువలయాపీడం దృష్ట్వా తావపి దుర్జయౌ ।
కంసో మనస్స్వపి తదా భృశముద్వివిజే నృప । 18

తౌ రేజతూ రంగగతౌ మహాభుజౌ
విచిత్రవేషాభరణస్రగంబౌ
యథా నటాపుత్తమవేషధారిణౌ
మనః క్షిపంతౌ ప్రభయా నిరీక్షతామ్ । 19

నిరీక్ష్య తాపుత్తమపూరుషా జనాః
మంచస్థితా నాగరరాష్ట్రకా నృప ।
ప్రహర్ష వేగోత్కలితేక్షణాననాః
పపుర్ష తృప్తా నయనై స్తదాననమ్ । 20

పిబంత ఇవ చక్షుర్భ్యాం లిహంత ఇవ జిహ్వయా ।
జిఘ్రంత ఇవ నాసాభ్యాం శ్లిష్యంత ఇవ బాహుభిః । 21

ఊచుః పరస్పరం తే వై యథాదృష్టం యథాశ్రుతమ్ ।
తద్రూపగుణమాధుర్య ప్రాగల్భ్యస్మారితా ఇవ । 22

ఏతౌ భగవతః సాక్షాద్దరేర్నారాయణస్య హి ।
అవతీర్ణావిహంశేన వసుదేవస్య వేశ్మని । 23

ఏష వై కిల దేవక్యాం జాలో నీతశ్చ గోకులమ్ ।
కాలమేతం వసన్ గూఢో వవృథే నందవేశ్మని । 24

పూతనానేన నీలాంతం చక్రవాలశ్చ దానవః ।
అర్జునౌ గుహ్యకః కేశీ ధేనుకోఽన్యే చ తద్విధాః । 25

గావః సపాలా వీతేన దవాగ్నేః పరిమోచితాః ।
 కాలియో దమితః సర్ప ఇంద్రశ్చ విమదః కృతః । 26

సప్తాహమేకహస్తేన ధృతోఽద్రిప్రవరోఽమునా ।
 వర్షవాలాశనిభ్యశ్చ పరిత్రాతం చ గోకులమ్ । 27

గోప్యోఽస్య నిత్యముదితహసితప్రేక్షణం ముఖమ్ ।
 పశ్యంత్యో వివిధాం స్తాపాం స్తరంతి స్మాశ్రమం ముదా । 28

వదంత్యనేన వంశోఽయం యదోః సుబహువిశ్రుతః ।
 శ్రీయం యశో మహత్వం చ లప్స్యతే పరిరక్షితః । 29

అయం చాస్యాగ్రజః శ్రీమాన్ రామః కమలలోచనః ।
 ప్రలంబో నిహతో యేన వత్సకో యే బకాదయః । 30

జనేష్యేవం బ్రువాణేషు తూర్యేషు నినదత్సు చ ।
 కృష్ణరామౌ సమాభాష్య చాణూరో వాక్యమబ్రవీత్ । 31

హే నందసూనో హే రామ భవంతౌ వీరసంమతౌ ।
 నియుద్ధకుశలౌ శ్రుత్వా రాజ్ఞాహూతౌ దిదృక్షుణా । 32

ప్రియం రాజ్ఞః ప్రకుర్వంత్యః శ్రేయో విందంతి వై ప్రజాః ।
 మనసా కర్మణా వాచా విపరీతమతోఽన్యథా । 33

నిత్యం ప్రముదితా గోపా వత్సపాలా యథా స్ఫుటమ్ ।
 వనేషు మల్లయుద్దేన క్రీడంతశ్చారయంతి గాః । 34

తస్మాద్రాజ్ఞః ప్రియం యూయం వయం చ కరవామహే ।
 భూతాని నః ప్రసీదంతి సర్వభూతమయో నృపః । 35

తన్నిశమ్యాబ్రవీత్ కృష్ణో దేశకాలోచితం వచః ।
 నియుద్ధమాత్మనోఽభీష్టం మన్యమానోఽభినంద్య చ । 36

ప్రజా భోజపతేరస్య వయం చాపి వనేచరాః ।
 కరవామ ప్రియం నిత్యం తన్నః పరమనుగ్రహాః । 37

బాలా వయం తుల్యబలైః క్రీడిష్యామో యథోచితమ్ ।
 భవేన్నియుద్ధం మాఽధర్మః స్పృశేన్మల్ల సభాసదః । 38

చాణూర ఉవాచ

న బాలో న కిశోరస్త్యం బలశ్చ బలినాం వరః ।
 లీలయేభో హతో యేన సహస్రద్విపసత్త్యభృత్ । 39

తస్మాద్భవద్భ్యాం బలిభిర్యోద్ధవ్యం నానయోఽత్ర వై ।
 మయి విక్రమ వార్ణేయ బలేన సహ ముష్టికః । 40

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే కువలయాపీడవధో నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః (43)

44 - అథ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఏవం చర్చితసంకల్పో భగవాన్ మధుసూదనః ।
 ఆససాదాథ చాణూరం ముష్టికం రోహిణీసుతః । 1

హస్తాభ్యాం హస్తయోర్బద్ధ్వా పద్భ్యామేవ చ పాదయోః ।
 విచకర్షతురన్యోఽన్యం ప్రసహ్య విజిగీషయా । 2

అరత్నీ ద్వే అరత్నిభ్యాం జానుభ్యాం చైవ జానునీ ।
 శిరః శీరోరసోరస్తావన్యోన్యమభిజఘ్నతుః । 3

పరిభ్రామణవిక్షేపపరిరంభావపాతనైః ।
 ఉత్సర్పణాపసర్పణైశ్చాన్యోఽన్యం ప్రత్యరుంధతామ్ । 4

ఉత్తాపనైరున్నయనైశ్చాలనైః స్థాపనైరపి ।
 పరస్పరం జిగీషంతావపచక్రతురాత్మనః । 5

తద్బలాబలవద్యుద్ధం సమేతాః సర్వయోషితః ।
 ఊచుః పరస్పరం రాజన్ సానుకంపా వరూథశః । 6

మహానయం బలాధర్మ విషాం రాజసభాసదామ్ ।
యే బలాబలవద్యుద్ధం రాజ్ఞోఽన్విచ్ఛంతి పశ్యతః । 7

కృ వజ్రసారసర్వాంగౌ మల్లా శైలేంద్రసన్నిభౌ ।
కృ చాతిసుకుమారాంగౌ కిశోరా నాస్తయౌవనౌ । 8

ధర్మవ్యతిక్రమో హ్యస్య సమాజస్య ధ్రువం భవేత్ ।
యత్రాధర్మః సముత్తిష్ఠేన్న స్థేయం తత్ర కర్తవీత్ । 9

స సభాం ప్రవిశేత్ ప్రాజ్ఞః సభ్యదోషాననుస్మరన్ ।
అబ్రువన్ విబ్రువన్నజ్ఞో నరః కిల్బిషమశ్నుతే । 10

వల్లతః శత్రుమభితః కృష్ణస్య వదనాంబుజమ్ ।
వీక్ష్యతాం శ్రమవార్యుష్టం పద్మకోశమివాంబుభిః । 11

కిం న పశ్యత రామస్య ముఖమాతామ్రలోచనమ్ ।
ముష్టికం ప్రతి సామర్షం హాససంరంభశోభితమ్ । 12

పుణ్యా బత వ్రజభువో యదయం నృలింగ-
గూఢః పురాణపురుషో వనచిత్రమాల్యః ।
గాః పాలయన్ సహబలః క్వణయంశ్చ వేణుం
విక్రీడయాంచతి గిరిత్రరమార్చితాంఘ్రిః । 13

గోప్యస్తపః కిమచరన్ యదముష్య రూపం
లావణ్యసారమసమోర్వమనన్యసిద్ధమ్ ।
దృగ్విః పిబంత్యనుసవాభినవం దురాపం
వీకాంతధామ యశసః శ్రియ ఐశ్వరస్య । 14

యా దోహనేఽవహననే మథనోపలేప-
ప్రేంభేంఖనార్చరుదితోక్షణమార్జనాదౌ ।
గాయంతి చైనమనురక్తధియోఽశ్రుకంఠ్యో
ధన్యా వ్రజస్త్రియ ఉరుక్రమచిత్తయానాః । 15

ప్రాతర్వ్రజాద్రవజత ఆవిశతశ్చ సాయం
గోభిస్సమం క్వణయతోఽస్య నిశమ్య వేణుమ్ ।
నిర్గమ్య తూర్ణమబలాః పథి భూరిపుణ్యాః
పశ్యంతి సస్మితముఖం సదయావలోకమ్ । 16

వినం ప్రభాషమాణాసు స్త్రీషు యోగేశ్వరో హరిః ।
శత్రుం హంతుం మనశ్చక్రే భగవాన్ భరతర్షభ । 17

సభయాః స్త్రీగిరః శ్రుత్వా పుత్రస్నేహశుచాఽఽతురౌ ।
పితరావస్వతస్యేతాం పుత్రయోరబుధౌ బలమ్ । 18

తైస్సైర్నియుద్ధవిధిభిర్వివిధైరచ్యుతేతరౌ
యుయుధాతే యథాన్యోఽన్యం తథైవ బలముష్టికౌ । 19

భగవద్గత్రనిష్ఠౌత్తైర్వజ్రనిష్ఠేషనిష్ఠురైః
చాణూరో భజ్యమానాంగో ముహుర్గానిమవాప హ । 20

స శ్యేనవేగ ఉత్పత్య ముష్టికృత్య కరాపుభౌ ।
భగవంతం వాసుదేవం క్రుద్ధో వక్షస్యబాధత । 21

నాచలత్ తత్రప్రహరేణ మాలాహత ఇవ ద్విపః ।
బాహ్యోర్విగృహ్య చాణూరం బహుశో భ్రామయన్ హరిః । 22

భూప్యస్థే సోధయామాస తరసా క్షీణజీవితమ్ ।
విస్రస్తాకల్ప కేశస్రగింద్రధ్వజ ఇవాపతత్ । 23

తథైవ ముష్టికః పూర్వం స్వముష్ట్యాభిహతేన వై ।
బలభద్రేణ బలినా తలేనాభిహతో భృశమ్ । 24

ప్రవేపితః స రుధిరముద్వమన్ ముఖలోఽర్దితః ।
వ్యసుః పపాతోర్వ్యుపస్థే వాలాహత ఇవాంఘ్రిపః । 25

తతః కూటమనుప్రాప్తం రామః ప్రహరతాం వరః ।
అవధీల్లీలయా రాజన్ సావజ్జం వామముష్టినా । 26

తర్హ్యేవ హి శలః కృష్ణపదాపహతశీర్షకః ।
ద్విధా విదీర్ణస్తోశలక ఉభావపి నిపేతతుః । 27

చాణూరే ముష్టికే కూటే శలే లోశలకే హతే ।
శేషాః ప్రదుద్రుపుర్మల్లాః సర్వే ప్రాణపరీప్సవః । 28

గోపాన్ వయస్యానాకృష్య తైః సంస్పృజ్య విజహ్రతుః ।
వాద్యమానేషు తూర్హ్యేషు వల్లంతౌ రుతనూపురౌ । 29

జనాః ప్రజహృషుః సర్వే కర్మణా రామకృష్ణయోః ।
ఋతే కంసం విప్రముఖ్యాః సాధవః సాధు సాధ్వితి । 30

హతేషు మల్లవర్యేషు విద్రుతేషు చ భోజరాట్ ।
న్యవారయత్ స్వతూర్యాణి వాక్యం చేదమువాచ హ । 31

నిస్సారయత దుర్యత్తా వసుదేవాత్మజౌ పురాత్ ।
ధనం హరత గోపానాం నందం బద్ధీత దుర్మతిమ్ । 32

వసుదేవస్తు దుర్మేధా హన్యతామాశ్వసత్తమః ।
ఉగ్రసేనః పితా చాపి సానుగః పరపక్షగః । 33

వీచం వికత్తమానే వై కంసే ప్రకుపితోఽవ్యయః ।
లఘిమ్నోత్పత్య తరసా మంచముత్తుంగమారుహత్ । 34

తమావిశంతమాలోక్య మృత్యుమాత్మన ఆసనాత్ ।
మనస్వీ సహసోత్థాయ జగ్మహే సోఽసిచర్మణీ । 35

తం ఖడ్గపాణిం విచరంతమాశు
శ్యేనం యథా దక్షిణసవ్యమంబరే ।
సమగ్రహీద్ద్వర్విషహోగ్రతేజాః
యథోరగం తార్జ్యసుతః ప్రసహ్య । 36

ప్రగృహ్య కేశేషు చలత్కిరీటం
నిపాత్య రంగోపరి తుంగమంచాత్ ।
తస్యోపరిష్టాత్ స్వయమబ్జనాభః
పపాత విశ్వాశ్రయ ఆత్మతంత్రః । 37

తం సంపరేతం విచకర్ష భూమౌ
హారిర్యథేభం జగతో విపశ్యతః ।
హా హేతిశబ్దః సుమహాంస్తదాభూత్
ఉదీరితః సర్వజనైర్నరేంద్ర । 38

స నిత్యదోద్విగ్నధియా తమీశ్వరం
పిబన్యదన్ వా విచరన్ స్వపన్ శ్వసన్ ।
దదర్శ చక్రాయుధమగ్రతో యః
తదేవ రూపం దురవాపమాప । 39

తస్యానుజా భ్రాతరోఽష్టై కంకన్యగ్రోధకాదయః ।
అభ్యధావన్నభిక్రుద్ధా భ్రాతుర్నిర్వేశకారిణః । 40

తథాతిరభసాంస్తాంస్తు సంయత్తాన్ రోహిణీసుతః ।
అహన్ పరిఘముద్యమ్య పశూనివ మృగాధిపః । 41

నేదుర్బుందుభయో వ్యోమ్ని బ్రహ్మేశాద్యా విభూతయః ।
పుష్పైః కిరంతస్తం ప్రీతాః శశంసుర్షన్పతుః స్త్రియః । 42

తేషాం స్త్రియో మహారాజ సుహృన్మరణదుఃఖితాః ।
తత్రాభీయుర్వినిఘ్నంత్యః శీర్షాణ్యశ్రువిలోచనాః । 43

శయనాన్ వీరశయ్యాయాం పతీనాలింగ్య శోచతీః ।
విలేపుః సుస్వరం నార్యో విస్ఫుజంత్యో ముహుః శుచః । 44

హా నాథ ప్రీయ ధర్మజ్ఞ కరుణానాథవత్సల ।
త్వయా హతేన నిహతా వయం తే సగృహప్రజాః । 45

త్వయా విరహితా పత్యా పురీయం పురుషర్షభ ।
న శోభతే వయమివ నివృత్తోత్సవమంగలా । 46

అనాగసాం త్వం భూతానాం కృతవాన్ ద్రోహముల్బణమ్ ।
తేనేమాం భో దశాం నీతో భూతధ్రుక్కో లభేత శమ్ । 47

సర్వేషామిహ భూతానామేష హి ప్రభవాప్యయః ।
గోస్తా చ తదవధ్యాయీ న క్వచిత్ సుఖమేధతే । 48

రాజయోషిత ఆశ్వాస్య భగవాంల్లోకభావనః ।
యామాహుర్లాకికీం సంస్తాం హతానాం సమకారయత్ । 49

మాతరం పితరం చైవ మోచయిత్వాథ బంధనాత్ ।
కృష్ణరామౌ వవందాతే శిరసాస్పృశ్య పాదయోః । 50

దేవకీ వసుదేవశ్చ విజ్ఞాయ జగదీశ్వరౌ ।
కృతసంవందనౌ పుత్రౌ సస్వజాతే న శంకితౌ । 51

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పాఠమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే కంసవధో నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః (44)

45 - అథ పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీ శుక ఉవాచ

పితరానుపలబ్ధార్థౌ విదిత్వా పురుషోత్తమః |
 మాభూదితి నిజాం మాయాం తతాన జనమోహినీమ్ | 1
 ఉవాచ పితరావేత్య సాగ్రజః సాత్వతర్షభః |
 ప్రశ్రయావనతః ప్రీణన్నంబ తాతేతి సాదరమ్ | 2
 నాస్మత్తో యువయోస్తాత నిత్యోత్కంఠితయోరపి |
 బాల్యపౌగండకైశోరాః పుత్రాభ్యామభవన్ క్వచిత్ | 3
 న లబ్ధో దైవహతయోర్వాసో నా భవదంతికే |
 యాం బాలాః పితృ గేహస్థా విందంతే లాలితా ముదమ్ | 4
 సర్వార్థసంభవో దేహో జనితః షోషిలో యతః |
 న తయోర్యాతి నిర్వేశం పిత్రోర్మర్త్యః శతాయుషా | 5
 యస్తయోరాత్మజః కల్ప ఆత్మనా చ ధనేన చ |
 వృత్తిం న దద్యాత్తం ప్రేత్య స్వమాంసం భాదయంతి హి | 6
 మాతరం పితరం వృద్ధం భార్యాం సాధీం సుతం శిశుమ్ |
 గురుం విప్రం ప్రపన్నం చ కల్పోఽచిభ్రచ్చ్యుసన్ మృతః | 7
 తన్నావకల్పయోః కంసాన్నిత్యముద్విగ్న చేతసోః |
 మోఘమేతే వ్యతిక్రాంతా దివసా వామనర్చతోః | 8
 తత్ క్షంతుమర్హథస్తాత మాతర్నౌ పరతంత్రయోః |
 అకుర్వతోర్వాం శుశ్రూషాం క్లిష్టయోర్దుర్భదా భృశమ్ | 9

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇతి మాయామనుష్యస్య హరేర్విశ్వాత్మనో గిరా |
 మోహితావంకమారోప్య పరిష్వజ్యాపతుర్ముదమ్ | 10
 సించంతావశ్రుధారాభిః స్నేహపాశేన చావృతా |
 న కించిదూచతూ రాజన్ బాష్పకంఠో విమోహితా | 11
 ఏవమాశ్వాస్య పితరౌ భగవాన్ దేవకీసుతః |
 మాతామహం తూగ్రసేనం యదూనామకరోస్సపమ్ | 12

అహ చాస్మాన్ మహారాజ ప్రజాశ్చాజ్జప్తుమర్హసి |
 యయాతిశాపాద్యదుభిర్నాసితవ్యం సృపాసనే | 13
 మయి భృత్య ఉపాసీనే భవతో విబుధాదయః |
 బలిం హరంత్యవనతాః కిముతాన్యే నరాధిపాః | 14
 సర్వాన్ స్వాన్ జ్ఞాతిసంబంధాన్ దిగ్భ్యః కంసభయాకులాన్ |
 యదువృష్ణ్యంధకమధుదాశార్థకుకురాదికాన్ | 15
 నభాజితాన్ సమాశ్వాస్య విదేశావాసకర్పితాన్ |
 న్యవాసయత్ స్వగేహేషు విత్తైః సంతర్ప్య విశ్వకృత్ | 16
 కృష్ణసంకర్షణభుజైర్గుప్తా లబ్ధమనోరథాః |
 గృహేషు రేమిరే సిద్ధాః కృష్ణరామగతజ్వరాః | 17
 వీక్షంతోఽహరహః ప్రీతా ముకుందవదనాంబుజమ్ |
 నిత్యం ప్రముదితం శ్రీమత్పదయస్మితవీక్షణమ్ | 18
 తత్ర ప్రవయసోఽప్యాసన్ యువానోఽతిబలౌజసః |
 పిబంతోఽక్షైర్ముకుందస్య ముఖాంబుజసుధాం ముహుః | 19
 అథ నందం సమాసాద్య భగవాన్ దేవకీసుతః |
 సంకర్షణశ్చ రాజేంద్ర పరిష్వజ్యేదమూచతుః | 20
 పితర్యువాభ్యాం స్నిగ్ధాభ్యాం షోషితౌ లాలితౌ భృశమ్ |
 పిత్రోరభ్యధికా ప్రీతిరాత్మజేష్వాత్మనోఽపి హి | 21
 స పితా సా చ జననీ యౌ పుష్టితాం స్వపుత్రవత్ |
 శిశూన్ బంధుభిరుత్పుష్టానకల్పైః షోషరక్షణే | 22
 యాత యూయం వ్రజం తాత వయం చ స్నేహదుఃఖితాన్ |
 జ్ఞాతీన్ వో ద్రష్టుమేష్యామో విధాయ సుహృదాం సుఖమ్ | 23
 ఏవం సాంత్యయ్య భగవాన్ నందం సవ్రజమచ్యుతః |
 వాసోఽలంకారకుప్యాద్యైరర్హయామాస సాదరమ్ | 24
 ఇత్యుక్తస్తౌ పరిష్వజ్య నందః ప్రణయవిహ్వలః |
 పూరయన్నశ్రుభిర్నేత్రే సహ గోపైర్వ్రజం యయౌ | 25

అథ శూరసుతో రాజన్ పుత్రయోః సమకారయత్ ।
పురోధసా బ్రాహ్మణైశ్చ యథావద్విజసంస్కృతిమ్ । 26
తేభ్యోఽదాద్దక్షిణా గావో రుక్మమాలాః స్వలంకృతాః ।
స్వలంకృతేభ్యః సంపూజ్య సవత్సాః క్షౌమమాలినీః । 27
యాః కృష్ణరామజన్మర్షే మనోదత్తా మహామతిః ।
తాశ్చాదదాదనుస్మృత్య కంసేనాధర్మతో హృతాః । 28
తతశ్చ లబ్ధసంస్కారౌ ద్విజత్వం ప్రాప్య సువ్రతౌ ।
గర్గాద్యదుకులాచార్యాద్గాయత్రం వ్రతమాస్తితౌ । 29
వ్రభవౌ సర్వవిద్యానాం సర్వజ్ఞౌ జగదీశ్వరౌ ।
నాన్యసిద్ధామలజ్ఞానం గూహమానౌ నరేహితైః । 30
అథో గురుకులే వాసమిచ్ఛంతావుపజగ్మతుః ।
కాశ్యం సాందీపనిం నామ హ్యవంతీపురవాసినమ్ । 31
యథోపసాద్య తౌ దాంతౌ గురౌ వృత్తిమనిందితామ్ ।
గ్రాహయంతావుపేతౌ స్మ భక్త్యా దేవమివాదృతౌ । 32
తయోర్ద్విజవరస్తుష్టః శుద్ధభావానువృత్తిభిః ।
ప్రోవాచ వేదానఖిలాన్ సాంగోపనిషదో గురుః । 33
సరహస్యం ధనుర్వేదం ధర్మాన్ న్యాయపథాంస్తథా ।
తథా చాన్విక్షికిం విద్యాం రాజనీతిం చ షడ్విధామ్ । 34
సర్వం సరవరశ్రేష్ఠ్యై సర్వవిద్యావ్రవర్తకౌ ।
సకృన్నిగదమాత్రేణ తౌ సంజగృహతుర్వృష । 35
అహోరాత్రైశ్చతుష్టస్యై సంయత్తా తావతీః కలాః ।
గురుదక్షిణయాచార్యం ఛందయామాసతుర్వృష । 36
ద్విజస్తయోస్తం మహిమానమద్భుతం
సంలక్ష్య రాజన్నతిమానుషీం మతిమ్ ।
సమ్మంత్ర్య పత్న్యా స మహార్ణవే మృతం
బాలం ప్రభాసే వరయాంబభూవ హ । 37
తథేత్యథారుహ్య మహారథౌ రథం
ప్రభాసమాసాద్య దురంతవిక్రమౌ ।
వేలాముపవ్రజ్య నిషీదతుః క్షణం
సింధుర్ద్విదిత్వార్హణమాహరత్తయోః । 38

తమాహ భగవానాశు గురుపుత్రః ప్రదీయతామ్ ।
యోఽసావిహ త్వయా గ్రస్తో బాలకో మహతోర్మిణా । 39
సముద్ర ఉవాచ
నైవాహార్షమహం దేవ దైత్యః పంచజనో మహాన్ ।
అంతర్జలచరః కృష్ణ శంఖరూపధరోఽనురః । 40
ఆస్తే తేనాహృతో నూనం తచ్చుత్వా సత్వరం ప్రభుః ।
జలమావిశ్య తం హత్వా నాపశ్యదుదరేఽర్చకమ్ । 41
తదంగప్రభవం శంఖమాదాయ రథమాగమత్ ।
తతః సంయమనీం నామ యమస్య దయితాం పురీమ్ । 42
గత్వా జనార్దనః శంఖం వ్రదధ్మౌ సహాలయుధః ।
శంఖనిర్ద్రాదమాకర్ణ్య ప్రజాసంయమనో యమః । 43
తయోః సపర్యాం మహతీం చక్రే భక్తుపబ్బంహితామ్ ।
ఉవాచావనతః కృష్ణం సర్వభూతాశయాలయమ్ ।
లీలామానుష హే విష్ణో యువయోః కరవామ కిమ్ । 44
శ్రీభగవానువాచ
గురుపుత్రమిహానీతం నిజకర్మనిబంధనమ్ ।
ఆనయస్వ మహారాజ మచ్ఛాసనపురస్కృతః । 45
తథేతి తేనోపానీతం గురుపుత్రం యదూత్తమౌ ।
దత్వా స్వగురవే భూయో వృణీష్యేతి తమూచతుః । 46
గురురువాచ
సమ్యక్ సంపాదితో వత్స భవద్భ్యాం గురునిష్క్రయః ।
కో ను యుష్మద్విధగురోః కామానామవశిష్యతే । 47
గచ్ఛతం స్వగృహం వీరౌ కీర్తిర్వామస్తు పావనీ ।
ఛందాంస్యయాతయామాని భవంత్విహ పరత్ర చ । 48
గురుణైవమనుజ్ఞాతౌ రథేనానిలరంహసా ।
ఆయాతౌ స్వపురం తాత పర్జన్యనినదేన వై । 49
సమనందన్ ప్రజాః సర్వా దృష్ట్వా రామజనార్దనౌ ।
అపశ్యంత్యో బహ్వాహాని నష్టలబ్ధధనా ఇవ । 50

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే గురుపుత్రానయనం నామ పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః (45)

46 - అథ షట్పత్వారింశో ధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

వృష్ణీనాం ప్రవరో మంత్రీ కృష్ణస్య దయితః సఖా |
శిష్యో బృహస్పతేః సాక్షాదుద్ధవో బుద్ధిసత్తమః | 1

తమాహ భగవాన్ ప్రేష్ఠం భక్తమేకాంతినం క్వచిత్ |
గృహీత్వా పాణినా పాణిం ప్రపన్నార్తిహరో హరిః | 2

గచ్ఛోద్ధవ వ్రజం సౌమ్య పిత్రోర్నా ప్రీతిమావహ |
గోపీనాం మద్వియోగాధిం మత్సందేశైర్విమోచయ | 3

తా మన్మనస్కా మత్రాణా మదర్థే త్యక్త దైహికాః |
మామేవ దయితం ప్రేష్ఠమాత్మానం మనసా గతాః |
యే త్యక్తలోకధర్మాశ్చ మదర్థే తాన్ బిభర్వహమ్ | 4

మయి తాః ప్రేయసాం ప్రేష్ఠే దూరస్థే గోకులస్త్రియః |
స్మరంత్యోఽంగ విముహ్యంతి విరహాత్కంఠ్యవిహ్వలాః | 5

ధారయంత్యతికృచ్ఛేణ ప్రాయః ప్రాణాన్ కథంచన |
ప్రత్యాగమనసందేశైర్వల్లవ్యో మే మదాత్మికాః | 6

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇత్యుక్త ఉద్ధవో రాజన్ సందేశం భర్తురాదృతః |
అదాయ రథమారుహ్య ప్రయయా నందగోకులమ్ | 7

ప్రాప్తో నందవ్రజం శ్రీమాన్ నిష్కలచితి విభావసా |
ఛన్నయాసః ప్రవిశతాం పశూనాం ఖురరేణుభిః | 8

వాసితార్థేఽభియుధ్యద్భిర్నాదితం శుష్మిభిర్వృషైః |
ధావంతీభిశ్చ వాస్రాభిరూధోభారైః స్వవత్సకాన్ | 9

ఇతస్తతో విలంఘద్భిర్గోవత్సైర్మండితం సితైః |
గోదోహ శబ్దాభిరవం వేణూనాం నిస్సనేన చ | 10

గాయంతీభిశ్చ కర్మాణి శుభాని బలకృష్ణయోః |
స్వలంకృతాభిర్గోపీభిర్గోపైశ్చ సువిరాజితమ్ | 11

అగ్న్యర్కాతిథిగోవిప్రపితృదేవార్చనాన్వితైః |
ధూపదీపైశ్చ మాల్యైశ్చ గోపావాసైర్మనోరమమ్ | 12

సర్వతః పుష్పితవనం ద్విజాలికులనాదితమ్ |
హంసకారండవాకీర్ణైః పద్మషండైశ్చ మండితమ్ | 13

తమాగతం సమాగమ్య కృష్ణస్యానుచరం ప్రియమ్ |
నందః ప్రీతః పరిష్వజ్య వాసుదేవధియార్చయత్ | 14

భోజితం పరమాన్నేన సంవిష్టం కశిపౌ సుఖమ్ |
గతశ్రమం పర్యపృచ్ఛత్ పాదసంవాహనాదిభిః | 15

కచ్ఛిదంగ మహాభాగ సఖా నః శూరనందనః |
అస్తే కుశల్యపత్యాద్యైర్యుక్తో ముక్తః సుహృద్వృతః | 16

దిష్ట్యా కంసో హతః పాపః సానుగః స్వేన పాప్మనా |
సాధూనాం ధర్మశీలానాం యదూనాం ద్వేష్టి యస్సదా | 17

అపి స్మరతి నః కృష్ణో మాతరం సుహృదః సఖీన్ |
గోపాన్ వ్రజం చాత్మనాథం గావో బృందావనం గిరిమ్ | 18

అప్యాయాస్యతి గోవిందః స్వజనాన్ సకృదీక్షితుమ్ |
తర్హి ద్రక్ష్యామ తద్వక్త్రం సునసం సుస్మితేక్షణమ్ | 19

దావాగ్నేర్వాతవర్షాచ్ఛ వృషసర్పాచ్ఛ రక్షితాః |
దురత్యయేభ్యో మృత్యుభ్యః కృష్ణేన సుమహాత్మనా | 20

స్మరతాం కృష్ణవీర్యాణి లీలాపాంగనిరీక్షితమ్ |
హసితం భాషితం చాంగ సర్వా నః శిథిలాః క్రియాః | 21

సరిచ్చైలవనోద్దేశాన్ ముకుందపద భూషితాన్ ।
అక్రీడానీక్షమాణానాం మనో యాతి తదాత్మతామ్ । 22

మన్యే కృష్ణం చ రామం చ ప్రాప్తావిహ సురోత్తమా ।
సురాణాం మహదర్థాయ గర్గస్య వచనం యథా । 23

కంసం నాగాయుతప్రాణం మల్లౌ గజపతిం తథా ।
అవధిష్టాం లీలయైవ పశూనివ మృగాధిపః । 24

తాలత్రయం మహాసారం ధనుర్యస్త్రిమివేభరాట్ ।
బంభజైకేన హస్తేన సప్తాహమదధాద్గిరిమ్ । 25

ప్రలంబో ధేనుకోఽరిష్టస్త్వణావర్తో బకాదయః ।
దైత్యాః సురాసురజితో హతా యేనేహ లీలయా । 26

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఇతి సంస్మృత్య సంస్మృత్య నందః కృష్ణాసురక్తధీః ।
అశ్రుకంఠోఽభవత్ తూష్ణిం ప్రేమప్రసరవిహ్వలః । 27

యశోదా వర్ణమానాని పుత్రస్య చరితాని చ ।
శృణ్వంత్యశ్రూణ్యవాస్రాక్షీత్ స్నేహస్నుతపయోధరా । 28

తయోరిత్యం భగవతి కృష్ణే నందయశోదయోః ।
వీక్ష్యానురాగం పరమం నందమాహోద్ధవో ముదా । 29

ఉద్ధవ ఉవాచ

యువాం శ్లాఘ్యతమౌ నూనం దేహినామిహ మానద ।
నారాయణేఽఖిలగురౌ యత్కృతా మతిరీదృశీ । 30

వీతౌ హి విశ్వస్య చ బీజయోనీ
రామో ముకుందః పురుషః ప్రధానమ్ ।
అన్వీయ భూతేషు విలక్షణస్య
జ్ఞానస్య చేశాత ఇమౌ పురాణౌ । 31

యస్మిన్ జనః ప్రాణవియోగకాలే
క్షణం సమావేశ్య మనో విశుద్ధమ్ ।

నిర్వృత్య కర్మాశయమాశు యాతి
పరాం గతిం బ్రహ్మమయోఽర్కవర్ణః । 32

తస్మిన్ భవంతావఖిలాత్మహేతౌ
నారాయణే కారణమర్త్యమూర్తౌ ।
భావం విధత్తాం నితరాం మహాత్మన్
కిం వాఽవశిష్టం యువయోః సుకృత్యమ్ । 33

అగమిష్యత్యదీర్ఘేణ కాలేన వ్రజమచ్యుతః ।
ప్రియం విధాస్యతే పిత్రోర్భగవాన్ సాత్వతాం పతిః । 34

హత్వా కంసం రంగమధ్యే ప్రతీపం సర్వసాత్వతామ్ ।
యదాహ వః సమాగత్య కృష్ణః సత్యం కరోతి తత్ । 35

మా ఖిద్యతం మహాభాగౌ ద్రక్ష్యథః కృష్ణమంతికే ।
అంతర్హృది స భూతానామాస్తే జ్యోతిరివైధసి । 36

స హ్యస్యాస్తి ప్రియః కశ్చిన్నాప్రియో వాస్త్యమానినః ।
నోత్తమో నాథమో నాపి సమానోఽస్యాసమోఽపి వా । 37

స మాతా న పితా తస్య న భార్యా న సుతాదయః ।
నాత్మీయో న పరశ్చాపి న దేహో జన్మ వీవ చ । 38

స చాస్య కర్మ వా లోకే సదసన్మిత్రయోనిషు ।
క్రీడార్థః సోఽత్ర సాధూనాం పరిత్రాణాయ కల్పతే । 39

సత్త్వం రజస్తమ ఇతి భజతే నిర్గుణో గుణాన్ ।
క్రీడన్నతీతోఽత్ర గుణైః సృజత్యవతి హంత్యజః । 40

యథా భ్రమరికాదృష్ట్వా భ్రామ్యతీవ మహీయతే ।
చిత్తే కర్తరి తత్రాత్మా కర్తేవాహం ధియా స్మృతః । 41

యువయోరేవ నైవాయమాత్మజో భగవాన్ హరిః ।
సర్వేషామాత్మజో హ్యత్మా పితా మాతా స ఈశ్వరః । 42

దృష్టం శ్రుతం భూతభవద్భవిష్యత్
స్థాస్సుశ్చరిష్ణుర్మహదల్పకం చ ।

వినాచ్యుతాద్వన్తు తరాం న వాచ్యం
న వీవ సర్వం పరమార్థభూతః । 43

వీవం నిశా సా బ్రువతోర్వ్యతీతా
నందస్య కృష్ణానుచరస్య రాజన్ ।
గోప్యః సముత్తాయ నిరూప్య దీపాన్
వాస్తూన్ సమభ్యర్చ్య దధీన్యమంథన్ । 44

తా దీపదీప్తైర్మణిభిర్విరేజా
రజ్జూర్వికర్షద్భుజ కంకణస్రజః ।
చలన్నితంబ స్తనహార కుండల
త్విషత్కపోలారుణ కుంకుమాననాః । 45

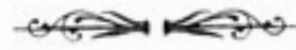
ఉద్గాయతీనామరవిందలోచనం
వ్రజాంగనానాం దివమన్సుశద్వనిః ।
దద్భశ్చ నిర్మంథనశబ్దమిశ్రితో
నిరస్యతే యేన దిశామమంగలమ్ । 46

భగవత్యుదితే నూర్యే నందద్వారి వ్రజౌకసః ।
దృష్ట్వా రథం శాతకౌంభం కస్యాయమితి చాబ్రువన్ । 47

అక్రూర ఆగతః కిం వా యః కంసస్యార్థసాధకః ।
యేన నీతో మధుపురీం కృష్ణః కమలలోచనః । 48

కిం సాధయిష్యత్యస్మాభిర్భర్తుః ప్రీతస్య నిష్ప్రతిమ్ ।
ఇతి స్త్రీణాం వదంతీనాముద్ధవోఽగాల్ కృతాహ్నికః । 49

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే నందశోకాపనయనం నామ షట్పత్వారింశోఽధ్యాయః (46)

47 - అథ సప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

తం వీక్ష్య కృష్ణానుచరం వ్రజస్త్రియః
వ్రలంబబాహుం నవకంజలోచనమ్ ।
పీతాంబరం పుష్కరమాలినం లసత్
ముఖారవిందం మణిమృష్ట కుండలమ్ । 1

శుచిస్మితాః కోఽయమపీచ్యదర్శనః
కుతశ్చ కస్యాచ్యుత వేషభూషణః ।
ఇతి స్మ సర్వాః పరివపురుత్సుకాః
తముత్తమశ్లోకపదాంబుజాశ్రయమ్ । 2

తం ప్రశ్రయేణావనతాః సుసత్కృతం
సప్రీడహాసేక్షణసూన్పతాదిభిః ।
రహస్యపృచ్ఛన్నుపవిష్టమాసనే
విజ్ఞాయ సందేశహారం రమాపతేః । 3

జానీమస్త్వాం యదుపతేః పార్షదం సముపాగతమ్ ।
భర్తేహ ప్రేషితః పిత్రోర్భవాన్ ప్రియచికిర్షయా । 4

అన్యథా గోవ్రజే తస్య స్మరణీయం న చక్షుషేహ ।
స్నేహానుబంధో బంధూనాం మునేరపి సుదుస్త్వజః । 5

అన్యేష్యర్థకృతా మైత్రీ యావదర్థవిడంబనమ్ ।
పుంభిః స్త్రీషు కృతా యద్యత్ సుమనస్స్వివ షట్పదైః । 6

నిస్స్వం త్యజంతి గణికా అకల్పం నృపతిం వ్రజాః ।
అధీతవిద్యా ఆచార్యమృత్విజో దత్తదక్షిణమ్ । 7

ఐగా వీతఫలం వృక్షం భుక్త్వా చాతిథయో గృహమ్ ।
దగ్ధం మృగాస్తథారణ్యం జారో భుక్త్వా రతాం స్త్రియమ్ । 8

ఇతి గోప్యో హి గోవిందే గతవాక్యాయమానసాః |
కృష్ణదూతే వ్రజం యాతే ఉద్దవే త్యక్తలౌకికాః | 9

గాయంత్యః ప్రియకర్మాణి రుదత్యశ్చ గతహ్రీయః |
తస్య సంస్మృత్య సంస్మృత్య యాని కైశోరబాల్యయోః | 10

కాచిన్మధుకరం దృష్ట్వా ధ్యాయంతి కృష్ణసంగమమ్ |
ప్రియప్రస్థాపితం దూతం కల్పయిత్వేదమబ్రవీత్ | 11

గోప్యవాచ

మధుప కితవబంధో మా స్పృశాంఘ్రిం సపత్వ్యాః
కుచవిలులితమాలాకుంకుమశ్మశ్రుభిర్నః |
వహతు మధుపతిస్తన్మానినీనాం ప్రసాదం
యదు సదసి విడంబ్యం యస్య దూతస్త్వమీదృక్ | 12

సకృదధరసుధాం స్వాం మోహినీం పాయయిత్వా
సుమనస ఇవ సద్యస్తత్యజేఽస్మాన్ భవాదృక్ |
పరిచరతి కథం తత్పాదపద్మం తు పద్మా
హ్యపి బత హృతచేతా హ్యుత్తమశ్లోకజలైః | 13

కిమిహ బహు షడంఘ్రే గాయసి త్వం యదూనామ్
అధిపతిమగృహాణామగ్రతో నః పురాణమ్ |
విజయసఖసఖీనాం గీయతాం తత్రప్రసంగః
క్షపితకుచరుజస్తే కల్పయంతీష్టమిష్టాః | 14

దివి భువి చ రసాయాం కాః స్త్రియస్తద్దురాపాః
కపటరుచిరహాసభ్రూవిజృంభస్య యాః స్యుః |
చరణరజ ఉపాస్తే యస్య భూతిర్వయం కా
హ్యపి చ కృపణపక్షే హ్యుత్తమశ్లోకశబ్దః | 15

విస్మజ శిరసి పాదం వేద్యహం చాటుకారైః
అనునయవిదుష స్తేఽభ్యేత్య దౌత్యైర్ముకుందాత్ |

స్వకృత ఇహ విస్మష్టాపత్యపత్యస్యలోకా
వ్యస్మజదకృతచేతాః కిం ను సంధేయమస్మిన్ | 16

మృగయురివ కపీంద్రం వివ్యధే లుబ్ధధర్మా
స్త్రీయమకృత విరూపాం స్త్రీజితః కామయానామ్ |
బలిమపి బలిమత్త్వావేష్టయద్వాంక్షవద్యః
తదలమసితసఖ్యైర్దుస్త్యజస్తత్కథార్థః | 17

యదనుచరితలీలా కర్ణపీయూషవిప్రుట్-
సకృదదన విధూత ద్వంద్వధర్మా వినష్టాః |
సపది గృహకుటుంబం దీనముత్సృజ్య దీనా
బహవ ఇహ విహంగా భిక్షుచర్యాం చరంతి | 18

వయమ్ ఋతమివ జిహ్వా వ్యాహృతం శ్రద్ధధానాః
కులికరుతమివాజ్ఞాః కృష్ణవధ్యో హరిణ్యః |
దదృశురసకృదేతత్ తన్నఖస్పర్శతీవ్ర-
స్మరరుజ ఉపమంత్రీన్ భణ్యతామన్యవార్తా | 19

ప్రియసఖ పునరాగాః ప్రేయసా ప్రేషితః కిం
వరయ కిమనురుంధే మాననీయోఽసి మేఽంగ |
నయసి కథమిహాస్మాన్ దుస్త్యజద్వంద్వపార్శ్వం
సతతమురసి సౌమ్య శ్రీర్వధూః సాకమాస్తే | 20

అపి బత మధుపుర్యామార్యపుత్రోఽధునాస్తే
స్మరతి స పితృగేహన్ సౌమ్య బంధూంశ్చ గోపాన్ |
క్వచిదపి స కథా నః కింకరీణాం గృణీతే
భుజమగురుసుగంధం మూర్ఘ్యధాస్యత్కదా ను | 21

శ్రీ శుక ఉవాచ

అథోద్ధవో నిశమ్యైవం కృష్ణదర్శనలాలసాః |
సాంత్యయన్ ప్రియసందేశైర్గోపీరిదమభాషత | 22

ఉద్దవ ఉవాచ

అహో యూయం స్మ పూర్ణార్థా భవత్యో లోకపూజితాః |
వాసుదేవే భగవతి యాసామిత్వర్పితం మనః | 23

దానవ్రతతపోహోమజపస్వాధ్యాయసంయమైః ।
శ్రేయోభిర్వివిధైశ్చాన్యైః కృష్ణే భక్తిర్ని సాధ్యతే । 24

భగవత్యుత్తమశ్లోకే భవతీభిరనుత్తమా ।
భక్తిః ప్రవర్తితా దిష్ట్యా మునీనామపి దుర్లభా । 25

దిష్ట్యా పుత్రాన్ పతీన్ దేహాన్ సృజనాన్ భవనాని చ ।
హిత్వా పృణీత యూయం యత్ప్రష్టాభ్యం పురుషం పరమ్ । 26

సర్వాత్మభావోఽధికృతో భవతీనామధోక్షజే ।
విరోహణ మహాభాగా మహాన్ మేఽనుగ్రహః కృతః । 27

శ్రూయతాం ప్రీయసందేశో భవతీనాం సుఖావహః ।
యమాదాయాగతో భద్రా అహం భర్తూరహస్కరః । 28

శ్రీ భగవానువాచ

భవతీనాం వియోగో మే న హి సర్వాత్మనా క్వచిత్ ।
యథా భూతాని భూతేషు ఖం వాయ్వగ్నిర్లలం మహీ ।
తథాహం చ మనః ప్రాణభూతేంద్రియగుణాశ్రయః । 29

ఆత్మన్యేవాత్మనాత్మనం సృజే హన్వ్రనుపాలయే ।
ఆత్మమాయాసుభావేన భూతేంద్రియగుణాత్మనా । 30

ఆత్మా జ్ఞానమయశ్చుద్ధో వ్యతిరిక్తోఽగుణాన్వయః ।
సుషుప్తిస్వప్న జాగ్రద్భిర్మాయావృత్తిభిరీయతే । 31

యేనేంద్రియార్థాన్ ధ్యాయేత మృషా స్వప్నవదుత్థితః ।
తన్నిరుంధ్యాదింద్రియాణి వినిద్రః ప్రత్యపద్యత । 32

వీతదంతః సమామ్నాయో యోగః సాంఖ్యం మనీషిణామ్ ।
త్యాగస్తపో దమస్సత్యం సముద్రాంతా ఇవాపగాః । 33

యత్ప్రహం భవతీనాం వై దూరే వర్తే ప్రీయో దృశామ్ ।
మనసః సన్నికర్తార్థం మదనుధ్యాసకామ్యయా । 34

యథా దూరచరే ప్రేష్ఠే మన ఆవిశ్య వర్తతే ।
స్త్రీణాం చ న తథా చేతః సన్నికృష్టేఽక్షిగోచరే । 35

మయావేశ్య మనః కృత్స్నం విముక్తాశేషవృత్తి యత్ ।
అనుస్మరంత్యో మాం నిత్యమచిరాన్మాముపైష్యథ । 36

యా మయా క్రీడతా రాత్ర్యాం వనేఽస్మిన్ ప్రజ ఆస్థితాః ।
అలబ్ధరాసాః కల్యాణ్యో మాఽఽపుర్మదీర్ఘ చింతయా । 37

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఏవం ప్రీయతమాదిష్టమాకర్ణ్య ప్రజయోషితః ।
తా ఊచురుద్దవం ప్రీతాస్తత్సందేశాగతస్త్పతీః । 38

గోప్య ఊచుః

దిష్ట్యాహిలో హతః కంసో యదూనాం సానుగోఽఘకృత్ ।
దిష్ట్యాఽఽపైర్లబ్ధసర్వారైః కుశల్యాఽస్తేచ్యుతోఽఘనా । 39

కచ్ఛిద్గదాగ్రజః సౌమ్య కరోతి పురయోషితామ్ ।
ప్రీతిం సః సిగ్గసప్రీడ హాసోదారేక్షణార్చితః । 40

కథం రతివిశేషజ్ఞః ప్రీయశ్చ వరయోషితామ్ ।
నానుబధ్యేత తద్వాక్యైర్విభ్రమైశ్చానుభాజితః । 41

అపి స్మరతి నస్సాధో గోవిందః ప్రస్తుతే క్వచిత్ ।
గోష్ఠీమధ్యే పురస్త్రీణాం గ్రామ్యాః స్వైరకథాంతరే । 42

తాః కిం నిశాః స్మరతి యాసు తదా ప్రీయాభిః
బృందావనే కుముదకుందశశాంకరమ్యే ।
రేమే క్వణచ్చరణనూపురరాసగోష్ఠ్యామ్
అస్మాభిరీడితమనోజ్ఞకథః కదాచిత్ । 43

అప్యేష్యతీహ దాశార్థస్తప్తాః స్వకృతయా శుచా ।
సంజీవయన్ ను నో గాత్రైర్యథేంద్రో వనమంబుధైః । 44

కస్మాత్కృష్ణ ఇహాయాతి ప్రాప్తరాజ్యో హతాహితః ।
నరేంద్రకన్యా ఉద్వాహ్య ప్రీతః సర్వసుహృద్వృతః । 45

కిమస్మాభిర్వనాకోభిరన్యాభిర్వా మహాత్మనః ।
శ్రీపతేరాప్తకామస్య క్రియేతార్థః కృతాత్మనః । 46

పరం సౌఖ్యం హి వైరాశ్యం స్వైరిణ్యప్యాహ పింగలా ।
తజ్ఞానతీనాం నః కృష్ణే తథాప్యాశా దురత్యయా । 47

క ఉత్సహేత సంత్యక్తుముత్తమః శ్లోకసంవిదమ్ ।
అనిచ్ఛతోఽపి యస్య శ్రీరంగాన్న చ్యవతే క్వచిత్ । 48

సరిచ్ఛైలవనోద్దేశా గావో వేణురవా ఇమే ।
సంకర్షణసహాయేన కృష్ణేనాచరితాః ప్రభో । 49

పునః పునః స్మారయంతి నందగోపసుతం బత ।
శ్రీనికేతైస్తత్పదకైర్విస్మర్తుం వైవ శక్నుమః । 50

గత్యా లలితయోదారహాసలీలావలోకనైః ।
మాధ్వా గిరా హృతధియః కథం తం విస్మరామ హే । 51

హే నాథ హే రమానాథ ప్రజనాథార్తినాశన ।
మగ్నముద్దర గోవింద గోకులం వృజినార్లవాత్ । 52

శ్రీ శుక ఉవాచ

తతస్తాః కృష్ణనందేశైర్వ్యపేతవిరహాజ్వరాః ।
ఉద్ధవం పూజయాంచక్రుర్జ్ఞాత్వాత్మానమధోక్షజమ్ । 53

ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ గోపీనాం వినుదన్ శుచః ।
కృష్ణలీలాకథాం గాయన్ రమయామాస గోకులమ్ । 54

యావంత్యహాని నందస్య ప్రజేఽవాత్పీత్య ఉద్ధవః ।
వ్రజౌకసాం క్షణప్రాయాణ్యాసన్ కృష్ణస్య వార్తయా । 55

సరిద్వనగిరిద్రోణీర్వీక్షన్ కుసుమితాన్ ద్రుమాన్ ।
కృష్ణం సంస్మారయన్ రేమే హరిదాసో వ్రజౌకసామ్ । 56

దృష్ట్యైవమాది గోపీనాం కృష్ణావేశాత్మవిక్లబమ్ ।
ఉద్ధవః పరమప్రీతస్తా నమస్యన్నిదం జగౌ । 57

వీతాః పరం తనుభృతో భువి గోపవధ్వో
గోవింద వీవ నిఖిలాత్మని రూఢభావాః ।

వాంఛంతి యద్యవభియో మునయో వయం చ
కిం బ్రహ్మజన్మభిరనంతకథారసస్య । 58

క్యేమాః స్త్రియో వనచరీర్వ్యభిచారదుష్టాః
కృష్ణే క్వ చైష పరమాత్మని రూఢభావః ।

నన్వీశ్వరోఽనుభజతోఽవిదుషోఽపి సాక్షాత్
శ్రేయస్తనోత్యగదరాజ ఇవోపయుక్తః । 59

నాయం శ్రీయోఽంగ ఉ నితాంతరతేః ప్రసాదః
స్వర్వోషితాం నలినగంధరుచాం కుతోఽన్యాః ।

రాసోత్సవేఽస్య భుజదండగృహీతకంఠ-
లబ్ధాశిషాం య ఉదగాద్ర్వజవల్లవీనామ్ । 60

ఆసామహో చరణ రేణుజుషామహం స్యాం
బృందావనే కిమపి గుల్మలతౌషధీనామ్ ।

యా దుస్త్యజం స్వజనమార్యపథం చ హిత్వా
భేజుర్ముకుంద పదవీం శ్రుతిభిర్విష్కంభామ్ । 61

యా వై శ్రీయార్చితమజాదిభిరాప్తకామైః
యోగేశ్వరైరపి యదాత్మని రాసగోష్ఠ్యామ్ ।

కృష్ణస్య తద్భగవతశ్చరణారవిందం
న్యస్తం స్తనేషు విజహుః పరిరభ్య తాపమ్ । 62

వందే నందవ్రజస్త్రీణాం పాదరేణుమభీక్షశః ।
యాసాం హరికథోద్గీతం పునాతి భువనత్రయమ్ । 63

శ్రీ శుక ఉవాచ

అథ గోపీరనుజ్ఞాప్య యశోదాం నందమేవ చ ।
గోపానామంత్ర్య దాశార్హో యాస్యన్నారురుహే రథమ్ । 64

తం నిర్గతం సమాసాద్య నానోపాయన పాణయః ।
నందాదయోఽనురాగేణ ప్రావోచన్నశ్రుతోచనాః । 65

మనసో వృత్తయో నః స్యుః కృష్ణపాదాంబుజాశ్రయాః ।
వాచోఽభిధాయినీర్నామ్నాం కాయస్తత్రప్రహ్వణాదిషు । 66

కర్మభిర్ప్రామ్యమాణానాం యత్ర క్వాపీశ్వరేచ్ఛయా ।
మంగాళాచరితైర్దావైః రతిర్షుః కృష్ణ తఃశ్వరే । 67

వీవం సభాజితో గోపైః కృష్ణభక్త్యా నరాధిప ।
ఉద్ధవః పునరాగచ్ఛన్మథురాం కృష్ణపాలితామ్ । 68

కృష్ణాయ ప్రణి పత్యాహ భక్త్యుద్దేకం వ్రజౌకసామ్ ।
వసుదేవాయ రామాయ రాజ్ఞే చోపాయనాస్యదాత్ । 69

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే ఉద్ధవప్రతియాసం నామ సప్తవత్సారింశోఽధ్యాయః (47)

48 - అథ అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః

శ్రీ భుక ఉవాచ

అథ విజ్ఞాయ భగవాన్ సర్వాత్మా సర్వదర్శనః |
సైరన్త్యాః కామతప్తాయాః ప్రియమిచ్ఛన్ గృహం యయౌ | 1

మహోర్ధ్వస్కరైరాధ్యం కామోపాయోపబృంహితమ్ |
ముక్తాదామపతాకాభిర్వితానశయనాసనైః |
ధూపైః సురభిభిర్దీపైః స్రగ్గనైరపి మండితమ్ | 2

గృహం తమాయాంతమవేక్ష్య సాసనాత్
సద్యః సముత్తాయ హి జాతసంభ్రమా |
యథోపసజ్గమ్య సభీభిరచ్యుతమ్
సభాజయామాస సదాసనాదిభిః | 3

తథోద్దవః సాధుతయాఽభిపూజితో
న్యషీదదుర్వ్యామభిమృశ్య చాసనమ్ |
కృష్ణోఽపి తూర్ణం శయనం మహోధనమ్
వివేశ లోకాచరితాన్యనువ్రతః | 4

సా మజ్జనాలేపదుకూలభూషణ -
స్రగ్గన్తతాంబూలసుధాసవాదిభిః |
ప్రసాధితాత్మోపససార మాధవమ్
సప్రీడలీలోత్స్మితవిభ్రమేక్షి తైః | 5

అహూయ కాన్తాం నవసంగమహ్రియా
విశంకితాం కంకణభూషితే కరే |
ప్రగృహ్య శయ్యామధివేశ్య రామయా
రేమేఽనులేపార్పణపుణ్య లేశయా | 6

సానజ్గతప్తకుచయోరురసస్తథాక్షోః
జిఘ్రన్త్యనన్తచరణేన రుజో మృజన్తి |
దోర్భ్యాం స్తనాన్తరగతం పరిరభ్య కాన్తమ్
అనన్తమూర్తిమజహోదతి దీర్ఘతాపమ్ | 7

సైవం కైవల్యనాథం తం ప్రాప్య దుష్ప్రోపమిశ్యరమ్ |
అజ్గరాగార్చణేనాహో దుర్భగేదమయాచత | 8

అహోష్యతామిహ ప్రేష్ట దినాని కతిచిన్మయా |
రమన్య నోత్సహే త్యక్తుం సజ్గం తేఽమ్బురుహేక్షణ | 9

తస్యై కామవరం దత్త్వా మానయిత్వా చ మానదః |
సహోద్దవేన సర్వేశః స్వధామాగమదర్చితమ్ | 10

దురారాధ్యం సమారాధ్య విష్ణుం సర్వేశ్వరేశ్వరమ్ |
యో వృణోతే మనోగ్రాహ్యమసత్త్వాత్ కుమనీష్యసౌ | 11

అక్రూరభవనం కృష్ణః సహరామోద్దవః ప్రభుః |
కించిచ్చికిర్షయన్ ప్రాగాదక్రూరప్రియకామ్యయా | 12

స తాన్ నరవరశ్రేష్ఠానారాద్వీక్ష్య స్వబాన్ధవాన్ |
ప్రత్యుత్తాయ ప్రముదితః పరిష్వజ్యాభ్యనందత | 13

ననామ కృష్ణం రామం చ స తైరప్యభివాదితః |
పూజయామాస విధివత్ కృతాసనపరిగ్రహాన్ | 14

పాదావనేజనీరాపో ధారయన్ శిరసా నృప |
అర్చణేనామృరైర్దివైర్గంధ స్రగ్భూషణోత్తమైః | 15

అర్చిత్వా శిరసానమ్య పాదావజ్కుగతౌ మృజన్ |
ప్రశ్రయావనతోఽక్రూరః కృష్ణరామావభాషత | 16

దిష్ట్యా పాపో హతః కంసః సానుగో వామిదం కులమ్ |
భవద్భ్యాముద్భుతం కృచ్ఛ్రాద్దురన్తాచ్చ సమేధితమ్ | 17

యువాం ప్రధానపురుషౌ జగద్దేతూ జగన్మయౌ |
భవద్భ్యాం న వినా కించిత్పరమస్తి న చాపరమ్ | 18

ఆత్మసృష్టమిదం విశ్వమన్వావిశ్య స్వశక్తిభిః |
ఈయతే బహుధా బ్రహ్మాన్ శ్రుతప్రత్యక్షగోచరమ్ | 19

యథా హి భూతేషు చరాచరేషు
 మహ్యోదయో యోనిషు భాన్తి నానా ।
 వీవం భవాన్ కేవల ఆత్మయోనిషు
 ఆత్మాత్మతన్తో బహుధా విభాతి । 20

సృజస్యథో లుంపసి పాసి విశ్వం
 రజ స్తమస్సత్వగుణైః స్వశక్తిభిః ।
 న బధ్యసే తద్గుణకర్మభిర్వా
 జ్ఞానాత్మనస్తే క్వ చ బన్దహేతుః । 21

దేహోద్యుపాధేరనిరూపితత్వాత్
 భవో న సాక్షాన్న భిదాత్మనః స్యాత్ ।
 అతో న బన్దస్తవ నైవ మోక్షః
 స్యాతాం నికామస్త్వయి నోఽవివేకః । 22

త్వయోదితోఽయం జగతో హితాయ
 యదా యదా వేదపథః పురాణః ।
 బాధ్యేత పాషణ్ణ పథైరసద్భిః
 తదా భవాన్ సత్త్వగుణం బిభర్తి । 23

స త్వం ప్రభోఽద్య వసుదేవగృహేఽవతీర్ణః
 స్వాంశేన భారమపనేతుమిహాసి భూమేః ।
 అక్షాహిణీశతవధేన సురేతరాంశ
 రాజ్ఞామముష్య చ కులస్య యశో వితన్వన్ । 24

అద్యేశ నో వసతయః ఖలు భూరిభాగాః
 యః సర్వ దేవపితృభూతన్వదేవమూర్తిః ।
 యత్పాదశౌచసలిలం త్రిజగత్పనాతి
 స త్వం జగద్గురురథోక్షజ యాః ప్రవిష్టః । 25

కః పణ్డితస్త్వదపరం శరణం సమీయాత్
 భక్త ప్రీయాదృతగిరః సుహృదః కృతజ్ఞాత్ ।
 సర్వాన్ దదాతి సుహృదో భజతోఽభికామాన్
 ఆత్మానమప్యుపచయాపచయౌ న యస్య । 26

దిష్ట్యా జనార్దన భవానిహ నః ప్రతీతో
 యోగేశ్వరైరపి దురాపగతిః సురేశైః ।
 చిన్త్యాశు నః సుత కళత్రధనాప్తగేహా-
 దేహోదిమోహరశనాం భవదీయమాయామ్ । 27

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యర్చితః సంస్తుతశ్చ భక్తేన భగవాన్ హరిః ।
 అక్రూరం సస్మితం ప్రాహ గీర్భిః సమ్మోహయన్నివ । 28

శ్రీభగవానువాచ

త్వం నో గురుః పితృవ్యశ్చ శ్లాఘ్యో బన్దుశ్చ నిత్యదా ।
 వయస్తు రక్ష్యాః పోష్యాశ్చ అనుకంప్యాః ప్రజా హి వః । 29

భవద్విధా మహాభాగా నిషేవ్యా అర్హసత్తమాః ।
 శ్రేయస్కామైర్బుభిర్నిత్యం దేవాః స్వార్థా న సాధవః । 30

న హ్యమ్మయాని తీర్థాని న దేవా మృచ్ఛిలామయాః ।
 తే పునన్త్యరుకాలేన దర్శనాదేవ సాధవః । 31

స భవాన్ సుహృదాం వై నః శ్రేయాన్ శ్రేయశ్చిక్రీర్తయా ।
 జిజ్ఞాసార్థం పాండవానాం గచ్ఛస్య త్వం గజాహ్వాయమ్ । 32

పితర్యుపరతే బాలాః సహమాత్రా సుదుఃఖితాః ।
 ఆనీతాః స్వపురం రాజ్ఞా వసన్త ఇతి శుశ్రుమ । 33

తేషు రాజామ్మికాపుత్రో భ్రాతృపుత్రేషు దీనధీః ।
 సమో న వర్తతే నూనం దుష్పుత్రవశగోఽన్తదృక్ । 34

గచ్ఛ జానీహి తద్వృత్తమధునా సాధ్యసాధు వా ।
 విజ్ఞాయ తద్విధాస్యామో యథా శం సుహృదాం భవేత్ । 35

ఇత్యక్రూరం సమాదిశ్య భగవాన్ హరిరీశ్వరః ।
 సంకర్షణోద్దవాభ్యాం వై తతః స్వభవనం యయౌ । 36

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే సూర్వార్థే అష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః (48)

49 - అథ ఏకోనపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

స గత్వా హస్తినపురం పౌరవేంద్రయశోఽఙ్కీతమ్ |
దదర్శ తత్రామృతేయం సభీష్మం విదురం పృథామ్ | 1

సహపుత్రం చ బాహ్లికం భారద్వాజం సగౌతమమ్ |
కర్ణం సుయోధనం ద్రోణిం పాండవాన్ సుహృదోఽపరాన్ | 2

యథావదుపసంగమ్య బంధుభిర్గాన్ధినీసుతః |
సమ్ప్రుష్టస్తైః సుహృద్వారాం న్యయం చాపృచ్ఛదవ్యయమ్ | 3

ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ రాజ్ఞో వృత్తవివిచ్యయా |
దుష్ప్రజస్యాల్పసారస్య ఇలచ్ఛన్దానువర్తినః | 4

తేజ ఓజో బలం వీర్యం ప్రశ్రయాదీంశ్చ సద్గుణాన్ |
ప్రజానురాగం పార్థేషు న సహద్భిశ్చిక్రీర్షితమ్ | 5

కృతం చ ధార్తరాష్ట్రైర్యద్గరదానాద్యపేశలమ్ |
అచభ్యో సర్వమేవాస్మై పృథా విదుర ఏవ చ | 6

పృథా తు భ్రాతరం ప్రాప్తమక్రూరముపసృత్య తమ్ |
ఉవాచ జన్మనిలయం స్మరన్త్యశ్రుకలేక్షణా | 7

అపి స్మరన్తి నః సౌమ్య పితరౌ భ్రాతరశ్చ మే |
భగిన్యో భ్రాతృపుత్రాశ్చ జామయః సఖ్య ఏవ చ | 8

భ్రాత్రేయో భగవాన్ కృష్ణః శరణ్యో భక్తవత్సలః |
సైతృష్వసేయాన్ స్మరతి రామశ్చాంబురుహేక్షణః | 9

సాపత్నమధ్యే శోచన్తిం వృకాణాం హరిణీమివ |
సాన్త్యయిష్యతి మాం వాక్యైః పితృహీనాంశ్చ బాలకాన్ | 10

కృష్ణ కృష్ణ మహాయోగిన్ విశ్వాత్మాన్ విశ్వభావన |
ప్రపన్నాం పాహి గోవింద శిశుభిశ్చావసేదతీమ్ | 11

నాన్యత్తవ పదాంభోజాల్ పశ్యామి శరణం నృణామ్ |
బిభ్యతాం మృత్యుసంసారాదీశ్వరస్యాపవర్గికాల్ | 12

నమః కృష్ణాయ శుద్ధాయ బ్రహ్మణే పరమాత్మనే |
యోగేశ్వరాయ యోగాయ త్వామహం శరణం గతా | 13

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యనుస్మృత్య స్వజనం కృష్ణం చ జగదీశ్వరమ్ |
ప్రారుదద్దుఃఖితా రాజన్ భవతాం ప్రపితామహీ | 14

సమదుఃఖసుఖోఽక్రూరో విదురశ్చ మహాయశాః |
సాన్త్యయామాసతుః కున్దీం తత్పుత్రోత్పత్తిహేతుభిః | 15

యాస్యన్ రాజానమభ్యేత్య విషమం పుత్రలాలసమ్ |
అవదత్ సుహృదాం మధ్యే బన్దుభిః సౌహృదోదితమ్ | 16

అక్రూర ఉవాచ

భో భో వైచిత్రవీర్య త్వం కురూణాం కీర్తివర్ధన |
భ్రాతర్యుపరతే పాణ్డవధునాననమాస్థితః | 17

ధర్మేణ పాలయన్నుర్వీం ప్రజాః శీలేన రంజయన్ |
వర్తమానః సమః స్వేషు శ్రేయః కీర్తిమవాప్స్యసి | 18

అన్యథా త్వాచరంల్లోకే గర్హితో యాస్యసే తమః |
తస్మాత్సమత్వే వర్తస్వ పాణ్డవేష్వోత్మజేషు చ | 19

నేహ చాత్యన్తసంవాసః కన్యచిత్కేనచిత్ సహ |
రాజన్ స్వేనాపి దేహేన కిము జాయాత్మజాదిభిః | 20

ఏకః ప్రనూయతే జన్తురేక ఏవ ప్రలీయతే |
ఏకోఽనుభుజ్ఞే సుకృతమేక ఏవ చ దుష్కృతమ్ | 21

అధర్మోపచితం విత్తం హరన్త్యన్యేఽల్పమేధసః |
సమ్నోజనీయాపదేశైర్లలానీవ జలౌకసః | 22

పుష్లాతి యానధర్మేణ స్వబుద్ధ్యా తమపణ్డితమ్ |
తేఽకృతార్థం ప్రహిణ్యన్తి ప్రాణా రాయః సుతాదయః | 23

స్వయం కిల్బిషమాదాయ తైస్త్వక్తో నార్థకోవిదః |
అసిద్ధార్థో విశత్యన్తం స్వధర్మవిముఖస్తమః | 24

తస్మాల్లోకమిమం రాజన్ స్వప్నమాయామనోరథమ్ |
వీక్ష్యాయమ్యాత్మనాత్మానం సమః శాన్తో భవ ప్రభో | 25

ధృతరాష్ట్ర ఉవాచ

యథా వదతి కల్యాణీం వాచం దానపతే భవాన్ |
తథానయా న తృప్యామి మర్త్యః ప్రాప్య యథామృతమ్ | 26

తథాపి సూన్యతా సౌమ్య హృది న స్థీయతే చలే |
పుత్రానురాగవిషమే విద్యుత్ సాదామినీ యథా | 27

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే వైయాసిక్యామష్టాదశసాహస్ర్యాం పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్థే
ఏకోనపంచాశత్తమోఽధ్యాయః (49)
సమాప్తమిదం దశమస్కంధస్య పూర్వార్థమ్

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ శ్రీమద్భాగవతమ్ దశమస్కంధః (ఉత్తరార్థః)

50 - అథ పంచాశత్తమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

అస్తిః ప్రాప్తిశ్చ కంసస్య మహిష్యో భరతర్షభ |
మృతే భర్తరి దుఃఖార్తే ఈయతుః స్మ పితుర్భూహన్ | 1

పిత్రే మగధరాజాయ జరాసంధాయ దుఃఖితే |
వేదయాంచక్రతుః సర్వమాత్మవైధవ్యకారణమ్ | 2

స తదప్రియామాకర్ణ్య శోకామర్షయుతో నృప |
అయాదవీం మహీం కర్తుం చక్రే పరమముద్యమమ్ | 3

అక్షౌహిణీభిర్వింశత్యా తిస్సృభిశ్చాపి సంవృతః |
యదురాజధానీం మథురాం న్యరుణత్సర్వతో దిశమ్ | 4

నిరీక్ష్య తద్బలం కృష్ణ ఉద్వేలమివ సాగరమ్ |
స్వపురం తేన సంరుద్ధం స్వజనం చ భయాకులమ్ | 5

ఈశ్వరస్య విధిం కో ను విధునోత్యన్యథా పుమాన్ |
భూమేర్చారావతారాయ యోఽవతీర్ణో యదోః కులే | 28

యో దుర్విమర్శపథయా నిజమాయయేదం
సృష్ట్వా గుణాన్ విభజతే తదనుప్రవిష్టః |
తస్మై నమో దురవబోధవిహారతస్త్ర-
సంసారచక్రగతయే పరమేశ్వరాయ | 29

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యభిప్రేత్య నృపతేరభిప్రాయం స యాదవః |
సుహృద్భిః సమనుజ్ఞాతః పునర్యదుపురీమగాత్ | 30

శశంస రామకృష్ణాభ్యాం ధృతరాష్ట్రవిచేష్టితమ్ |
పాండవాన్ ప్రతి కౌరవ్య యదర్థం ప్రేషితః స్వయమ్ | 31

చిన్తయామాస భగవాన్ హరిః కారణమానుషః |
తద్దేశకాలానుగుణం స్వావతారప్రయోజనమ్ | 6

హనిష్యామి బలం హ్యేతద్భువి భారం సమాహితమ్ |
మాగధేన సమానీతం వశ్యానాం సర్వభూభుజామ్ | 7

అక్షౌహిణీభిః సంఖ్యాతం భటాశ్వరథకుంజరైః |
మాగధస్తు న హస్తవ్యో భూయః కర్తా బలోద్యమమ్ | 8

వీతదర్థోఽవతారోఽయం భూభారహరణాయ మే |
సంరక్షణాయ సాధూనాం కృతోఽన్యేషాం వధాయ చ | 9

అన్యోఽపి ధర్మరక్షాయై దేహః సంభ్రయతే మయా |
విరామాయాప్యధర్మస్య కాలే ప్రభవతః క్వచిత్ | 10

వీనం ధ్యాయతి గోవిన్ద ఆకాశాత్సూర్యవర్చసా |
రథాపుపస్థితౌ సద్యః సనూతౌ సపరిచ్ఛదౌ | 11

ఆయుధాని చ దివ్యాని పురాణాని యద్భుచ్చయా |
దృష్ట్వా తాని హృషీకేశః సంకర్షణమథాబ్రవీత్ | 12

పశ్యార్య వ్యసనం ప్రాప్తం యదూనాం త్యావతాం ప్రభో ।
 విష తే రథ ఆయాతో దయితాన్యాయుధాని చ । 13

యానమాస్థాయ జహ్యేతద్వ్యసనాత్స్వాన్ సముద్ధర ।
 వీతదర్థం హి నా జన్మ సాధూనామీశ శర్మకృత్ । 14

త్రయోవింశత్యనీకాఖ్యం భూమేర్పారమపాకురు ।
 వివం సమ్మన్త్య దాశార్హా దంశితా రథినా పురాత్ । 15

నిర్జగ్ముతుః స్వాయుధాఢ్యో బలేనాల్పీయసాఽఽవృతౌ ।
 శంఖం దధ్మా వినిర్గత్య హారిర్దారుకసారథిః । 16

తతోఽభూత్ పరసైన్యానాం హృది విత్రాసవేపథుః ।
 తావాహ మాగధో వీక్ష్య హే కృష్ణ పురుషాధమ । 17

న త్వయా యోద్దుమిచ్ఛామి బాలేనైకేన లజ్జయా ।
 గుప్తేన హి త్వయా మంద న యోత్స్వే యాహి బంధుహన్ । 18

తవ రామ యది శ్రద్ధా యుధ్యస్య ధైర్యముద్వహ ।
 హిత్వా వా మచ్ఛరైశ్చిన్నం దేహం స్వర్యాహి మాం జహి । 19

శ్రీభగవానువాచ

న వై శూరా వికత్తన్తే దర్భయన్త్యేవ పౌరుషమ్ ।
 న గృహ్ణీమో వహో రాజన్ ఆతురస్య ముమూర్షతః । 20

శ్రీ శుక ఉవాచ

జరాసుతస్తావభిస్సృత్య మాధవౌ
 మహాబలౌఘేన బలీయసావృణోత్ ।

ససైన్యయానధ్వజవాజిసారథీ
 సూర్యానలౌ వాయురివాభ్రరేణుభిః । 21

సుపర్ణతాలధ్వజచిహ్నితౌ రథౌ
 అలక్షయన్త్యో హారిరామయోర్మృధే ।

స్త్రీయః పురాట్టాలకహర్తృగోపురం
 సమాశ్రితాః సంముముహుః శుచార్దితాః । 22

హరిః పరానీకపయోముచాం ముహుః
 శిలీముఖాత్యుల్పణవర్షపీడితమ్ ।

స్వసైన్యమాలోక్య సురాసురాచ్ఛితం
 వ్యస్ఫూర్ణయచ్ఛార్ణ శరాసనోత్తమమ్ । 23

గృహ్ణాన్నిషణ్ణాదథ సన్తథచ్ఛరాన్
 వికృష్య ముంచన్ శితబాణపూగాన్ ।

నిఘ్నన్ రథాన్ కుంజరవాజిపత్తీన్
 నిరన్తరం యద్వదలాతచక్రమ్ । 24

నిర్భిన్నకుమ్భాః కరిణో నిపేతుః
 అనేకశోఽశ్వాః శరవృక్లకన్తరాః ।

రథా హతాశ్వధ్వజసూతనాయకాః
 పదాతయశ్చిన్నభుజోరుకన్తరాః । 25

సంచిద్యమానద్విపదేభవాజినామ్
 అజాప్రసూతాః శతశోఽస్య గాపగాః ।

భుజాహయః పూరుషశీర్ష కచ్ఛపాః
 హతద్విపద్విపహయగ్రహాకులాః । 26

కరోరుమీనా నరకేశశైవలాః
 ధనుస్తరణ్ణాయుధగుల్మసంకులాః ।

అచూరికావర్తభయానకా మహా-
 మణిప్రవేకాభరణాశ్మశర్కరాః । 27

ప్రవర్తితా భీరుభయావహో మృధే
 మనస్వినాం హర్షకరీః పరస్పరమ్ ।

వినిఘ్నతారీన్ ముసలేన దుర్మదాన్
 సంకర్షణేనాపరిమేయతేజసా । 28

బలం తదంగార్లవదుర్గభైరవం
 దురన్తపారం మగధేన్ద్రపాలితమ్ ।

క్షయం ప్రణీతం వసుదేవపుత్రయోః
 విక్రీడితం తజ్జగదీశయోః పరమ్ । 29

స్థిత్యుద్భవాన్తం భువనత్రయస్య యః
 సమీహతేఽనన్తగుణః స్వలీలయా ।

న తస్య చిత్రం పరపక్షనిగ్రహః
 తథాపి మర్యానువిధస్య వర్ణ్యతే । 30

జగ్రాహ విరథం రామో జరాసన్తం మహాబలమ్ ।
 హతానీకావశిష్టాసుం సింహాః సింహమివౌజసా । 31

బధ్యమానం హతారాతిం పాశైర్వారుణమానుషైః ।
 వారయామాస గోవిన్దస్తేన కార్యచిక్తిర్షయా । 32

స ముక్తో లోకనాథాభ్యాం వ్రీడితో వీరసమ్మతః ।
 తపసే కృతసంకల్పో వారితః పథి రాజభిః । 33

వాక్యైః పవిత్రార్థవదైర్షయనైః ప్రాకృతైరపి ।
 స్వకర్మబన్ధప్రాప్తోఽయం యదుభిస్తే పరాభవః । 34

హతేషు సర్వానీకేషు నృపో బార్హద్రథస్తదా ।
 ఉపేక్షితో భగవతా మగధాన్ దుర్మనా యయౌ । 35

ముకున్దోఽప్యక్షతబలో నిస్తీర్ణారిబలార్ణవః ।
 విక్తిర్యమాణః కుసుమైస్త్రిదశైరనుమోదితః । 36

మాధురైరుపసంగమ్య విజ్వరైర్ముదితాత్మభిః ।
 ఉపగీయమానవిజయః సూతమాగధవన్దిభిః । 37

శంఖదున్దుభయో నేదుర్చేరీతూర్యాణ్యనేకశః ।
 వీణావేణుమృదంగాని పురం ప్రవిశతి ప్రభౌ । 38

సిక్తమార్గాం హృష్టజనాం పతాకాభిరలంకృతామ్ ।
 నిర్ఘ్నాం బ్రహ్మఘోషేణ కౌతుకాబద్ధతోరణామ్ । 39

నిచీయమానో నారీభిర్మాల్యదధ్యక్షతాంకురైః ।
 నిరీక్ష్యమాణః సస్నేహం ప్రీత్యుత్కలితలోచనైః । 40

ఆయోధసగతం విత్తమనన్తం వీరభూషణమ్ ।
 యదురాజాయ తత్సర్వమాహృతం ప్రాదిశత్రుభుః । 41

వీసం సప్తదశకృత్యస్తావత్యక్షౌహిణీబలః ।
 యుయుధే మాగధో రాజా యదుభిః కృష్ణపాలితైః । 42

అక్షిణ్యంస్తద్బలం సర్వం వృష్ణయః కృష్ణతేజసా ।
 హతేషు స్వేష్యనీకేషు త్యక్తోఽయాదరిభిర్బుపః । 43

అష్టాదశమసంగ్రామే ఆగామిని తదన్తరా ।
 నారదప్రేషితో వీరో యవనః ప్రత్యదృశ్యత । 44

రురోధ మధురామేత్య తిస్సభిర్మేచ్ఛకోటిభిః ।
 నృలోకే చాప్రతిద్వన్వో వృష్ణీన్ శ్రుత్వాత్మసమ్మితాన్ । 45

తం దృష్ట్వాచిన్తయత్కృష్ణః సంకర్షణసహాయవాన్ ।
 అహో యదూనాం వృజినం ప్రాప్తం హ్యభయతో మహాత్ । 46

యవనోఽయం నిరున్దేఽస్మానద్య తావన్మహాబలః ।
 మాగధోఽప్యద్య వా శ్వో వా పరశ్వో వాగమిష్యతి । 47

ఆవయోర్యుధ్యతోరస్య యద్యాగన్తా జరాసుతః ।
 బన్ధూన్ వధిష్యత్యథవా నేష్యతే స్వపురం బలీ । 48

తస్మాదద్య విధాస్యామో దుర్గం ద్విపదదుర్గమమ్ ।
 తత్ర జ్ఞాతీన్ సమాధాయ యవనం ఘాతయామహేహి । 49

ఇతి సంమన్త్య భగవాన్ దుర్గం ద్వాదశయోజనమ్ ।
 అన్తస్సముద్రే నగరం కృత్స్నాద్భృతమచీకరత్ । 50

దృశ్యతే యత్ర హి త్వాష్ట్రం విజ్ఞానం శిల్పనైపుణమ్ ।
 రథ్యాచత్వరవిధీభిర్యథావాన్త వినిర్మితమ్ । 51

సురద్రుమలతోద్యానవిచిత్రోపవనాన్వితమ్ ।
 హేమశృజ్జైర్దివిస్సృగ్భిః స్ఫాటికాట్టాలగోపురైః । 52

రాజతారకుటైః కోష్ఠైర్దేమకుంభైరలంకృతైః ।
 రత్నకూటైర్బహైర్దైమైర్మహామరకతస్థలైః । 53

వాస్తోష్పతీనాం చ గృహైర్వలభీభిశ్చ నిర్మితమ్ ।
 చాతుర్వర్ణ్యజనాకీర్ణం యదుదేవగృహోల్లసత్ । 54

సుధర్మాం పారిజాతం చ మహేస్త్రః ప్రాహిణోద్ధరేః ।
 యత్ర చావస్థితో మర్త్యో మర్త్యధర్మైర్ష యుజ్యతే । 54

శ్యామైకకర్ణాన్ వరుణో హయాన్ శుక్లాన్ మనోజవాన్ ।
 అష్టా నిధిపతిః కోశాన్ లోకపాలో నిజోదయాన్ । 56

యద్ యద్ భగవతా దత్తమాధిపత్యం స్వసిద్ధయే ।
 సర్వం ప్రత్యర్పయామాసుర్షరౌ భూమిగతే నృప । 57

తత్ర యోగప్రభావేణ నీత్వా సర్వజనం హరిః ।
 ప్రజాపాలేన రామేణ కృష్ణః సమనుమంత్రితః ।
 నిర్జగామ పురద్వారాత్ పద్మమాలీ నిరాయుధః । 58

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే దుర్గనివేశనం నామ పంచాశత్తమోఽధ్యాయః (50)

51 - అథ ఏకపంచాశతమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

తం విలోక్య వినిష్కాంతముజ్జిహానమివోడుపమ్ ।
దర్శనీయతమం శ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ । 1

శ్రీవత్సవక్షనం భ్రాజత్కొన్నుభాముక్తకంధరమ్ ।
పృథుదీర్ఘచతుర్చాహుం నవకంజారుణేక్షణమ్ । 2

నిత్యప్రముదితం శ్రీమత్సుకపోలం శుచిస్మితమ్ ।
ముఖారవిందం చిభ్రాణం స్ఫురన్మకరకుండలమ్ । 3

వాసుదేవో హ్యయమితి పుమాన్ శ్రీవత్సలాంఘనః ।
చతుర్భుజోఽరవిందాక్షో వనమాల్యతిసుందరః । 4

లక్ష్మణైర్నారదప్రోక్షైర్నాన్యో భవితమర్హతి ।
నిరాయుధశ్చలన్ పద్భ్యాం యోత్యేఽనేన నిరాయుధః । 5

ఇతి నిశ్చిత్య యవనః ప్రాద్రవంతం పరాజ్ఞుమ్ ।
అన్వధావజ్జిఘ్నుస్తం దురాపమపి యోగినామ్ । 6

హస్తప్రాప్తమివాత్మానం హరిణా స పదే పదే ।
నీతో దర్శయతా దూరం యవనేశోఽద్రికందరమ్ । 7

పలాయనం యదుకులే జాతస్య తవ నోచితమ్ ।
ఇతి క్షిపన్ననుగతో వైనం ప్రాపాహతాశుభః । 8

ఏవం క్షిప్తోఽపి భగవాన్ ప్రావిశద్గిరికందరమ్ ।
సోఽపి ప్రవిష్టస్త్రాన్యం శయానం దద్యశే నరమ్ । 9

నన్యసా దూరమానీయ శేతే మామిహ సాధువత్ ।
ఇతి మత్వాచ్యుతం మూఢస్తం పదా సమతాడయత్ । 10

స ఉత్తాయ చిరం సుప్తః శనైరున్మీల్య లోచనే ।
దిశో విలోకయన్ పార్శ్వే తమద్రాక్షీదవస్థితమ్ । 11

స తావత్తస్య రుష్టస్య దృష్టిపాతేన భారత ।
దేహజేనాగ్నినా దగ్ధో భస్మసాదభవత్ క్షణాత్ । 12

రాజోవాచ

కో నామ స పుమాన్ బ్రహ్మాన్ కస్య కిం వీర్య ఏవ చ ।
కస్మాద్గుహం గతః శిష్యే కిం తేజో యవనార్దనః । 13

శ్రీశుక ఉవాచ

స ఇక్ష్వాకుకులే జాతో మంధాతృతనయో మహాన్ ।
ముచుకుంద ఇతి ఖ్యాతో బ్రహ్మణ్యః సత్యసంగరః । 14

స యాచితః సురగణైరింద్రాద్వైరాత్మరక్షణే ।
అసురేభ్యః పరిత్రస్తైస్తద్రక్షాం సోఽకరోచ్చిరమ్ । 15

లబ్ధ్యా గుహం తే న్యఃపాలం ముచుకుందమథాబ్రువన్ ।
రాజన్ విరమతాం కృచ్ఛాదృవాన్ నః పరిపాలనాత్ । 16

నరలోకం పరిత్యజ్య రాజ్యం నిహతకంటకమ్ ।
అస్మాన్ పాలయతో వీర కామాస్తే సర్వ ఉజ్జితాః । 17

సుతా మహిష్యో భవతో జ్ఞాతయోఽమాత్యమంత్రిణః ।
ప్రజాశ్చ తుల్యకాలీయా నాధునా సన్తి కాలితాః । 18

కాలో బలీయాన్ బలినాం భగవానీశ్వరోఽవ్యయః ।
ప్రజాః కాలయతే క్రీడన్ పశుపాలో యథా పశూన్ । 19

వరం వృణీష్య భద్రం తే ఋతే కైవల్యమద్య నః ।
ఏక ఏవేశ్వరస్తస్య భగవాన్ విష్ణురవ్యయః । 20

ఏవముక్తః స వై దేవానభివంద్య మహాయశాః ।
అశయిష్ట గుహావిష్టో నిద్రయా దేవదత్తయా । 21

స్యాపం యాతం యస్తు మధ్యే బోధయేత్త్యామచేతనః ।
స త్వయా దృష్టమాత్రస్తు భస్మీభవతు తత్ క్షణాత్ । 22

యవనే భస్మసాన్నీతే భగవాన్ సాత్వతర్షభః ।
ఆత్మానం దర్శయామాస ముచుకుందాయ ధీమతే । 23

తమాలోక్య ఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
శ్రీవత్సవక్షసం భ్రాజత్కొస్తుభేన విరాజితమ్ । 24

చతుర్భుజం రోచమానం వైజయంత్యా చ మాలయా ।
చారుప్రసన్నవదనం స్ఫురన్మకరకుండలమ్ । 25

ప్రేక్షణీయం నృలోకస్య సానురాగస్మితేక్షణమ్ ।
అపీచ్యవయసం మత్తమృగేంద్రోదారవిక్రమమ్ । 26

పర్యప్చన్మహాబుద్ధిస్తేజసా తస్య ధర్మితః ।
శంకితః శనకై రాజా దుర్దర్షమివ తేజసా । 27

ముచుకుంద ఉవాచ

కో భవానిహ సంప్రాప్తో విపినే గిరిగహ్వరే ।
పద్భ్యాం పద్మపలాశాభ్యాం విచరస్యరుకంటకే । 28

కింస్విత్తేజస్వినాం తేజో భగవాన్ వా విభావసుః ।
సూర్యః సోమో మహేంద్రో వా లోకపాలో ఓపరో ఓపి వా । 29

మన్యే త్వాం దేవదేవానాం త్రయాణాం పురుషర్షభమ్ ।
యద్భాధసే గుహాధ్వంతం ప్రదీపః ప్రభయా యథా । 30

శుశ్రూషతామవ్యలీకమస్మాకం నరపుంగవ ।
స్వజన్మ కర్మ గోత్రం వా కథ్యతాం యది రోచతే । 31

వయం తు పురుషవ్యాఘ్రు ఐక్ష్వాకాః క్షత్రబంధవః ।
ముచుకుంద ఇతి ప్రోక్తో యౌవనాశ్వాత్మజః ప్రభో । 32

చిరప్రజాగరశ్రాంతో నిద్రయోపహతేంద్రియః ।
శయేఽస్మిన్ విజనే కామం కేనాప్యుత్థాపితోఽధునా । 33

సోఽపి భస్మీకృతో నూనమాత్మీయేనైవ పాప్మనా ।
అనంతరం భవాన్ శ్రీమాన్ లక్ష్మితోఽ మిత్రశాతనః । 34

తేజసా తే ఽవిషహ్యేణ భూరి ద్రష్టుం న శక్నుమః ।
హతౌజసో మహాభాగ మాననీయో ఽసి దేహినామ్ । 35

వీవం సంభాషితో రాజ్ఞా భగవాన్ భూతభావనః ।
ప్రత్యాహ ప్రహసన్ వాణ్యా మేఘనాద గభీరయా । 36

శ్రీభగవానువాచ

జన్మకర్మాభిధానాని సంతి మేఽంగ సహస్రశః ।
న శక్యంతేఽనుసంఖ్యాతుమనంతత్వాన్మయాపి హి । 37

క్వచిద్రజాంసి విమమే పార్థివాన్యరుజన్మభిః ।
గుణకర్మాభిధానాని న మే జన్మాని కర్ణిచిత్ । 38

కాలత్రయోపపన్నాని జన్మకర్మాణి మే నృప ।
అనుక్రమంతో నైవాంతం గచ్ఛంతి పరమర్షయః । 39

తథాప్యద్యతనాన్యంగ శృణుష్వ గదతో మమ ।
విజ్ఞాపితో విరించేన పురాహం ధర్మగుప్తయే ।
భూమేర్పారాయమాణానామసురాణాం క్షయాయ చ । 40

అవతీర్ణో యదుకులే గృహ ఆనకదుందుభేః ।
వదంతి వాసుదేవేతి వసుదేవసుతం హి మామ్ । 41

కాలనేమిర్హతః కంసః ప్రలంబాద్యాశ్చ సద్ద్విషః ।
అయం చ యవనో దగ్ధో రాజంస్తే తిగ్మచక్షుషా । 42

సోఽహం తవానుగ్రహార్థం గుహామేతాముపాగతః ।
ప్రార్థితః ప్రచురం పూర్వం త్వయాహం భక్తవత్సలః । 43

వరాన్ వృణీష్వ రాజర్షే సర్వాన్ కామాన్ దదామి తే ।
మాం ప్రపన్నో జనః కశ్చిన్న భూయోఽర్హతి శోచితుమ్ । 44

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్యుక్తస్తం ప్రణమ్యాహ ముచుకుందో ముదాన్వితః ।
జ్ఞాత్వా నారాయణం దేవం గర్గవాక్యమనుస్మరన్ । 45

ముచుకుంద ఉవాచ

విమోహితోఽయం జన ఈశ మాయయా
త్వదీయయా త్వాం న భజత్యనర్థదృక్ ।
సుఖాయ దుఃఖప్రభవేషు నజ్జలే
గృహేషు యోషిత్ పురుషశ్చ వంచితః । 46

లభ్యా జనో దుర్లభమత్ర మానుషం
 కథంచిదవ్యంగమయత్నతోఽనఘః ।
 పాదారవిందం న భజత్యసన్మతిః
 గృహోంధకూపే పతితో యథా పశుః । 47

మమైష కాలోఽజిత నిష్పులో గతో
 రాజ్యశ్రీయోన్నద్ధమదస్య భూపతేః ।
 మర్త్యాత్మబుద్ధేః సుతదారకోశభూ-
 ష్వాసజ్జమానస్య దురంతచింతయా । 48

కలేవరేఽస్మిన్ ఘటకుడ్యసన్నిభే
 నిరూఢమానో నరదేవ ఇత్యహమ్ ।
 వృతో రథేభాశ్వపదాత్యనీకపైః
 గాం పర్యటంస్త్యాగణయన్ సుదుర్మదః । 49

ప్రమత్తముచ్చైరితికృత్యచింతయా
 ప్రస్పద్దలోభం విషయేషు లాలసమ్ ।
 త్వమప్రమత్తః సహసాభిపద్యసే
 క్షుల్లేలిహానోఽహిరివాఘుమంతకః । 50

పురా రథైర్దేమపరిష్కృతైశ్చరన్
 మతంగజైర్వా నరదేవసంజ్ఞితః ।
 స ఏవ కాలేన దురత్యయేన తే
 కళేవరో విట్కృమిభస్మసంజ్ఞితః । 51

నిర్జిత్య దిక్పక్రమభూతవిగ్రహో
 వరాసనస్తః సమరాజవందితః ।
 గృహేషు మైథున్యసుభేషు యోషితాం
 క్రేడామ్బుగః పూరుష ఋశ నీయతే । 52

కరోతి కర్మాణి తపస్సునిష్ఠితో
 నివృత్తభోగస్తదపేక్షయా దదత్ ।
 పునశ్చ భూయేయమహం స్వరాడితి
 ప్రవృద్ధతర్షో న సుఖాయ కల్పతే । 53

భవాపవర్గో భ్రమతో యదా భవేత్
 జనస్య తర్జ్యచ్యుత సత్యమాగమః ।
 సత్యంగమో యర్థి తద్దైవ సద్గతౌ
 పరావరేశే త్వయి జాయతే మతిః । 54

మన్యే మమానుగ్రహ ఋశ తే కృతో
 రాజ్యానుబంధాపగమో యదృచ్ఛయా ।
 యః ప్రార్థ్యతే సాధుభిరేకచర్యయా
 వనం వివిక్షద్ధిరఖండభూమిపైః । 55

న కామయేఽన్యం తవ పాదసేవనాత్
 అకించనప్రార్థ్యతమాద్వరం విభో ।
 ఆరాధ్య కస్త్యాం హ్యపవర్గదం హరే
 వృణోత ఆర్యో వరమాత్మబంధనమ్ । 56

తస్మాద్విస్మయ్యాశిష ఋశ సర్వతో
 రజస్తమస్సత్త్వగుణానుబంధనాః ।
 నిరంజనం నిర్గుణమద్వయం పరం
 త్వాం జ్ఞప్తిమాత్రం పురుషం వ్రజామ్యహమ్ । 57

చిరమిహ వృజినార్తస్తప్యమానోఽనుతాపైః
 అవితృషషడమిత్రోఽలబ్ధశాంతిః కథంచిత్ ।
 శరణద సముపేత స్త్యత్పదాజ్ఞం పరాత్మన్
 అభయమృతమశోకం పాహి మాఽఽపస్మమీశ । 58

శ్రీ భగవానువాచ

సార్వభౌమ మహారాజ మతిస్తే విమలోర్జితా ।
 వరైః ప్రలోభితస్యాపి న కామైర్విహతా యతః । 59

ప్రలోభితో వరైర్యత్త్వమప్రమాదాయ విద్ధి తత్ ।
 న ధీర్మయ్యేకభక్తానామాశీర్షిర్షిద్యతే క్వచిత్ । 60

యుంజానానామభక్తానాం ప్రాణాయామాదిభిర్మనః ।
 అక్షీణవాసనం రాజన్ దృశ్యతే పునరుత్థితమ్ । 61

విచరస్య మహీం కామం మయ్యావేశితమానసః ।
 అస్త్యేవ నిత్యదా తుభ్యం భక్తిర్మయ్యసపాయినీ । 62

క్షాత్రధర్మస్థితో జంతూన్ న్యవధీర్బ్రుగయాదిభిః ।
 సమాహితస్తత్తపసా జహ్యాఘం మదుపాశ్రితః । 63

జన్మన్యనంతరే రాజన్ సర్వభూతసుహృత్తమః ।
 భూత్వా ద్విజవరస్త్వం వై మాముపైష్యసి కేవలమ్ । 64

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే ముచుకుందస్తుతిర్నామ ఏకసంవాశత్తమోఽధ్యాయః (51)

52 - అథ ద్విపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇత్థం సోనుగృహీతో ౨ ంగ కృష్ణేనేక్ష్యాకునందనః ।
తం పరిక్రమ్య సంనమ్య నిశ్చక్రామ గుహాముఖాత్ । 1

సవీక్ష్య క్షుల్లకాన్ మర్త్యాన్ పశూన్ వీరుద్వనస్పతిన్ ।
మత్వా కలియుగం ప్రాప్తం జగామ దిశముత్తరామ్ । 2

తపః శ్రద్ధాయుతో ధీరో నిస్సంగో ముక్తసంశయః ।
సమాధాయ మనః కృష్ణే ప్రావిశద్గన్తమాదనమ్ । 3

బదర్యాశ్రమమాసాద్య నరనారాయణాలయమ్ ।
సర్వద్వంద్య సహశ్శాంతస్తపసారాధయద్దరిమ్ । 4

భగవాన్ పునరావ్రజ్య పురీం యవనవేష్టితామ్ ।
హత్వా మ్లేచ్ఛబలం నిన్యే తదీయం ద్వారకాం ధనమ్ । 5

నీయమానే ధనే గోభిర్బుభిశ్చాచ్యుతచోదితైః ।
అజగామ జరాసంధస్త్రయోవింశత్యనీకపః । 6

విలోక్య వేగరభసం రిపుసైన్యస్య మాధవౌ ।
మనుష్యచేష్టామాపన్నౌ రాజన్ దుద్రువతుర్ద్రుతమ్ । 7

విహాయ విత్తం ప్రచురమభీతౌ భీరుభీతవత్ ।
పద్భ్యాం పద్మపలాశాభ్యాం చేరతుర్బహు యోజనమ్ । 8

పలాయమానౌ తౌ దృష్ట్వా మాగధః ప్రహసన్ బలీ ।
అన్యథావద్రథానీకైరీశయోరప్రమాణవిత్ । 9

ప్రద్రుత్య దూరం సంశ్రాంతౌ తుంగమారుహతాం గిరిమ్ ।
ప్రవర్షణాఖ్యం భగవాన్ నిత్యదా యత్ర వర్షతి । 10

గిరౌ నిలీనావాజ్ఞాయ నాధిగమ్య పదం నృప ।
దదాహ గిరిమేధోభిః సమంతాదగ్నిముత్పుజన్ । 11

తత ఉత్పత్య తరసా దహ్యామానతటాదుభౌ ।
దళైక యోజనోత్తంగాన్నిపేతతురధో భువి । 12

అలక్ష్యమాణౌ రిపుణా సానుగేన యదూత్తమౌ ।
స్వపురం పునరాయాతౌ సముద్రపరిభాం నృప । 13

సోఽపి దగ్ధావితీ మృషా మన్యానో బలకేశవౌ ।
బలమాకృష్య సుమహాన్మగధాన్ మాగధో యయా । 14

అనర్తాధిపతిః శ్రీమాన్ రైవతో రేవతీం సుతామ్ ।
బ్రహ్మణా చోదితః ప్రాదాద్బలాయేతి పురోదితమ్ । 15

భగవానపి గోవింద ఉపయేమే కురూద్వహ ।
వైదర్శీం భీష్మకసుతాం శ్రీయో మాత్రాం స్వయంవరే । 16

ప్రమథ్య తరసా రాజుః సాల్యాదీంశ్చైద్యపక్షగాన్ ।
పశ్యతాం సర్వలోకానాం తార్జ్యపుత్రః సుధామివ । 17

రాజోవాచ

భగవాన్ భీష్మకసుతాం రుక్మిణీం రుచిరాననామ్ ।
రాక్షసేన విధానేన ఉపయేమ ఇతి శ్రుతమ్ । 18

భగవన్ శ్రోతుమిచ్ఛామి కృష్ణస్యామిత తేజసః ।
యథా మాగధసాల్యాదీన్ జిత్వా కన్యాముపాహరత్ । 19

బ్రహ్మన్ కృష్ణకథాః పుణ్యాః మాధ్వీర్లోకమలాపహాః ।
కో ను తృప్యేత శృణ్వానః శ్రుతజ్ఞో నిత్యనూతనాః । 20

శ్రీశుక ఉవాచ

రాజాసీద్భీష్మకో నామ విదర్భాధిపతిర్మహాన్ ।
తస్య పంచాభవన్ పుత్రాః కన్యైకా చ వరాననా । 21

రుక్మగ్రజో రుక్మరథో రుక్మబాహురనంతరః ।
రుక్మకేతో రుక్మమాలీ రుక్మిణ్యేషాం స్వసా సతీ । 22

సోపశ్రుత్య ముకుందస్య రూపవీర్యగుణ శ్రీయః ।
గృహాగతైర్గీయమానాస్తం మేనే సదృశం పతిమ్ । 23

తాం బుద్ధిలక్షణౌదార్యరూపశీలగుణాశ్రయామ్ ।
కృష్ణశ్చ సదృశీం భార్యాం సముద్వోధుం మనో దధే । 24

బంధూనామిచ్ఛతాం దాతుం కృష్ణాయ భగినీం నృప ।
తతో నివార్య కృష్ణద్విడ్రుక్మే చైద్యమమన్యత । 25

తదవేత్యాసితాపాంగీ వైదర్శీ దుర్మనా భృశమ్ ।
విచింత్యాస్తం ద్విజం కంచితృష్ణాయ ప్రాహిణోద్రుతమ్ । 26

ద్వారకాం స సమభ్యేత్య ప్రతిహారైః ప్రవేశితః ।
అపశ్యదాద్యం పురుషమాసీనం కాంచనాసనే । 27

దృష్ట్వా బ్రహ్మణ్యదేవస్తమవరుహ్య నిజాసనాత్ ।
ఉపవేశ్యార్హయాంచక్రే యథాత్మానం దివౌకసః । 28

తం భుక్తవంతం విశ్రాంతముపగమ్య సతాం గతిః ।
పాణినాభిమృశన్ పాదవవ్యగ్రస్తమృచ్ఛత । 29

శ్రీకృష్ణ ఉవాచ

కచ్ఛిద్విజవరశ్రేష్ఠ ధర్మస్తే వృద్ధనమ్మతః ।
వర్తతే నాతికృచ్ఛేణ సంతుష్టమనసః సదా । 30

సంతుష్టో యర్థి వర్తేత బ్రాహ్మణో యేన కేనచిత్ ।
అహీయమానః స్వాద్దర్మాత్ స హ్యస్యాఖిలకామధుక్ । 31

అసంతుష్టోఽసకృల్లోకానాప్నోత్యపి సురేశ్వరః ।
అకించనోఽపి సంతుష్టః శేతే సర్వాంగవిజ్వరః । 32

విప్రాన్ స్వలాభసంతుష్టాన్ సాధూన్ భూతసుహృత్తమాన్ ।
నిరహంకారిణః శాంతాన్ నమస్యే శిరసాసకృత్ । 33

కచ్ఛిద్వః కుశలం బ్రహ్మన్ రాజతో యస్య హి ప్రజాః ।
సుఖం వసంతి విషయే పాల్యమానాః స మే ప్రియః । 34

యతస్త్వమాగతో దుర్గం నిస్తీర్యేహ యదిచ్ఛయా ।
సర్వం నో బ్రూహ్యగుహ్యం చేత్ కిం కార్యం కరవామ తే । 35

వీవం సంపృష్టసంప్రశ్నో బ్రాహ్మణః పరమేష్ఠినా ।
లీలాగృహీతదేహేన తస్మై సర్వమవర్ణయత్ । 36

రుక్మిణ్యువాచ

శృత్వా గుణాన్ భువనసుందర శృణ్వతాం తే
నిర్విశ్య కర్ణవివరైర్లరతోఽంగతాపమ్ ।

రూపం దృశాం దృశిమతామఖిలార్థలాభం
త్వయ్యుచ్యతావిశతి చిత్తమపత్రపం మే । 37

కా త్వా ముకుంద మహతీ కులశీలరూప
విద్యావయోద్రవిణధామభిరాత్మతుల్యమ్ ।

ధీరా పతిం కులవతీ న వృణోత కన్యా
కాలే నృసింహా నరలోకమనోభిరామమ్ । 38

తస్మై భవాన్ ఖలు వృతః పతిరంగ జాయామ్
ఆత్మార్పితశ్చ భవతోఽత్ర విభో విధేహి ।

మా వీరభాగమభిమర్శతు చైద్య ఆరాత్
గోమాయువన్మృగపతేర్చలిమంబుజాక్ష । 39

పూర్తేష్టదత్తనియమవ్రతదేవవిప్ర
గుర్వర్చనాదిభిరలం భగవాన్ పరేశః ।

ఆరాధితో యది గదాగ్రజ వీత్య పాణిం
గృహ్లాతు మే న దమఘోషసుతాదయోఽన్యే । 40

శ్వో భావిని త్వమజితోద్వహనే విదర్చాన్
గుప్తః సమేత్య పృతనాపతిభిః పరీతః ।

నిర్మథ్య చైద్యమగధేంద్రబలం ప్రసహ్య
మాం రాక్షసేన విధినోద్వహ వీర్యశుల్కామ్ । 41

అంతః పురాంతరచరీమనిహత్య బంధూన్
త్వాముద్వహే కథమితి ప్రవదామ్యుపాయమ్ ।

పూర్వేద్యురస్తి మహతీ కులదేవియాత్రా
యస్యాం బహిర్నవవధూర్గిరిజాముపేయాత్ | 42

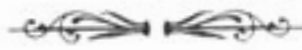
యస్యాంఘ్రిపంకజరజస్నపనం మహాంతో
వాంఛంతుమాపతిరివాత్మతమోపహత్వై |

యర్హ్యమ్బుజాక్ష న లభేయ భవత్రప్రసాదం
జహ్యోమసూన్ వ్రతకృశాన్ శతజన్మభిః స్యాత్ | 43

బ్రాహ్మణ ఉవాచ

ఇత్యేతే గుహ్యసందేశా యదుదేవ మయాహృతాః |
విమృశ్య కర్తుం యచ్ఛాత్ర క్రియతాం తదనంతరమ్ | 44

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే రుక్మిణ్యుద్వాహాప్రస్తావం
నామ ద్విపంచాశత్తమోఽధ్యాయః (52)

53 - అథ త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

వైదర్యాః స తు సందేశం నిశమ్య యదునందనః |
ప్రగృహ్య పాణినా పాణిం ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ | 1

శ్రీ భగవానువాచ

తథాహమపి తచ్చిత్తో నిద్రాం చ న లభే నిశి |
వేదాహం రుక్మిణా ద్వేషాన్మమోద్వాహో నివారితః | 2

తామానయిష్య ఉన్మథ్య రాజన్యాపసదాన్ మృధే |
మత్ప్రరామనవద్యాంగీవేధ సోఽగ్నిశిఖామివ | 3

శ్రీ శుక ఉవాచ

ఉద్వాహరం చ విజ్ఞాయ రుక్మిణ్యా మధుసూదనః |
రథం సంయుజ్యతామాశు దారుకేత్యాహ సారథిమ్ | 4

స చ్ఛాశ్వైః శైబ్యసుగ్రీవమేఘపుష్పవలాహకైః |
యుక్తం రథముపానీయ తస్థా ప్రాంజలిరగ్రతః | 5

ఆరుహ్య న్యందనం శౌరిర్ద్విజమారోప్య తూర్లగైః |
ఆనర్తాదేకరాత్రేణ విదర్చానగమద్దయైః | 6

రాజా స కుండినపతిః పుత్రస్నేహావశంగతః |
శిశుపాలాయ స్వాం కన్యాం దాస్యన్ కర్మాణ్యకారయత్ | 7

పురం సంమృష్టసంసిక్తమార్గరథ్యాచతుష్పథమ్ |
చిత్రధ్వజపతాకాభిస్తోరణైః సమలంకృతమ్ | 8

వ్రగ్గంధమాల్యాభరణైర్విరజోఽమృరభూషితైః |
జుష్టం స్త్రీపురుషైః శ్రీమద్భృహైరగురుధూషితైః | 9

పితౄన్ దేవాన్ సమభ్యర్చ్య విప్రాంశ్చ విధివస్నృప |
భోజయిత్వా యథాన్యాయం వాచయామాస మంగళమ్ | 10

సుస్నాతాం సుదతీం కన్యాం కృతకౌతుకమంగళామ్ |
అహతాంశుకయుగ్మీన భూషితాం భూషణోత్తమైః | 11

చక్రుః సామర్థ్యజుర్మంత్రైర్వధ్వా రక్షాం ద్విజోత్తమాః |
పురోహితోఽథర్వవిద్వై జుహోవ గ్రహశాంతయే | 12

హిరణ్యరూప్యవాసాంసి తిలాంశ్చ గుడమిశ్రితాన్ |
ప్రాదాద్దేనూశ్చ విప్రేభ్యో రాజా విధివిదాంవరః | 13

వీవం చేదిపతీ రాజా దమఘోషః సుతాయ వై |
కారయాయాస మంత్రజ్ఞైః సర్వమభ్యుదయోచితమ్ | 14

మదచ్యుద్భిర్గజానీకైః న్యందనైర్హేమమాలిభిః |
పత్త్యశ్వసంకులైః సైన్యైః పరీతః కుండినం యయౌ | 15

తం వై విదర్శాధిపతిః సమభ్యేత్యాభిపూజ్య చ |
నివేశయామాస ముదా కల్పితాన్యనివేశనే | 16

తత్ర సాల్వో జరాసంధో దంతవక్త్రో విదూరథః |
అజగ్ముశ్చైద్యపక్షీయాః పౌండ్రకాద్యాః సహస్రశః | 17

కృష్ణరామద్విషో యత్తాః కన్యాం చైద్యాయ సాధితుమ్ |
యద్యాగత్య హరేత్కృష్ణో రామాద్యైర్యదుభిర్వృతః | 18

యోత్య్వామః సంహతాస్తేన ఇతి నిశ్చితమానసాః |
అజగ్ముర్భూభుజః సర్వే సమగ్రబలవాహనాః | 19

శ్రుత్వైతద్భగవాన్ రామో విపక్షీయన్సపోద్యమమ్ |
కృష్ణం చైకం గతం హర్తుం కన్యాం కలహశంకితః | 20

బలేన మహతా సార్థం భ్రాతృస్నేహపరిఘ్నతః |
త్వరితః కుండినం ప్రాగాద్గజాశ్వరథపత్తిభిః | 21

భీష్మకన్యా వరారోహా కాంక్షంత్యాగమనం హరేః |
ప్రత్యాపత్తిమవశ్యంతీ ద్విజస్యాచింతయత్తదా | 22

అహో త్రియామాంతరిత ఉద్వాహో మేఽల్పరాధసః |
నాగచ్ఛత్యరవిందాక్షో నాహం వేద్భ్రుత్ర కారణమ్ |
సోఽపి నావర్తలేఽద్యాపి మత్సందేశహరో ద్విజః | 23

అపి మయ్యనవద్యాత్మా దృష్ట్వా కించిజ్జగుస్పితమ్ |
మత్ప్రాణిగ్రహణే నూనం నాయాతి హి కృతోద్యమః | 24

దుర్భగాయా స మే థాతా నానుకూలో మహేశ్వరః |
దేవీ వా విముఖా గౌరీ రుద్రాణీ గిరిజా సతీ | 25

వీవం చింతయతీ బాలా గోవిందహృతమానసా |
న్యమీలయత కాలజ్ఞా నేత్రే చాశ్రుకలాకులే | 26

వీవం వధ్యాః ప్రతీక్షంత్యాః గోవిందాగమనం నృప |
దామ ఊరుర్బుజో నేత్రమస్పృరన్ ప్రయభాషిణః | 27

అథకృష్ణవినిర్దిష్టః స వీవ ద్విజసత్తమః |
అంతఃపురచరీం దేవీం రాజపుత్రీం దదర్శ హ | 28

సా తం ప్రహృష్టవదనమవ్యగ్రాత్మగతిం సతీ |
అలక్ష్మ్య లక్ష్మణాభిజ్ఞా సమప్సచ్ఛచ్ఛుచిస్మితా | 29

తస్యా ఆవేదయత్ప్రాప్తం శశంస యదునందనమ్ |
ఉక్తం చ సత్యవచనమాత్మోపనయనం ప్రతి | 30

తమాగతం సమాజ్ఞాయ వైదర్శీ హృష్టమానసా |
న పశ్యంతీ బ్రాహ్మణాయ ప్రీయమన్యన్ననామ సా | 31

ప్రాప్తా శ్రుత్వా స్వదుహితురుద్వాహప్రేక్షణోత్సుకా |
అభ్యయాత్తూర్యఘోషేణ రామకృష్ణే సమర్హణైః | 32

మధుపర్కముపానీయ వాసాంసి విరజాంసి సః |
ఉపాయనాన్యభీష్టాని విధివత్సమపూజయత్ | 33

తయోర్నివేశనం శ్రీమదుపకల్ప్య మహామతిః |
ససైన్యయోః సానుగయోరాతిథ్యం విదధే యథా | 34

వీవం రాజ్ఞాం సమేతానాం యథావీర్యం యథావయః |
యథాబలం యథావితం సర్వైః కామైః సమర్హయత్ | 35

కృష్ణమాగతమాకర్ణ్య విదర్శపురవాసినః |
ఆగత్య నేత్రాంజలిభిః పపుస్తస్మృఖపంకజమ్ | 36

అస్యైవ భార్యా భవितుం రుక్మిణ్యర్హతి నాపరా |
అసౌవప్యనవద్యాత్మా భైష్ట్యాః సముచితః పతిః | 37

కించిత్ సుచరితం యన్నస్తేన తుష్టస్త్రిలోకకృత్ |
అనుగృహ్లాతు గృహ్లాతు వైదర్శ్యాః పాణిమచ్యుతః | 38

వీవం ప్రేమకలాబద్ధా వదంతి స్మ పురౌకసః |
కన్యా చాంతఃపురాత్ ప్రాగాద్భైర్గుప్తాంబికాలయమ్ | 39

పద్భ్యాం వినిర్యయౌ ద్రష్టుం భవాన్యాః పాదపల్లవమ్ |
సా చానుధ్యాయతీ సమ్యజ్ముకుందచరణాంబుజమ్ | 40

యతవాక్ మాతృభిః సార్థం సఖీభిః పరివారితా |
గుప్తా రాజభటైః శూరైః సన్నద్దైరుద్యతాయుధైః |
మృదంగశంఖపణవాస్తూర్యభేర్యశ్చ జహ్నురే | 41

నానోపహారబలిభిర్వారముఖ్యాః సహస్రశః ।
 స్రగ్గంధవస్త్రాభరణైర్ద్విజపత్వ్యః స్వలంకృతాః । 42

గాయంతశ్చ స్తువంతశ్చ గాయకా వాద్యవాదకా ।
 పరివార్య వధూం జగ్ముః సూతమాగధవందినః । 43

ఆసాద్య దేవీనదనం ధౌతపాదకరాంబుజా ।
 ఉపస్పృశ్య శుచిః శాంతా ప్రవివేశామృకాంతికమ్ । 44

తాం వై ప్రవయసో బాలాం విధిజ్ఞా విప్రయోషితః ।
 భవానీం వందయాంచక్రుర్భవపత్నీం భవాన్వితామ్ । 45

నమస్యే త్వాంబికేఽభీక్షం స్వసంతానయుతాం శివామ్ ।
 భూయాత్పతిర్మే భగవాన్ కృష్ణస్తదనుమోదతామ్ । 46

అద్భిర్గంధాక్షతైర్వౌపైర్వానస్రజ్మాల్యభూషణైః ।
 నానోపహారబలిభిః ప్రదీపావళిభిః పృథక్ । 47

విప్రస్త్రియః పతిమతీస్తథా తైః సమపూజయత్ ।
 అవణాపూపతాంబూల కంఠసూత్రఫలేక్షుభిః । 48

తస్యైస్త్రీయస్తాః ప్రదదుః శేషాం యుయుజురాశిషః ।
 తాభ్యో దేవ్యై నమశ్చక్రే శేషాం చ జగృహే వధూః । 49

మునివ్రతమథ త్యక్త్యా నిశ్చక్రామాంబికాగృహాత్ ।
 ప్రగృహ్య పాణినా భృత్యాం రత్నముద్రోపశోభినా । 50

తాం దేవమాయామివ వీరమోహినీం
 సుమధ్యమాం కుండలమండితాననామ్ ।
 శ్యామాం నితమ్బార్చితరత్నమేఖలాం
 వ్యంజిత్ స్తనీం కుంతలశంకితేక్షణామ్ । 51

శుచిస్మితాం బింబఫలాధరద్యుతి
 శోణాయమానద్విజకుందకుడ్మలామ్ ।
 పదా చలంతీం కలహంసగామినీం
 శింజత్కలానూపురధామశోభినా । 52

విలోక్య వీరా ముముహుః సమాగతాః
 యశస్విన స్తత్ప్రృతహృచ్చయార్దితాః ।
 యాం వీక్ష్య తే నృపతయస్తదుదారహాస-
 వ్రీదావలోకహృతచేతస ఉజ్జి తాస్త్రాః । 53

పేతుః క్షితౌ రథగజాశ్వగతా విమూఢాః
 యాత్రాచ్చలేన హరయేఽర్చయతీం స్వశోభామ్ ।
 సైవం శనైశ్చలయతీ చలపద్మకోశౌ
 ప్రాప్తిం తదా భగవతః ప్రసమీక్షమాణా । 54

ఉత్సార్క వామకరజైరలకానపాంగైః
 ప్రాప్తాన్ హ్రీయైక్షత నృపాన్ దదృశేఽచ్యుతం సా ।
 తాం రాజకన్యాం రథమారురుక్షతీం
 జహార కృష్ణో ద్విషతాం సమీక్షతామ్ । 55

రథం సమారోప్య సుపర్ణ లక్షణం
 రాజన్యచక్రం పరిభూయ మాధవః ।
 తతో యయౌ రామపురోగమైః శనైః
 శృగాలమధ్యాదివ భాగహృద్ధరిః । 56

తం మానినః స్వాభిభవం యశఃక్షయం
 పరే జరాసంధవశా న సేహిరే ।
 అహో ధిగస్మాన్ యశ ఆత్తధన్వనాం
 గోపైర్హృతం కేసరిణాం మృగైరివ । 57

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే రుక్మిణీహరణం నామ
 త్రిపంచాశత్తమోఽధ్యాయః (53)

54 - అథ చతుఃపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి సర్వే సుసంరబ్ధా వాహానారుహ్యా దంశితాః |
స్వైః స్వైర్బలైః పరిక్రాంతా అన్వీయుర్బలకారుకాః | 1

తానాపతత ఆలోక్య యాదవానీకయాథపాః |
తన్మస్తత్సమ్ముఖా రాజన్ విస్ఫూర్జ్య స్వధనూంషి తే | 2

అశ్వప్యష్టే గజస్కంధే రథోపస్థే చ కోవిదాః |
ముముచుః శరవర్షాణి మేఘా అద్రిష్వపో యథా | 3

పత్యుర్బలం శరాసారైశ్చన్నం వీక్ష్య సుమధ్యమా |
సప్రీడమైక్షత్ తద్వక్త్రం భయవిహ్వలలోచనా | 4

ప్రహస్య భగవానాహ మా స్మ బైర్వామలోచనే |
వినంక్ష్యత్యధునైవైతత్ తావక్తైః శాత్రవం బలమ్ | 5

తేషాం తద్విక్రమం వీరా గదసంకర్షణాదయః |
అమృష్యమాణా నారాచైర్లఘుర్లయగజాన్ రథాన్ | 6

పేతుః శిరాంసి రథినామశ్వినాం గజినాం భువి |
సకుండలకిరీటాని సోష్ణీషాణి చ కోటిశః | 7

హస్తాః సాసిగదేష్వాసాః కరభా ఊరవోఽంఘ్రయః |
అశ్వాశ్చతరనాగోష్ఠ్ఠభరమర్త్యశిరాంసి చ | 8

హన్యమావబలానీకా వృష్ణిభిర్లయకాంక్షిభిః |
రాజానో విముఖా జగ్ముర్లరాసంధపురస్సరాః | 9

శిశుపాలం సమభ్యేత్య హృతదారమివాతురమ్ |
నష్టత్విషం గతోత్పాహం శుష్యద్వదనమబ్రువన్ | 10

భో భో పురుషశార్దూల దౌర్మనస్యమిదం త్యజ |
న ప్రియాప్రియయో రాజన్ నిష్ఠా దేహిషు దృశ్యతే | 11

యథా దారుమయీ యోషిన్ నృత్యతే కుహకేచ్ఛయా |
ఏవమీశ్వరతంత్రోఽయమీహతే సుఖదుఃఖయోః | 12

శారేః సప్తదశాహం వై సంయుగాని పరాజితః |
త్రయోవింశతిభిః సైన్యైర్లిగ్య ఏకమహం పరమ్ | 13

తథాప్యహం న శోచామి న ప్రహృష్యామి కర్షిచిత్ |
కాలేన దైవయుక్తేన జానన్ విద్రావితం జగత్ | 14

అధునాపి వయం సర్వే వీరయాథపయాథపాః |
పరాజితాః ఫల్గుతంత్రైర్యదుభిః కృష్ణపాలితైః | 15

రిపవో జిగ్యురథునా కాల ఆత్మానుసారిణి |
తదా వయం విజేష్యామో యదా కాలః ప్రదక్షిణః | 16

ఏవం ప్రబోధితో మిత్రైశ్చైద్యోఽగార్ సానుగః పురమ్ |
హతశేషాః పునస్తేఽపి యయుః స్వస్వపురం నృపాః | 17

యక్మీ తు రాక్షసోద్వాహం కృష్ణద్విడసహన్ స్వసుః |
పృష్ఠతోఽన్యగమత్ కృష్ణమక్షౌహిణ్యావృతో బలీ | 18

రుక్మ్యమర్షీ సుసంరబ్ధః శృణ్వతాం సర్వభూభుజామ్ |
ప్రతిజజ్ఞే మహాబాహుర్దంశితః సశరాసనః | 19

అహత్వా సమరే కృష్ణమప్రత్యూహ్యా చ రుక్మిణీమ్ |
కుండినం న ప్రవేక్ష్యామి సత్యమేతద్భ్రవీమి వః | 20

ఇత్యుక్త్యా రథమారుహ్యా సారథిం ప్రాహ సత్వరః |
చోదయాశ్వాన్ యతః కృష్ణస్తస్య మే సంయుగం భవేత్ | 21

అద్యాహం నిశితైర్పాలైర్లోపాలస్య సుదుర్మతేః |
నేష్యే వీర్యమదం యేన స్వసా మే ప్రసభం హృతా | 22

వికత్తమానః కుమతిరీశ్వరస్యాప్రమాణచిత్ |
రథేనైకేన గోవిందం తిష్ఠ తిష్ఠేత్యథాహ్వాయత్ | 23

ధనుర్వికృష్య సుదృఢం జఘ్నే కృష్ణం త్రిభిశ్చరైః ।
అహ చాత్ర క్షణం తిష్ఠ యదూనాం కులపాంసన । 24

కుత్ర యాసి స్వసారం మే ముషిత్వా ధ్వాంక్షవద్దవిః ।
హరిష్యేఽద్య మదం మంద మాయినః కూటయోధినః । 25

యావన్న మే హతో బాణైః శయాథా ముంచ దారికామ్ ।
స్మయన్ కృష్ణో ధనుశ్చిత్వా షడ్భిర్వివ్యాధ రుక్మిణమ్ । 26

అష్టభిశ్చతురో వాహాన్ ద్వాభ్యాం సూతం ధ్వజం త్రిభిః ।
స చాన్యద్దనురాదాయ కృష్ణం వివ్యాధ పంచభిః । 27

తైస్తాడితః శరౌఘైస్తు చిచ్ఛేద ధనురచ్యుతః ।
పునరన్యదుపాదత్త తదప్యచ్ఛినదన్యయః । 28

పరిఘం పట్టిశం శూలం చర్మాసీ శక్తితోమరౌ ।
యద్యదాయుధమాదత్త తత్సర్వం సోఽచ్ఛినద్దరిః । 29

తతో రథాదవఘ్నత్య ఖడ్గపాణిర్జిఘాంసయా ।
కృష్ణమభ్యద్రవత్క్రుద్ధః పతంగ ఇవ పావకమ్ । 30

తస్య చాపతతః ఖడ్గం తిలశశ్చర్మ చేషుభిః ।
ఛిత్వాసిమాదదే తిగ్మం రుక్మిణం హంతుముద్యతః । 31

దృష్ట్వా భ్రాతృవధోద్యోగం రుక్మిణీ భయవిహ్వలా ।
పతిత్వా పాదయోర్చర్తురువాచ కరుణం సతీ । 32

యోగేశ్వరావ్రమేయాత్మాన్ దేవదేవ జగత్పతే ।
హంతుం నార్హసి కల్యాణ భ్రాతరం మే మహాభుజ । 33

శ్రీశుక ఉవాచ

తయా పరిత్రాసవికంపితాంగయా
శుచావశుష్యన్ముఖరుద్ధకంఠయా ।
కాతర్యవిస్రంసితహేమమాలయా
గృహీతపాదః కరుణో న్యవర్తత । 34

చైలేన బద్ధ్వా తమసాధుకారిణం
సశ్మశ్రుకేశం ప్రవపన్ వ్యరూపయత్ ।

తావన్మమర్తుః పరసైన్యమద్భుతం
యదుప్రవీరా నలినీం యథా గజాః । 35

కృష్ణాంతికముపవ్రజ్య దదృశుస్తత్ర రుక్మిణమ్ ।
తథాభూతం హతప్రాయం దృష్ట్వా సంకర్షణో విభుః ।
విముచ్య బద్ధం కరుణో భగవాన్ కృష్ణమబ్రవీత్ । 36

అసాధ్యదం త్వయా కృష్ణ కృతమస్మజ్జగుస్పితమ్ ।
వపనం శ్మశ్రుకేశానాం వైరూప్యం సుహృదో వధః । 37

మైవాస్మాన్ సాధ్యసూయేథాః భ్రాతుర్వైరూప్యచింతయా ।
సుఖదుఃఖదో న చాన్యోఽస్తి యతః స్వకృతభుక్కుమాన్ । 38

బంధుర్వధార్హదోషోఽపి న బంధోర్వధమర్హతి ।
త్యాజ్యః స్వేనైవ దోషేణ హతః కిం హన్యతే పునః । 39

క్షత్రియాణామయం ధర్మః ప్రజాపతివినిర్మితః ।
భ్రాతాపి భ్రాతరం హన్యాద్యేన ఘోరతరస్తతః । 40

రాజ్యస్య భూమేర్విత్తస్య స్త్రియో మానస్య తేజసః ।
మానినోఽన్యస్య వా హేతోః శ్రీమదాంధాః క్షిపంతి హి । 41

తవేయం విషమా బుద్ధిః సర్వభూతేషు దుర్బుదామ్ ।
యన్మన్యసే సదాభద్రం సుహృదాం భద్రమజ్ఞవత్ । 42

ఆత్మమోహో నృణామేష కల్ప్యతే దేవమాయయా ।
సుహృద్దుర్బుదాసీన ఇతి దేహాత్మమానినామ్ । 43

ఏక ఏవ పరో హ్యత్మా సర్వేషామపి దేహినామ్ ।
నానేవ గృహ్యతే మూఢైర్యథా జ్యోతిర్యథా నభః । 44

దేహ ఆద్యంతవానేష ద్రవ్యప్రాణగుణాత్మకః ।
ఆత్మన్యవిద్యయా క్లుప్తః సంసారయతి దేహినమ్ । 45

నాత్మనోఽన్యేన సంయోగో వియోగశ్చాసతః సతి ।
తద్దేతుత్వాత్తత్రసిద్ధేర్బ్రహ్మగ్రూపాభ్యాం యథా రవేః । 46

జన్మాదయస్తు దేహస్య విక్రియా నాత్మనః క్వచిత్ ।
కలానామివ వైవేందోర్బ్రుతిర్న్యస్య కుహూరివ । 47

యథా శయాన ఆత్మానం విషయాన్ ఫలమేవ చ |
అనుభుంక్తే ఓష్యసత్యర్థే తథాప్నోత్యబుధో భవమ్ | 48

తస్మాదజ్ఞానజం శోకమాత్మశోషవిమోహనమ్ |
తత్త్వజ్ఞానేన నిర్మూల్య స్యస్థా భవ తుచిస్మితే | 49

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం భగవతా తన్వీ రామేణ ప్రతిబోధితా |
వైమనస్యం పరిత్యజ్య మనో బుధ్యా సమాదధే | 50

ప్రాణావశేష ఉత్పృష్టో ద్విద్భిర్మతబలప్రభః |
స్మరన్ విరూపకరణం వితథాత్మమనోరథః |

చక్రే భోజకటం నామ నివాసాయ మహాత్పురమ్ | 51

అహత్వా దుర్మతిం కృష్ణమప్రత్యూహ్యా యవీయసీమ్ |
కుండినం న ప్రవేక్ష్యామి త్యక్త్వా తత్రావసద్రుషా | 52

భగవాన్ భీష్మకసుతామేవం నిర్జిత్య భూమిపాన్ |
పురమానీయ విధివదుపయేమే కురూద్వహ | 53

తదా మహోత్సవో నృణాం యదుపుర్యాం గృహే గృహే |
అభూదనన్యభావానాం కృష్ణే యదుపతౌ నృప | 54

నరా నార్యశ్చ ముదితాః ప్రమృష్టమణికుండలాః |
పారిబర్హముపాజహ్రుర్యరయోశ్చిత్రవానసోః | 55

సా వృష్ణిపుర్యుత్తభితేంద్రకేతుభిః
విచిత్రమాల్యాంబరరత్నతోరణైః |
బభౌ ప్రతిద్వార్యుపక్లుప్తమంగళైః
అపూర్ణకుంభాగురుధూపదీపకైః | 56

సిక్తమార్గా మదచ్యుద్భిరాహూతప్రేష్టభూభుజామ్ |
గజైర్వాస్సు పరామృష్టరంభాపూగోపశోభితా | 57

కురుస్యంజయకైకేయ విదర్భయదుకుంతయః |
మిథో ముముదిరే తస్మిన్ సంభ్రమాత్పరిధావతామ్ | 58

రుక్మిణ్యా హరణం శ్రుత్వా గీయమానం తతస్తతః |
రాజానో రాజకన్యాశ్చ బభూవుర్బృశవిస్మితాః | 59

ద్వారకాయామభూద్రాజన్ మహామోదః పురౌకసామ్ |
రుక్మిణ్యా రమయోపేతం దృష్ట్వా కృష్ణం శ్రీయః పతిమ్ | 60

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే రుక్మిణ్యుద్వాహౌ నామచతుః పంచాశోఽధ్యాయః (54)

55 - అథ పంచపంచాశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

కామస్తు వాసుదేవాంశో దగ్ధః ప్రాగ్రుద్రమన్యునా |
దేహోపపత్తయే భూయస్తమేవ ప్రత్యపద్యత | 1

స ఏవ జాతో వైదర్భ్యాం కృష్ణవీర్యసముద్భవః |
ప్రద్యుమ్న ఇతి విఖ్యాతః సర్వతోఽనవమః పితుః | 2

తం శంబరః కామరూపీ హృత్వా తోకమనిర్దళమ్ |
స విదిత్వాత్మనః శత్రుం ప్రాస్యోదన్వత్యగాద్ధుహమ్ | 3

తం నిర్జగార బలవాన్ మీసః సోఽప్యపరైస్సహ |
వృతో జాలేన మహతా గృహీతో మత్స్యజీవిభిః | 4

తం శంబరాయ కైవర్తా ఉపాజహ్రురుపాయనమ్ |
సూదా మహానసం నీత్వావద్యన్ స్వధితినాద్భుతమ్ | 5

దృష్ట్వా తదుదరే బాలం మాయావత్స్యై న్యవేదయన్ |
నారదోఽకథయత్సర్వం తస్యాః శంకితచేతసః |

బాలస్య తత్త్వముత్పత్తిం మత్స్యోదరనివేశనమ్ | 6

సా చ కామస్య వై పత్నీ రతిర్నామ యశస్వినీ |
పత్యుర్నిర్దగ్ధ దేహస్య దేహోత్పత్తిం ప్రతీక్షతీ | 7

నిరూపితా శంబరేణ సా సూపాదనసాధనే |
కామదేవం శిశుం బుద్ధ్వా చక్రే స్నేహం తదార్చకే | 8

నాతిదీర్ఘేణ కాలేన స కార్షి రూఢయావనః |
జనయామాస నారీణాం వీక్షంతీనాం చ విభ్రమమ్ | 9 |

సా తం పతిం పద్మదలాయతేక్షణం
ప్రలంబబాహుం నరలోకసుందరమ్ |
సప్రీడహాసోత్తభితభ్రువేక్షణీ
ప్రీత్యోపతస్థే రతిరంగ సారతైః | 10

తామాహ భగవాన్ కార్షిర్మాతస్తే మతిరన్యథా |
మాతృభావమతిక్రమ్య వర్తసే కామినీ యథా | 11

రతిరువాచ

భవాన్ నారాయణసుతః శంబరేణాహృతో గృహాత్ |
అహం తేఽధిక్యతా పత్నీ రతిః కామో భవాన్ ప్రభో | 12

వీష త్యానిర్దశం సింధావక్షిపచ్ఛంబరోఽసురః |
మత్యోఽగ్రసీత్తదుదరాదిహ ప్రాప్తో భవాన్ ప్రభో | 13

తమిమం జహి దుర్దర్శం దుర్దయం శత్రుమాతృనః |
మాయాశతవిదం త్వం చ మాయాభిర్మోహనాదిభిః | 14

పరిశోచతి తే మాతా కురరీవ గతప్రజా |
పుత్రస్నేహాకులా దీనా వివత్సా గౌరివాతురా | 15

ప్రభాష్యైవం దదౌ విద్యాం ప్రద్యుమ్నాయ మహాత్మనే |
మాయావతీ మహామాయాం సర్వమాయావినాశినీమ్ | 16

స చ శంబరమభ్యేత్య సంయుగాయ సమాహ్వయత్ |
అవిషహ్యైస్తమాక్షేపైః క్షిపన్ సంజనయన్ కలిమ్ | 17

సోఽధిక్షిప్తో దుర్వచోభిః పాదాహత ఇవోరగః |
నిశ్చక్రామ గదాపాణిరమర్దాత్ప్రామలోచనః | 18

గదామావిధ్య తరసా ప్రద్యుమ్నాయ మహాత్మనే |
ప్రక్షిప్య వ్యనదన్నాదం వజ్రనిష్పేషనిష్ఠురమ్ | 19

తామాపతంతీం భగవాన్ ప్రద్యుమ్నో గదయా గదామ్ |
అపాస్య శత్రవే క్రుద్ధః ప్రాహిణోత్స్వగదాం నృప | 20

స చ మాయాం సమాశ్రిత్య దైతేయాం మయదర్శితామ్ |
ముముచేఽస్త్రమయం వర్షం కార్షౌ వైహాయసోఽసురః | 21

బాధ్యమానోఽస్త్రవర్షేణ రౌక్మిణీయో మహారథః |
సత్త్వాత్మికాం మహావిద్యాం సర్వమాయోపమర్షినీమ్ | 22

తతో గౌహ్యకగాంధర్వపైశాచోరగరాక్షసీః |
ప్రాయుంక్త శతశో దైత్యః కార్షిర్వ్యధమయత్స తాః | 23

నిశాతమసిముద్యమ్య సకిరీటం సకుండలమ్ |
శంబరస్య శిరః కాయాత్ తామ్రశ్మశ్రోజసాహారత్ | 24

ఆకీర్యమాణో దివిజైః స్తువద్భిః కుసుమోత్కరైః |
భార్యయాఞ్చురచారిణ్యా పురం నీతో విహాయసా | 25

అంతః పురవరం రాజన్ లలనాశతసంకులమ్ |
వివేశ పత్వ్యా గగనాద్ విద్యుతేవ బలాహకః | 26

తం దృష్ట్వా జలదశ్యామం పీతకౌశేయవాససమ్ |
ప్రలంబ బాహుం తామ్రాక్షం సుస్మితం రుచిరాననమ్ | 27

స్వలంకృతముఖామ్యోజం నీలవక్త్రాలకాలిభిః |
కృష్ణం మత్వా స్త్రీయో హ్రీతా నిలిల్యు స్తత్ర తత్ర హ | 28

అవధార్య శనైరీషద్వైలక్షణ్యేన యోషితః |
ఉపజగ్ముః ప్రముదితాః సస్త్రీరత్నం సువిస్మితాః | 29

అథ తత్రాసితాపాంగీ వైదర్శీ వల్గుభాషిణీ |
అస్మరత్స్వసుతం నష్టం స్నేహస్నుతపయోధరా | 30

కో న్యయం నరవైడూర్యః కస్య వా కమలేక్షణః |
ధృతః కయా వా జఠరే కేయం లబ్ధా త్వనేన వా | 31

మమ చాప్యాత్మజో నష్టో నీతో యంః సూతికా గృహాత్ |
వీతత్తుల్యవయోరూపో యది జీవతి కుత్రచిత్ | 32

కథం త్వనేన సంప్రాప్తం సారూప్యం శార్దూధన్వనః |
ఆకృత్యావయవైర్గత్యా స్వరహాసాపలోకనైః | 33

స ఏవ వా భవేన్నూనం యో మే గర్భే ధృతోఽర్చకః ।
అముష్మిన్ ప్రీతిరథికా వామః స్ఫురతి మే భుజః । 34

ఏవం మీమాంసమానాయాం వైదర్యాం దేవకీసుతః ।
దేవక్యా కదుందుభ్యాముత్తమశ్లోక ఆగమత్ । 35

విజ్ఞాతార్థోఽపి భగవాంస్తాష్టిమాస జనార్దనః ।
నారదోఽకథయత్సర్వం శంబరాహరణాదికమ్ । 36

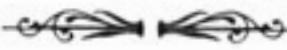
తచ్ఛ్రుత్వా మహదాశ్చర్యం కృష్ణాంతఃపురయోషితః ।
అభ్యనందన్ బహునబ్దాన్ నష్టం మృతమివాగతమ్ । 37

దేవకీ వసుదేవశ్చ కృష్ణరామౌ తథా స్త్రియః ।
దంపతీ తౌ పరిష్యజ్య రుక్మిణీ చ యయుర్ముదమ్ । 38

నష్టం ప్రద్యుమ్నమాయాతమాకర్ణ్య ద్వారకాకసః ।
అహో మృత ఇవాయాతో బాలో దిష్ట్యేతి హా బ్రువన్ । 39

యం నై ముహుః పితృసరూపనిజేశభావాః
తస్మాతరో యదభజన్ రహరూఢభావాః ।
చిత్రం న తత్ ఖలు రమాస్పదబింబబింబే
కామే స్మరేఽక్షివిషయే కిముతాన్యనార్యః । 40

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరాశ్టే ప్రద్యుమ్నోత్పత్తినిరూపణం నామ పంచపంచాశోఽధ్యాయః (55)

56 - అథ షట్పంచాశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

సత్రాజితః స్వతనయాం కృష్ణాయ కృతకిల్బిషః ।
స్యమంతకేన మణినా స్వయముద్యమ్య దత్తవాన్ । 1

రాజోవాచ

సత్రాజితః కిమకరోద్బ్రహ్మాన్ కృష్ణస్య కిల్బిషమ్ ।
స్యమంతకః కుతస్తస్య కస్మాద్దత్తా సుతా హరేః । 2

శ్రీశుక ఉవాచ

ఆసీత్సత్రాజితః సూర్యో భక్తస్య పరమః సఖా ।
ప్రీతస్తస్మై మణిం ప్రాదాశ్శూర్యః తుష్టః స్యమంతకమ్ । 3

స తం బిభ్రన్మణిం కంఠే భ్రాజమానో యథా రవిః ।
ప్రవిష్టో ద్వారకాం రాజన్ తేజసా నోపలక్ష్మితః । 4

తం విలోక్య జనా దూరాత్ తేజసా ముష్టదృష్టయః ।
దీవ్యతేఽక్షైర్బగవతే శశంసుః సూర్యశంకితాః । 5

నారాయణ నమస్తేఽస్తు శంఖచక్రగదాధర ।
దామోదరారవిందాక్ష గోవింద యదునందన । 6

విష ఆయాతి సవితా త్వాం దిదృక్షుర్జగత్పతే ।
ముష్ణన్ గభస్తచక్రేణ నృణాం చక్షూంషి తిగ్మగుః । 7

నన్వన్విచ్ఛంతి తే మార్గం త్రిలోక్యాం విబుధర్షభాః ।
జ్ఞాత్వాద్య గూఢం యదుషు ద్రష్టుం త్వాం యాత్యజః ప్రభో । 8

శ్రీశుక ఉవాచ

నిశమ్య బాలవచనం ప్రహస్యాంబుజలోచనః ।
ప్రాహ నాసౌ రవిర్దేవః సత్రాజిన్మణినా జ్వలన్ । 9

సత్రాజిత్ స్వగృహం శ్రీమత్ కృతకౌతుకమంగళమ్ ।
ప్రవిత్య దేవనదనే మణిం విపైర్వ్యవేశయత్ । 10

దినే దినే స్వర్ణభారానష్టా స సృజతి ప్రభో ।
దుర్భిక్షమార్యరిష్టాని సర్పాధివ్యాధయోఽశుభాః ।
న సంతి మాయినస్తత్ర యత్రాస్తేఽభ్యర్చితో మణిః । 11

స యాచితో మణిం క్వాపి యదురాజాయ శౌరిణా ।
నైవార్థకాముకః ప్రాదాద్యాచ్ఛాభంగమతర్కయన్ । 12

తమేకదా మణిం కంఠే ప్రతిముచ్య మహాప్రభమ్ ।
 ప్రసేనో హయమారుహ్య మృగయాం వ్యచరద్వనే । 13

ప్రసేనం సహాయం హత్వా మణిమాచ్చిద్య కేసరీ ।
 గిరిం విశన్ జాంబవతా నిహతో మణిమిచ్చతా । 14

సోఽపి చక్రే కుమారస్య మణిం క్రీడనకం బిలే ।
 అపశ్యన్ భ్రాతరం భ్రాతా సత్రాజిత్పర్యతప్యత । 15

ప్రాయః కృష్ణేన నిహతో మణిగ్రీవో వనం గతః ।
 భ్రాతా మమేతి తచ్ఛ్రుత్వా కర్ణే కర్ణేఽజపన్ జనాః । 16

భగవాన్ తదుపాశ్రుత్య దుర్యో లిప్తమాత్మని ।
 మార్జ్ఞం ప్రసేనపదవీమన్వపద్యత నాగరైః । 17

హతం ప్రసేనమశ్వం చ వీక్ష్య కేసరిణా వనే ।
 తం చాద్రిప్యష్టే నిహతమృక్షేణ దదృశుర్జనాః । 18

ఋక్షరాజబిలం భీమమంధేన తమసాప్సతమ్ ।
 ఏకో వివేశ భగవానవస్థాప్య బహిః ప్రజాః । 19

తత్ర దృష్ట్వా మణిశ్రేష్ఠం బాలక్రీడనకం కృతమ్ ।
 హర్తుం కృతమతిస్తస్మిన్నవతస్థేఽర్చకాంతికే । 20

తమపూర్వం నరం దృష్ట్వా ధాత్రీ చుక్రోశ భీతవత్ ।
 తచ్ఛ్రుత్వాభ్యద్రవత్ క్రుద్ధో జాంబవాన్ బలినాం వరః । 21

స వై భగవతా తేన యుయుధే స్వామినాఽఽత్మనః ।
 పురుషం ప్రాకృతం మత్వా కుపిలో నానుభావవిత్ । 22

ద్వంద్వయుద్ధం సుతుములముభయోర్విజిగీషతోః ।
 ఆయుధాశ్మద్రుమైర్దోర్భిః క్రవ్యార్థే శ్యేనయోరివ । 23

ఆసీత్తదష్టావింశాహమితరేతరముష్టిభిః ।
 వజ్రనిష్పేషపరు షైరవిశ్రమమహర్నిశమ్ । 24

కృష్ణముష్టివినిష్చోతనిష్పిష్టాంగోరుబంధనః ।
 క్షీణసత్త్వః స్విన్నగాత్రస్తమాహాతీవ విస్మితః । 25

జానే త్వాం సర్వభూతానాం ప్రాణ ఓజః సహో బలమ్ ।
 విష్ణుం పురాణపురుషం ప్రభవిష్ణుమధీశ్వరమ్ । 26

త్వం హి విశ్వసృజాం స్రష్టా సృజ్యానామపి యచ్చ సత్ ।
 కాలః కలయతామీశః పర ఆత్మా తథాత్మనామ్ । 27

యస్యేషదుత్కలితరోషకటాక్షమోక్షైః
 వర్షాదిశత్ క్షుభితనక్రతిమింగిలోఽబ్ధిః ।
 సేతుః కృతః స్వయశ ఉజ్జ్వలితా చ లంకా
 రక్షశ్శిరాంసి భువి పేతురిషుక్షతాని । 28

ఇతి విజ్ఞాతవిజ్ఞానమృక్షరాజానమచ్యుతః ।
 వ్యాజహార మహారాజ భగవాన్ దేవకీసుతః । 29

అభిమృశ్యారవిందాక్షః పాణినా శంకరేణ తమ్ ।
 కృపయా పరయా భక్తం మేఘగంభీరయా గిరా । 30

మణిహేతోరిహ ప్రాస్తా వయమృక్షపతే బిలమ్ ।
 మిథ్యాభిశాపం ప్రమృజన్నాత్మనో మణినామునా । 31

ఇత్యుక్తః స్వాం దుహితరం కన్యాం జాంబవతీం ముదా ।
 అర్హణార్థం స మణినా కృష్ణాయోపజహార హ । 32

అదృష్ట్వా నిర్గమం శౌరేః ప్రవిష్టస్య బిలం జనాః ।
 ప్రతీక్ష్య ద్వాదశాహాని దుఃఖితాః స్వపురం యయుః । 33

నిశమ్య దేవకీదేవీ రుక్మిణ్యానకదుందుభిః ।
 సుహృదో జ్ఞాతయోఽశోచన్ బిలాత్కృష్ణమనిర్గతమ్ । 34

సత్రాజితం శపంతస్తే దుఃఖితా ద్వారకౌకసః ।
 ఉపతస్థుర్మహామాయాం దుర్గాం కృష్ణోపలబ్ధయే । 35

తేషాం తు దేవ్యుపస్థానాత్ప్రత్యాదిష్టాశిషా స చ ।
 ప్రాదుర్భూవ సిద్ధార్థః సదారో హర్షయన్ హరిః । 36

ఉపలభ్య హృషీకేశం మృతం పునరివాగతమ్ ।
 సహ పత్న్యా మణిగ్రీవం సర్వే జాతమహోత్సవాః । 37

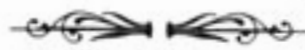
సత్రాజితం సమాహూయ సభాయాం రాజసన్నిధౌ ।
ప్రాప్తిం చాఖ్యాయ భగవాన్ మణిం తస్మై న్యవేదయత్ ॥ 38

స చాతి వ్రీడితో రత్నం గృహీత్వావాబ్జుఖస్తతః ।
అనుతప్యమానో భవనమగమత్ స్వేన పాస్మనా ॥ 39

సోఽనుధ్యాయంస్తదేవాఘం బలవద్విగ్రహాకులః ।
కథం మృజామ్యాత్మరజః ప్రసీదేద్వాచ్యుతః కథమ్ ॥ 40

కిం కృత్వా సాధు మహ్యం స్యాన్న శపేద్వా జనో యథా ।
అదీర్ఘదర్శనం క్షుద్రం మూఢం ద్రవిణలోలుపమ్ ॥ 41

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే స్యమంతకోపాఖ్యానం నామ షట్పంచాశోఽధ్యాయః (56)

57 - అథ సప్తపంచాశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

విజ్ఞాతార్థోఽపి గోవిందో దగ్ధానాకర్ణ్య పాండవాన్ ।
కుంతీం చ కుల్యకరణే సహరామో యయౌ కురూన్ ॥ 1

భీష్మం కృపం సవిదురం గాంధారీం ద్రోణమేవ చ ।
తుల్యదుఃఖౌ చ సంగమ్య హా కష్టమితి హోచతుః ॥ 2

లబ్జైతదంతరం రాజన్ శతధన్వానమూచతుః ।
అక్రూరకృతవర్మాణౌ మణిః కస్మాన్న గృహ్యతే ॥ 3

యోఽస్మభ్యం సంప్రతిశ్రుత్య కన్యారత్నం విగర్జ్య నః ।
కృష్ణాయాదాన్న సత్రాజిత్ కస్మాద్ద్రాతరమన్వియాత్ ॥ 4

ఏవం భిన్నమతిస్తాభ్యాం సత్రాజితమసత్తమః ।
శయానమవధీల్లోభాత్స పాపః క్షీణజీవితః ॥ 5

స్త్రీణాం విక్రోశమానానాం క్రదంతీనామనాథవత్ ।
హత్వా పశూన్ సౌనికవన్మణిమాదాయ జగ్మివాన్ ॥ 6

సత్యభామా చ పితరం హతం వీక్ష్య శుచార్చితా ।
వ్యలపత్తాత తాతేతి హా హతాస్మీతి ముహ్యతీ ॥ 7

దాస్యే దుహితరం తస్మై స్త్రీరత్నం రత్నమేవ చ ।
ఉపాయోఽయం సమీచీనస్తస్య శాంతిర్నచాన్యథా ॥ 42

ఏవం వ్యవసితో బుద్ధ్యా సత్రాజిత్ స్వసుతాం శుభామ్ ।
మణిం చ స్వయముద్యమ్య కృష్ణాయోపజహార హా ॥ 43

తాం సత్యభామాం భగవానుపయేమే యథావిధి ।
బహుభిర్యాచితాం శీలరూపాదార్యగుణాన్వితామ్ ॥ 44

భగవానాహ స మణిం ప్రతీచ్ఛామో వయం నృప ।
తవాస్తాం దేవభక్తస్య వయం చ ఫలభాగినః ॥ 45

తైలద్రోణ్యాం మృతం ప్రాస్య జగామ గజసాహ్వయమ్ ।
కృష్ణాయ విదితార్థాయ తప్తాఽఽచఖ్యౌ పితుర్వధమ్ ॥ 8

తదాకర్ణ్యేశ్వరౌ రాజన్ననుస్సృత్య నృలోకతామ్ ।
అహో నః పరమం కష్టమిత్యస్రాక్షౌ విలేపతుః ॥ 9

అగత్య భగవాంస్తస్మాత్సభార్యః సాగ్రజః పురమ్ ।
శతధన్వానమారేభే హంతుం హర్తుం మణిమ్ తతః ॥ 10

సోఽపి కృష్ణోద్యమం జ్ఞాత్వా భీతః ప్రాణపరీప్సయా ।
సాహాయ్యే కృతవర్మాణమయాచత స చాబ్రవీత్ ॥ 11

నాహమీశ్వరయోః కుర్యాం హేలనం రామకృష్ణయోః ।
కో ను క్షేమాయ కల్పేత తయోర్వృజినమాచరన్ ॥ 12

కంసః సహానుగోఽపీతో యద్వేషాత్ప్రాజితః శ్రీయా ।
జరాసంధః సప్తదశ సంయుగాన్విరథో గతః ॥ 13

ప్రత్యాఖ్యాతః స చాక్రూరం పార్షిగ్రాహమయాచత ।
సోఽప్యాహ కో విరుధ్యేత విద్వానీశ్వరయోర్బలమ్ ॥ 14

య ఇదం లీలయా విశ్వం సృజత్యవతి హంతి చ |
చేష్టాం విశ్వస్యజో యస్య న విదుర్మోహితాజయా | 15

యః సప్తహాయనః శైలముత్పాట్యైకేన పాణినా |
దధార లీలయా బాల ఉచ్చిలీంధ్రమివార్చకః | 16

నమస్తస్మై భగవతే కృష్ణాయాదృతకర్మణే |
అనంతాయాదిభూతాయ కూటస్థాయాత్మనే నమః | 17

ప్రత్యాఖ్యాతః స తేనాపి శతధన్వా మహామణిమ్ |
తస్మిన్ న్యస్యాశ్వమారుహ్య శతయోజనగం యయా | 18

గరుడధ్వజమారుహ్య రథం రామజనార్దనా |
అన్వయాతాం మహావేగైరశ్వ రాజన్ గురుద్రుహమ్ | 19

మిథిలాయాముపవనే విసృజ్య పతితం హయమ్ |
పద్మ్యామథావత్ సంత్రస్తః కృష్ణోఽప్యన్వద్రవద్రుషా | 20

పదాతేర్చగవాంస్తస్య పదాతిస్తిగ్మనేమినా |
చక్రేణ శిర ఉత్కృత్య వాససో వ్యచిన్మణిమ్ | 21

అలబ్ధమణిరాగత్య కృష్ణ ఆహాగ్రజాంతికమ్ |
వృథా హతః శతధనుర్మణిస్తత్ర న విద్యతే | 22

తత ఆహ బలో నూనం స మణిః శతధన్వనా |
కస్మింశ్చిత్ పురుషే న్యస్తస్తమన్వేష పురం వ్రజ | 23

అహం విదేహమిచ్ఛామి ద్రుష్టుం ప్రియతమం మమ |
ఇత్యుక్త్యా మిథిలాం రాజన్ వివేశ యదునందనః | 24

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ మైథిలః ప్రీతమానసః |
అర్హయామాస విధివదర్శణీయం సమర్హణైః | 25

ఉవాస తస్యాం కతిచిన్మిథిలాయాం సమా విభుః |
మానితః ప్రీతియుక్తేన జనకేన మహాత్మనా |
తతోఽశిక్షద్గదాం కాలే ధార్తరాష్ట్రః సుయోధనః | 26

కేశవో ద్వారకామేత్య నిధనం శతధన్వనః |
అప్రాప్తం చ మణేః ప్రాహ ప్రియాయాః ప్రియకృద్విభుః | 27

తతః స కారయామాస క్రియా బంధోర్మతస్య వై |
సాకం సుహృద్భిర్చగవాన్ యా యాః స్యుః సాంపరాయికాః | 28

అక్రూరః కృతవర్మా చ శ్రుత్వా శతధనోర్వధమ్ |
వ్యూషతుర్చయవిత్రస్తా ద్వారకాయాః ప్రయోజకౌ | 29

అక్రూరే ప్రోషితేఽరిష్టాన్యాసన్ వై ద్వారకాకసామ్ |
శారీరా మానసాస్తాపా ముహురైవికభౌతికాః | 30

ఇత్యంగోపదిశంత్యేకే విసృత్య ప్రాగుదాహృతమ్ |
మునివాసనివాసే కిం ఘటేతారిష్టదర్శనమ్ | 31

దేవేఽవర్షతి కాశీశః శ్వఫల్కాయాగతాయ వై |
స్వసుతాం గాందినీం పాదాత్తతోఽవర్షత్కృ కాశిషు | 32

తత్పుత్రస్తత్రభావోఽ సావక్రూరో యత్ర యత్ర హ |
దేవోఽభివర్షతే తత్ర నోపతాపా న మారికాః | 33

ఇతి వృద్ధవచః శ్రుత్వా నైతావదిహ కారణమ్ |
ఇతి మత్వా సమానాయ్య ప్రాహాక్రూరం జనార్దనః | 34

పూజయిత్వాభిభాష్యైనం కథయిత్వా ప్రియాః కథాః |
విజ్ఞాతాభిలచిత్తజ్ఞః స్మయమాన ఉవాచ హ | 35

నను దానపతే న్యస్తస్త్వయ్యాస్తే శతధన్వనా |
స్యమంతకో మణిః శ్రీమాన్ విదితః పూర్వమేవ నః | 36

సత్రాజితోఽనపత్యత్వాద్భ్రష్టియుర్గుహితుః సుతాః |
దాయం నినీయాపః పిందాన్ విముచ్యర్ణం చ శేషితమ్ | 37

తథాపి దుర్ధరస్త్వన్యైస్త్వయ్యాస్తాం సువ్రతే మణిః |
కిం తు మామగ్రజః సమ్యజ్ఞ ప్రత్యేతి మణిం ప్రతి | 38

దర్శయస్య మహాభాగ బంధూనాం శాంతిమావహ |
అవ్యుచ్చిన్నా మఖాస్తేఽద్య వర్తంతే రుక్మవేదయః | 39

ఏవం సామభిరాలబ్ధః శ్వఫల్క తనయో మణిమ్ |
ఆదాయ వాససాచ్యన్నం దదౌ సూర్యసమప్రభమ్ | 40

స్యమంతకం దర్శయిత్వా జ్ఞాతిభ్యో రజ ఆత్మనః |
విమృజ్య మణినా భూయస్తస్మై ప్రత్యర్చయత్ప్రభుః | 41

యస్త్వేతద్భగవత ఈశ్వరస్య విషోః
వీర్యాఢ్యం వృజినహరం సుమంగలం చ |
ఆఖ్యానం పఠతి శ్రుణోత్యనుస్మరేద్వా
దుష్కీర్తిం దురితమపోహ్యా యాతి శాంతిమ్ | 42

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్ధే స్యమంతకోపాఖ్యానం నామ సప్తపంచాశోఽధ్యాయః (57)

58 - అథ అష్టపంచాశోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏకదా పాండవాన్ ద్రుష్టుం ప్రతీతాన్ పురుషోత్తమః |
ఇంద్రప్రస్థం గతః శ్రీమాన్ యుయుధానాదిభిర్వృతః | 1

దృష్ట్వా తమాగతం పార్థా ముకుందమఖిలేశ్వరమ్ |
ఉత్తస్థుర్యుగపద్వీరాః ప్రాణా ముఖ్యమివాగతమ్ | 2

పరిష్వజ్యాచ్యుతం వీరా అంగసంగహతైననః |
సానురాగస్మితం వక్త్రం వీక్ష్య తస్య ముదం యయుః | 3

యుధిష్ఠిరస్య భీమస్య కృత్వా పాదాభివందనమ్ |
ఫాల్గునం పరిరభ్యాథ యమాభ్యాం చాభివందితః | 4

పరమానన ఆసీనం కృష్ణా కృష్ణమనిందితా |
నవోథా వ్రీడితా కించిచ్ఛనైరేత్యాభ్యవందత | 5

తథైవ సాత్యకిః పార్థైః పూజితశ్చాభివందితః |
నిషసాదాసనేఽన్యే చ పూజితాః పర్యుసాసత | 6

పుథాం సమాగత్య కృతాభివాదనః
తయాతిహార్దారదృశాభిరంభితః |
ఆపృష్టవాంస్తాం కుశలం సహస్నుషాం
పితృష్వసారం పరిపృష్టబాంధవః | 7

తమాహ ప్రేమవైక్లబ్య రుద్ధకంతాశ్రులోచనా |
స్మరంతీ తాన్ బహూన్ క్లేశాన్ క్లేశాపాయాత్మదర్శనమ్ | 8

తదైవ కుశలం నోఽ భూత్యనాథాస్తే కృతా వయమ్ |
జ్ఞాతీన్ నః స్మరతా కృష్ణ భ్రాతా మే ప్రేషితస్త్వయా | 9

న తేఽస్తి స్వపరభ్రాంతిర్విశ్వస్య సుహృదాత్మనః |
తథాపి స్మరతాం శశ్వత్ క్లేశాన్ హంసి హృది స్థితః | 10

యుధిష్ఠిర ఉవాచ

కిం న ఆచరితం శ్రేయో న వేదాహమధీశ్వర |
యోగేశ్వరాణాం దుర్దర్శో యన్నో దృష్టః కుమేధసామ్ | 11

ఇతి వై వార్షికాన్ మాసాన్ రాజ్ఞా సోఽభ్యర్థితస్సుఖమ్ |
జనయన్ నయనానందమింద్రప్రస్థాకసాం విభుః | 12

ఏకదా రథమారుహ్య విజయో వానరధ్వజమ్ |
గాంధీవం ధనురాదాయ తూణౌ చాక్షయసాయకౌ | 13

సాకం కృష్ణేన సన్నద్ధో విహర్తుం విపినం మహత్ |
బహువ్యాలమ్పగాకీర్ణం ప్రావిశత్ పరవీరహా | 14

తత్రావిధ్యచ్ఛరెర్వాఘ్రాన్ సూకరాన్ మహిషాన్ రురూన్ |
శరభాన్ గవయాన్ ఖడ్గాన్ హరిణాన్ శశశల్లకాన్ | 15

తాన్ నిన్యుః కింకరా రాజ్ఞే మేధ్యాన్ పర్వణ్యుపాగతే |
తృప్తురీతః పరిశ్రాంతో బీభత్సుర్యమునామగాత్ | 16

తత్రోపస్సుశ్య విశదం పీత్వా వారి మహారథౌ |
కృష్ణా దదృశతుః కన్యాం చరంతీం చారుదర్శనామ్ | 17

తామాసాద్య వరారోహం సుద్విజాం రుచిరాననామ్ ।
పప్రచ్చ ప్రేషితః సఖ్యా ఫాల్గునః ప్రమదోత్తమామ్ । 18

కా త్వం కస్యాసి సుశ్రోణీ కులో ౨సి కిం చిక్రీర్షసి ।
మన్యే త్వాం పతిమిచ్చంతీం సర్వం కథయ శోభనే । 19

కాళింద్యువాచ

అహం దేవస్య సవితుర్మహితా పతిమిచ్చతీ ।
విష్ణుం వరేణ్యం వరదం తపః పరమమాస్తితా । 20

నాన్యం పతిం వృణే వీర తమ్బుతే శ్రీనికేతనమ్ ।
తుస్యతాం మే స భగవాన్ ముకుందో ౨నాథసంశ్రయః । 21

కాళిందీతి సమాఖ్యాతా వసామి యమునాజలే ।
నిర్మితే భవనే పిత్రా యావదచ్యుతదర్శనమ్ । 22

తథావదద్గుడాకేతో వాసుదేవాయ సో ౨పి తామ్ ।
రథమారోప్య తద్విద్వాన్ ధర్మరాజముపాగమత్ । 23

యదైవ కృష్ణః సందిష్టః పార్థానాం పరమాద్యుతమ్ ।
కారయామాస నగరం విచిత్రం విశ్వకర్మణా । 24

భగవాంస్తత్ర నివసన్ స్వానాం ప్రియచిక్రీర్షయా ।
అగ్నేయే ఖండవం దాతుమర్జునస్యాస సారథిః । 25

సో ౨గ్నిస్తుష్టో ధనురదాద్దయాన్ శ్వేతాన్ రథం నృప ।
అర్జునాయాక్షయౌ తూణౌ వర్మ చాభేద్యమస్త్రిభిః । 26

మయశ్చ మోచిత్ వహ్నిః సఖాం సఖ్య ఉపాహరత్ ।
యస్మిన్ దుర్యోధనస్యాసీజ్జలస్థలదృశిభ్రమః । 27

స తేన సమనుజ్ఞాతః సుహృద్భిశ్చానుమోదితః ।
ఆయయౌ ద్వారకాం భూయః సాత్యకిప్రముఖైర్వృతః । 28

అథోపయేమే కాళిందీం సుపుణ్యర్త్వృక్ష ఊర్జితే ।
వితన్వన్ పరమానందం స్వానాం పరమమంగళమ్ । 29

విందానువిందావావంత్యౌ దుర్యోధనవశానుగా ।
స్వయంవరే స్వభగినీం కృష్ణే రక్తాం న్యషేధతామ్ । 30

రాజాధిదేవ్యాస్తనయాం మిత్రవిందాం పితృష్వసుః ।
ప్రసహ్య హృతవాన్ కృష్ణో రాజన్ రాజ్ఞాం ప్రపశ్యతామ్ । 31

నగ్నజిన్నామకౌసల్య ఆసీద్రాజాతిధార్మికః ।
తస్య సత్యాభవత్కన్యా దేవీ నాగ్నజితీ నృప । 32

న తాం శేకుర్బుపా వోధుమజిత్యా సప్త గోవృషాన్ ।
తీక్షణ్యంగాన్ సుదుర్దర్శాన్ వీరగంధాసహాన్ ఖలాన్ । 33

తాం శ్రుత్వా వృషజిల్లభ్యాం భగవాన్ సాత్యతాం పతిః ।
జగామ కౌసల్యపురం సైవ్యేన మహతా వృతః । 34

స కోసలవతిః ప్రీతః ప్రత్యుత్థానాననాదిభిః ।
అర్హణేనాపి గురుణా పూజయన్ ప్రతినందితః । 35

వరం విలోక్యాభిమతం సమాగతం
నరేంద్రకన్యా చకమే రమాపతిమ్ ।
భూయాదయం మే పతిరాశిషో ౨మలాః
కరోతు సత్యా యది మే ధృతో వ్రతైః । 36

యత్ప్రాదపంకజరజః శిరసా బిభర్తి
శ్రీరజ్జజః సగిరిశః సహలోకపాలైః ।
లీలాతనూః స్వకృతసేతుపరీష్పయేశః
కాలే ౨దధత్స భగవాన్ మమ కేన తుష్యేత్ । 37

అర్చితం పునరిత్యాహ నారాయణ జగత్పతే ।
ఆత్మానందేన పూర్ణస్య కరవాణీ కిమల్పకః । 38

శ్రీశుక ఉవాచ

తమాహ భగవాన్ హృష్టః కృతాసనపరిగ్రహః ।
మేఘగంభీరయా వాచా సస్మితం కురునందన । 39

శ్రీభగవానువాచ

నరేంద్ర యాచ్ఛా కవిభిర్విగర్జితా
రాజన్యబంధోర్నిజధర్మవర్తినః ।
తథాపి యాచే తవ సాహృదేచ్ఛయా
కన్యాం త్వదీయాం న హి శుక్లాదా వయమ్ । 40

రాజోవాచ

కోఽన్యస్తేఽభ్యధికో నాథ కన్యావర ఇహేప్పితః ।
గుణైకథామ్నో యస్యాంగే శ్రీర్వసత్యనపాయినీ । 41

కిం త్వస్మాభిః కృతః పూర్వం సమయః సాత్వతర్షభ ।
పుంసాం వీర్యపరీక్షార్థం కన్యావరపరీప్సయా । 42

సప్తైతే గోవుషో వీర దుర్ధాంతా దురవగ్రహః ।
వితైర్భగ్నాః సుబహవో భిన్నగాత్రా నృపాత్మజాః । 43

యదిమే నిగృహీతాః స్యుస్త్యయైవ యదునందన ।
వరో భవానభిమతో దుహితుర్మే శ్రియఃపతే । 44

వీవం సమయమాకర్ణ్య బద్ధ్వా పరికరం ప్రభుః ।
ఆత్మానం సప్తథా కృత్వా న్యగృహ్లాల్లీలయైవ తాన్ । 45

బద్ధ్వా తాన్ దామభిః శౌరిర్భగ్నదర్పాన్ హతాజనః ।
న్యకర్షల్లీలయా బద్ధాన్ బాలో దారుమయాన్ యథా । 46

తతః ప్రీతః సుతాం రాజా దదౌ కృష్ణాయ విస్మితః ।
తాం ప్రత్యగృహ్లాద్భగవాన్ విధివత్సదృశీం ప్రభుః । 47

రాజపత్యుశ్చ దుహితుః కృష్ణం లబ్ధ్వా ప్రియం పతిమ్ ।
లేభిరే పరమానందం జాతశ్చ పరమోత్సవః । 48

శంఖభేర్యానకా నేదుర్గీతవాద్యద్విజాశిషః ।
నరా నార్యః ప్రముదితాః సువాసః స్రగలంకృతాః । 49

దశధేనుసహస్రాణి పారిబర్హమదాద్విభుః ।
యువతీనాం త్రిసాహస్రం నిష్కగ్రీవసువాససామ్ । 50

నవనాగసహస్రాణి నాగాచ్ఛతగుణాన్ రథాన్ ।
రథాచ్ఛతగుణానశ్వానశ్వాచ్ఛతగుణాన్ నరాన్ । 51

దమృతీ రథమారోప్య మహత్యా సేనయా వృతా ।
స్నేహా ప్రక్లిన్నహృదయో యాపయామాస కోసలః । 52

శ్రుత్వైతద్రురుధుర్భూషా నయంతం పథి కన్యకామ్ ।
భగ్నవీర్యాః సుదుర్మర్షా యదుభిర్గోవుషైః పురా । 53

తానస్యతః శరవ్రాతాన్ బంధుప్రియకృదర్జునః ।
గాండీవీ కాలయామాస సింహః క్షుద్రమ్భుగానివ । 54

పారిబర్హముపాగృహ్య ద్వారకామేత్య సత్యయా ।
రేమే యదూనామృషభో భగవాన్ దేవకీసుతః । 55

శ్రుతకీర్తేః సుతాం భద్రాముపయేమే పితృష్వసుః ।
కైకేయీం భ్రాతృభిర్దత్తాం కృష్ణః సంతర్హనాదిభిః । 56

సుతాం చ మద్రాధిపతేర్లక్ష్మణాం లక్ష్మణైర్యుతామ్ ।
స్వయంవరే జహరైకః స సుపర్ణః సుధామివ । 57

ఆన్యాశ్చైవంవిధా భార్యాః కృష్ణస్యాసన్ సహస్రశః ।
భౌమం హత్యా తన్నిరోధాదాహృతాశ్చారుదర్శనాః । 58

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే అష్టమహిష్యుద్వాహే నామ అష్టపంచాశోఽధ్యాయః (58)

59 - అథ ఏకోనషష్ఠితమోఽధ్యాయః

రాజో ఉవాచ

యథా హతో భగవతా భౌమో యేన చ తాః స్త్రియః ।
నిరుద్ధా వీతదాచక్ష్య విక్రమం శార్ఙ్గధన్వనః । 1

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇంద్రేణ హృతఛత్రేణ హృతకుండలబంధునా ।
హృతామరాద్రిస్థానేన జ్ఞాపితో భౌమచేష్ఠితమ్ ।
సభార్యో గరుడారూఢః ప్రాగ్జ్యోతిషపురం యయా । 2

గిరిదుర్తైః శస్త్రదుర్తైర్లలాగ్న్యనిలదుర్గమమ్ ।
మురపాశాయుతైద్దోద్ధౌర్తైర్పక్షైః సర్వత ఆవృతమ్ । 3

గదయా నిర్చిభేదాద్రీన్ శస్త్రదుర్గాణి సాయకైః ।
చక్రేణాగ్నిం జలం వాయుం మురపాశాంస్తథాసినా । 4

శంఖనాదేన యంత్రాణి హృదయాని మనస్వినామ్ ।
ప్రాకారం గదయా గుర్వ్యా నిర్చిభేద గదాధరః । 5

పాంచజన్యధ్వనిం శ్రుత్వా యుగాంతాశనిభీషణమ్ ।
మురః శయాన ఉత్తస్థా దైత్యః పంచశిరా జలాత్ ॥ 6

త్రిశూలముద్యమ్య సుదుర్నిరీక్షణో
యుగాంతసూర్యానలరోచిరుల్పణః ।
గ్రసంస్థితోకీమివ పంచభిర్ముఖైః
అభ్యద్రవత్ తార్జ్యసుతం యథోరగః ॥ 7

ఆవిధ్య శూలం తరసా గరుత్మతే
నిరస్య వక్తైర్వ్యనదత్స పంచభిః ।
స రోదసీ సర్వదిశోఽంతరం మహాన్
అపూరయన్నండకటాహమావృణోత్ ॥ 8

తదాపతద్వై త్రిశిఖం గరుత్మతే
హరిః శరాభ్యామభినత్త్రిధౌజసా
ముఖేషు తం చాపి శరైరతాడయత్
తస్మై గదాం సోఽపి రుషా వ్యముంచత ॥ 9

తామాపతంతీం గదయా గదాం మృధే
గదాగ్రజో నిర్భిభిదే సహస్రథా ।
ఉద్యమ్య బాహూనభిధావతోఽజితః
శిరాంసి చక్రేణ జహార లీలయా ॥ 10

వ్యసుః పపాతాంభసి కృత్తశీరో
నికృత్తశృంగోఽద్రిరివేంద్రతేజసా ।
తస్యాత్మజాః సప్త పితుర్వధాతురాః
ప్రతిక్రియామర్షజుషః సముద్యతాః ॥ 11

తామ్రోఽంతరిక్షః శ్రవణో విభావసుః
వసుర్నభస్వానరుణశ్చ సప్తమః ।
పీఠం పురస్కృత్య చమూపతిం మృధే
భౌమప్రయుక్తా నిరగన్ ధృతాయుధాః ॥ 12

ప్రాయుంజతాసాద్య శరానసీన్ గదాః
శక్త్యస్త్రిశూలాన్యజితే రుషోల్పణాః ।
తచ్ఛత్రకూటం భగవాన్ స్వమార్గణైః
అమోఘవీర్య స్త్రీలశశ్చకర్త హ ॥ 13

తాన్ పీఠముఖ్యాననయద్యమక్షయం
నికృత్తశీరోరుభుజాంఘ్రి వర్మణః ।
స్వానీకపానచ్యుతచక్రసాయకైః
తథా నిరస్తాన్ నరకో ధరాసుతః ॥
నిరీక్ష్య దుర్మర్షణ ఆస్రవన్నదైః
గజైః పయోధిప్రభవైర్నిరాక్రమత్ ॥ 14

దృష్ట్వా సభార్యం గరుడోపరి స్థితం
సూర్యోపరిష్టాత్ సతడిద్దనం యథా ।
కృష్ణం స తస్మై వ్యసృజచ్ఛతఘ్నిం
యోధాశ్చ సర్వే యుగపత్ స్మ వివ్యధుః ॥ 15

తద్భౌమసైన్యం భగవాన్ గదాగ్రజో
విచిత్రవాజైర్నిశితైః శిలీముఖైః ।
నికృత్తబాహూరుశిరోధ్రవిగ్రహం
చకార తర్హ్యేవ హతాశ్వకుంజరమ్ ॥ 16

యాని యోదైః ప్రయుక్తాని శస్త్రాస్త్రాణి కురూద్యహా ।
హరిస్తాన్యచ్ఛినత్తీక్షైః శరైరేకైశశస్త్రిభిః ॥ 17
ఉహ్యామానః సుపర్ణేన పక్షాభ్యాం నిఘ్నతా గజాన్ ।
గరుత్మతా హన్యమానాస్తుండపక్షనఖైర్గజాః ॥ 18

పురమేవావిశన్నార్తా నరకో యుధ్యయుధ్యత ।
దృష్ట్వా విద్రావితం సైన్యం గరుడేనార్జితం స్వకమ్ ॥ 19
తం భౌమః ప్రాహరచ్ఛక్త్యా వజ్రః ప్రతిహతో యతః ।
నాకంపత తయా విద్ధో మాలాహత ఇవ ద్విషః ॥ 20

శూలం భౌమోఽచ్యుతం హంతుమాదదే వితథోద్యమః ।
తద్విసర్గాత్ పూర్వమేవ నరకస్య శిరో హరిః ।
అసాహరద్గజస్థస్య చక్రేణ క్షురనేమినా ॥ 21

సకుండలం చారుకిరీటభూషణం
బభౌ పృథివ్యాం పతితం సముజ్జ్వలత్ ।
హా హేతి సాధ్విత్ప్రుషయః సురేశ్వరాః
మాల్యైర్ముకుందం వికిరంత రుడిరే ॥ 22

తతశ్చ భూః కృష్ణముపేత్య కుండలే
 ప్రతప్తజాంబూనదరత్నభాస్వరే ।
 సవైజయంత్యా వనమాలయార్చయత్
 ప్రాచేతసం ఛత్రమథో మహామణిమ్ । 23

అస్తాషీదథ విశ్వేశం దేవీ దేవవరార్చితమ్ ।
 ప్రాంజలిః ప్రణతా రాజన్ భక్తిప్రవణయా ధియా । 24

భూమిరువాచ

నమస్తే దేవదేవేశ శంఖచక్రగదాధర ।
 భక్తేచ్ఛోపాత్తరూపాయ పరమాత్మన్ నమోఽస్తు తే । 25

నమః పంకజనాభాయ నమః పంకజమాలినే ।
 నమః పంకజనేత్రాయ నమస్తే పంకజాంఘ్రయే । 26

నమో భగవతే తుభ్యం వాసుదేవాయ విష్ణవే ।
 పురుషాయాదిబీజాయ పూర్ణబోధాయ తే నమః । 27

అజాయ జనయిత్రేఽస్య బ్రహ్మణేఽనంతశక్తయే ।
 పరావరాత్మన్ భూతాత్మన్ పరమాత్మన్ నమోఽస్తుఽతే । 28

త్వం వై సిస్సక్షూ రజ ఉత్కటం ప్రభో
 తమో నిరోధాయ బిభర్ష్యసంవృతః ।
 స్థానాయ సత్త్వం జగతో జగత్ప్రతే
 కాలః ప్రధానం పురుషో భవాన్ పరః । 29

అహం పయో జ్యోతిరథానిలో నభో
 మాత్రాణి దేవా మన ఇంద్రియాణి ।
 కర్తా మహానిత్యఖిలం చరాచరం
 త్వయ్యద్వితీయే భగవన్నయం భ్రమః । 30

తస్యాత్మజోఽయం తవ పాదపంకజం
 భీతః ప్రపన్నార్తిహరోపసాదితః ।
 తత్పాలయైనం కురు హస్తపంకజం
 శిరస్యముష్యాఖిలకల్మషాపహమ్ । 31

శ్రీశుక ఉవాచ

ఇతి భూమ్యార్థిలో వాగ్విర్యగవాన్ భక్తినమ్రయా ।
 దత్త్వాభయం భౌమగృహం ప్రావిశత్సకలర్థిమత్ । 32

తత్ర రాజన్యకన్యానాం షట్సహస్రాధికాయుతమ్ ।
 భౌమాహృతానాం విక్రమ్య రాజభ్యో దదృశే హరిః । 33

తం ప్రవిష్టం స్త్రియో వీక్ష్య నరవీరం విమోహితాః ।
 మనసా వన్దిరేఽభీష్టం పతిం దైవోపపాదితమ్ । 34

భూయాత్పతిరయం మహ్యం ధాతా తదనుమోదతామ్ ।
 ఇతి సర్వాః పృథక్ కృష్ణే భావేన హృదయం దధుః । 35

తాః ప్రాహిణోద్ ద్వారవతీం సుమృష్టవిరజోఽంబరాః ।
 నరయానైర్మహాకోశాన్ రథాశ్వాన్ ద్రవిణం మహత్ । 36

ఐరావతకులేభాంశ్చ చతుర్దంతాస్తరస్వినః ।
 పాండురాంశ్చ చతుష్టష్ఠిం ప్రేషయామాస కేశవః । 37

గత్వా సురేంద్రభవనం దత్త్వాదిత్యై చ కుండలే ।
 పూజితస్త్రిదశేంద్రేణ సహేంద్రాణ్యా చ సప్రియః । 38

చోదితో భార్యయోత్పాట్య పారిజాతం గరుత్మతి ।
 ఆరోప్య సేంద్రాన్ విబుధాన్ నిర్జిత్యోపానయత్పురమ్ । 39

స్థాపితః సత్యభామాయా గృహోద్యానోపశోభనః ।
 అన్యగుర్భమరాస్వర్గాత్ తద్గంధాసవలమ్పటాః । 40

యయాచ ఆనమ్య కిరీటకోటిభిః
 పాదౌ స్పృశన్నచ్యుతమర్థసాధనమ్ ।
 సిద్ధార్థ ఏతేన విగృహ్యతే మహాన్
 అహో సురాణాం చ తమో ధిగాడ్యతామ్ । 41

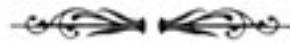
అథో ముహూర్త ఏకస్మిన్ నానాగారేషు తాః స్త్రియః ।
 యథోపయేమే భగవాన్ తావద్రూపధరోఽవ్యయః । 42

గృహేషు తాసామనసాయుతర్యకృత్
 నిరస్తసామ్యాతిశయేష్వవస్థితః ।
 రేమే రమాభిర్విజకామసంఘతో
 యథేతరో గార్హకమేధికాంశ్చరన్ । 43

ఇత్థం రమాపతిమవాప్య పతిం స్త్రీయస్తాః
 బ్రహ్మోదయోఽపి న విదుః పదవీం యదీయామ్ ।
 భేజుర్ముదావిరతమేధితయానురాగ
 హాసావలోకనవసంగమజల్పలజ్జాః । 44

ప్రత్యుద్గమాసనవరార్హణపాదశౌచ-
 తాంబూలవిశ్రమణవీజనగంధమాల్యైః ।
 కేశప్రసారశయనస్నప్నోపహార్యైః
 దాసీశతా అపి విభోర్విదధుః స్మ దాస్యమ్ । 45

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం దశమస్కంధే పారిజాతాపహరణ నరకవధో నామ ఏకోనష్ఠితమోఽధ్యాయః (59)

60 - అథ షష్ఠితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

కర్ణిచిత్ సుఖమాసీనం స్వతల్పస్తం జగద్గురుమ్ ।
 పతిం పర్యచరద్వైష్మీ వ్యజనేన సఖీజనైః । 1

యస్త్యేతల్లీలయా విశ్వం సృజత్యత్త్వవతీశ్వరః ।
 స హి జాతః స్వసేతూనాం గోపీథాయ యదుష్యజః । 2

తస్మిన్నంతర్పహే భ్రాజన్ముక్తాదామవిలంబినా ।
 విరాజితే వితానేన దీపైర్మణిమయైరపి । 3

మల్లికాదామభిః పుష్పైర్ద్విరేఫకులనాదితైః ।
 జాలరంధ్రప్రవిష్టైశ్చ గోభిశ్చంద్రమసోఽమలైః । 4

పారిజాత వనామోద వాయునోద్యానశాలినా ।
 ధూపైరగరుజై రాజన్ జాలరంధ్రవినిర్గతైః । 5

పయః ఫేననిభే శుభ్రే పర్యంకే కశిపూత్తమే ।
 ఉపతస్థే సుఖాసీనం జగతామీశ్వరం పతిమ్ । 6

వాలవ్యజనమాదాయ రత్నదండం సఖీకరాత్ ।
 తేన వీజయతీ దేవీ ఉపాసాంచక్ర ఈశ్వరమ్ । 7

సోపాచ్యుతం క్వణయతీ మణినూపురాభ్యాం
 రేజేఽంగుళీయవలయవ్యజనాగ్రహస్తా ।
 వస్త్రాంతగూఢకుచ కుంకుమశోణహార-
 భాసా నితంబధృతయా చ పరార్హకాంచ్యా । 8

తాం రూపిణీం శ్రీయమనన్యగతిం నిరీక్ష్య
 యా లీలయా ధృతతనోరనురూపరూపా ।
 ప్రీతః స్మయన్నలకకుండలనిష్కకంఠ-
 వక్త్రోల్లసత్స్మితసుధాం హారిరాబభాషే । 9

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

రాజపుత్రీప్రీతా భూపైర్లోకపాలవిభూతిభిః ।
 మహానుభావైః శ్రీమద్రీ రూపాదార్యబలోర్జితైః । 10

తాన్ ప్రాప్తానర్థినో హిత్వా చైద్యాదీన్ స్మరదుర్మదాన్ ।
 దత్తా భ్రాత్రా స్వపిత్రా చ కస్మాన్నో వవృషేఽసమాన్ । 11

రాజభ్యో బిభ్యతః సుభ్రూః సముద్రం శరణం గతాన్ ।
 బలవద్భిః కృతద్వేషాన్ ప్రాయస్త్యక్త నృపాసనాన్ । 12

అస్పృష్టవర్తనాం పుంసామలోకపథమీయుషామ్ ।
 ఆస్థితాః పదవీం సుభ్రూః ప్రాయః సీదంతి యోషితః । 13

నిష్కించనా వయం శశ్వన్నిష్కించనజనప్రియాః ।
 తస్మాత్ప్రాయేణ న హ్యేధ్యా మాం భజంతి సుమధ్యమే । 14

యయోరాత్మసమం విత్తం జన్మైశ్వర్యాకృతిర్భవః ।
 తయోర్వివాహో మైత్రీ చ నోత్తమాధమయోః క్వచిత్ । 15

వైదర్భ్యేతదవిజ్ఞాయ త్వయాదీర్ఘ సమీక్షయా ।
 వృతా వయం గుణైర్హినా భిక్షుభిః శ్లాఘితా ముధా । 16

అథాత్మనోఽనురూపం వై భజన్య క్షత్రియర్షభమ్ ।
యేన త్వమాశిషః సత్యా ఇహోముత్ర చ లప్స్యసే । 17

చైద్యసాల్పజరాసంధ దంతవక్త్రాదయో నృపాః ।
మమ ద్విషంతి వామోరు రుక్మీ చాపి తవాగ్రజః । 18

తేషాం వీర్యమదాంధానాం దృష్టానాం స్మయనుత్తయే ।
ఆనీతాసి మాయా భద్రే తేజోపహరతాసతామ్ । 19

ఉదాసీనా వయం నూనం న స్త్ర్యపత్యార్థకాముకాః ।
ఆత్మలబ్ధ్యాఽఽస్మహే పూర్ణా గేహయోర్జ్యోతిరక్రియాః । 20

శ్రీశుక ఉవాచ

వీతావదుక్త్యా భగవానాత్మానం వల్లభామివ ।
మన్యమానామవిశ్లేషాత్ తద్దర్శన్న ఉపారమత్ । 21

ఇతి త్రిలోకేశపతేస్తదాత్మనః
ప్రియస్య దేవ్యశ్రుతపూర్వమప్రియమ్ ।
ఆశ్రుత్య భీతా హృది జాతవేపథుః
చింతాం దురంతాం రుదతీ జగామ హ । 22

పదా సుజాతేన నఖారుణశ్రియా
భువం లిఖంత్యశ్రుభిరంజనాసితైః ।
ఆసించతీ కుంకుమరూషితౌ స్తనౌ
తస్థావధో ముఖ్యతిదుఃఖరుద్ధవాక్ । 23

తస్యాః సుదుఃఖభయశోకవినష్టబుద్ధేః
హస్తాత్ శ్లథద్వలయతో వ్యజనం పపాత ।
దేహశ్చ విక్లబధియః సహసైవ ముహ్యన్
రంభేవ వాయువిహతా ప్రవికీర్య కేశాన్ । 24

తద్దృష్ట్వా భగవాన్ కృష్ణః ప్రియాయాః ప్రేమబంధనమ్ ।
హాస్యప్రాధిమజానంత్యాః కరుణాః సోఽన్యకమృత । 25

పర్యంకాదవరుహ్యోశు తాముత్థాప్య చతుర్భుజః ।
కేశాన్ సముహ్య తద్వక్త్రం ప్రామృజత్పద్మపాణినా । 26

ప్రమృజ్యాశ్రుకలే నేత్రే స్తనౌ చోపహతౌ శుచా ।
అశ్లిష్య బాహునా రాజన్ అనన్యవిషయాం సతీమ్ । 27

సాంత్యయామాస సాంత్యజ్ఞః కృపయా కృపణాం ప్రభుః ।
హాస్యప్రాధిభ్రమచ్చిత్తామతదర్శాం సతాం గతిః । 2

శ్రీభగవాన్ ఉవాచ

మా మా వైదర్యసూయేథా జానే త్వాం మత్పరాయణామ్ ।
త్వద్వచః శ్రోతుకామేన క్షేల్వ్యాచరితమంగనే । 2

ముఖం చ ప్రేమసంరంభస్ఫురితాధరమీక్షితుమ్ ।
కటాక్షేపారుణాపాంగం సుందరభ్రుకుటీతటమ్ । 3

అయం హి పరమో లాభో గృహేషు గృహమేధినామ్ ।
యన్నరైర్మీయతే యామః ప్రియయా భీరు భామిని । 31

శ్రీశుక ఉవాచ

సైవం భగవతా రాజన్ వైదర్శి పరిసాంత్యితా ।
జ్ఞాత్వా తత్పరిహాసోక్తిం ప్రియత్యాగభయం జహౌ । 32

బభాష ఋషభం పుంసాం వీక్షంతీ భగవన్ముఖమ్ ।
సప్రీడహాసరుచిరస్నిగ్ధాపాంగేన భారత । 33

రుక్మిణ్యువాచ

నన్వేవమేతదరవిందవిలోచనాహ
యద్వై భవాన్ భగవతోఽ సదృశీ విభూష్ణుః ।
కృ స్వే మహిమ్న్యభిరతో భగవాన్స్త్ర్యధీశః
క్వాహం గుణప్రకృతిరజ్జ గృహీతపాదా । 34

సత్యం భయాదివ గుణేభ్య ఉరుక్రమాంతః-
శేతే సముద్ర ఉపలంభనమాత్ర ఆత్మా ।
నిత్యం కదింద్రియగణైః కృతవిగ్రహస్త్వం
త్వత్సేవకైర్నృపపదం విధుతం తమోఽంధమ్ । 35

త్వత్పాదపద్మమకరందజుషాం మునీనాం
వర్తాన్సుటం నృపశుభిర్నను దుర్విభావ్యమ్ ।
యస్మాదలౌకికమివేహితమిశ్వరస్య
భూమంస్తవేహితమధో అను యే భవంతమ్ । 36

నిష్కించనో నను భవాన్ న యతోఽస్తి కించిద్
 యస్మై బలిం బలిభుజోఽపి హరంత్యజాద్యాః ।
 న త్వా విదంత్యసుత్యపోఽంతకమాధ్యతాంధాః
 ప్రేష్టో భవాన్ బలిభుజామపి తే ఽపి తుభ్యమ్ । 37

త్వం వై సమస్త పురుషార్థమయః ఫలాత్మా
 యద్వాంఛయా సుమతయో విస్యజంతి కృత్స్నమ్ ।
 తేషాం విభో సముచితో భవతః సమాజః
 పుంసః స్త్రియాశ్చ రతయోః సుఖదుఃఖినోర్షు । 38

త్వం న్యస్తదండమునిభిర్గదితానుభావః
 ఆత్మాత్మదశ్చ జగతామితి మే వృతోఽపి ।
 హిత్వా భవద్బ్రువ ఉదీరితకాలవేగ-
 ధ్వస్తాశిషోఽబ్జభవనాకపతీన్ కుతోఽన్యే । 39

జాడ్యం వచస్తవ గదాగ్రజ యశ్చ భూషాన్
 విద్రావ్య శార్లనినదేన జహర్థ మాం త్వమ్ ।
 సింహో యథా స్వబలిమిశ పశూన్ స్వభాగమ్
 తేభ్యో భయాద్యదుదధిం శరణం ప్రపన్నః । 40

యద్వాంఛయా నృపశిఖామణయోఽంగవైన్య-
 జాయంతనాహుషగయాదయ ఐకపత్యమ్ ।
 రాజ్యం విస్యజ్య వివిశుర్వనమంబుజాక్ష
 సేదంతి తేఽనుపదవీం త ఇహోస్థితాః కిమ్ । 41

కాన్యం శ్రయేత తవ పాదసరోజగంధమ్
 ఆఘ్రాయ సముఖరితం జనతాపవర్గమ్ ।
 లక్ష్ణ్యాలయం త్వవిగణయ్య గుణాలయస్య
 మర్త్యా సదోరుభయమర్థవివిక్తదృష్టిః । 42

తం త్వానురూపమభజం జగతామధీశమ్
 ఆత్మానమత్ర చ పరత్ర చ కామపూరమ్ ।
 స్యాన్నే తవాంఘ్రిరరణం సృతిభిర్భ్రమంత్యాః
 యో వై భజంతముపయాత్యన్యతాపవర్గః । 43

తస్యాస్యరచ్యుత నృపా భవతోపదిష్టాః
 స్త్రీణాం గృహేషు ఖరగోశ్వబిడాలభృత్యాః ।

యత్కర్ణమూలమరికర్షణ నోపయాయాద్
 యుష్మత్కథా మృడవిరించినభాసు గీతా । 44

త్వక్శ్మశ్రురోమనఖ కేశపినద్దమంతః
 మాంసాస్థిర క్త కృమివిట్కఫపిత్తవాతమ్ ।
 జీవచ్ఛవం భజతి కాంతమతిర్విమూఢా
 యా తే పదాబ్జమకరందమజిఘ్రుతీ స్త్రీ । 45

అన్త్యంబుజాక్ష మమ తే చరణానురాగే
 ఆత్మాన్ రతస్య మయి చానతిరిక్తదృష్టేః ।
 యర్త్యస్య వృద్ధయ ఉపాత్తరజోఽతిమాత్రో
 మామిక్షాసే తదు హ నః పరమానుకంపా । 46

నైవాళీకమహం మన్యే వచస్తే మధుసూదన ।
 అంబాయా ఇవ హి ప్రాయః కన్యాయాః స్యాద్రతిః క్వచిత్ । 47

వ్యూఢాయాశ్చాపి పుంశ్చల్యా మనోఽభ్యేతి నవం నవమ్ ।
 బుధోఽసతీం న బిభృయాత్తాం బిభ్రదుభయచ్యుతః । 48

శ్రీభగవానువాచ

సాధ్యేతచ్ఛ్రోతుకామైస్త్వం రాజపుత్రి ప్రలంభితా ।
 మయోదితం యదన్వాత్త సర్వం తత్ సత్యమేవ హి । 49

యాన్ యాన్ కామయసే కామాన్ మయ్యకామాయ భామిని ।
 సంతి హ్యేకాంతభక్తాయాస్తవ కల్యాణీ నిత్యదా । 50

ఉపలబ్ధం పతిప్రేమ పాతివ్రత్యం చ తేఽనఘే ।
 యద్వాక్యైశ్చాల్యమానాయా న ధీర్మయ్యపకర్షితా । 51

యే మాం భజంతి దాంపత్యే తపసా వ్రతచర్యయా ।
 కామాత్మానోపవర్గేశం మోహితా మమ మాయయా । 52

మాం ప్రాప్య మానిన్యపవర్గసంపదం
 వాంఛంతి యే సంపద వీవ తత్పతిమ్ ।

తే మందభాగ్యా నిరయేఽపి యే నృణాం
 మాత్రాత్మకత్వాన్నిరయః సుసంగమః । 53

దిష్ట్యా గృహేశ్వర్యసకృన్మయి త్వయా
 కృతానువృత్తిర్భవమోచనీ ఖలైః ।
 సుదుష్కరాసౌ సుతరాం దురాశిషో
 హ్యసుంభరాయా నికృతింజుషః స్త్రియాః । 54

న త్వాదృశీం ప్రణయినీం గృహిణీం గృహేషు
 పశ్యామి మానిని యయా స్వవివాహ కాలే ।
 ప్రాప్తా నృపానవిగణయ్య రహోహరో మే
 ప్రస్థాపిత్ ద్విజ ఉపశ్రుతసత్కథస్య । 55

భ్రాతుర్విరూపకరణం యుధి నిర్జితస్య
 ప్రోద్వాహపర్వణి చ తద్వధమక్షగోష్ట్యామ్ ।

ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 దశమస్కంధే ఉత్తరార్థే కృష్ణరుక్మిణీ సంవాదో నామ షష్ఠితమోఽధ్యాయః (60)

61 - అథ ఏకషష్ఠితమోఽధ్యాయః

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏకైకశస్తాః కృష్ణస్య పుత్రాన్ దశ దశాబలాః ।
 అజీజనన్నవమాన్ పితుః సర్వాత్మనంపదాః । 1

గృహోదనపగం వీక్ష్య రాజపుత్ర్యోఽచ్యుతం స్థితమ్ ।
 ప్రేష్ఠం న్యమంసత స్వం స్వం న తత్తత్ప్రవిదః స్త్రియః । 2

చార్వణ్ణకోశవదనాయతబాహునేత్ర-
 సప్రేమహాసరసవీక్షితవల్గుజల్పైః ।
 సంమోహితా భగవతో న మనో విజేతుం
 స్వైర్విభ్రవైః సమశకన్ వనితా విభూమ్నః । 3

స్మాయావలోకలవదర్శితభావహారి-
 భూమండలప్రహితసౌరతమంత్రశౌండైః ।
 పత్య్వుస్తు షోడశసహస్రమనంగబాలైః
 యస్యేంద్రియం విమథితుం కరణైర్ష శేకుః । 4

దుఃఖం సముత్తమసహోఽస్మదయోగభీత్యా
 నైవాబ్రవీః కిమపి తేన వయం జితాస్తే । 56

దూతస్త్వయాత్మలభనే సువివిక్తమంత్రః
 ప్రస్థాపిత్ మయి చిరాయతి శూన్యమేతత్ ।
 మత్వా జిహోస ఇదమంగమనన్యయోగ్యం
 తిష్ఠేత తత్త్వయి వయం ప్రతినందయామః । 57

శ్రీశుక ఉవాచ

ఏవం సౌరతసంలాపైర్భగవాన్ జగదీశ్వరః ।
 స్వరతో రమయా రేమే నరలోకం విడంబయన్ । 58

తథాన్యాసామపి విభుర్భుహేషు గృహవానివ ।
 అస్థితో గృహమేధీయాన్ ధర్మాన్ లోకగురుర్హరిః । 59

ఇత్థం రమాపతిమావాప్య పతిం స్త్రియస్తాః
 బ్రహ్మాదయోఽపి న విదుః పదవీం యదీయామ్ ।
 భేజుర్ముదావిరతమేధితయానురాగ-
 హాసావలోకనవసంగమలాలసాద్యమ్ । 5

ప్రత్యుద్గమాసనవరార్హణపాదశౌచ-
 తాంబూలవిశ్రమణవీజనగంధమాల్యైః ।
 కేశప్రసారశయనస్నపనోపహార్యైః
 దాసీశతా అపి విభోర్విదధుః స్మ దాస్యమ్ । 6

తాసాం యా దశపుత్రాణాం కృష్ణ స్త్రీణాం పురోదితాః ।
 అష్టా మహిష్యస్తత్పుత్రాన్ ప్రద్యుమ్నాదీన్ గృణామి తే । 7

చారుదేష్టః సుదేష్టశ్చ చారుదేహశ్చ వీర్యవాన్ ।
 సుచారుశ్చారుగుప్తశ్చ భద్రచారుస్తథాపరః । 8

చారుచంద్రో విచారుశ్చ చారుశ్చ దశమో హరేః |
 ప్రద్యుమ్న ప్రముఖా జాతా రుక్మిణ్యాం నావమాః పితుః | 9

భానుః సుభానుః స్వర్చానుః ప్రభానుర్చానుమాంస్తథా |
 చంద్రభానుర్బుహద్భానురతిభానుస్తథాస్తమః | 10

శ్రీభానుః ప్రతిభానుశ్చ సత్యభామాత్మజా దశ |
 సాంబః సుమిత్రః పురుజిచ్ఛతజిచ్ఛ సహస్రజిత్ | 11

విజయశ్చిత్రకేతుశ్చ వసుమాన్ ద్రవిడః క్రతుః |
 జాంబవత్యాః సుతా హ్యేతే సాంబాద్యాః పితృసమ్మతాః | 12

వీరశ్చంద్రోఽశ్వసేనశ్చ చిత్రగుర్వేగవాన్ వృషః |
 ఆమశ్చంకుర్వసుః శ్రీమాన్ కుంతిర్నాగ్నజితేః సుతాః | 13

శ్రుతః కవిర్వృషో వీరః సుబాహుర్బుధ్ర వీకలః |
 శాంతిర్దర్శః పూర్ణమాసః కాళింద్యాః సోమకోఽవరః | 14

ప్రఘోషో గాత్రవాన్ సింహో బలః ప్రబల ఊర్ధ్వగః |
 మాద్ర్యాః పుత్రా మహాశక్తిః సహ ఓజోఽపరాజితః | 15

వృకో హర్షోఽనిలో గృధ్రో వర్షనోఽన్నాద వీవ చ |
 మహాశః పావనో వహ్నిర్మిత్రవిందాత్మజాః క్షుధిః | 16

సంగ్రామజిద్బుహుత్సేనః శూరః ప్రహరణోఽరిజిత్ |
 జయః సుభద్రో భద్రాయా వామ ఆయుశ్చ సత్యకః | 17

దీప్తిమాంస్తామతప్తాద్యా రోహిణ్యాస్తనయా హరేః |
 ప్రద్యుమ్నాచ్ఛానిరుద్ధోఽభూద్రుక్మవత్యాం మహాబలః |
 పుత్ర్యాం తు రుక్మిణో రాజన్ నామ్నా భోజకటే పురే | 18

వీతేషాం పుత్రపౌత్రాశ్చ బభూవుః కోటిశో నృప |
 మాతరః కృష్ణజాతానాం సహస్రాణి చ షోడశ | 19

రాజోవాచ

కథం రుక్మిరిపుత్రాయ ప్రాదాద్దుహితరం యుధి |
 కృష్ణేన పరిభూతస్తం హంతుం రంధ్రం ప్రతీక్షతే |
 వీతదాఖ్యాహి మే విద్వన్ ద్విషోర్వైవాహికం మిథః | 20

అనాగతమతీతం చ వర్తమానమతీంద్రియమ్ |
 విప్రకృష్టం వ్యవహితం సమ్యక్పశ్యంతి యోగినః | 21

శ్రీశుక ఉవాచ

వృతః స్వయంవరే సాక్షాదనంగోఽంగయుతస్తయా |
 రాజ్ఞః సమేతాన్ నిర్జిత్య జహరైకరథో యుధి | 22

యద్యప్యనుస్మరన్ వైరం రుక్మీ కృష్ణావమానితః |
 వ్యతరద్భాగినేయాయ సుతాం కుర్వన్ స్వసుః ప్రియమ్ | 23

రుక్మిణ్యాస్తనయాం రాజన్ కృతవర్మసుతో బలీ |
 ఉపయేమే విశాలాక్షీం కన్యాం చారుమతీం కిల | 24

దాహిత్రాయానిరుద్ధాయ పౌత్రీం రుక్మ్యదదాద్ధరేః |
 రోచనాం బద్ధవైరోఽపి స్వసుః ప్రియచికిర్షయా |
 జానన్నధర్మం తద్యోనం స్నేహపాశానుబంధనః | 25

తస్మిన్నభ్యుదయే రాజన్ రుక్మిణీ రామకేశవా |
 పురం భోజకటం జగ్ముః సామృప్రద్యుమ్నకాదయః | 26

తస్మిన్నిప్పత్త ఉద్వాహే కాళింగప్రముఖా నృపాః |
 దృష్టాస్తే రుక్మిణం ప్రోచుర్బలమక్షైర్వినిర్ణయ | 27

అనక్షణో హ్యాయం రాజన్నపి తద్వ్యసనం మహాత్ |
 ఇత్యుక్తో బలమాహులాయ తేనాక్షై రుక్మ్యదీవ్యత | 28

శతం సహస్రమయుతం రామస్త్రాదదే పణమ్ |
 తం తు రుక్మ్యజయత్తత్ర కాళింగః ప్రాహసద్బలమ్ |
 దంతాన్ సందర్శయన్నుచ్చైర్నామృష్యత్తద్దలాయుధః | 29

తతో లక్షం రుక్మ్యగృహ్లాద్ గ్లహం తత్రాజయద్బలః |
 జితవాసహమిత్యాహ రుక్మీ కైతవమాశ్రితః | 30